

PIETARSAARI, 2/2/7-10, LASSFOLKIN KORTTELI (PSL-08)
Kaupunkiarkeologinen pelastuskaivaus 19.5.-8.8.2008

MUSEOVIRASTO
RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Teija Oikarinen
2009

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Tutkimuskohde	Pietarsaari, Lassfolkin kortteli (PSL-08) Kaupunkiarkeologinen pelastuskaivaus, 2. kaupunginosa, 2. kortteli, tontit 7-10
Muinaisjäännöstunnus	1000007479, Pietarsaaren vanha asemakaava- alue
Tutkimuksen laji	Kaupunkiarkeologinen pelastuskaivaus
Kohteen ajoitus	1600-1800-luvut
Peruskarttalehti	2321 06 + 03 (Maanmittauslaitos 1999)
Koordinaatit	x=7070 740, y=3287 660, z=4,84 m mpy (kortte- lin keskipiste)
Maanomistajat	Åbo Akademin säätiö
Tutkimuslaitos	Museoviraston Rakennushistorian osasto
Kaivauksenjohtaja	FM Teija Oikarinen
Kenttätyöaika	19.5-8.8.2008
Tutkitun alueen laajuus	Kaivaus 252 m ² ja valvonta noin 32 m ²

Taulukko 1. Kaivausalueiden jakautuminen Lassfolkin kortteliin (2/2/7-10).

Tontti	Nimi	Neliömetriä	Tutkimustapa	Tonttinimi
Tontti 10	Alue C	74	pelastuskaivaus	Lassfolk
Tontti 10	Alue D	32	pelastuskaivaus	Lassfolk
Tontti 8	Alue F	128	pelastuskaivaus	Lindskog
Tontti 7	Alue E	18	pelastuskaivaus	Lassfolk
Tontti 9	Alue B	noin 32	valvonta (huolto-asema)	Esso

Tutkimusten kustantajat	Pietarsaaren kaupunki 152 000 € ja Åbo Akademin säätiö 152 000 €
Löydöt	KM 2008051:1-3336, esinelöydöt (diar. 27.8.2008) KM 2008051:3337-4240, luut
Mustavalkokuvat	125904:1-214
Digitaalikuvat	125999: 1-882
Aiemmat tutkimukset	

Lempiäinen Terttu 2007. *Pietarsaari, arkeologinen koekaivaus, makrofossiilianalyysi. Tutkimusraportti.* Turun yliopisto.

Oikarinen Teija 2008, Pietarsaari, 2/2/7-10 (PSL-07), Lassfolkin kortteli. Kaupunkiarkeologinen koekaivaus 6.9.-28.9.2007. MV:RHOA.

Puputti Anna-Kaisa 2007, *Pietarsaaren Lassfolkin 2007 kaivausten eläinten luut.* MV:RHOA.

Zetterberg Pentti 2007, Museoviraston Rakennushistorian osaston Pietarsaaren kaupunkiarkeologisen koekaivauksen korttelin 2-2 puunäytteen dendrokronologinen tutkimus, ajoitusnäyte

F4V3301. *Dendrokronologian laboratorion ajoituseloste 318.*
Joensuun yliopisto.

Aiemmat löydöt

KM 2007103: 1-330

Alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto, Helsinki (MV:RHOA)

Kaivauskertomuksen kopiot Pietarsaaren kaupunginmuseo, Pietarsaaren kaupunki, Åbo Akademi, Oulun yliopiston Arkeologian laboratorio

Kaivauskertomuksen sivumäärä

166 + Liitteet 21 kpl

Liitteet

Liite 1	Kuvaluettelot
Mustavalkonegatiivit
Digitaalikuvat (kaivaus- ja esinekuvat DVD)
Liite 2	Digitaalikuvaliite (kaivauskuvat ja esinekuvat)
Liite 3	Esinepiirroksat
Liite 4	Tiilinäytteet
Liite 5	Matriiseissa käytetyt merkinnät
Liite 6	Matriisit (Alueet C, D, E, F)
Liite 7	Yksikkö- ja rakenneluettelo
Liite 8	Löytöluettelo (kaivausraportin kopiot vain CD-ROM)
Liite 9	Luuluettelo (kaivausraportin kopiot vain CD-ROM)
Liite 10	Poistettut löydöt (kaivausraportin kopiot vain CD-ROM)
Liite 11	Luettelo mitatuista puista
Liite 12	Kuvat mitatuista puista
Liite 13	Karttaluettelo
Kartat
Liite 14	Yhdistelmävalokuvat profileista
Liite 15	Yleiskartta yhdistetty Pietarsaaren kaupunginmuseon asemointiin
Liite 16	Lista dendrokronologisista näytteistä ja makrofossiilinäytteistä
Liite 17	Kuvat vuosien 2007-2008 kaivauskartoista
Liite 18	Takymetritiedostot (kaivauskartat ja löytöaineisto, vain alkuperäinen kaivauskertomus)

Makrofossiilianalyysi: Lempiäinen 2008

Dendrokronologinen analyysi: Zetterberg 2009

Eläinluiden osteologinen analyysi: Puputti 2009 (kaivausraportin kopiot vain CD-ROM)

Kaivauskartat:

Yleiskartat 1-4, 75, kaivauskartat 5-74, maanäytteiden sijaintikartat 76-78

Muut kartat:

Liite 15

Kannen kuvat:

Museovirasto, Rakennushistorian osasto

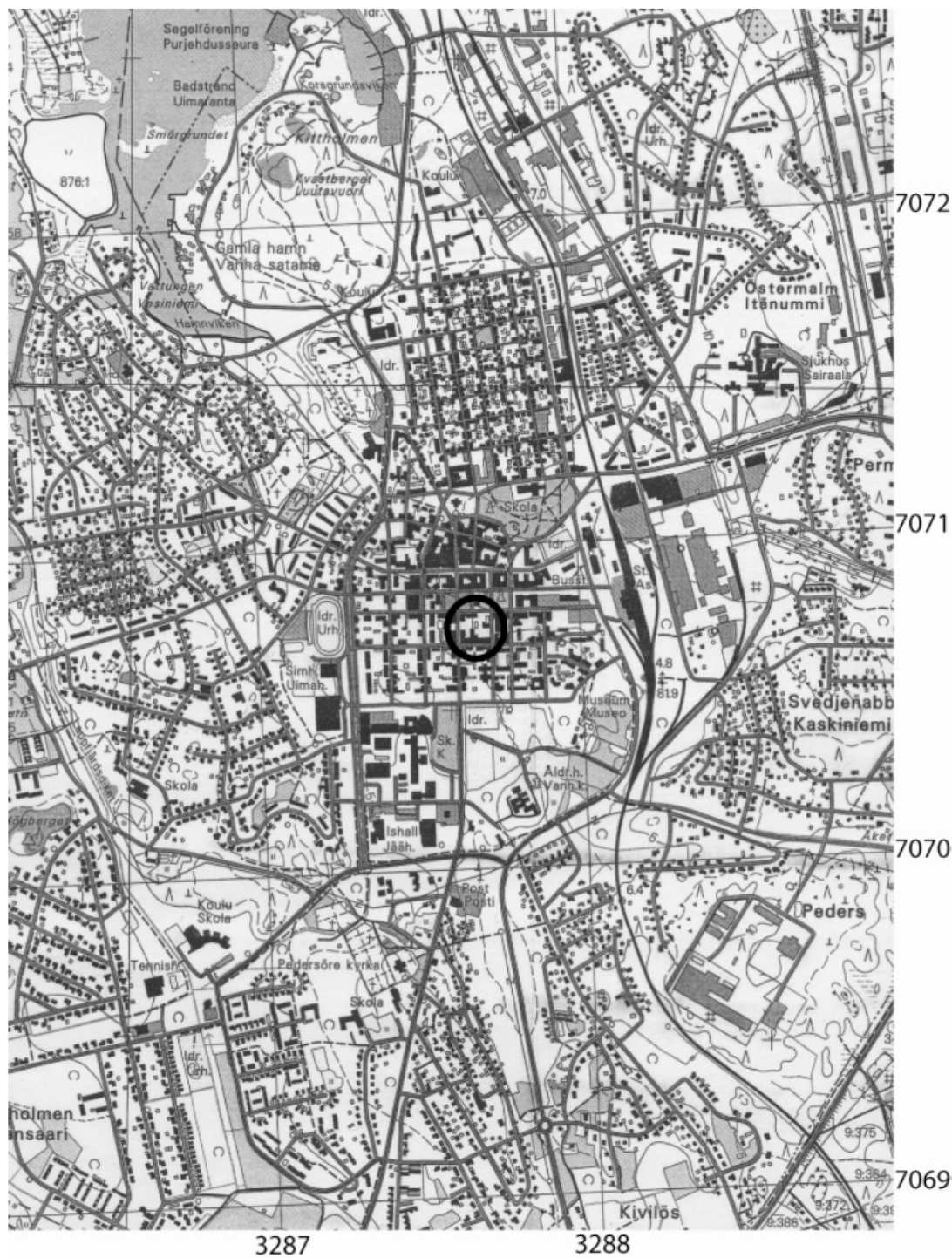
TIIVISTELMÄ

Pietarsaaren kaupungin keskustassa suoritettiin Museoviraston rakennushistorian osaston ja Pietarsaaren kaupunginmuseon yhteistyönä kaupunkiarkeologinen pelastuskaivaus ns. Lassfolkin korttelissa 2/2/7-10. Kaivaus toteutettiin ajalla 19.5.-8.8.2008. Kaivaukset perustuivat Museoviraston vuonna 2002 tekemään kaupunkiarkeologiseen inventointiin sekä syyskuussa 2007 tehtyjen koekaivausten tutkimustuloksiin 1600-1800-luvun löydöistä ja kulttuurikerroksista. Kortteliin suunnitellaan aloitettavan liike- ja toimitilojen sekä musiikkisalin rakentaminen vuonna 2009, joten koekaivausten perusteella mielenkiintoisimpien alueiden laajentaminen nähtiin tarpeelliseksi.

Kortteliin avattiin yhteensä viisi tutkimusaluetta, joiden yhteispinta-ala oli yhteensä 252 m². Kaivaustutkimuksen kesto oli 11 viikkoa, jota ennen käytettiin yksi viikko kaivauksen valmisteluun Pietarsaassa. Kaivauksilla työskenteli tutkija, 3 apulaistutkijaa ja 4 tutkimusavustajaa. Kaivajina työskenteli 9 arkeologian tai historia-alan opiskelijaa ja 7 työnhaun kautta palkattua henkilöä eripituisissa työsuhteissa. Keskimäärin viikoittain töissä oli 9-10 kaivajaa.

Alueilta löydettiin 1600-luvun jälkipuolelta 1800-luvun jälkimmäiselle puoliskolle ajoittuvia kulttuurikerroksia, joista dokumentoitiin asuinkortteleiden rakennuskannan jäännöksiä. Alueiden kulttuurikerrokset ja löytyneet rakenteiden osat poikkesivat toisistaan huomattavasti. Kaivauksien suurimmalta alueelta dokumentoitiin mm. kivijalkojen osia, lautalattiaa, paalurakenteita, mahdollinen kellari tai maa-kuoppa ja Östergatanin nimellä tunnettua katua useissa kivikerroksissa. Useilta alueilta dokumentoitiin mm. puu- ja kivirakenteiden osia kuten kivijalkoja ja puuarinoiden osia. Kaikkia rakenteiden osia ei pystytty tulkitsemaan. Yksi alueista oli myös ns. kosteikkoaluetta, jota luonnehtivat kuivikekerrokset.

Löytöaineisto koostui pääosin tyypillisestä kaupunkiarkeologisesta löytömateriaalista, joita ovat esimerkiksi keramiikka-astioiden palat ja liitupiippujen varret ja koppien osat. Löytöaineistosta huomattava osa oli eläinluita, joista löytyi myös merkkejä luiden käyttämisestä esineiden valmistukseen. Jonkin verran otettiin talteen puu- ja nahkaesineiden osia sekä metallilöytöjä kuten nappeja ja rahoja, joista kaksi oli 1600-luvulla lyötyjä hopearahoja. Erikoisempina löytöinä otettiin talteen mm. eläinhahmoisia liitupiipun koppien osia, laskupirkka, miekan säilä, kullattu messinkisolki ja koristelematon luulusikka. Alueet tutkittiin kaivausten aikana kulttuurikerrosten pohjaan saakka. Tutkimatta jäivät alueet, joilla oli käytössä olleita johdotuksia tai viemäreitä sekä lähes kokonaan tuhoutuneeksi oletettu huoltoasematontti (2/2/9) ja osittain tuhoutuneeksi oletettu tontti (2/2/7).

SISÄLLYS

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT	2
TIIVISTELMÄ	4
PERUSKARTTAOTE	5
SISÄLLYS	6
1. JOHDANTO	10
2. HISTORIAALLISET TAUSTATIEDOT	15
3. KAIVAUSMENETELMÄT	26
4. TONTTI 2/2/10	31
4.1. Kaivausalue C, kaivausalueelta dokumentoidut rakenteet tai niiden osat	31
Koneellinen nuorempien kerrosten poisto, kivirakenteen osa CR1	31
4.1.1. Hirsiarina ja siihen kuuluvat kivirakenteiden osat	33
Hirsirakenne CR2	35
Kivirakenteen osat CR3, CR4 ja CR5 (myös CR16)	36
Kivirakenteen osa CR16	39
4.1.2. Muut puurakenteet ja niiden osat, mahdollisia katerakenteita	41
Hirsitason osa CR6	41
Pyöröhirsi CR7	41
Kivijalan osa CR8	42
Maatunutta lautatasoa CR10	42
Kaksi pyöröhirttä CR11	43
Puurakenteen osa CR19	44
Tiilitason osa CR12	45
Maatuneen puutason osa CR15	46
4.1.3. Yksittäiset puurakenteet tai niiden osat	47
Katkennut hirsi CR9	47
Lankun osa CR18	47
Maatuneita puita CR14	48
4.1.4. Kivien ja puiden täyttämä kuopanne ja yksittäinen kivirakenne	49
Kivien ja puiden täyttämä kuopanne CR17, CR20, CR21	49
CR22 Kivirakenteen osa: kaksi kiveä	51
4.1.5. Dokumentoidut rajapinnat	51
Kuopanne CPR1	51
Kuopanne CRP2	52
Kuopanne CRP3	52
Kuopanne CRP4	53
Yhteenveto rajapinnoista	53
4.1.6. Yhteenveto	54
4.2. Kaivausalue D, kaivausalueelta dokumentoidut rakenteet tai niiden osat	56
4.2.1. Kapteeni Petersenin paakaritupa (1870-1990)	57
Kivijalkojen osat DR1, DR2A, DR2B ja DR4	57
Kivirakenteen osa DR5, mahdollisesti osa DR2:a ja DR4:aa	59
4.2.2. Kivirakenteen osa DR3 ja sen osa DR13	60
4.2.3. Puurakenteiden osia vuodelta 1869?	64
Veistetty lankkutaso DR6	64
Kierrätettyjä ja kierrättämättömiä hajanaisia puita DR7	65
Hiiltyneet laudat DR8, korttelipalon vuodelta 1869	66
4.2.4. Kivijalan osa DR9 ja siihen läheisesti liittyvä puurakenne DR10	67

Kivijalan osa DR9	67
Puurakenteen osa DR10	68
4.2.5. Kuivike- tai perustuspuita	70
Kuivike- tai perustuspuita DR12	70
Kuivikepuita DR14	71
4.2.6. Hirsirakenteet DR3:n ja DR13:n alapuolella	74
Lautatason osa DR15, mahdollinen ovi tai luukku	74
Hirsiperustus DR16	75
4.2.7. Hiiltyneet puut (DR18), maafunut lautatasojen osat (DR19 ja DR20) sekä ympäröivät kivijalat (DR11 ja DR17)	76
Hiiltyneet puut DR18	76
Lautatasojen osat DR19 ja DR20	77
Kivijalan osat DR11 ja DR17	78
4.2.8. Hirsitaso ja maafuneet lautatasot (DR21-DR23)	83
Hirsitaso DR21	83
Maafuneet lautatasot DR22- DR23	84
4.2.9. Yhteenvedo	86
 5. TONTTI 2/2/8	 89
5.1. Kaivausalue F, kaivausalueelta dokumentoidut rakenteet tai niiden osat	89
5.2. Kivijonot FR1=FR12 ja FR9	89
FR1=FR12 Kivirakenteen osa	89
FR9 Kivirakenteen osa: kivijono	90
5.3. FR2 Puurakenteen osa: lautoja profiilissa	91
5.4. FR3 Tiilirakenteen osa	91
5.5. Kivijalan osa FR4 ja viereinen kivirakenteen osa FR15	93
FR4 Kivirakenteen osa: kivijalka	93
FR15 Kivirakenteen osa: lämmityskiviä, uunikiviä?	96
5.6. Kivi- ja tiilirakenteen osan jäänteitä (FR5=FR16) ja sen alinen puurakenteen osa (FR24)	97
FR5=FR16 Kivirakenteen osa: uuninjäänteitä?	97
FR24 Laatikkomainen puurakenteen osa: osa uunia?	99
5.7. FR6=FR8=FR27 Kivipäällysteinen katu	102
5.8. Kivijalkojen osia (FR7, FR18 ja FR13)	107
FR7 ja FR18 Kivirakenteen osa: kivijalka	107
FR13 Kivirakenteen osa: kivijalka	108
5.9. Hirsirakennuksen perusta FR10, FR14 ja FR17	109
FR10 Hirsirakennuksen perusta	109
FR14 Kivirakenteen osa: kivikehä (tulisija)	111
FR17 Kivirakenne: kivirakenteen osa	111
5.10. Itäpäädyn nuoret, päällekkäiset kivijalkojen osat ja lauta-arina (FR11, FR19 ja FR37)	113
FR11 Kivirakenteen osa: kivijalka	113
FR19 Kivirakenne: kivijalan osa	113
FR37 Puurakenteen osa: lauta-arina	115
5.11. Tiilitason osa (FR20) ja sen läheiset kivi- ja tiilirakenteiden osat (FR21-FR23)	115
FR20 Tiilitason osa	115
FR21-FR23 Kivi- ja tiilirakenteiden osia	117

5.12. Kivijalan osan (FR25), sen alla ollut puurakenteen osa (FR26) ja kellarimainen rakenne (FR41) sekä ulkopuolinen mahdollinen katerakenteen osa (FR28) sekä mahdollisesti samanikäinen kivijalan osa FR34	120
FR25 Kivirakenteen osa: kivijalka	120
FR26 Puurakenteen osa: arina?	123
FR41 Puurakenteen osa: kellari	123
FR28 Puurakenteen osa: kate?	125
FR34 Kivirakenteen osa: kivijalka	127
5.13. Puu- ja kivirakenteiden osat FR24:n alapuolella (FR30 ja FR31)	128
FR30 Puurakenteen osa: puukate, arina?	128
FR31 Kivirakenteen osa: kivijalka	129
5.14. Paalut (FR45) ja niitä ympäröivät kivirakenteet (FR32, FR38-FR40)	130
FR45 Puurakenne: pystypaalut	130
FR32 Kivirakenteen osa	131
FR38-FR40 Kivirakenteet: tukikivet pystypaaluille	132
5.15. Pienet rakenteet (FR33, FR35, FR36 ja FR42-FR44)	133
FR33 Kivirakenteen osa?	133
FR35 Kivirakenne: kivikeskittymä	134
FR36 Kivi- ja tiilirakenne	134
FR42 Kivirakenteen osa	135
FR43 Puurakenne: hajanaisia lautoja	136
FR44 Kivi- ja tiilirakenne	137
FR46 Puurakenne: laudanpaloja	137
3.16. Rajapinnat	138
3.17. Yhteenvedo	139
6. TONTTI 2/2/7	147
6.1. Kaivausalue E ja sieltä dokumentoidut rakenteet tai niiden osat	147
6.1.1. Kivirakenteen osa (ER1)	147
6.1.2. Tiilirakenne (ER2)	149
6.1.3. Kivirakenteen osa (ER3)	149
6.1.4. Kivi- ja tiilirakenteen osa (ER4)	150
6.1.5. Kivirakenne (ER5)	151
6.1.6. Yhteenvedo	152
7. TONTTI 2/2/9	154
7.1. Alue B ja sieltä dokumentoidut rakenteiden osat	154
7.1.1. Kivijalan osa (BR1)	154
7.1.2. Arinan osa (BR2)	155
7.1.3. Kivijalan osa (BR3)	156
7.1.4. Arinan osa (BR4)	158
7.1.5. Lankkurakenteen osa (BR5)	159
7.1.6. Yhteenvedo	159
8. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	161
LÄHTEET	

LIITTEET

Liite 1	Kuvaluettelot Mustavalkonegatiivit Digitaalikuvat (kaivaus- ja esinekuvat DVD)
Liite 2	Digitaalikuvaliite (kaivauskuvat ja esinekuvat)
Liite 3	Esinepiirrokset
Liite 4	Tiilinäytteet
Liite 5	Matriiseissa käytetyt merkinnät
Liite 6	Matriisit (Alueet C, D, E, F)
Liite 7	Yksikkö- ja rakenneluettelo
Liite 8	Löytöluettelo
Liite 9	Luuluettelo
Liite 10	Poistetut löydöt
Liite 11	Luettelo mitatuista puista
Liite 12	Kuvat mitatuista puista
Liite 13	Karttaluettelo Kartat
Liite 14	Yhdistelmävalokuvat profiileista
Liite 15	Yleiskartta yhdistettynä Pietarsaaren kaupunginmuseon asemointiin
Liite 16	Lista dendrokronologisista ja makrofossiilinäytteistä
Liite 17	Kuvat vuosien 2007-2008 kaivauskartoista
Liite 18	Takymetritiedostot (kaivauskartat ja löytöaineisto, vain alkuperäinen kaivauskertomus)
	Makrofossiilianalyysi: Lempiäinen 2008
	Dendrokronologinen analyysi: Zetterberg 2009
	Eläinluiden osteologinen analyysi: Puputti 2009

1. JOHDANTO

Pietarsaaren 2. kaupunginosan korttelissa 2. toteutettiin kaupunkiarkeologiset koekai-
vaukset 19.5.-8.8.2008. Kortteli on ollut vuonna 1652 perustetun kaupungin kaavoitet-
tua kaupunkialuetta jo perustamisvuosisadalta lähtien, joten kaikki kortteliin kuuluvat
tontit on Museoviraston Rakennushistorian osaston vuonna 2002 tekemässä Pietarsaa-
ren kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa määritelty alueiksi, jossa muinaismuisto-
lain (295/63) rauhoittamat 1600- ja 1700-lukujen kerrostumat ovat todennäköisesti
osittain säilyneet, ja korttelin tontit 7-10 ovat siten inventoinnissa luokiteltu kuuluvan
joko *luokkaan 1 (tontit 9-10), eli erittäin todennäköisesti säilyneeksi ja/tai tutkimuk-
sellisesti mielenkiintoinen alueeksi* tai *luokkaan 2 (tontit 7-8), eli luultavasti säily-
neeksi ja/tai tutkimuksellisesti mielenkiintoiseksi alueeksi*. Tontit 7 ja 8 sijaitsevat ai-
van kaupungin vuoden 1652 perustamisalueen tuntumassa Isonkadun varrella ja tontit
9 ja 10 rajautuen Runeberginkatuun ollen jo vuoden 1735 kartassa korttelialueena.¹

Kortteli tunnetaan nimellä Lassfolk korttelissa sijainneen pitsitehtaan
mukaan. Kortteliin on suunniteltu rakennettavaksi
liikerakennus (Vektia), musiikki-, lastentarhanopettajien ja muita koulutustiloja ja
konserttisali (Kulturfabriken). Lisäksi rakennukseen kuuluu maanalaisia paikoitustilo-
ja. Kaikkiaan tarvittava kerrosala on noin 20 000 m². Rakennuttajana toimii Åbo Aka-
demin säätiö, joka on myös koko korttelin omistaja vuosien 2006 ja 2007 omistaja-
vaihdojen jälkeen. Tontilla olevat vanhat rakennukset ja asemakaavassa ennen vuo-
den 1835 paloa sijainneet kadut on liitetty osaksi rakentamissuunnitelmaa.² Suunni-
telmien mukaan rakennettava pinta-ala kattoi korttelin lähes kauttaaltaan.³

Syksyllä 2007 korttelissa tehtyjen koekaivausten (6.9.-28.8.2007) perus-
teella korttelissa oli säilynyt ainakin osittain kulttuurikerroksia. Yksi koealueista osoit-
tautui löydöttömäksi (tontti 2/2/9 pohjoisosa, alue A), mutta viidellä koealueella (ton-
tit 2/2/7-10, alueet B-E) oli säilynyt eri-ikäisiä kulttuurikerroksia, joista löydettiin
muinaisjäännöksiä tulkittavia rakenteita tai niiden osia kuten kivijalkoja ja mahdol-
lista uunია/liettä sekä löytöaineistoa. Kiinteät muinaisjäännökset ja niiden osat sekä
löydöt ajoittuivat rakentamis- tai valmistusajankohdaltaan 1600-1800-luvulle. Käyttö-
aika painottui arviolta kuitenkin kahdelle viimeiselle vuosisadalle. Koekaivauksien
päätelmissä otettiin myös huomioon eri tahoilta kerättyjen tietojen perusteella, että
alueita oli osin kaivettu (mm. viemäröinnit, puhelin- ja energiayhtiöiden kaapeloinnit
ja kaukolämpölinjat sekä aiempi korttelissa ollut ja jo purettu rakennuskanta), ja osan
kulttuurikerroksista tiedettiin varmuudella tuhoutuneen.

Koekaivaukset osoittivat selkeitä merkkejä säilyneistä kulttuurikerroksis-
ta, joten kiinteiden muinaisjäännösten ja kulttuurikerrosten säilyneisyyttä ja laaja-
alaisuutta oli tutkittava ennen rakennustoimia pelastuskaivauksilla. Koska rakennetta-

¹ Mökkönen 2002, s. 4, 20. Liitteet 3.1.-5.2.

² Arkitektbyrå R. Wingren Ab 2007, s. 7-35.

³ Oikarinen 2008, s. 9-11.

va alue tulisi käsittämään korttelin kaikki tontit hyvin laajasti, oli tutkimusalue kaupunkiarkeologisena tutkimuskohteena erittäin suuri. Kaivausalueet oli valittava korttelista alueelta käytettävän ajan ja työvoiman mukaan. Alueet, joilla tiedettiin sijaitsevan viemäröintiä, kaapelointia tai kaukolämpöverkostoa, jätettiin tutkimuksen ulkopuolelle. Valtaosa tontista 2/2/10 jäi tästä syystä tutkimatta kaivauksin. Lisäksi tiedettiin vuonna 2007 saatujen suullisten tiedonantojen mukaan osan maakerroksista vaihdetun (mm. Linds kogin talon piha, 2/2/8).⁴ Lisäksi valtaosa tontista, jossa on sijainnut Oy Esso Ab:n huoltamo (2/2/9) jäi ulkopuolelle, koska olemassa olevien tietojen mukaan huoltoasemaa purettaessa ja maaperäsaneerauksen yhteydessä oli maanvaihtoa tehty laajasti alueella,⁵ ja myös ns. koekaivausten A-alueen löydöttömyys tuki näitä tietoja. Sen sijaan vuoden 2007 koekaivausalue B osoitti, että kulttuurikerroksia oli tontilla myös säilynyt. Kaivausalueiden sijoitteluun vaikuttivat myös korttelin käyttö kouluna (tontit 2/2/7 ja 2/2/8) ja korttelissa toiminnassa olleet yritykset (tontti 2/2/10).

Tontti 7 jätettiin Museoviraston ohjeistuksella tutkimuksen ulkopuolelle. Alueelle avattiin kuitenkin pieni koealueen laajennus. Tontti on inventoinnissa maankäyttötietojen perusteella todettu kulttuurikerroksiltaan oletettavasti pääosin tuhoutuneeksi nykyisen rakennuskannan rakentamisen ja pintavesiviemäröinnin takia.⁶ Pelastuskaivauksen tutkimuskustannukset tulevat muinaismuistolain 15 §:n perusteella hankkeen toteuttajan kustannukseksi. Pietarsaaren Lassfolkin pelastuskaivauksen tilasi Pietarsaaren kaupunki, ja tutkimuskustannukset jakoivat keskenään Pietarsaaren kaupunki ja Åbo Akademin säätiö tonttien aiemman omistajasuhteen ja kaivausten pinta-alan mukaan tonteittain. Rakennuttajana toimi Åbo Akademin säätiö.

Tutkimukset toteutettiin yhteistyössä Pietarsaaren kaupunginmuseon kanssa. Tutkimuksen käytännön järjestelyissä yhteyshenkilönä rakennuttajaan toimi Pietarsaaren kaupunginmuseon johtaja Guy Björklund. Björklundilta saatiin myös tietoja korttelin historiasta ja apua käytännön järjestelyissä. Åbo Akademin säätiö tarjosi Lassfolkin entisestä tehdasrakennuksesta ja sittemmin liiketiloina käytetyistä osista tilan kaivausvälineistölle ja kaivaushenkilökunnan taukokäyttöön. Pietarsaaren kaupunginmuseosta saatiin taukotilaan pöydät ja tuolit. Pietarsaaren kaupunki Teknisen viraston talo-osastolta saatiin lainaksi kaivausalueiden rajaamiseen tarkoitetut aidat ja heijastinnauhat ja näiden kuljetus. Lisäksi käytännön apua varasto- ja sosiaalisten tilojen järjestelyissä saatiin Pietarsaaren kaupunginmuseon museomestari Jan Ehnvallilta. Useilta henkilöiltä saatiin myös suullisia tietoja korttelin historiasta, erityisesti Lassfolkin tehtaan entiseltä asentajalta Karl Ehnvallilta, joka antoi myös käytännön apuaan taukotilojen järjestelemissä. Kaivaussuunnitelmat pohjautuivat siis vuoden 2007 koekaivausten tuloksiin ja tietoihin aiemmista kaivutöistä, joista tiedot saatiin vahvistettuina Pietarsaaren Vedeltä, Pietarsaaren Energialaitokselta ja Pietarsaaren Seudun

⁴ Suullinen tiedonanto museonjohtaja Guy Björklundilta 6.9.2007. Lisäksi kaupunkiarkeologisen inventoinnin aikana on saatu suullisia tiedonantoja mm. katukiveyksestä ja palokerroksesta (Möckönen 2002, liite 7, s. 2 ja 5).

⁵ PTI-Soil Oy 2002, Liite 1.

⁶ Möckönen 2002, liite 7, s. 6.

Puhelimelta. Karttoja ja tiedot kaupungin mittapisteistä saatiin Pietarsaaren kaupungin Teknisen viraston mittausosastolta. Kiitän kaikkia kaivausten kaivausjärjestelyissä avustaneita henkilöitä ja tahoja sekä kaivausten aikana korttelin kouluja ja yritysten henkilökuntaa yhteistyöstä. Kaivaus herätti myös runsaasti kiinnostusta paikallisissa sanomalehdissä Jakobstad Tidningissä, Keski-Pohjanmaassa, Pietarsaaren Sanomissa ja Vasabladetissa mutta myös radiossa että YLE:n alueuutisissa.

Varsinaista rakennushistoriallista selvitystä Pietarsaaren museon kokoomia tietoja lukuun ottamatta ei korttelista ole tehty. Lukuun ottamatta yksittäisiä havaintoja erilaisten rakennus- ja kunnallisteknisten kaivantojen yhteydestä ja näistä tallennettuja suullisia tiedonantoja, Pietarsaaren kaupungissa ei oltu ennen vuoden 2007 koekaivauksia tehty dokumentoituja arkeologisia kaivauksia isonvihaa vanhemmalla kaupunkialueella.⁷ Kaikki tiedot korttelin kulttuurikerrosten olemassaolosta ja pak-suudesta perustuivat koekaivauksista saatuihin tietoihin.

Tutkimusalueet olivat seuraavat: alue B (9 x 5 m), alue C (4 x 15 m + laajennus 7 x 2 m), alue D (8 x 4 m), alue F (8 x 16 m) ja alue E (6 x 3 m). Työvoima koostui Museovirastoon palkatuista arkeologeista tai arkeologian opiskelijoista. Koska kaivaushenkilökuntaa tarvittiin paljon, kaivajiksi etsittiin paikallista työvoimaa työministeriön Internet-sivuilla olleen ilmoituksen avulla. Näin töihin löydettiin taustaltaan erilaisten alojen henkilöitä, mutta myös historia- ja museoalan henkilöitä. Henkilökunta koostui seuraavista henkilöistä: tutkija FM Teija Oikarinen, apulaistutkija FM Marika Hyttinen, apulaistutkija FM Juha-Pekka Joona, apulaistutkija FM Esko Tikka-la, tutkimusavustaja fil. yo Sanna Hujanen, tutkimusavustaja FM Tiina Kuokkanen, tutkimusavustaja fil. yo Marcus Riska ja tutkimusavustaja fil. yo Terhi Taipaleenmäki. Kaivajina olivat fil. yo Jenni Björk (5 viikkoa), Pekka Hautala (noin 2,5 viikkoa), FK Henna Hintsala (10 viikkoa), fil. yo Jukka Heikkilä (10 viikkoa), fil. yo Tove Holmström (10 viikkoa), opiskelija Marjukka Kankaanpää (11 viikkoa), fil. yo Hannu Kuivalainen (7 viikkoa), opiskelija Pia-Marie Lahti (noin 4 viikkoa), fil. yo Lasse Märsy (noin 8 viikkoa), ylioppilas Johanna Nevala (11 viikkoa), fil. yo Henna Niemi (11 viikkoa), FK Jan-Erik Nyman (4 viikkoa), opiskelija Birgit Salminen (noin 1,5 viikkoa), FM Susanne Svenfors-Furu (noin 8,5 viikkoa), Tommy Tommer (1 viikkoa) ja ylioppilas Mari-Lotta Vilppola (6 viikkoa). Kiitokset koko henkilökunnalle!

Kaivausalueet avattiin pintakerroksiltaan Bilfrakt Oy:ltä vuokratulla kaivinkoneella. Kaivinkonetta käytettiin kaivausten aikana myös kivien poistossa kaikilla alueilla ja pohjasaven kaivussa (alue E) ja alueiden täyttämässä. Lisäksi yksi kaivausalueista (alue B) kaivettiin kaivinkonetta hyväksi käyttäen valvonnan luoteisesti maaperän hajuongelmien takia. Kulttuurikerrosten alkaessa tutkimus siirtyi käsin lastoin ja lapioin toteutettavaksi. Museoviraston ohjeiden mukaan tutkimukset keskitettiin kerrokseen, jotka ajoittuvat 1600- ja 1700-luvuille. Tämän johdosta pintakerrosten avaamisen yhteydessä vuoden 2007 koekaivausten tulosten mukaan 1800-luvun loppupuolelle ajoittuvat kivijalan osat poistettiin koneellisesti. Käytännössä kaivu pysäy-

⁷ Mökkönen 2002, s. 17. Ks. myös arkisto- ja rekisteritiedot ja listaus aiemmista tutkimuksista.

tettiin heti kivijalkojen päättymisen jälkeen arinarakenteisiin, koska tietoa siitä ei ollut, kuinka 1800-luvun rakenteet oli pystytetty suhteessa vanhempiin kerroksiin. Tällä tarkoitetaan sitä, onko rakenteet kaivettu suoraan vanhempien rakenteiden ja kerrosten päälle, vai onko osa kerroksia poistettu uusien rakenteiden tieltä.

Jälkityöt tehtiin Oulun yliopiston Arkeologian laboratoriossa ajalla 11.8.2008-10.3.2008, 16.-29.3.2009. Konservoinnista vastasi Arkeologian laboratorion konservaattori, tutkimusteknikko Jari Heinonen. Konservointiin valittiin mahdollisuuksien mukaan kaikki konservointikelpoiset ja esineeksi tulkittavat löydöt. Esimerkiksi nahkalöydöistä valittiin kaikki, joista löydettiin esimerkiksi ompelun jälkiä. Myös yksittäisiä paloja hyväkuntoista leikkuujätteitä otettiin mahdollisuuksien mukaan näytteenomaisesti konservointiin. Konservoinnattomat ja konservoidut löydöt luettelointiin ja kuvattiin (liite 1). Metallilöydöistä konservointiin valittiin kunnoltaan konservointikelpoiset. Konservoinnin ulkopuolelle jätetyt arvioi myös konservaattori, jotta varmistuttiin, että informaatioarvoltaan tärkeitä löytöjä ei menetetä. Löytyneet harvat tekstiilipalat konservointiin kaikki. Orgaaniseksi löytöaineistoksi, tosin ei esinelöydöiksi, voidaan luokitella vitsas- tai risukimput, jotka pestiin, kuivattiin ja kuvattiin, ja jotka listattiin omaksi listakseen, mutta ei KM-päänumeron alle. Vitsaskimppujen kanssa samaan listaan listattiin näytteet, kuten tervaklimpit, punamulta ja karvat. Näitä säilytetään Oulun yliopiston Arkeologian laboratoriossa toistaiseksi ilman KM-numeroa. Konservointorille annettiin myös valtuus poistaa konservoitaviksi listattuja löytöjä, jos hän katsoo ne liian huonokuntoiseksi konservointiin. Jälkitöiden päättyessä konservointi on kesken, joten löydöt ovat löytöluetteloon saaneet vain alustavan sanallisen kuvauksen ja mittauksen, ja niiden paino ja mitat voivat konservoituina olla erilaiset kuten myös tulkinta löydön luonteestakin.

Kaivausten aikana otettiin talteen myös muutamia leimattuja tiiliä, joiden kuvat löytyvät liitteestä 4. Makrofossiilinäytteet lähetettiin Turun yliopiston Biodiversiteetti- ja ympäristöosastolle dosentti Terttu Lempiäisen analysoitavaksi ja dendrokronologiset näytteet analysoi Joensuun yliopiston Dendrokronologian laboratorion esimies Pentti Zetterberg. Eläinluut analysoi Oulun yliopistossa eläinosteologiasta väitöskirjaansa viimeistelevä FM Anna-Kaisa Puputti.

Kaivausten kesto oli 12 viikkoa sisältäen valmisteluvuikon. Kenttätöiden alkaessa kaivausalueiden sijaintia jouduttiin muuttamaan alkuperäisistä suunnitelmista, koska tontilla 10 oli runsaasti vanhoja likavesiviemäreitä, joiden tarkkaa sijaintia ei ollut kartoilla, eikä riskiä käytössä olleiden putkistojen vahingoittumisesta haluttu ottaa. Tämän sijasta avattiin aluksi kaksi pienempää kaivausaluetta (alueet C ja D), joilla molemmilla oli yksi vastaava tutkimusavusta, joka huolehti alueen yksikkö- ja rakennedokumentoinnista lomakkeille. Alueella C, työskenteli FM Tiina Kuokkanen ja alueella D, fil. yo. Marcus Riska. Suurella F-alueella tontilla 8 oli kaksi yksikkö- ja rakennedokumentoinnista vastaavaa tutkimusavustajaa: fil. yo Sanna Hujanen ja fil. yo Terhi Taipaleenmäki. Tutkimusavustajat tekivät myös kentällä muistiinpanoja, ottivat kuvia ja tekivät tarvittavia mittauksia yhdessä muun kaivaushenkilökunnan kanssa sekä ajan salliessa tekivät alustavia matriiseja. Apulaistutkija FM Esko Tikkala vastasi pääasiassa

takymetrin käytöstä ja toimi tarvittaessa myös piirtäjänä. Apulaistutkijat FM Marika Hyttinen ja Juha-Pekka Joona toimivat koko ajan pääasiallisesti piirtäjinä siten, että Hyttinen vastasi ensisijassa C- ja D- alueen piirtämisestä ja Joona F-alueesta. Tutkija FM Teija Oikarinen vastasi kaivausten yleisestä organisoinnista, dokumentoinnista, kaivausten aikaisesta tiedottamisesta ja toimi tarvittaessa piirtäjänä tai kaivajana.

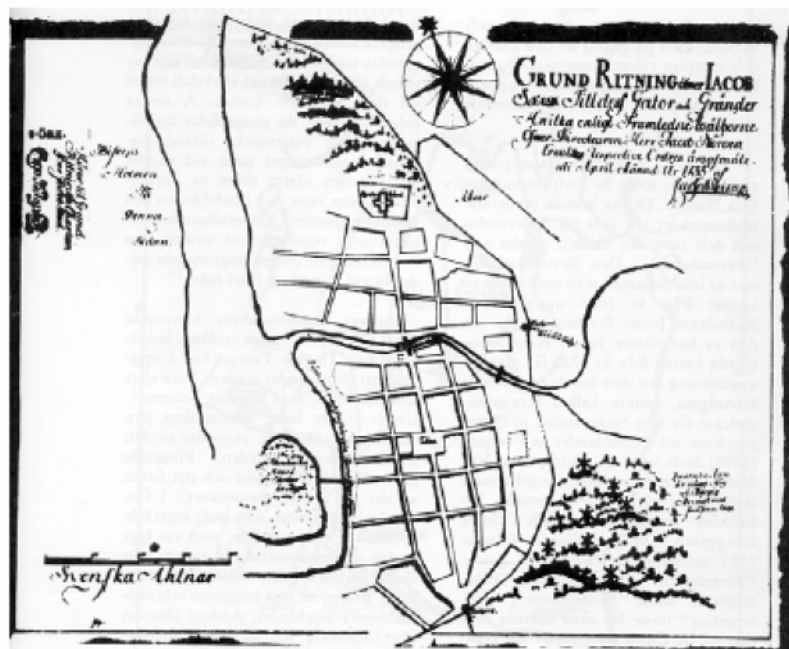
Talteenotetut löydöt ovat Access-muotoisina kaivauskertomuksen liitteenä. Löytöjen luetteloinnista vastasivat tutkimusavustajat. Löydöt luettelointiin järjestykseen siten, että kriteerinä käytettiin yksikköä, jonka sisällä laitettiin löydöt järjestykseen materiaaleittain (aakkosjärjestykseen) ja tämän sisällä ruuduittain. Samaa tapaa käytettiin kaikkien löytöjen suhteen myös poistettujen löytöjen listassa ja luuluetelossa. Luut luettelointiin samalla tapaa, mutta siten, että ensin luettelointiin palamattomat luut ja sitten palaneet luut. Luettelointivaiheessa poistettiin osa löydöistä, joista laadittiin oma lista. Myös eläinluista laadittiin lista, ja sen analyysi on raportin erillisenä liitteenä. Luetteloidut mustavalkokuvien negatiivit ja pinnakkaiset toimitettiin RHO:n kuva-arkistoon, digitaalikuvat talletettiin DVD-levylle päänumeron alle, ja osa niistä tulostettiin värillisinä myös kuva-arkistoon ja laitettiin kaivausraportin liitteeksi (liite 2). Muutamia löydöistä skannattiin ja piirrettiin puhtaaksi, mutta ajankäytön takia vain valikoiden (liite 3).

Muut luetteloinnit tekivät apulaistutkijat ja tutkija. Hyttinen, Joona ja Tikkala jakoivat keskenään myös piirrettävät tasokartat ja piirsivät puhtaaksi matriisit. Yksikköjen valtavan määrän takia matriiseissa jouduttiin tekemään kompromisseja. Kronologisia suhteita ei ole voitu esittää kaavamaisesti peräkkäisinä. Myös rajapinnat on yksinkertaistettu matriisiin siten, että ainoastaan rajapinnan päällä ja alla ollut yksikkö näkyy, muut näkyvät vain yhteys- ja rakenneluettelosta (liite 7). Jälkitöiden aikana takymetritiedostot jälkikäsittelee Tikkala. Oikarinen kirjoitti puhtaaksi yhteys- ja rakenneluettelon ja tarkisti sekä tarvittaessa muokkasi ja täydensi matriiseja sekä kirjoitti kaivausraportin.

Lopuksi kiitän kaikkia henkilöitä, jotka saattoivat kaivauksen ja jälkitöiden loppuunsaattamisessa, ja Oulun yliopiston Arkeologian henkilökunnan jäseniä, jotka auttoivat löytöaineiston tulkinnassa.

Vanhimmat tiedot kertovat kauppapaikasta, joka on sijainnut Pedersören satamassa, joka on siirretty kaupungin perustamisvaiheessa 1600-luvun puolivälin tienoilla Kittholmeniin, jonka liepeillä toimi hollantilaisten Momman veljesten laivanveistämö vuosina 1666-1672. Kaupunki oli sijainniltaan hyvien liikenneyhteyksien kannalta mahdollisimman hyvässä paikassa, sataman ja kirkon läheisyydessä. Tulevalla vuosisadalla harmina oli vain tulva-alue, joka oli rämeinen ja upottava ja haittasi rakennustoimintaa.⁹ Kaupungin varhaisimman asemakaavaa ei ole säilynyt, mutta niiden on oletettu olleen Erik Niurénin käsialaa, joka on ollut vuosina 1643-1652 Norrbottenin maanmittarina. Varhaisimmat lähteet kertovat vain mittajaan nimeksi vain ”den goda ingenjören”. Ensimmäinen kartta kaupungin kortteleista on vuodelta 1735, ja kartta on Jacob Johan Wikarsin tekemä, ja kartassa kuvattu kaupunkialue vastaa Gäddan vuoden 1693 kartan kuvaavan tulliaidan ympäröimän kaupunkialueen rajaa.¹⁰ (kuva 2)

Kaupunki poltettiin perusteellisesti isonvihan aikana vuonna 1714 venäläisten toimesta kahdesti. Suurin osa kaupungista tuhoutui lukuun ottamatta joitakin porvarien taloja. Isonvihan jälkeen kaupungin asemakaavaa ei muutettu, vaan se rakennettiin uudelleen entisen mukaan. Myöskään tulliaidan sijainti ei muuttunut, kunnes 1700-luvun loppupuolella kaupunki laajeni sen ulkopuolelle. Vuonna 1835 tulipalo tuhosi kaupungin varakkaan ja vanhimman osan, Etelänummen. Samana vuonna Anders Berger laati asemakaavaluonnoksen, ja tuolloin kaupungin eteläosaan laadittiin asemakaavaluonnos, jossa korttelit olivat suurempia.

Kuva 2. Jacob Johan Wikarsin kaupunkikartta vuodelta 1735. Lähde: Toivanen 1982, s. 29. (Sveriges riksarkiv)

⁹ Toivanen 1982, s. 19-22, 27-30

¹⁰ Toivanen 1982, s. 27.

Maistraatti toivoi kuitenkin siihen muutosta ja seuraavana vuonna hyväksyttiin Engelin ja Granstedin muokkaama Bergerin asemakaava. Ainostaan Medelgatan säilyi entisellä paikallaan, ja se kulki nykyisen Isokadun itäreunassa. 1800-luvun lopulla Pietarsaari sai kolme uutta asemakaavan muutosta, mutta osa näistä muutoksista toteutettiin vasta 1900-luvulla.¹¹

Tutkimuskohteena olevan korttelin sijainnista voidaan arvioida, että se on kuulunut ainakin osaltaan varhaisimpaan kaupunkialueeseen jo 1600-luvun puolessa välissä. Kuvallisia lähteitä ja karttoja on ollut siis tuolta ajalta vähän, ja niitä ei ole kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa pystytty asemoimaan nykyisen asemakaavan päälle, joten ajan rakennuskantaa ei korttelissa voida hahmottaa. 1700-luvun kartat ovat sen sijaan pystytty asemoimaan hyvin mm. vuonna 1797 rakennetun ja vuoden 1835 palossa säästyneen Lindskogin kivitalon avulla, joka sijaitsi myös tutkimusalueena olevassa korttelissa (2/2/8). Kortteli on siis sijainnut nykyisen Isonkadun varrella ja silloisen torin kulmassa, varhaisen 1600-luvun torialueen tuntumassa, sen etelälaidassa.¹² Koska asemakaavaa ei muutettu isonvihan jälkeen, voidaan vuoden 1735 kartan kuvaaman korttelialueen olettaa vastaavan hyvin myös kaupungin varhaisempaa asemakaavaa. Tämän perusteella voidaan olettaa, että nykyäänkin hieman korkeammalla, mäen päällä sijainneilta korttelin tonteilta 7 ja 8 voidaan todennäköisimmin löytää myös vanhimpia kaupunkikerrostumia 1600-luvulta. Vanhemmasta ajasta ei kaivauksen yhteydessä ole etsitty tietoja. Kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa korttelin länsiosan tontit 7 ja 8 on määritelty luokkaan 2, todennäköisesti siksi, että piha-alueilla on tehty pintavesiviemärointejä, kaapelointia ja tontilla 8 kulkee myös kaukolämpölinja. Koekaivausten aikana saatiin museonjohtaja Björklundilta tieto, että 1990-luvulla myös Lindskogin talon piha-aluetta on tasattu ja kerroksia vaihdettu, ja pihalta on löydetty tuolloin myös kivisen kellarin jäänteitä. Maa-aineksen vaihtaminen ei ollut kuitenkaan ulottunut kovin syvälle (noin 70-80 cm nykyisen asfalttipinnoitteen alapuolelle), joten sen alapuolella kulttuurikerrokset olivat osin säilyneet. Sen sijaan nykyiset tontit 9 ja 10 ovat merkitty luokkaan 1.

Kuva 3. Tutkimusalue (2/2/7-10) asemakaavassa. Lähde: Mökkönen 2002, liite 4.

¹¹ Mökkönen 2002, s. 7.

¹² Mökkönen 2002, s. 4, 16.

Korttelin länsipuoli on sijainnut lähellä varhaisimman kaupungin ydinalueita, ja varhainen tulva-alue, joka on merkitty myös vuoden 1693 karttaan, sijaitsee suhteellisen lähellä korttelista länteen. Tontit 7 ja 8 ovat sijainneet ennen vuoden 1835 kaupunkipaloa hyvin keskeisillä paikoilla. Tontin 7 länsireunaa on kulkenut Itäinen Pitkäkatu ja tontin eteläosan läpi poikittaiskatu, myös tontin 8 läpi on kulkenut poikittaiskatu. Tontin 8 koilliskulmaan on sijoittunut myös tori ja vuosien 1860 ja 1873 asemointien mukaan myös raatihuone, joka nykyään sijaitsee korttelin pohjoispuolella, Kauppiaankadun varrella (kuvat 4-8).

Kuva 4. Yksityiskohta vuoden 1735 kartasta asemoituna tutkimuskohteena olevan korttelin päälle. Lähde: Mökkönen 2002, liite 3.1.

Kuva 5. Yksityiskohta vuoden 1760 kartasta asemoituna tutkimuskohteena olevan korttelin päälle. Lähde: Mökkönen 2002, liite 3.2.

Kuva 6. Pietarsaari lähiympäristöineen vuonna 1760. Tekijä Löfdahl. Lähde: Mökkönen 2002, s. 15, kuva 6. (Pietarsaaren kaupunginmuseon arkisto)

Vuoden 1783 kartassa kortteliin asemoituu ainakin neljän korttelin tontteja, joiden tonttinumerot näkyvät kuvasta 8 (tonttinumerot 3, 4; 5; 20, 21 ja 5). (kuva 7) Samasta kartasta erottuvat myös katujen nimet: pohjois-eteläsuunnassa Stora Kyrkagatan korttelin länsireunassa ja korttelin keskellä Östergatan ja poikkikatujen nimet korttelin eteläosassa Södre Tvärgatan ja pohjoisena nykyisen korttelin keskiosassa Herrholmsgatan.

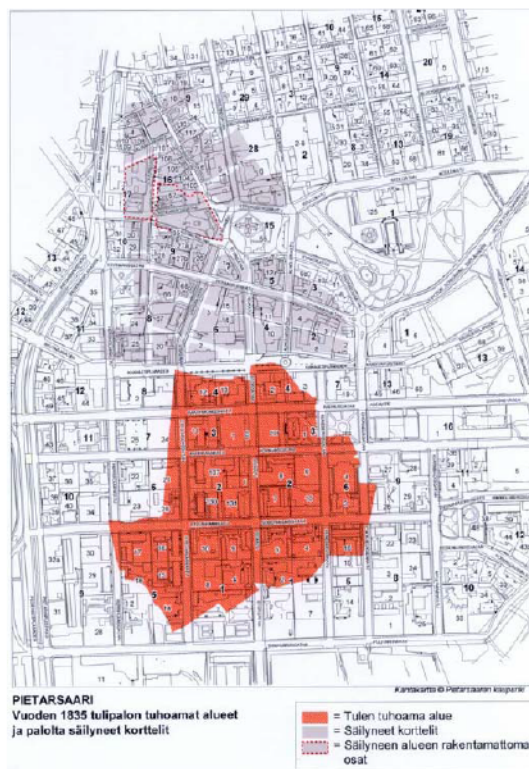

Kuva 7. Yksityiskohta vuoden 1783 kartasta asemoituna tutkimuskohteena olevan korttelin päälle. Lähde: Mökkönen 2002, liite 3.3.

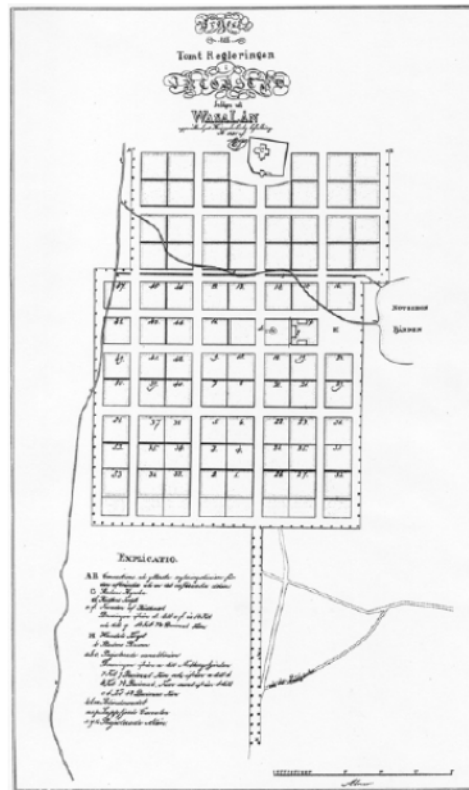

Kuva 8. Yksityiskohta vuoden 1783 A. Foorseenin kartasta, jossa näkyy myös tutkimuskohteena oleva kortteli. Lähde: Mökkönen 2002, s.11. (Museoviraston kuvaarkisto/Pietarsaaren kaupunginmuseo).

Kuvasta 8 erottuu myös kaupungin läpi kulkenut vesiuoma, joka on johtanut idempänä sijainneeseen lampeen. Nykyisin vesiuomaa ei ole, mutta alue tunnetaan nykyisessä asemakaavassa kanavapuistikon nimellä. Myöhempiä kaavoituksia ei ole asemoitu nykyiselle asemakaavalle. Tutkittava kortteli tuhoutui siis vuoden 1835 kaupunkipalossa, ja tuhoutuneet korttelit on voitu asemoida myös nykyiselle asemakaavalle (kuva 9). Nyt kaivausten tutkimuskohteena olevaa korttelin sijaintia voi kuitenkin arvioida ainakin samana vuonna tehtyyn kaavoitukseen, ja se näyttäisi koskettavan tontteja 18-21 (kuva 10).

Kuva 9. Vuoden 1835 kaupunkipalossa tuhoutuneet korttelit Granlundin 1859 ja Roselundin 1877 karttojen pohjalta. Lähde: Mökkönen 2002, s. 13. Kuva 11.

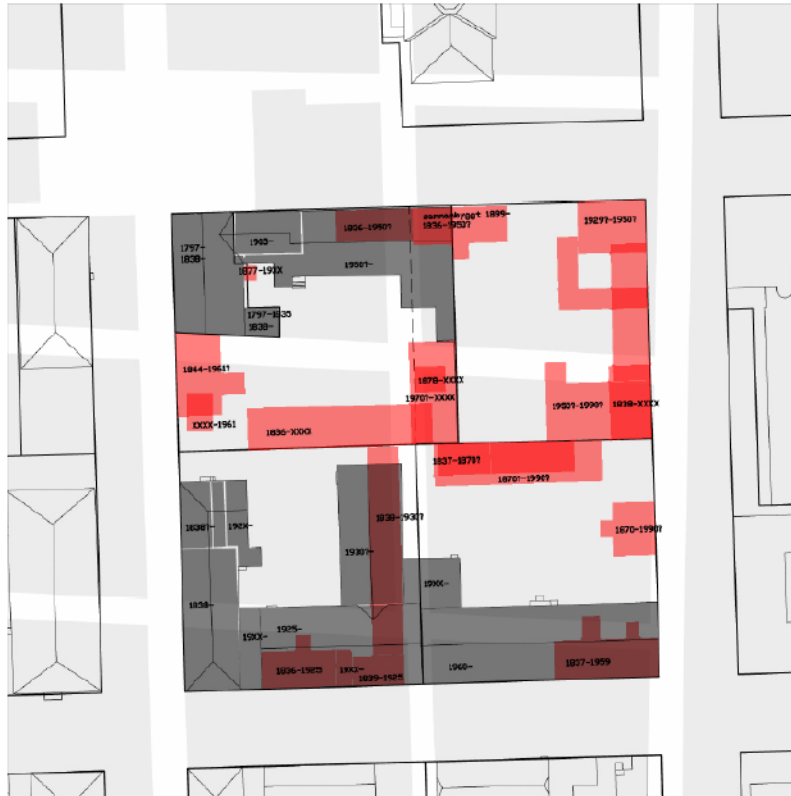

Kuva 10. A. Bergerin asemakaava-alueen vuodelta 1835 kaupunkipallossa tuhoutuneelle alueelle. Lähde: Mökkönen 2002, s. 18. Kuva 10. (Pietarsaaren kaupunginmuseon arkisto)

Pietarsaaren kaupunginmuseossa on nyt tutkittava olevaan kortteliin tehty rakennushistoriaselvitystä, joka on vielä tässä vaiheessa kesken. Museonjohtaja Björklund antoi asemoidun kartan korttelin rakennuskartan kehityksestä kaivausprojektin käyttöön (kuva 11, liite 15). Kartassa näkyy rakennuskantaa 1700-luvulta aina 1900-luvun jälkipuoliskolle saakka.

Nykyään tonteilla 7-10 vanhassa pitsitehtaassa on ammattikorkeakoulu sekä yritystoimintaa mm. atk-yrityksiä ja kuntosali. Pitsitehdas on rakennettu vuosina 1925-1960, tontin 10 puoli myöhemmin, jossa vanhojen valokuvien mukaan on ollut myös puutalo. Isokatua vasten tontilla 7 on myös yksikerroksinen puinen asuinrakennus, joka on palovakuutuksen mukaan rakennettu vuonna 1837 G. O. Petersenin toimesta. Vuoden 1891 vakuutuksessa tontin 21 rakennuksineen omisti merikapteeni Karl Pettersson.¹³ (kuvat 11, 13-15, liite 15)

¹³ Ks. myös Mökkönen 2002, liite 7, s. 6, 8. Städersnas allmänna brandstods-bolag i Finland n:o 7232. Palovakuutus vuodelta 1901, n: 22620. Pietarsaaren kaupunginmuseon arkisto.

Kuva 11. Korttelin 2/2 rakennuskantaa. Kartta: Pietarsaaren kaupunginmuseo, karttapohja Pietarsaaren kaupunki/Tekninen virasto.

Kuva 12. Yleisnäkymä korttelista 2/2. Kuvassa näkyy Isokatu ja kortteli sen itäpuolella ja raatihuone pohjoispuolella. Kuvattu vuonna 1936. Lähde: Pietarsaaren kaupunginmuseon kuva-arkisto.

Kuva 13. Vasemmalla pitsitehtaan itäpääty ja merikapteeni Karl Petterssonin asuinrakennus ja paakaritupa Etelänummenkadulta (2/2/10). Kuvattu vuonna 1959 ennen talon purkamista. Kuvaaja: Rolf Grandell. Lähde: Pietarsaaren kaupunginmuseon kuva-arkisto.

Kuva 14. Pitsitehdas Etelänummenkadulta (Södermalsgatan), puuaidan kohdalla nykyään 1960-luvulla rakennettu jatko-osa. 2/2/7,10. Kuvattu 1950-luvun lopussa. Kuvaaja M. Mannelin. Lähde: Pietarsaaren kaupunginmuseon kuva-arkisto.

Kuva 15. Puurakenmus Isonkadun varrella, pitsitehdas sen takana. 2/2/7. "Ns. Lassfolks träbyggnad". Kuvattu 1935 ja kuvaaja Ingolf Friman. Lähde: Pietarsaaren kaupunginmuseon kuva-arkisto.

Kuva 16. *Lindskogin talo (ns. Lindskogska huset, 2/2/8) ja Isokatu torilta. Kuvattu huultavasti 1890-luvun loppupuolella ennen sähkövalaistuksen aikaa (1901). Lähde: Pietarsaaren kaupunginmuseon kuva-arkisto.*

Tontilla 8 Isonkadun ja Kauppiaankadun risteyksessä on siis kaupungin ainoa rakennus, joka on jäänyt jäljelle vuoden 1835 palosta. Rakennushistoriallisesti arvokas rakennus on nimeltään Lindskogin talo, ja se on rakennettu vuonna 1797 (liite 15).¹⁴ Vielä tällä vuosisadalla kortteli on toiminut kokoontumispaikkana väelle, joka on saapunut lähipitäjistä kaupunkiin. (kuvat 16-17) Kauppiaankadun varrella on 1800-luvun loppupuolelta peräisin oleva kaksikerroksinen asuinrakennus ja kolmekerroksinen tiilinen asuin- ja liikerakennus. Lindskogin talo tunnetaan nykyään Pietarsaaressa nimellä ”musikhuset”, ja siinä toimii mm. musiikkiopisto ja ammattikorkeakoulu ja sen vierisessä rakennuksessa ainakin musiikkileikkikoulu. Tontin piha on asfaltoitu. Viereisellä tontilla 9 on ollut vuosina 1954/1961 Esso-huoltoasema ja useita muita rakennuksia. Huoltoasema on sijainnut tontin kaakkoiskulmassa, öljysäiliöt todennäköisesti Runeberginkadun puoleisella reunalla, siis tontin itälaidalla. Tontti on sepelipintainen ja toimi kaivausten aikana epävirallisena parkkipaikkana. 2/2 korttelin tonteilla on ollut myös useita ulkorakennuksia ja makasiinirakennuksia, jotka näkyvät osin kuvassa 12.¹⁵ Viimeisin makasiinirakennus on purettu vuonna 1987 (2/2/10), jonka purkamisen on dokumentoitu myös kuvin. Kuvia säilytetään Pietarsaaren kaupunginmuseossa (kuva 18). Löytyneitä tietoja rakennuksista on kerrottu tarkemmin kaivausalueiden ja niiden rakenteiden tulkinnan yhteydessä.

¹⁴ Esim. Mökkönen 2002, s. 22. Viittaa Jakobstads museum 1989: Rnvandring i Jakobstad.1. Opaslehtinen. Ks. myös Söderhjelm 1909, s. 435. Kertoo samasta kivitalosta, joka tunnettiin myös nimellä Ervastka huset; Lindskogin talo: Suomen palovakuutuskonttori Tarmon arkisto, palovakuutus nr 180, vuodelta 1834. Kopio Pietarsaaren kaupunginmuseon arkisto.

¹⁵ Ks. myös inventointikortit Mökkönen 2002, liite 7, s. 7, josta löytyvät tiedot huoltoasemasta.

Kuva 17. Lindskogin talon piha toriaikaan (2/2/8). Tuolloin ns. Ervastin piha (Er-vartska gården). Korttelissa ovat kokoontuneet sekä hevoskyytiläiset että autoilijat. Takana tontit 2/2/9-10. Kuvattu noin 1935, kuvaaja Ingolf Friman. Lähde: Pietarsaaren kaupunginmuseon kuva-arkisto.

Kuva 18. Makasiinirakenus, joka purettiin vuonna 1987 (2/2/10). Takana raatihuone ja huoltoasema. Lähde: Pietarsaaren kaupunginmuseon kuva-arkisto.

3. KAIVAUSSUUNNITELMAT

Pelastuskaivauksen tutkimuskohteena oli koko kortteli, koska alueen kaikki tontit on inventoinnissa todettu arkeologisesti mielenkiintoisiksi, ja myös vuoden 2007 koekaivaukset osoittivat samankaltaisia tuloksia. Kaivausten valmisteluun oli varattu ennen varsinaisten kaivausten alkua 5 arkipäivää apulaistutkijoille ja tutkijalle. Ennen kaivauksia oli varattu 2 viikkoa aikaa tutkijalle kaivausten käytännön järjestelyihin (mm. aluesuunnitelmiin, kaivaushenkilökunnan rekrytoitiin, asumis- ja liikkumisjärjestelyihin, kaivinkoneen vuokraukseen, välineistöhankintoihin ja tarvittavien materiaalien hankkimiseen) ja 1 viikko yhdelle piirtäjälle, jotta voitiin hankkia mm. tarvittava kaivausvälineistö noin 20:lle henkilölle. Osa välineistä ostettiin, osa vuokrattiin Oulun yliopiston Arkeologian laboratoriosta kuten jälkityötilatkin. Takymetri vuokrattiin Leica Oy:stä.

Tutkija aloitti kaivauksen varsinaiset valmistelut (5.5.2008). Kaivaussuunnitelmat pohjautuivat edellisvuoden tuloksiin ja tietoihin aiemmista kaivutöistä, joiden tiedot vahvistettiin ennen kaivauksen alkua. Lisäksi ennen kaivauksia maalauettiin ja varmistettiin puhelin- ja energiayhtiöiltä kaapeleiden ja kaukolämpökaapeleiden sijaintien muuttumattomuus syksystä 2007. Pintavesiviemäreiden tiedot oli hankittu jo koekaivauksiin. Kunnallistekniikkaa ja kaapelointia oli tonteilla 7, 8 ja 10. Ns. Esso-tontti (2/2/9) oli täysin ilman kunnallistekniikkaa. Ainoastaan jätevesiviemäreistä ei tietoja ollut saatavissa, koska viemäroinnit olivat niin vanhoja. Valmistelujen aikana jouduttiin muuttamaan alustavia suunnitelmia alueista tehtyjen havaintojen mukaan (kaivojen kansien sijainnit). Erityisesti korttelin osa 2/2/10 osoittautui tässä suhteessa ongelmalliseksi, koska viemäreitä kulki ristiin koko pihan alueella, eikä keskusalueelle voinut avata kaivausalueita. Rakennettavan alueen tiedettiin kattavan koko kortteli lähes kauttaaltaan ja kaivausalueiden sijaitsevan kaivettavalla alueella. Kaivausten aikana saatiin myös käyttöön rakennussuunnitelma.¹⁶

Valmistelevalle viikolla hankittiin tietoja kuten kiintopisteiden sijainnit Pietarsaaren kaupungin Teknisestä virastosta ja mitattiin kaivausalueet paikoilleen. Kaivausten kiintopisteenä käytettiin Kauppiaankadun pohjoispuolella Raatihuoneen itäseinässä ollutta kiintopistettä (nro 547) 4,237 m mpy. Lisäksi huomattiin, että varsinaisen vanhan oikean kiintopisteen läheisyyteen oli merkitty uusi piste. Asia tarkistettiin Teknisestä virastosta, koska epäiltiin, että rakennus on voinut painua syvemmälle maahan vuosien mittaan, mutta virallisesti kiintopisteeksi kerrottiin sieltä olevan vanha kiintopiste. Korkeusjärjestelmänä oli NN. Kaivausalueet mitattiin Pietarsaaren kaupungin koordinaatistoon, ja kortteliin rakennettiin myös oma koordinaatisto kaivausalueiden ruudusta varten. Tässä x-koordinaatisto kulki itä-länsisuuntaisesti ja y-koordinaatisto pohjois-eteläsuuntaisesti, eli perinteisesti käytetystä ajatellen päinvastaisesti. Kaivauskoordinaatisto rakennettiin perinteisen kaupunkiarkeologiassa käyte-

¹⁶ Arkitektbyrå R. Wingren Ab 21.11.2007.

tyn tavan mukaan asemakaavan suuntaiseksi, eli absoluuttisia ilmansuuntia ei käytetty suuntauksessa. Kaikki kaivausalueet aidattiin aidoin ja lippusiimoin ohikulkijoiden ja kaivaushenkilökunnan turvallisuuden takia, koska sekä moottorikäyttöistä liikennettä ja jalankulkijoita oli korttelissa paljon.

Kaivausten valmistelevalle aloitettiin kaivinkoneella nuorempien pinta-kerrosten poisto, samalla aloitettiin yksikködokumentointi lomakkeille. Osa kaivetusta maa-aineksesta jouduttiin kuljetuttamaan Bilfrakt Oy:ltä vuokratulla kuorma-autolla pois, koska pienillä pihoidella, kuten Linds kogin talon piha, ei ollut tarpeeksi säilytystilaa. Kaivauksilla käytettiin koneellista apua pintakerrosten ja suurten kivien poistossa. Kivet nostettiin dokumentoinnin jälkeen kaivinkoneen kauhalla kaivaushenkilökunnan vierittäessä kivet kauhaan, tai ne nostettiin pois kaivinkoneen ”ns. papukaija”-osalla. Kaivauksissa käytettiin siis pääasiassa käsivoimaa, lastaa tai lapiota. Alueet kaivettiin kulttuurikerrosten pohjaan saakka, ja niistä tehtiin pohjavaaitus, ja täytettiin koneellisesti.

Valmistelevalle viikolla tehtiin myös alueiden pintavaaitukset ja alustavat puhdistukset ja kaivausruudutusten paalutus, jotta kaivausalueet olisivat mahdollisimman valmiina tutkimusavustajien ja kaivajien aloittaessa työt. Kaivausalueet ruudutettiin 2 x 2 m ruutuihin, jotka toimivat dokumentointiyksikköinä. Löydöt otettiin siis talteen yksiköittäin ja ruuduittain. Osa löydöistä mitattiin myös mahdollisuuksien mukaan tarkasti paikalleen. Valintaperusteena oli ajoituksellinen informaatio tai muuten ”erikoinen” löytö. Myös kaikki nahka- ja puuesineet mitattiin paikoilleen. Löytöjen dokumentoinnissa ja korkeusarvojen mittaamisessa käytettiin sekä takymetriä että yhtä vaaituskonetta. Kaikkia löytöjä ei mitattu paikoilleen, koska alueita oli avoimena useita yhtä aikaa ja kaivaminen olisi pysähtynyt dokumentointia odotellessa. Mitattavien löytöjen paikka merkittiin lipulla tai muutoin selkeästi. Kaivettavaa maata ei seulottu kuin poikkeustapauksissa ja käsisiivilällä. Osin seulontaa käytettiin lapiokaivun yhteydessä C-alueella.

Käytetty kaivausmenetelmä oli *stratigrafinen kaivaus*. Kaivamisen periaatteena on siis poistaa kerrokset ja rakenteet ja niiden osat niiden syntymistä päinvas- taisessa järjestyksessä. Kaivauskerrosten paksuus vaihtelee kerrosten mukaan. Käytännössä tämä ei tapahdu oppikirjamaisesti, vaan kerroksia saatettiin kaivaa useita yhtäaikaisesti, mutta osittain kaivettiin myös kerros kerrokselta, jotta kerrosten suhteet ja tulkinnot pidettiin järjestyksessä. Kaivaukset etenivät aina systemaattisesti samaan suuntaan (ks. alueittain kaivamisesta), joten tämä oli mahdollista. Yksiköistä ja rakenteista/rakenneosista dokumentoitiin alue ruuduittain, kaivaustapa, pääväri ja sävy, kerroksen tarkempi kuvaus, paksuus, suhde muihin yksiköihin ja rakenteisiin, samanikäisyys (mahdollisuuksien mukaan) tai korrelointi (esim. katkenneet yksiköt ja rakenteet). Rajapinnoista merkittiin ylös myös leikatut kerrokset. Rakenteista lomakkeille kirjattiin samankaltaiset tiedot, mutta myös koko ja tietoja rakenteen ominaisuuksista ja koko.

Kentällä pyrittiin tekemään alustava tulkinta ajoituksesta ja rakenteen tai kerroksen luonteesta ja niiden suhteista toisiinsa. Osa yksiköistä sai usean eri nume-

ron, koska kaivettaessa niitä ei aina voinut tulkita samaksi. Yksikkö- ja rakenneluettelossa nämä on tulkinnan yhteydessä mainittu, mutta tietoja ei ole yhdistetty, koska kerrosten väliset suhteet pysyvät näin paremmin esitettyinä (ylä- ja alapuoliset kerrokset ja rakenteet laaja-alaisissa yksiköissä). Lisäksi matriisit pysyivät paremmin hallinnassa, kun säilytettiin kentällä numeroidut yksiköt ja rakenteet sellaisenaan. Kentällä piirrettiin F-alueesta myös useita ns. ruutumatriiseja, mutta näitä ei ole sisällytetty kaivausraporttiin kuin paikoin sanallisessa esityksessä. Kaivaukset etenivät syvemmälle alueilla eri tavoilla, eikä koko rakennetta yritetty kaivaa esille yhdellä kertaa. Rakenteet poistettiin kerros kerrokselta ja piirtodokumentointi tehtiin aina välissä. Pääosin piirrettiin *kooste- tai tasokarttoja* ja osasta myös pelkästään *rakennekarttoja* näiden välillä. Koostekartoissa näkyvät pääpiirteet kerrosten laajuudesta, mutta kerrosten laajuus merkittiin myös dokumentointilomakkeelle. Tämä oli jälkitöiden yhteydessä oleellinen tieto tulkintoja tehtäessä. Korkeutta ei mitattu jokaisesta yksiköstä. Tätä yritettiin alussa, mutta huomattiin, että tutkimusavustajat eivät pysty seuraamaan kaikkea, eikä mittauslaitteita ei riittänyt kaikille alueille, joten kaivaminen olisi pysähtynyt pitkäksi aikaa korkeuksien mittaamista varten. Lisäksi kaivausalueiden seinämistä piirrettiin valikoiden kaivausten lopussa profiilikartat. F-alueen profiilit valokuvattiin lukuun ottamatta eteläisintä, ja yhdistettiin jälkitöissä (liite 14).

Kerrosten ja rakenteiden väliset suhteet dokumentoitiin yksikkölomakkeille. Kerrokset, rakenteet ja rajapinnat saivat juoksevan tunnuksen alueittain. *Stratigrafisissa yksiköissä* ensimmäinen kirjain on alue (esim. kerros *CSY0* = alue C, stratigrafinen yksikkö, juokseva numero). *Muinaisjäännösten rakenneosat* saivat samankaltaisen tunnuksen (*CRI* = alue C, rakenne, juokseva numero). Rakenteiden osille annettiin numeroita siten, että samankin kokonaisuuden puu- ja kiviosat yritettiin pitää erillään, koska kaivamisen aikana kokonaisuuksia oli välillä hankala hahmottaa. Näin yritettiin estää tilanne, että saman tunnuksen alla ei olisi useampia erillisiä rakenteita. Joissakin paikoin rakenne tai sen osa oli hyvinkin tulkinnanvarainen, koska tarkkoja rajoja rakenteille ei alueelta erottunut (esim. alue D). *Rajapinnoiksi* (esim. *CRP1* = alue C, rajapinta, juokseva numero) tulkittiin esimerkiksi erilaiset kaivannot. Rajapinnoiksi ei kuitenkaan merkitty esimerkiksi puretun rakennuksen kuten hirsilattian seinälinjoja, koska näiden tulkinnassa oli kenttätöiden aikaan epäselvyyttä. Kerrosten ja rakenteiden sekä rajapintojen suhteista toisiinsa laadittiin jo kentällä matriisit, joissa kuvataan yksikköjen ja rakenteiden suhteita toisiinsa. Koska nämä ovat kaikki saaneet juoksevan tunnuksen löytymisjärjestyksessään, eivät peräkkäiset numerot kuvaa yksikköjen, rakenteiden ja rajapintojen suhteita toisiinsa. Matriiseja on jälkitöissä tarkistettu, täydennetty ja muokattu, mutta osaltaan niistä ei ole jo tilan ja yksikköjen määrän takia saanut selkeitä kaavamaisia esityksiä, koska matriisit olivat jo yksinkertaistettuina hyvin vaikeita tehdä, ja pitää yksiköitä järjestyksessä. Ajallisuutta on matriiseihin saatu esille vain vähän.

Kaivausalueilta otettiin *maanäytteitä ja dendrokronologisia näytteitä*, jotka saivat samalla tavalla aluetunnuksen, näytetunnuksen ja juoksevan numeron (esim. *CMN1* = alue C, maanäyte, juokseva numero tai *CDN1* = alue C, dendrokrono-

loginen näyte, juokseva numero). Kaikki näytteet mitattiin paikoilleen. Makrofossiili-näytteitä otettiin paitsi otollisista kohdin, orgaanispitoisista kerroksista, mutta niitä otettiin myös paikoilta, jossa kasvijäänteiden säilyvyys on epätodennäköisempää. Tutkimuksissa haluttiin olla tasapuolinen, ja selvittää kaikenlaisten alueiden säilyneitä kasvijäänteitä. Kriteerinä oli alueen luonne esim. katutaso, ei niinkään systemaattisuus, joka olisi tietenkin ihanteellista. Dendrokronologisia näytteitä otettiin niin paljon kuin voitiin; hyvin säilyneitä puurakenteita kaivausalueilla oli vähän.

Takymetriä käytettiin pintakerrosten nuorien rakenteiden dokumentoinnissa ja kaivausalueiden paikalleen mittaamisessa. Myös rakenteiden rajat löytyvät takymetrillä tallennettuina (liite 18). Lisäksi takymetriä käytettiin loppuvaiheessa myös rakenteiden dokumentoinnissa. Kaivauksilla käytettiin kuvausdokumentoinnissa digitaal- ja mustavalkokameraa.

Kaivausten aikana orgaaniset ja muut kylmäsäilytystä vaativat löydöt säilytettiin kaivaushenkilökunnan asuntojen kylmäkaapeissa. Jälkitöissä löydöt on listattu löytöluetteloksi (liite 8) ja erikseen on listattu poistetut löydöt ja luut (liitteet 9 ja 10). Löydöt on käsitelty hyvin pintapuolisesti, ja vain yksittäisiä löytöjä on käsitelty tarkemmin. Jälkitöissä rakenteiden osat, löytöjä ja yksiköitä on pyritty yhdistämään suhteellisesti, jotta alueille saataisiin ajoituksellisia suuntaviivoja. Tähän ja matriisien tekemiseen on käytetty aikaa suhteellisesti enemmän kuin löytöjen analyysiin (liitteet 5-6.). Raportin jälkitöiden aikana päädyttiin myös lopputulokseen, että F-alueen matriisista jätettiin pois samanaikaisuusmerkinnät, koska niiden merkitseminen oli mahdotonta. Samanikäisyydet löytyvät raportin tekstiosasta ja yhteys- ja rakenneluettelosta. Lisäksi mainittakoon, että matriisit ja yhteys- ja rakenneluettelo vaativat hyvin paljon työtä tullakseen esitellyksi edes tässä muodossa kuin ne ovat. Niiden muokkaaminen ja uudelleenmuotoilu useiden eri yrityksiä ja kokeilujen jälkeen todettiin kuitenkin kerta kerran jälkeen vielä huonommiksi, koska ajoitustulokset muuttuivat myös eri ajoitustapojen myötä, joten ne on jätetty esitysmuotoon, joka on sekava, mutta sellainen kuin se töiden edetessä muotoutui. Kaikista alueista yritettiin piirtää rakennematriisit ajoituksen selventämiseksi erikseen korkeuksien ja suhteiden avulla, mutta ne jätettiin pois lopullisesta kaivauskertomuksesta, koska ne ovat liian pelkistäviä, ja niissä on paljon tulkinnanvaraisuutta, jota pitäisi vielä tarkentaa.

Kaivaus on esitelty raportissa siten, että ensin käydään läpi löytyneet rakenteet alueittain. Rakenteet on yritetty ryhmitellä kokonaisuuksittain, mutta aina tämä ei ole onnistunut järkevästi tai ryhmittely on tulkinnanvaraista. Ajoituksia, löytöjä ja tulkintoja on esitelty hieman rakenteiden yhteydessä, mutta olen yrittänyt tehdä koonnin kaivausalueesta käsittelyn loppuun. Rajapinnat on esitelty omana alalukunaan. Olen esitellyt rakenteiden yhteydessä niihin läheisesti liittyvät yksiköt ja lyhyesti maininnut läheisesti rakenteeseen liittyvät yksiköt nimeltä. Sama yksikkö voi kuitenkin liittyä useaan eri rakenteeseen eikä ole välttämättä tullut mainituksi kaikkialla. Yhteys- ja rakenneluettelosta löytyy kuitenkin yksikköjen sijainnit ja koko. Yksiköistä ei ole piirretty yksityiskohtaisia karttoja, mutta niistä on useimmiten piirretty luonnosmaiset kuvat alkuperäisiin dokumentointilomakkeisiin. Yksiköiden suhteet toisiin-

sa löytyvät matriiseista. Makrofossiili- ja dendrokronologista löydöistä on laadittu erilliset luettelot.

4. TONTTI 2/2/10

4.1. Kaivausalue C, kaivausalueelta dokumentoidut rakenteet tai niiden osat

Kaivausalue C avattiin 2. korttelin 10. tontin pohjoisosaan, alueelle jossa aiemmin on sijainnut nurmialue ja jossa ei ole sijainnut kaapelikaivantoja tai muita johdotuksia, joten alueella saattoi olettaa säilyneen kulttuurikerroksia. Nykyisin alue on osin sorapinnalla ja osin asfaltoituna parkkipaikkana. Paikassa on sijainnut eri-ikäisiä makasiinirakennuksia, joista nuorin, ennakkotietojen mukaan kivijalaton rakennus, on purettu vuonna 1987 (ks. luku 1.). Alueella sijaitsi vuonna 2007 koekaivausalue (koko 4 x 2 metriä), ja sieltä löydettyt kulttuurikerrokset tukivat oletusta kulttuurikerrosten säilyneisyydestä. Kaivaustulokset osoittivat myös, että pintakerroksista ainakin osa oli tuhoutunut.¹⁷ Alueen C koko oli: 4 x 15 m ja pohjoinen laajennusosa 7 x 2 m. Koordinaatit olivat: x=478-493, y=476-480, pohjoinen laajennus x=486-493, y=480-482. Alue ositettiin myös käytännössä kolmeen eri osaan, ja niille annettiin työnimet. Varsinaisen kaivausalueen itäinen puoli oli *osa 1* ja läntinen puoli *osa 2*. Viimeistä laajennusosaa kutsuttiin nimellä *osa 3*. Nimet esiintyvät mm. kuvaluetteloissa (liite 1). Kaivaus eteni puolisko kerrallaan, jolloin toinen puoli oli vapaana dokumentoinnille. Viimeisenä kaivettiin osaa 3, mutta tätä kaivettiin yhtäaikaisesti myös puolen 1 kanssa. Seuraavassa on esitelty löytyneitä rakenteita ja niiden osia lähinnä siten, kuin ne kartoissa tulevat esille kokonaisuuksina kaivausalueen puolisko kerrallaan. Osat 1 ja 3 käsitellään yhdessä rakenteiden mukaan. Käsittelyn painopiste on osassa 1 (kaivausalueen itäinen puoli) johtuen siitä, että valtaosa löytyneistä rakenteista ja niiden osista löytyi sieltä tai/ja jatkui osaan 3 (pohjoinen laajennusosa). Osassa 2 (kaivausalueen läntinen puoli) oli vain vähän rakenteita tai niiden osia, osin pääty koostui myös sekoittuneista kulttuurikerroksista.

Kaivausalue C:tä tutkittiin 19.5.-9.7.2008 välisenä aikana, alueella työskenteli tutkimusavustaja ja 2-3 kaivajaa.

Koneellinen nuorempien kerrosten poisto, kivijalan osa CR1

Kartat: -

Mustavalkonegatiivit: yleiskuvat 125904: 4, 19

Digitaalikuvat: yleiskuvat 4, 5, 8, 9

Näytteet: -

Maanpinta oli kaivausalueen kohdalla ja reunamilla korkeudella 3,853-4,192 m mpy. Pintakerrosten kaivu aloitettiin ohuilla koneellisella kerrosten poistolla (**CSY0-CSY6**, osin kerrokset **CSY7, CSY8**), joita jatkettiin melko syvälle erilaisten purkujätekerros-

¹⁷ Oikarinen 2008, s. 37-44. Liite 7, s. 9-10.

ten takia. Kerroksista tuli myös löytöaineistoa, mutta kerrokset olivat sekoittuneita. Kun havaittiin löytöjä ja sekoittumattomia kulttuurikerroksia, kaivinkone pysäytettiin. Pintakerroksia poistaessa CSY2:n alta havaittiin noin pohjois-eteläsuuntainen kivijalka, joka koostui halkaisijaltaan noin 80-100 cm:n kokoisista kivistä. Suuria kiviä oli jonona yhtenä kertana, ja sitä tuki pienempiä, kooltaan noin 20-40 cm:n kiviä alla ja välissä. Kivet olivat pitkänomaisia ja muotoilemattomia. Kivijalan leveys oli 80 (-100) cm ja pituus noin 4 m, ja se jatkui kaivausalueen profiileihin. Se sijaitsi alkaen noin 6 m, kadun reunasta länteen, linjalla noin $x=491$, $y=476-480$. (kuva 17) Rakenteen päällä oli kerros CSY2 ja alla yksikköjä CSY3, CSY5 ja CSY8. Kerroksista otettiin talteen mm. keramiikka-astioiden paloja (piiposliinia, kivilavakeramiikkaa ja fajanssia), rautanauvoja ja sekä $\frac{1}{4}$ skillinki vuodelta 1806, Kustaa IV Aadolfin ajalta (KM 2008051:46). Samankaltaista kivijalkaa dokumentoitiin tarkoin hieman lännempää vuonna 2007 tunnuksella **CR1**,¹⁸ ja se poistettiin pintamaan yhteydessä. Kivijalan sisäpuolella oli siis sekoittuneita purkukerroksia. Jälkityössä tarkasteltuna kyseessä on todennäköisesti eri kivijalka kuin vuonna 2007 dokumentoitu (liite 15), mutta se ajoittuu kuitenkin nuoremaksi kuin löytynyt ja ajoitettu arinarakenne (ks. CR2, CR3) eli vuosien 1833/34 jälkeen (ks. luku 4.1.1).

Varsinainen kaivaus aloitettiin varsinaisen kaivaustason puhdistaminen käsin lastoilla ja lapioilla sekä suoristettiin profiilit. Puhdistamisen ja kaivausruutujen paalutuksen jälkeen koko pinnasta tehtiin uusi vaaitus. Tämän tason korkeus oli 2,224-3,345 m mpy (kartat 5-6, kuva 19).

Kuva 19. Alue C, kaivauksen aloitustaso. Kuvassa näkyvissä myös pohjoisprofiilissa (oikealla) kivrakenteenosaa CR1 ja länsipäässä vuoden 2007 koekaivausalue. Digitaalikuva MV/RHO.

¹⁸ Oikarinen 2008, s. 38, 41-44.

Kaivaminen lastoin ja kenttälapioin aloitettiin puolesta 1 (itäinen puoli) kerroksista CSY9, CSY10, CSY11, CSY13, CSY14, CSY15, CSY16, CSY18 ja CSY19. Kerrokset olivat koostumukseltaan erilaisia hiekkakerroksia. Löytöjä otettiin talteen kerroksista monipuolisesti, erikoisimpina löytöinä näistä mainittakoon CSY9:stä löytyneet kaksi kuparista valmistettua koristelematonta nappia (KM 2008051: 167 ja :168)

4.1.1. Hirsilarina ja siihen kuuluvat kivrakenteliden osat

Hirsirakenne CR2

Kartat: 7-12, 13

Mustavalkonegatiivit: 125904: 35-38, 55-56, (taso 1 länsipääty), 57-58, 70, 71, 78, 79
Digitaalikuvat: 8-9 (aloitustaso ennen paalustusta), 90-94 (myös yleiskuvia tasosta 1), 96, 98-102, 135-137 (myös yleiskuvia), 143-146, 154, 157, 183-188 (yleiskuvia, taso 2), 217, 219-224 (myös yleiskuvia tasosta 3), 267-269, 272-273

Analysoidut näytteet: CDN2

Kaivamista jatkettiin, kunnes esille tuli puurakenne **CR2**. Itäosassa rakennetta peittivät CSY10, alimpaa tasoa osin myös CR3 ja CSY12. Pohjoisosassa ja idässä rakenteen päällä olivat tiilimurska CSY4, puulastuinen hiekka CSY7 ja savi CSY20, ja länsiosassa tiilensekainen hiekka CSY46, CR4 ja CR15.

Rakenteen osa sijaitsi ruutujen x=486-492, y=476-480 alueella. Rakenteen alapuolella olivat CSY17, CSY18, CSY30, CSY33, CSY40 CSY57, CR5, CR15 ja CR18. Rakenteen osan CR2 puiden välissä oli kauttaaltaan yksikköä likaantunut hiekka, CSY57. Samanaikaisesti esille tulivat myös kivijalan osat CR3-CR5. Hirsirakenteen (CR2) sisäpuolella ja osin siis alla kuivikkeena olivat puulastukerrokset CSY17 ja CSY18, joiden paksuus oli noin 10-15 cm. Hirsitaso, joka muodosti kolmisivuisen neliömäisen rakenteen, kaivettiin esille kuten kivijalan osatkin ja dokumentoitiin kartalle (kartta 7, kuva 19). Rakennetta dokumentoitiin useihin eri karttoihin (kartat 7-12, 13). Lähes samanikäiseksi rakenteeksi oli puuarinan kanssa tulkittavissa rakenteenosa kivijalka CR3. Rakenteen pienet olivat palaneet ja luonnonmuotoiset kivet ja tiilet jatkuivat osittain myös puuarinan alle. Kerroksista samanikäisiä olivat itäosassa CSY13, CSY16 ja CSY18 sekä pohjois- ja länsiosassa CSY17, CSY40 ja kivi- ja tiilirakenteenosa CR5. Näistä yksiköt CSY17 ja CSY18 olivat siis erittäin laaja-alaisina rakenteen sisäpuolella. Rakenne CR2 on samanikäinen tai hieman vanhempi rakenteen CR3 kanssa. Rakenne on selkeä ja yksittäinen, todennäköisesti siis vanhempi kuin paikalla sijainnut heinälato-navetta-halkoliiteri. CR2 ja CR3 ovat olleet yhtenäistä rakennetta käyttöaikanaan.

Hirsirakenne oli pyöröpuista ja laudoista koostuva puinen arina. Pyöröhirret olivat kaarnapinnalla. Rakenteen pituus oli dokumentoitujen osien yhteenlasket-

tuna itä-länsisuuntaisesti 6,8 m ja leveys pohjois-eteläsuuntaisesti 5 m. Sitä dokumentoitiin useassa eri osassa, joten kuvauskin on tehty osien mukaan. (kuva 20)

Itäosassa arina koostui maatuneista ja osittain hiiltyneistä pohjois-eteläsuuntaisista hajanaisista laudoista, jotka sijaitsivat rakenteen CR3 kanssa samalla tasolla. Laudat olivat noin 4 metrin matkalla ja 35 cm:n leveydellä. Maatuneita puun kappaleita ei mitattu yksitellen (kartat 7-8). Maatuneiden lautojen alla oli paremmin säilyneitä pyöröhirsii viisi rinnakkain koko kaivausalueen leveydeltä (4 m) pohjois-eteläsuuntaisesti. Myös nämä olivat maatuneita, mutta olivat alkujaan veistettyjä, ja pohjoispäistään viistosti revenneitä. Puut jatkuivat eteläprofiiliin, ja ne menivät pohjoisessa itä-länsisuuntaisten pyöröhirsien päälle (kartta 9). Puiden pituus oli 3,06-4,00 m ja leveys 10-15 cm. Puiden paksuus oli alle 1 cm. Rakenteen osan korkeus oli 3,07-3,22 m mpy.

Pohjoisosassa pyöröhirret kulkivat itä-länsisuuntaisesti, ja niitä oli yhteensä 11 vierekkäin. Paksuimpien leikkuukohta oli viisto, siis kaatokiilamainen. Ohuimmat oli sahattu kohtisuoraan runkoa poikki. Puiden pituudet olivat 4,7-6,03 m. Puiden leveydet olivat 7-16 cm ja paksuudet 7-15 cm. Keskimmaiset puut jatkuivat rakenteen CR3 alle idässä. Puut olivat osin pinnasta hiiltyneitä. Rakenteen osan korkeus oli 2,98-3,17 m mpy.

Länsiosassa oli maatuneita pyöröhirsii kolme kappaletta, ja ne olivat päistä pirstaloituneita, mutta suhteellisen hyvin säilyneitä. Hirret olivat kaarnapinnalla. Hirsien mitat olivat, pituus 2,02-2,9 m, leveys 7-15 cm ja paksuudet 10-12 cm. Puurakenne jatkui kaivausalueen pohjoisessa laajennuksessa numerolla CR15 noin metrin matkalta. Puut olivat paljon maatuneempia, mutta ne tulkittiin samaksi rakenteeksi. Paksuin hirsistä (nro 11) oli maatunut, ja siinä oli koirankaulasalvos (leveys 25 cm, syvyys 8 cm, pohjan leveys 15 cm) maata vasten (kartta 7). Hirsii oli vain yksi huonommin säilynyt kerta, mutta niiden alla oli maatunutta puuta, joka voi olla tosin peräisin jo dokumentoiduista hirsistä. Rakenteen osan korkeus oli 3,08-3,17 m mpy. Rakenteesta otettiin dendrokronologinen näyte (CDN2) hirrestä nro 10, x=486,54, y=479,91, z=3,01 m mpy. Näyte voitiin ajoittaa vuoden tarkkuudella. Hirren kaato ajoittuu näytteen ristiinajoituksen perusteella vuoden 1833 kasvukauden (elo-syyskuu) päättymisen jälkeen ja ennen kesän 1834 kasvukauden alkamista (touko-kesäkuu), eli näiden väliselle talvikaudelle. Puu oli kuusta tai (*Picea abies*) tai lehtikuusta (*Larix ssp*).¹⁹

Rakenne on selkeästi puinen arina, jota ei kuitenkaan ole suorakulmion eteläisellä sivulla. Löydöt tulivat pääosin alueen keskiosasta. Rakenteeseen liittyvät löydöt ovat hyvin samankaltaisia ja heterogeenisiä kuten muidenkin kerroksien löydöt. Yksiköistä otettiin talteen runsaasti löytöjä. Yksiköstä CSY17 löytyi mm. fajanssiastioiden paloja, sydän- ja kruunuleimattu liitupiipun kopan pala (KM 2008051:289), musketin kuula (KM 2008051: 305) ja luunappi (KM 200851:313).

¹⁹ Zetterberg 2009, s. 2. Liitekuva 2.

Kuva 20. CR2, osa 1, taso 1. Digitaalikuva MV/RHO.

Myös yksikköä CSY18 voi kuvata löytöaineistoltaan monipuoliseksi. Sieltä otettiin talteen esimerkiksi erilaisia keraamisten astioiden paloja, mutta myös kruunuleimattu liitupiipun koppa (KM 2008051:266)²⁰, luunappi (KM 2008051: 362), mutta myös metallinappeja (KM 2008051: 353 ja 356) sekä mahdollinen lapsen kengän pohja (KM 2008051: 360).

Kivirakenteen osat CR3, CR4 ja CR5 (myös CR16)

Kartat: 7, 8

Mustavalkonegatiivit: 125904:35-38, 80,81

Digitaalikuvat: 94-97, 183-187 (taso 2), 280

Analysoidut näytteet: laaja-alainen yksikkö CMN2

Dokumentointitunnuksen **CR3** saanut rakenne on kivijalan CR2 itäosan päällä ja sen sivulla ollut pienistä, osin palaneista ja muotoilemattomista kivistä koostuva kivirakenteen osa (kartta 7, 8, ks. myös kuva 17). Se sijaitsi ruutujen x=490-493, y=476-478 alueella. Kivet sijoittuvat pääasiassa puolen arinarakenteen sivuille, ja kivien joukossa oli myös paljon tiilimurskaa ja tiilenpaloja. Kivirakenteen päällä ja välissä oli pääasiassa tummanruskeaa tasalaatuista hiekkaa CSY12, jonka joukossa oli myös tiiltä. Itäosassa kivijalan leveys oli noin 50 cm, se jatkui koko kaivausalueen leveydeltä, noin 4 m:n pituisesti. Pääasiassa kivien halkaisija oli noin 15-20 cm, mutta joukossa oli jon-

²⁰ Åkerhagen 2004, s. 10, 21. Sydänpiippuja on valmistanut 1700-luvulla Ruotsissa useita eri valmistajia. Näistä on tunnistettu ainoastaan Olof Forsberg 1747-59 ja Anders Örnbeck 1752-59; Åkerhagen 2007, s. 28-29, 169, 344, 345, 371, 372, 400, 408, 412, 432, 433 ja 478. Joitakin piipputyyppejä voidaan ajoittaa tarkasti, mutta osa vain yleisesti 1700-luvulle ja todennäköisesti ruotsalaisvalmisteisiksi.; Makkonen 1991, s. 50-51. Simpukkapiiput ajoittuvat pitkälle ajalle. Makkonen on ajoittanut ne 1700-1800-lukujen piipuiksi. Kruunuleimatuille piipuille en ole löytänyt tarkkaa ajoitusta.

kin verran hieman suurempia kulmikkaita tai pitkulaisia kiviä, joiden halkaisija oli enimmillään 30-40 cm. Kivet olivat luonnonmuotoisia, osin palaneita ja halkeilleita pieneksi murskaksikin. Kivien alla oli kerroksia CSY13, CSY16 ja **CSY41**, jotka olivat harmahtavan ja vaaleanruskeaa hiekkaa sekä punaruskeaa tiilen sekaista hiekkaa. Kerrosten alla oli myös rakennetta CR2. Kerrokset olivat melko paksuja (vaihdellen 5-25 cm:een). Rakenteenosa liittyi rakenteisiin CR4, CR5 ja CR16. Rakenne sijaitsi korkeudella noin 3,02-3,77 m mpy. Rakenteenosa tulkittiin samanikäiseksi yksiköiden ja rakenteiden CSY9, CSY12, CSY16, CR2:n, CR4 ja CR16:n kanssa. Rakenteeseen liittyvistä yksiköistä otettiin talteen mm. seuraavanlaisia löytöjä: CSY13:sta kruunu- ja simpukkaleimattukoppien osat (KM 2008051: 223 ja 224, jälkimmäinen liite 2), rauta-avaimen osa (KM 2008051: 227) ja CSY16:sta kivisaviastian pala (KM 2008051: 251), palanut raha (KM 2008051:166 266), pronssinen nappi (KM 2008051:166:267) ja piiposliiniastioiden paloja sekä CSY41:stä hieman harvinaisempaa kivisavikeramiikka-astian pala (KM 2008051: 694). Yksiköstä CSY9 otettiin talteen kaksi sydänpiipuiksi kutsutun liitupiipun kopan osaa (KM 2008051:166 ja KM 2008051:166:167). Liitupiippujen koppia voidaan leimojen avulla ajoittaa karkeasti. Simpukka-, ja sydänleimatut kopat ovat ruotsalaisvalmisteisia ja ajoittuvat 1700-luvulle.²¹ Kruunuleimatuille piipuille on vaikea löytää ajoitusta kirjallisista lähteistä, vaikka ne ovat yleisiä. Ainakin yksi leimatyyppeistä voitiin ajoittaa vuonna 2007 Arne Åkerhagenin avulla Carl Wettervikin tehtaassa vuosina 1755-1798 valmistetuksi, mutta vastaavuus ei ole aivan ilmeinen.²²

Kivijalka tai sen jäänteiden alimmat osat koostuvat pienistä kivistä ja tiilenkappaleista. Parhaiten kivijalka on säilynyt itäiseltä sivultaan. Arinarakenne (CR2) on suhteellisen tukeva ja kivet ja tiilet olivat myös osittain tukemassa arinaa sen sivuilla.

Rakenteen CR2 pohjoisosan itäpään päällä sijaitsi myös kivikeskittymä **CR4**, joka koostui yhdestä suuremmasta kivistä, jonka ympärillä on useita pienempiä ja keskikokoisia kiviä ja joitakin tiiliä. Kivien halkaisijat olivat noin 5-35 cm. Alue sijaitsi ruudussa x=484, y=478. Myös nämä kivet olivat osittain palaneet. Rakenteen osan yläpuolella oli kerros CSY7 ja alapuolella CR2 ja CSY41. Samanikäisiä olivat yksikkö CSY9 ja rakenteiden osat CR3 ja CR16. Rakenteen osa on todennäköisesti osa kivijalkaa (CR3), joka on jättänyt painauman arinarakenteeseen CR2. Rakenteen osa CR4 sijaitsi kuitenkin CR3:a hieman korkeammalla. Alueen koko oli noin 1 m x 0,5 m. Samanikäiseksi tulkittiin rakenteen osa CR3. Kivet olivat jättäneet niiden alla olleisiin hirsiihin selkeän painauman. Kivien korkeudet olivat noin 3,12-3,24 m mpy.

²¹ Åkerhagen 2004, s. 10, 21. Sydänpiippuja on valmistanut 1700-luvulla Ruotsissa useita eri valmistajia. Näistä on tunnistettu ainoastaan Olof Forsberg 1747-59 ja Anders Örnbeck 1752-59; Åkerhagen 2007, s. 28-29, 169, 344, 345, 371, 372, 400, 408, 412, 432, 433 ja 478. Joitakin simpukkapiipputyyppejä voidaan ajoittaa tarkasti, mutta osa vain yleisesti 1700-luvulle ja todennäköisesti ruotsalaisvalmistetuksi.; Makkonen 1991, s. 50-51. Simpukkapiiput ajoittuvat pitkälle ajalle. Makkonen on ajoittanut ne 1700-1800-lukujen piipuiksi.

²² Oikarinen 2008, s. 30. Viittaa sähköpostikeskusteluun Arne Åkerhagenin kanssa 13.11.2008.

Rakenteen osa **CR5** oli puuarina CR2 länsiosan päällä ja osin alla ollut pienistä, osin palaneista ja muotoilemattomista kivistä koostuva kivirakenne. Nämäkin kivet näyttivät palaneen ja halkeilleen tulen vaikutuksesta. Kivet sijoittuvat pääasiassa puisen arinarakenteen länsisivulle ruutuihin x=486, y=476-478. Kivien joukossa oli myös paljon tiilimurskaa ja tiilenpaloja. Kivirakenteen päällä oli pääasiassa yksikköä CSY4 ja alapuolella CSY18, CSY30, CSY33 ja CR18. Näistä CSY18 oli kuivikekerros, joka sijaitsi rakenteen CR2 sisäpuolella. Samanaikaisesti oli esillä yksikkö CSY17, joka oli saman rakenteen sisäpuolella ollut laaja puulastukerros, joka tulkittiin kuivikekerrokseksi. Kyseessä voisi olla myös rakentamiseen liittyvä kerros, mutta alueen kostea maaperä kertoo siitä, että myös kuivattamista on alueella varmasti tarvittu. Yksikkö CSY30 sisälsikin runsaasti tiilimurskaa ja oli lähdes löydötön. Löytöjä otettiin sen sijaan talteen runsaasti yksiköistä CSY33. Yksiköstä löytyi posliini- ja punasaviastioiden paloja, useita liitupiipun varsia, joiden varsiteksti ”wettervik” kertoo yhteyksistä Carl Wettervikin piipputehtäaseen Ruotsiin (KM 2008051: 620-622). Tehdas toimi vuosina 1755-1798, ja vaimo Catharina johti sitä miehensä jälkeen aina vuoteen 1828 saakka.²³ Yksiköstä otettiin talteen esinelasia, mutta myös ikkunalasiasia sekä yksi lyijyinen ikkunan puite (KM 2008051:635). Samanikäisiksi tulkittiin yksiköt ja rakenteiden osat CSY18, CSY35, CR2 ja CR18.

Kivijalan leveys länsiosassa oli noin 40 cm ja pituus 2,60 m. Pääasiassa kivien halkaisija oli noin 15-20 cm. Rakenteen osa kuului samaan kokonaisuuteen CR4:n, CR5:n ja CR16:n kanssa. Rakenteen korkeus oli 3,08-3,22 m mpy. Rakenne tulkittiin kivijalaksi tai pikemminkin sen alimmiksi kivikerroksiksi (CR3, CR4 ja CR5). Kivet olivat puurakenteen CR2 päällä, joten ne olivat siis sitä nuorempia. Sijainniltaan se liittyi kuitenkin selkeästi samoille kohdille kuin puurakenne, joten se todennäköisemmin se kuuluu samaan kokonaisuuteen. Parhaiten kivijalka oli säilynyt itäiseltä sivultaan. Puinen arinarakenne (CR2) oli suhteellisen tukeva, ja kivet ja tiilet olivat myös osittain tukemassa arinaa sen ulkosivuilla. Rakenne ajoittuu suhteellisesti samanikäisen rakenteen CR2 dendrokronologisen ajoituksen (CDN2) mukaan aikaan noin 1833-1834.²⁴ Jos hirsi on kaadettu talvikaudella 1833-1834, niin luultavasti sen on annettu olla käyttämättömänä kaadettuna hieman rakentamista, jos rakenne on samanikäinen vuonna 1837 rakennetun rakennuksen kanssa, jota tutkittiin vuonna 2007. Pietarsaaren kaupunginmuseosta saadun asemointikartan perusteella (liite 15) löytynyt rakenne sijoittuu kuitenkin sen reunasta huomattavasti idemmäs, joten kyseessä täytyy olla eri rakenne. Löytynyt rakenne voi olla myös hieman vanhempi, lyhytikäinen rakenne (ks. myös kuva 21).

Rakenteen itäpuolelta poistettiin kerrokset CSY21, CSY22 ja CSY23(=CSY32=CSY42=CSY49), joista viimeinen tulkittiin rakennuksen maalattuksi. CSY23 oli mustanruskeaa puolikarkeaa hiekkaa, jonka joukossa oli vähän hiiltä, seassa pientä puulastua ja hiiltä, myös tiiltä. Kenttätöiden yhteydessä samaan kerrok-

²³ Åkerhagen 2004, s. 24-25, 42.

²⁴ Zetterberg 2009, s. 2.

seen on yhdistynyt myös muita useilla eri numeroilla dokumentoituja yksikköjen osia, jotka on myöhemmin tulkittu samaksi yksiköksi. CSY23:n alaosissa oli savilinssejä, lantapaakkuja ja tuohta, ja yksikkö oli noin 20 cm paksu. Se sijaitsi noin ruutujen $x=484-486$, $y=478$ alueella ja oli noin 3 m pitkä pohjois-eteläsuuntaisesti ja 1-2 m leveä. Kerros keskittyi ruutulinnan länsilaitaan. Koska yksikkö sijaitsi runsaasti hiiltä ja puulastua, se on mahdollisesti vuodelta 1835, jolloin tulipalo tuhosi kaupunkia laajasti. Ajoitukseen viittaa dendrokronologinen ajoitus, jonka perusteella ainakin yksi hirsistä on kaadettu noin vuosi ennen palovuotta. Myös yksikkö CSY22 sisälsi hiilenpaloja.

Laaja-alaisesta yksiköstä CSY23 otettiin talteen runsaasti löytöjä mm. keramiikka-astioiden paloja ja useita liitupiipun koppia ja niiden osia. Näistä mainittakoon kruunukoristeiset kopat ja niiden osat (KM2008061: 426, 427, 428), partamiespiipun osa (KM2008061: 431, liite 2)²⁵ sekä kolmella kruunulla leimattu piipun koppa (KM2008061: 432, liite 2)²⁶. Yksiköstä löytyi useita luuesineiden osia kuten muotoiltu ruokailuvälineen kahva. Myös CSY32- ja CSY49-tunnuksilla dokumentoidut yksiköt olivat puulastukerroksia, joiden löydöt on yhdistetty jo kenttätyöväiheessä. Rakennukseen viittaavia löytöjä olivat yksittäin poimien ennen esineiden konservointia mm. reliefikoristeltu kaakelin pala (KM2008061:490, liite 4), oven sarana (KM2008061:486) ja neliömäinen hevosiin liittyvä esine (KM2008061:588). Tummanruskea puuroskainen savi CSY42 sisälsi erilaisia keramiikka-astioiden paloja.

Yksiköstä CSY23 otettiin myös maanäyte CMN2 ($x=485$; $y=477$) vaikakaan ei suoraan esiteltyjen rakenteiden ja niiden osien yhteydestä. Siitä analysoitiin hyötykasveista hiiltynyttä ohraa (*Hordeum vulgare*) ja hieman erilaisia kulttuuririkkaruohoja mm. runsaasti konnanleinikkiä (*Ranunculus sceleratus*), kosteikko-, suo- ja rantakasveista saroja (*Carex*) ja viihvilää (*Juncus sp.*). Puita ja pensaita analysoitiin useita katajan (*Juniperus communis*) ja kuusen (*Picea abies*) neulasia sekä tuomea (*Prunus padus*) ja vadelmaa (*Rubus idaeus*). Muista kasvijäänteistä löytyi sienten rihmastopahkoja. Kulttuuririkkaruohot kertovat ihmistoiminnasta. Kosteikkokasvit kertovat paitsi veden läheisyydestä mutta siitä, että karjan ja hevosten rehuna käytettyä luonnonheinää on voinut alueelle kulkeutua ihmisten toimesta. Tästä kertoo mm. sinikaislan jäänteet (*Schoenoplectus tabernaemontani*), jotka liittyvät ojiin tai matalaan rantaveteen.²⁷

²⁵ Åkerhagen 2007, s. 62. Åkerhagen mukaan partamiespiippuja on valmistettu Hollannissa, ainakin vuosina 1700-1720. Lisäksi kaivauksilta (F-alue) löytyi piippu, jossa oli numerot 1786. (KM2008051:1807), joten piippuja on valmistettu myös vuosisadan loppupuolella.

²⁶ Kolmella kruunulla leimattuja piippuja tunnetaan useita valmistajan leimoin. Nämä ajoittuvat 1700-luvulle, mutta pelkästään kolmella kruunulla leimatut piiput on mahdollisesti ruotsalaisia, mutta ne voivat olla myös englantilaisia tai hollantilaisia. Ks. Åkerhagen 2004, s. 34-35.

²⁷ Lempiäinen 2009, s. 8-9. Viittaa sinikaislan yhteydessä Hämet-Ahti et al. 1998. Retkeilykasvio. Helsinki, s. 598.

Kivirakenteen osa CR16

Kartat: 12

Mustavalkonegatiivit: 125904:80-81

Digitaalikuvat: 279

Analysoidut näytteet:-

Kaivausalueen itäpäädyssä, CR2:n pohjoispuolella sijaitsi pienistä ja muotoilemattomista kivistä (halkaisijat n. 10-35 cm) koostuva rakenteen osa, jonka joukossa oli myös paljon tiilimurskaa ja kokonaisia tiilenpaloja (**CR16**) (kartta 12). Se sijaitsi ruutujen x=486-490, y=480 alueella. Kiviä oli noin 5 metrin matkalla itä-länsisuuntaisesti ja 60-80 cm:n levyisellä kaistaleella pohjois-eteläsuuntaisesti. Rakenne oli hajanainen, mutta se näytti jatkuvan myös pohjoiseen, alueelle, jossa kulttuurikerrokset eivät olleet säilyneet. Yksi kivistä oli suuri myllynkivi, ja on tulkinnanvaraista halutaanko kivi liittää rakenteeseen CR12 vai CR16. Kivirakenteet näyttivät yhtyvän, tai CR16 ”kiersi” kohti rakennetta CR12 (kartta 12 ja kuva). Kiven mitat olivat: kiven halkaisija noin 66,5 cm, keskikohdan reiän halkaisija noin 6,5 cm ja paksuus oli noin 5,5 cm. Kivi ei ollut täydellisen ympyrän muotoinen, vaan hieman epäsäännöllinen.

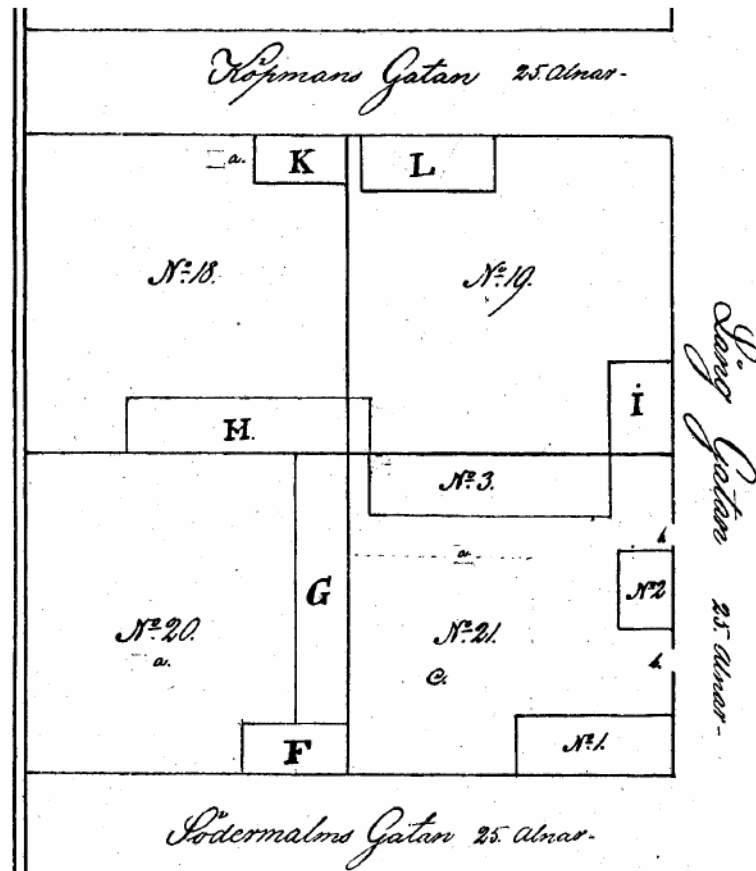
Kivirakenteen yläpuolella oli tummanruskeaa tiilensekaista hiekkaa (CSY46), joka oli samanikäinen CR15:n kanssa, ja keskiruskea puumurska (CSY48), jota oli myös CR15:n päällä. Alapuolella oli toisistaan hyvin poikkeavia kerroksia, jotka olivat erivärisiä hiekka-, puulastu- ja savikerroksia (CSY55, CSY56 ja CSY59). Kerroksista kaksi jälkimmäistä liittyi läheisesti myös CR2:een, sen väliin ja alapuolelle. Alapuolella oli myös rakenteen osaa CR15. Rakenteen osan korkeus oli noin 2,92-3,04 m mpy. Yksiköstä CSY56 otettiin talteen kivilavikeraamisen astian pala (KM 2008051:815), jonka pinnalla oli ruskea suolalasite ja tekstin osa ”GODNORPARK PO...DERBYSHIRE...OUS...STONE BO”, joten teksti viittaa kivilavikeramiikkaan, jota on tuotu Isosta-Britanniasta.

Kuuluu kokonaisuuteen CR3, CR4 ja CR5, jotka muodostavat yhdessä arinarakennetta (CR2) tukeneen, todennäköisesti myös osin päälle (CR4) menneen kivijalan tai muun kivisen tukevan rakentamiskerroksen, koska kivet ovat hyvin pieniä. Kivet sijaitsivat pääasiassa, ainakin säilyneiltä osin, arinarakenteen ulkopuolisella sivulla. Rakenneosa CR16 kaivettiin esille varsinaisen C-kaivausalueen pohjoisesta laajennuksesta, ja siksi se on myös jäänyt erilliseksi luvuksi raportin käsittelyyn.

Läheisyydessä on sijannut palovakuutuksen mukaan vuonna 1837 rakennettu hirsinen kivijalallinen rakennus (kuva 21). Rakennus näkyy Pietarsaaren kaupunginmuseossa tehdyssä asemoinnissa (liite 15), mutta sen itäinen pääty sijoittuu kaivausalueen länsiosaan, vuoden 2007 kaivausalueen itäpäätyyn, josta se tulkittiin löytyneenkin. Rakennus on rakennettu vuonna 1837,²⁸ ja tonttia on kohdannut tulipalo

²⁸ Oikarinen 2008, s. 43. Vuonna 1870 rakennetusta rakennuksesta on olemassa palovakuutus 9.7.1870, ja rakennuksen on vakuuttanut G. O. Petersen. Palovakuutusta säilytetään Pietarsaaren kaupunginmuseossa (N:o 7232, Städernas allmänna brandstods-bolag i Finland.). Rakennus on vakuutettu 1900 hopeamarkan arvosta.

22.6.1869.²⁹ Asemoinnin perusteella nyt löytynyt hirsi- ja kivirakenteenosa on siis täysin eri rakennetta. Arinan hirret ovat ainoan dendrokronologisen näytteen perusteella vuodelta 1833/34, eli ajalta ennen kuin kaupungissa raivonnut tulipalo tuhosi myös kyseistä tonttia vuonna 1835. Tällöin on kaksi mahdollisuutta: rakenne on vanhempi, hyvin lyhytikäinen puurakenne, joka on palanut vuonna 1835 tai puut ovat olleet säilössä ja vanhoja puita on käytetty suurpalon jälkeen. Todennäköisesti tuolloin on rakenteenosa myös tuhoutunut. Rakennukseen liittyy sekä arinarakenne, että kivijalan osat joko kivijalkana tai muuten rakennetta tukeneina tukikivinä. Rakennekokonaaisuuteen liittyy myös tiilirakenteen osa CR12 sekä katerakenne CR15.

Kuva 21. Rakennus numero 3, tontilla 21 on kivijallinen C-alueen kohdalla osittain sijainnut ulkorakennus. Osa G. O. Petersenin 9.7.1870 palovakuutuskirjasta. N:o 7232. Städersnas allmänna brandstods-bolag i Finland. Pietarsaaren kaupunginmuseo.

²⁹ Hufvudstadsbladet 6.7.1869 N:o 152, Korrespondens från Österbotten. (Kansallisarkisto, Historiallinen sanomalehtikirjasto).

4.1.2. Muut puurakenteet ja niiden osat

Hirsitason osa CR6

Kartat: 9

Mustavalkonegatiivit: 125904: 60-62

Digitaalikuvat: 154, 156, 158

Analysoidut näytteet:-

Kaivausalueen itäpäätyä kaivettaessa kerroksesta CSY13, joka oli melko paksu (noin 15 cm paksu) harmahtavan ruskea puolikarkea hiekka, sekalaatuinen kerros, jota laikkuttivat tummanruskeat ja vaaleat hiekkalaikut sekä vähäinen orgaaninen aines, löytyi kaksi hirttä rakenteen CR2 itäpuolelta alle puolen metrin etäisyydeltä sen reunimmaisista hirsistä. Hirret tulkittiin omaksi rakenteen osakseen (**CR6**), joka jatkui pohjoisprofiiliin ruudussa $x=492$, $y=478$ (kartta 9). Hirsien pituus oli noin 1,5 m ja leveys 14-17 cm, ja ne olivat neliömäisiksi veistettyjä. Hirret olivat selkeästi erilaisia kuin rakenteen CR2 hirret ja sijaitsivat niiden itäpuolella hieman erillään, eikä niiden funktio ole selvä, mutta ne ajoittunevat sen kanssa lähes samanikäisiksi. Hirsien alla olivat kerrokset: vaaleanruskea savinen puolikarkea hiekka CSY16 ja tummanruskea hiekkainen savi CSY31 ja rakenne CR7. Rakenteen korkeus oli noin 2,84-3,04 m mpy.

Rakenteeseen liittyvistä yksiköistä otettiin talteen seuraavanlaisia löytöjä: jo mainitut CSY13 simpukka- ja sydänkoristeisten liitupiipun koppien palat (KM 2008051: 223 ja 224) ja CSY31 kivisavisen selteripullon osa (KM 2008051:548).

Pyöröhirsi CR7

Kartat: 9-10

Mustavalkonegatiivit: 125904: 60-62

Digitaalikuvat: 154

Analysoidut näytteet:-

Kaivausalueen itäpäädyssä, ruudusta $x=492$, $y=476$ lähes samalta korkeudelta kuin CR6, löytyneelle yksittäiselle, maatuneelle pyöröhirrelle annettiin oma rakennenumero (**CR7**), koska se ei selkeästi yhdistynyt mihinkään muuhun rakenteeseen (kartat 9-10). Puu sijaitsi pohjois-eteläsuuntaisesti jatkuen kaivausalueen eteläprofiiliin. Sen päällä oli kerrosta CSY31, tummanruskea hiekkainen savi ja alla CSY44 vaaleanharmaa savi, joka oli noin 5 cm:n paksuinen tiiviste- tai perustamiskerros, joka oli löydötön. Mahdollisesti hirsi oli osa CR11:ä, mutta hirsi sijaitsi tätä rakennetta hieman korkeammalla. Puu sijaitsi CR2:n itäosan alemman tason pyöröhirsien itäpuolella, ja se saattaa liittyä myös rakenteisiin CR6 tai CR8, ja on siis näiden kanssa todennäköisesti samanikäinen. Hirren pituus oli 1 m, ja se jatkui eteläprofiiliin. Hirren halkaisija oli 12 cm. Rakenteen korkeus oli noin 2,80-2,85 m mpy hirren alapinnasta mitattuna, eli yläpinnan korkeus oli noin 2,92-2,97 m mpy.

Kivijalan osa CR8

Kartat: 7-13, 15, 23

Mustavalkonegatiivit: 125904: 60-62

Digitaalikuvat: 480-481

Analysoidut näytteet:-

Kaivausalueen itäpäädyn profiilissa kulki selkeä kivijono (**CR8**) tullen vain hieman, karkeasti arvioiden noin 10-20 cm, esille kaivausalueen puolella (x=493, y=476-480) (kartat 7-13, 15, 23). Isoja kiviä oli yhteensä 7 kpl, lisäksi joukossa oli tiiliä ja pienempiä kiviä. Profiilikartasta nähdään, että kivet olivat hieman eri korkeuksilla (kartta 23). Kivien koko vaihteli siten, että suurin kivistä oli noin 35 x 50 cm, ja muut olivat hieman pienempiä. Pienempien kivien koko oli noin 10 x 15 cm. Rakenteen osan pituus oli 2,80 m. Rakenne tulkittiin kivijalan osaksi, joka lepäsi pyöröhirsien (CR11, CR19) päällä. Tulkinta on kuitenkin hieman epävarma, koska rakenne näkyi itäprofiilissa vain osittain. Kivien päällä oli kerroksia CSY5, CSY6, CSY9 ja CSY28 ja alapuolella olivat CSY9, CSY13 ja CSY43. Rakenteen korkeus oli noin 2,9-3,22 m mpy. Rakenne ajoittuu korkeutensa perusteella hyvin samanikäiseksi kuin alueen muut rakenteet, eikä löytöaineisto yleiskäsittely ei paljastunut tarkasti ajoitettavia löytöjä. Yksiköstä CSY43 löydettiin mm. piiposliiniastioiden paloja, jotka ajoittavat rakenteen vuoden 1760 jälkeen.³⁰

Maatunutta lautatasoa CR10

Kartat: 11-13, 15

Mustavalkonegatiivit: 125904: 93-94

Digitaalikuvat: 325-330, 345-349

Analysoidut näytteet:-

Tunnuksella **CR10** dokumentoitiin hyvin heikossa kunnossa ollut maatunut lautataso kaivausalueen itäpäädyssä (kartta 11-13, 15, kuva 22). Rakenne tuli esiin yksittäisenä pohjois-eteläsuuntaisena lautana, alkaen korkeudesta 2,98 m mpy., mutta syvemmälle kaivettaessa, se paljastui lautatasoksi. Rakenteen osa sijaitsi ruutujen x=490-492, y=476-478 alueella, ja sen päällä oli hiiltä. Rakenne koostui seitsemästä laudasta, ja osa niistä kulki pohjois-eteläsuuntaan ja osa niitä vastakkain, itä-länsisuuntaan. Lautatasosta saattoi erottaa puita noin neljä rinnakkain pohjois-eteläsuuntaisesti noin 1,2 metrin levyisellä alueella, jonka pituus oli noin 4 metriä. Näiden alla oli kaksi itä-länsisuuntaista lautaa, jotka ulkonivat rakenteesta noin 60 cm länteen. Hieman lännemmässä oli vielä yksi pohjois-eteläsuuntainen lauta ja hajanaisia puun kappaleita. Lautatason korkeus oli noin 2,82-2,90 m mpy. Itä-länsisuuntaiset laudat tukivat pohjois-eteläsuuntaisia lautoja alapuolelta. Myös puiden pohja oli hiili-

³⁰ Tarna 2006, s. 100-103. Piiposliinia alettiin valmistamaan 1760-luvulla Englannissa Josiah Wedgewoodin toimesta.

Kuva 22. *Alue C, osat 1 ja 3, tasot 3 ja 4, CR10 itälaidassa. Digitaalikuva MV:RHOA.*

nen. Laudat olivat maatuneet lähes epämääräiseksi massaksi, ja niiden ääri viivoja oli vaikea erottaa. Siksi määrätkin on esitetty arvioina. Lautojen päällä oli monia eri yksiköjä (CSY16, CSY18, CSY31, CSY23=CSY32=CSY42=CSY49, CSY33, CSY41, CSY61 ja CSY63). Kerrokset olivat erilaisia: savista hiekkaa, erilaisia puulastukerrosia ja hiekkaa. CSY61 oli paikoin palanut puulastukerros, ja CSY63 mustanruskeaa hiekkaa. Molemmat yksiköt olivat hyvin vähälöytöisiä. Muut yksiköt liittyivät laajasti kaivausalueen itäpuolella olleisiin rakenteisiin ja niiden osiin. Alapuolella oli rakenteenosa CR19. Samanikäisiksi tulkittiin yksiköt CSY23=CSY32=CSY42=CSY49, CSY33 ja CSY45=CSY62=CSY65 ja sekä rakenteenosa CR11. Laudat liittyivät sen yläpuolella olleen rakenteen perustamiseen tai paikalla sijainneisiin vanhempiin rakenteisiin, ja sen tulkinta on epäselvä. Mahdollisesti kyseessä on katerakenne. Lautatason alla oli rakenne **CR19**. Samanikäisiksi tulkittiin rakenne CR11 (kaksi pyöröhirttä), musta puulastukerros (CSY23=CSY32=CSY42=CSY49) ja vaaleanruskea savi-kerros (CSY45=CSY62=CSY65). Laudat voivat olla arinarakennetta tai katettua pihatason. Ne näkyivät kaivausalueella vain osittain, eikä niiden funktio ole täysin selvä. Ne näyttivät liittyvän rakenteeseen CR19 siten, että CR10 oli rakenteen päällä, joten rakenne voi olla osa katettua pihatason tai arinaa.

Kaksi pyöröhirttä CR11

Kartat: 11-13, 15, 23

Mustavalkonegatiivit: 125904:71-72

Digitaalikuvat: 345-349 (taso 3)

Analysoidut näytteet: -

Kaksi toisistaan erillään olevaa pohjois-eteläsuuntaista pyöröhirttä (**CR11**) sijaitsivat kaivausalueen kaakkoisnurkassa ruudussa x=492, y=476-478 (kartat 11-13, 15, 23). Hirret jatkuivat eteläprofiiliin. Hirsien yläpuolella olivat kerrokset tummanruskea

hiekkainen savi (CSY31), mustanruskea puulastukerros (CSY23=CSY32=CSY42=CSY49) ja CSY63. Rakenteen alla oli rakenne CR19 ja vaaleanruskea savikerros CSY45=CSY62=CSY65. Samanikäiseksi tulkittiin maatu-
neen lautatason osa, CR10.

Hirsien näkyvä pituus oli noin 1,9-2,2 m. Toinen pyöröpuu oli ohuempi, noin 8 cm halkaisijaltaan, toinen taas oksainen ja tukevampi, halkaisijaltaan noin 20 cm. Rakenteen osan korkeus oli noin 2,80-3,85 m mpy.

Hirret rajasivat mahdollisesti kourumaisen, vettä johtaneen rakenteen ja liittyivät rakenteeseen CR7. Kokonaisuutena puurakenteiden liittyminen toisiinsa on hieman epäselvä, koska aluetta ei voinut laajentaa itään (kaapelit) ja länteen (lika-vesiviemäri). Hirsien päällä ja välissä oli tiivistä savea CSY44, joka on mahdollisesti kulkeutunut hirsien väliin, jos ne ovat johtaneet vettä. Yksikkö oli löydötön.

Puurakenteenosa CR19

Kartat: 16

Mustavalkonegatiivit: 125904:101

Digitaalikuivat: 409

Analysoidut näytteet: CDN4

Kaivausalueen länsipäädystä löydettiin kaivauksen loppuvaiheessa kaksi hyvin säilynyttä veistettyä, itä-länsisuuntaista, melko pyöreää hirttä (**CR19**), jotka näkyivät itä-profiilin keskellä ja alaosassa ruudussa x=490-492, y=476-478 (kartta 16). Hirret jatkuivat itäprofiiliin. Hirsien pituudet olivat 80 ja 90 cm, ja paksuudet olivat 11 cm ja 16 cm (liite 11). Pidemmästä hirrestä (nro 48) otettiin dendrokronologinen näyte **CDN4**. Hirret liittyivät yläpuolella sijainneisiin puurakenteiden osiin lautataso CR10, ja pyöröhirret CR11 ollen siis hieman niitä vanhempia. Korkeus oli 2,70-2,91 m mpy.

Rakenteen osan yläpuolella oli myös noin 10 cm paksu puulastukerros CSY23=CSY32=CSY42=CSY49 ja rakenteiden osat CR10 ja CR11, ja alapuolella oli vaaleanruskea savikerros CSY45=CSY62=CSY65, joka oli tiivistämiskerros tai tasoi-tekerros, ja tuolloin lähestyttiin jo pohjimmaisista vähälöytöisiä kulttuurikerroksia. Samanikäiseksi tulkittiin yksiköt CSY23=CSY32=CSY42=CSY49 ja CSY39, joka oli tummanharmaa saviläikkä. Yksikkö CSY39:sta otettiin talteen piiposliiniastioiden paloja, punasaviastioiden paloja, wettervik -tekstillä varustettu liitupiipun varsi (KM2008051: 681)

Rakenteen kaksi pyöröhirttä kulkevat päinvastaiseen suuntaan CR11:n pohjois-eteläsuuntaisten hirsien kanssa. Piirrettyä profiilikartassa CR19:n ja CR11:n sijoittuminen toisiinsa erottuu selvemmin, ja CR19 hirret ovat selkeästi arinarakenteenä CR11:n hirsille. Hirret liittyvät todennäköisesti rakenteisiin CR10 ja CR11 arinarakenteenä ja muodostavat rakennekokonaisuuden. Rakenteiden osat jatkuivat itään alueelle, jossa oli kaapeli.

Rakenne ajoittuu vanhemmaksi kuin sen päällä ollut hirsirakenne. Valittavasti dendrokronologinen ajoitus (CDN4) ei antanut ajoitustulosta näytteelle, koska lustosarja oli lyhyehkö ja kasvuhäiriöinen.³¹

Tiitason osa CR12

Kartat: 12

Mustavalkonegatiivit: 125904: 78-79, 80-81

Digitaalikuvat: 225, 278, 279, 282, 283, 322-324, 404

Analysoidut näytteet:-

Tasoksi ladotut tiilet (**CR12**) sijaitsivat kaivausalueen koilliskulmassa, muodostaen osittain selkeän ladotun tason jäänteet (kartta 12, kuva 23). Tiilet olivat ruuduissa $x=492-493$, $y=478-480$. Osittain tiilet olivat murskaantuneet hahmottomaksi massaksi, mutta ladotut tiilet näyttivät muodostavat koillis-luoteissuuntaisen tason ja keskittyvän CR10:n ja CR13:n väliselle alueelle. Tiilitason koko on karkeasti määriteltynä tiilimurskaisen alueen perusteella 0,8-1,0 m. Suurimpien tiilien palojen koko oli noin 10-18 cm. Tiiliä oli paikoin kahdessa kerroksessa. Tiilet olivat hajallaan alueella, jonka pituus oli itä-länsisuuntaisesti noin 2 m ja leveys pohjois-eteläsuuntaisesti 1,6 m.

Kuva 23. Alue C, osa 3, taso 1 ruutu 490/478, osin CR2 ja CR12 tasossa 3. Oikealla näkyvässä CR2:n alla sijainnut myllynkivi. Digitaalkuva MV:RHOA.

³¹ Zetterberg 2009, s. 2. Liitekuva 3.

Tiilitason päällä ja osin sen alla oli yksikkö CSY41 (punaruskea, tiilimurskan sekainen karkea hiekka) ja CSY55 (tummanruskea, puolikarkea hiekka). Lisäksi päällä olivat rakenteiden osat CR6 ja CR15. Alapuolella olivat myös puulastu- ja hiekkakerrokset CSY23=CSY32=CSY42=CSY49, CSY61 sekä CSY63, joita erottuu myös läikkinä dokumentoidussa tasokartassa. Näistä CSY61 on tulkittu rakenteen perustamiskerrokseksi. Se oli paikallinen, osittain palanut puulastukerros. Samanikäisiä tiilitason kanssa olivat yksiköt CSY33 ja CSY41. Kartassa 12 ja kuvassa 23 näkyy myös suuri reiällinen myllynkivi, joka oli samassa tasossa. Kivi oli vaaleanruskeaa, murenevaa, hiekkakivimäistä kiveä. Myllynkiveä ei otettu löytönä talteen, mutta se mitattiin huolellisesti ja valokuvattiin. Kiven halkaisija oli 66,5 cm, siten, että kiven reunasta keskikohtaan oli 30 cm ja keskellä olevan reiän halkaisija 6,5 cm. Kiven paksuus oli 5,5 cm. Kivi oli toiselta puolen tasaiseksi hiottu, toiselta puolen epätasainen. Reunoistaan kivi oli hieman murtunut, ja sen reunat kohti epätasaisista puolta oli pyöristetty. Rakenteenosa lautataso CR10 jatkui CR12:n alle, joten se vahvistaa arinatulkintaa. Samanikäisiksi tulkittiin myös rakenteen osa CR13 ja yksikkö CSY33.

Mahdollisesti tiilet ovat hirsirakennuksen koilliskulmassa kulmittain nurkkaan nähden sijoitetun uunirakenteen pohja- tai perustamistiilet. Tämä viittaisi rakennuksen (CR2, CR3, CR4 ja CR5) olleen silloin lämmitetyn. Rakenteen korkeus oli noin 2,88-3,05 m mpy.

Maatuneen puutason osa CR15

Kartat: 8

Mustavalkonegatiivit: 125904:80-81?

Digitaalikuivat: 218-220

Analysoidut näytteet:-

Tasomainen puurakenteen osa (**CR15**) koostui pohjois-eteläsuuntaisista, maatuneista laudoista ja lankuista kaivausalueen itäpäädyssä CR2:n pohjoispuolella ja CR12:n länsipuolella (kartta 8). Rakenteen osa sijaitsi ruutujen x=490 ja y=478-480 alueella. Puut sijaitsivat noin 1 x 1 metrin kokoisella alueella, ja ne sijaitsivat hieman hajanaisesti ja osin päällekkäin. Ne olivat myös hiiltyneitä. Pituudeltaan puut olivat vajaan metrin ja leveydeltään noin 15-30 cm. Rakenteen osan korkeus oli 3,03-3,13 m mpy. Rakenteen yläpuolella oli noin 10 cm:n paksu kerros CSY48:aa (keskiruskea puumurska). Alapuolella olivat selkeästi rakenteet puuarina CR2 ja tiilitaso CR12. Samanikäisiksi tulkittiin paksut hiekkakerrokset tummanruskea puolikarkea tiilen sekainen hiekka (CSY46) ja keskiruskea karkea hiekka (CSY50), ja ne näkyvät myös dokumentoidussa tasokartassa (kartta 8). Yksi CR15:n laudoista jatkui myös CR2:n päälle. Yksiköistä otettiin talteen seuraavia löytöjä: CSY48 piiposliiniastian pala, esinelasin pala, pullolasia ja ikkunalasia. CSY46 sisälsi fajanssiastian palan, kivisaviastian palan, piiposliiniastioiden paloja, punasaviastioiden paloja, kaakelin palan, liitupiippujen varsien pätkiä, esinelasia, pullolasia ja hieman enemmän ikkunalasin paloja. CSY50 oli löydöiltään hyvin samankaltainen, ainoastaan lisänä olivat rautanaulat ja kirkas lasiastian osa (KM 2008051: 783)

Puutaso on jatkona CR2:n länsiosalle, jota tuli esiin myös varsinaisen C-kaivausalueen laajennuksesta. Laudat ja lankut ovat kuitenkin huomommin säilyneitä, eikä niitä mitattu yksitellen, koska ne olivat lähinnä maatunutta puumassaa. Vaikka rakenne liittyy selkeästi rakenteeseen CR2, se ei ole osa arinaa, jossa puut olivat pyöröhirsiä. Lautataso jatkui myös kaivetun alueen ulkopuolelle pohjoiseen, mutta alueella ei ollut enää kulttuurikerroksia, joita olisi voitu avata lisää. Kulttuurikerrokset olivat tuhoutuneet paikalla sijainneen huoltoasemarakennuksen perustusten rakentamisen yhteydessä. (liite 15)

Lautataso on todennäköisesti kapea pihasilta, joka on liittynyt rakennukseen ja sen perusteisiin. Pihatasoja voidaan olettaa tarvitun alueella, koska maaperä on ollut kostea, ja sitä on selkeästi myös kuivatettu ja kosteutta on eristetty puulastu- ja murskakerroksilla. Ajoituksellisesti rakenne liittyy CR2:een, koska osa laudoista on kulkenut myös CR2:n päällä, eli aikaan noin 1833/1834. (ks. luku 4.1.1.).

4.1.3. Yksittäiset puurakenteet tai niiden osat

Katkennut hirsi CR9

Kartat: 9-13, 15, 23

Mustavalkonegatiivit: -

Digitaalikuvat: 160

Analysoidut näytteet: -

Kaivausalueen eteläprofiilissa sijainnut erillinen katkennut hirsi sai rakennenumeron **CR9**. Hirsi jatkui molemmista päistään profiiliin. Puussa oli kiinni tiiliä, jotka jatkuivat eteläprofiiliin. Puun kokonaispituutta ei voitu mitata (puuta oli noin 80 cm:n matkalla), mutta sen leveys oli noin 12 cm ja paksuus 5 cm. Puu sijaitti sekoittumattomassa kulttuurikerroksessa, paksuhkossa (5-10 cm) puulastukerroksessa CSY18. Sen alapuolella oli kerrosta CSY7 tummanruskeaa hiekka ja pientä puulastua. Kerros CSY33 tulkittiin samanikäiseksi. Sama yksikkö tulkittiin myös CR2:n perustamiskerrokseksi ja sen rakennuksen mahdolliseksi maalattiatasoksi, joten rakenteen voi suhteellisesti ajoittaa yksiköiden perusteella vain hieman vanhemmaksi kuin rakenne CR2. Eteläprofiilin ruuduissa x=486-488, y=476 sijainneen hirren funktio on kuitenkin epäselvä. Mahdollisesti se voisi olla CR2:n puuttuvaa etelälaitaa, mutta toisaalta mikään profiilissa ei viitannut puurakenteen jatkumiseen niin pitkälle etelään. Rakenteen osan korkeus oli noin 2,99-3,04 m mpy. Ajallisesti rakenteenosa ajoittuu CR2:n ajoituksen läheisyyteen, noin vuosiin 1833/1834. (ks. luku 4.1.1.).

Lankun osa CR18

Kartat: -

Mustavalkonegatiivit: -

Digitaalikuvat: 437, 444-446

Analysoidut näytteet: -

Kaivauksen loppuvaiheessa kaivausalueen länsipäädyn profiilista kaivettiin esiin yksittäinen itä-länsisuuntainen lankku (liite 11). Lankku pisti esiin länsiprofiilista, ja se oli sijainnut kohdalla, josta noustiin ylös kaivausalueelta. Lankku sai oman rakenne-numeron, eikä se liittynyt selkeästi muihin rakenteisiin. Lankku sijaitsi ruudussa $x=478$, $y=478$. Puu jatkui profiiliin, joten sen pituus ei ole tiedossa. Puu oli osittain lahonnut, ja se määriteltiin lankuksi. Puusta on mitattu sen leveys, joka oli 20 cm. Muita mittoja lankusta ei ole, todennäköisesti siksi, koska se sijaitsi kohdalla, josta laskeuduttiin kaivausalueelle. Lankun yläpuolella oli yksikkö keskiruskea savinen hiekka (CSY28). Alapuolella oli myös mustanruskeaa savea (CSY38). Vaaleanruskea hieno ja puolikarkea hiekka (CSY26) tulkittiin samanikäiseksi. Lisäksi samanikäiseksi tulkittiin yksiköt tummanruskea puolikarkea hiekka CSY34 ja pienialainen mustanruskea puulastukerros CSY35. Samaan rakenteeseen on luettu myös puu, joka on mitattu, mutta jota ei näy kartoilla. Puun pituus oli 44 cm, leveys 4 cm ja paksuus 3 cm (liite 11). Yksittäinen lauta/lankku jatkui kaivausalueen ulkopuolelle länteen. Kuvista näkyy myös, että lankku oli lähes samalla korkeudella itäpäädyn rakenteen osan FR19:n kanssa.

Maatuneita puita CR14

Kartat: 14

Mustavalkonegatiivit: 125904:74-76 (taso 3)

Digitaalikuvat: 236-237

Analysoidut näytteet:-

Kerrosta CSY33 (tummanruskea hiekka) kaivettaessa tuli esiin kolme hirttä (CR14), jotka sijaitsivat sekalaisesti suhteessa toisiinsa (kartta 14.) Kartassa erottuu hirsistä kaksi, mutta kolmannen mitat löytyvät puuluettelosta (liite 11). Hirret sijaitsivat ruutujen $x=484-486$, $y=476$ alueella, aivan kaivausalueen eteläseinämän tuntumassa. Hirret eivät muodostaneet selkeää rakennetta, mutta ne olivat kuitenkin lähekkäin toisiaan ja samassa yksikössä, noin 70 x 70 cm kokoisella alueella. Puut olivat hieman hiiltyneitä. Puiden pituudet olivat 60-80 cm ja leveydet noin 6-28 cm. Rakenteen osan korkeus oli noin 2,83-2,93 m mpy. Koska hirret sijaitsivat CSY33:ssa, eli ne voidaan tulkita hieman vanhemmaksi rakennetta CR2, koska CSY33 oli perustamiskerros CR2:lle. Puiden alapuolella oli laajalla alueella sijainnut kuivikkeena toiminut puulastukerros CSY54, joka muuttui paksummaksi kohti pohjoista. Rakenteen CR14 kanssa samanikäiseksi tulkittiin savi- ja puulastukerrokset CSY47 ja CSY23=CSY32=CSY42=CSY49. Yksiköstä CSY54 otettiin talteen mm. kivisaviastian pala (KM 2008051: 804), piiposliiniastioiden paloja, liitupiipun koppa (KM 2008051: 808) ja varsien osia, mahdollinen napin osa (KM 2008051: 810), ikkunalasiasia ja naula.

4.1.4. Kivien ja puiden täyttämä kuopanne ja yksittäinen kivi-rakenne

Kivien ja puiden täyttämä kuopanne (CR17, CR20, CR21)

Kartat: 17, 18, 19

Mustavalkonegatiivit: 125904:100, 105, 106

Digitaalikuvat: 390, 326, 427

Analysoidut näytteet:-

Kaivausalueen länsiosan keskivaiheilta löytyi kaivanto, joka oli täytetty sekalaisilla puilla (CR17). Puut ja kuopanne (CPR1) sijaitsivat ruutujen x=484, y=476-482 alueella. (kartat 17, 18 ja 19, kuva 24) Osa puista oli oksia tai muuten muotoilemattomia puita kuten havupuun varsi. Osa puista oli veistettyjä lautoja tai pölkköjä. Alue oli kooltaan noin 2 x 2,8 m, ja muotoillut puut mitattiin. Puut olivat osin sekundaarisia puita (puunumerot 31-45, liite 11). Puista valtaosa oli pyöröpuita (8 kpl), joiden pituudet olivat 25-115 cm, leveydet 5-13 cm ja paksuudet 1-9 cm. Näistä kahden päät oli veistetty teräviksi. Lautoja oli yksi, sen pituus oli 83 cm, leveys 11 cm ja paksuus 1-3 cm. Lankkuja oli kaksi: näiden pituudet olivat 62-141 cm, leveydet 13-19 cm ja paksuudet (2-) 5-7 cm. Yhden löydetyn ja päistään kulmikkaiksi veistetyn pyöröhirren pituus oli 33 cm ja halkaisija 12 cm. (liite 11) Tästä otettiin myös dendrokronologinen näyte (hirsi nro 32, CDN3), mutta alustavassa analyysissä Joensuun yliopistossa selvisi, että näytteessä on liian vähän lustoja, jotta näyte voitaisiin ajoittaa.

Puiden yläpuolella olivat yksiköt: läikkä mustaruskeaa ”öljyistä” savea (CSY39), punaruskeaa multaa ja tiiltä (noin 25-30 cm) kerros (CSY68) ja mustanruskeaa hiiltä (CSY69), joka peitti aluetta lähes kauttaaltaan. Kerrokset näkyvät vielä osittain myös dokumentoidussa tasokartassa. Alapuolelle jatkuivat myös kerrokset CSY39 ja CSY69 sekä musta savi ja vähälöytöinen liisterimäinen, tummanharmaa savi (CSY73, CSY74 ks. hieman edempänä), CR21. Kuopanne on nimetty rajapinnaksi

Kuva 24. Alue C, osa 2, rakenteet CR20 ja CR21. Digitaalikuva MV:RHOA.

CRP1. Samanikäisiä kerroksia olivat siis CSY39 ja yksiköt CSY66=CSY67 (vaaleanruskea hiekkakerros kuopanteen CPR1 ulkopuolella) ja CSY69 sekä rakenteen osat CR17 ja CR20. Lisäksi sieltä dokumentoitiin kivirakennetta, joka on kuitenkin numeroitu kahdeksi erilliseksi rakenteeksi (CR20 ja CR21). Rakenne CR17 liittyy sen alla olleisiin puihin ja kivikerrokseen, jotka saivat erilliset rakennenumerot CR20 ja CR21. Puiden korkeus oli noin 2,45- 2,69 m mpy. Rakenteen yhteydestä dokumentoiduista yksiköistä otettiin talteen mm. ikkunalasias, kengän pohja ja puukulhon reunapala (CSY69).

Kun kerroksia kaivettiin syvemmälle, veistettyjä lautoja ja pyöröpuita dokumentoitiin myös toinen kerros. Rakenteen osan pituus oli itä-länsisuuntaisesti noin 2,30 ja leveys pohjois-eteläsuuntaisesti noin 1,4 m. Koska puut olivat ”eri kerroksissa”, niille annettiin erillinen rakennenumero CR20. Täyttöpuiden toinen kerros koostuu puista, jotka ovat numeroitu 50-54 (liite 11). Yksi puista oli päistään veistetty pyöröpuu, jonka pituus oli 218 cm ja halkaisija 6 cm. Kaksi olivat lautoja, joiden pituus oli 60-70 cm, leveys 10-13 cm ja paksuus 1-4. Lisäksi löytyi lankku, jonka pituus oli 38 cm, leveys 17 cm ja paksuus 8 cm. Oksia oli yksi kappale: sen pituus oli 120 cm ja halkaisija 6 cm. (liite 11).

Rakenteen yllä olivat CR17:n alla luetellut kerrokset ja täyttöpuut dokumentoitutunnuksella CR17. Alapuolella olivat kerrokset CSY74, CSY69 ja rakenne CR21. CSY74 oli tummanharmaa, erittäin tarttuva ja liisterimäinen pehmeä savikerros, joka oli täysin löydötön ja oletettavasti luonnollinen kerros. Rakenteen osan korkeus oli noin 2,25-2,51 m mpy. Samanikäisiksi tulkittiin kerrokset CSY39, CSY69 ja CSY66=CSY67.

Rakenteen CR20 osan ja osittain CR17:nkin alla olivat kuopan pohjalla olevat kivet, jotka dokumentoitiin tunnuksella **CR21** (kuva 22). Kivet sijaitsivat, sekalaisen puuaineksen alla (CR17 ja CR21) ja osin niiden joukossa. Kivet olivat keskikokoisia, halkaisijaltaan noin 8-40 cm. Kivisen alueen halkaisija oli noin 1,8 m, ja kivien alle jatkuivat kerrokset CSY39, CSY69, CSY73 ja CSY74 sekä rajapinta CRP1. Kivien korkeus noin 2,18-2,55 m mpy.

Rakenteen kanssa samanikäisiksi tulkittiin kerrokset CSY39, CSY66, CSY67, CSY69 ja CR20. Kivet olivat kuopanteen pohjalla tukikivinä puille (CR17 ja CR20). Ne kiersivät osittain myös kuopanteen (CRP1) reunoja. Mahdollisesti kivet on painavimpana rakennusmateriaalina laitettu pohjalle pehmeään saviseen maahan, ja tämän päälle on laitettu puut. Rakennekokonaisuus vaikuttaa roskakuopalta. Rakenteen yhteydestä dokumentoidut kerrokset olivat vähälöytöisiä, ainoastaan laajalta alueelta dokumentoitu CSY39 sisältää myös enemmän löytöjä. Yksiköstä otettiin talteen piiposliini- ja punasaviastioiden paloja, wettervik-rullaleimatekstillä varustettu liutopiipun varsi (KM2008051: 681), koristelemattomia varsia, ruskeaa pullolasia, ikkunalasin paloja, rautanaulan sekä ruokailuvälineen puinen, kolmella naulalla ja metallilevyllä vahvistettu kahvan osa (KM2008051: 687). Löytöaineisto viittaa siis pitkälle aikavälille, eikä sitä voi ajoittaa tarkasti. Piipostiastioiden perusteella ajoitus on vuoden

1760 jälkeen.³² Luultavimmin roskakuoppa ajoittuu hieman vanhemmaksi kuin löytnyt nuorempi ajoitettu rakenne CR2 ja siihen liittyneet rakenteiden osat, joko 1800-luvun alkupuolelle tai 1700-luvun loppupuolelle.

CR22 Kivirakenteen osa: kaksi kiveä

Kartat: -

Mustavalkonegatiivit: 125904:107

Digitaalikuvat: 325-327, 329-330, 436-442, kuvia pohjatasosta (-446), 674, 675

Analysoidut näytteet:-

Omaksi rakenteekseen nimettiin kaksi kaivausalueen itäosassa sijainnutta yksittäistä kiveä, joita ei voitu selkeästi yhdistää muihin rakenteisiin. Halkaisijaltaan kivet olivat noin 30 cm ja korkeudeltaan noin 10 cm. Rakenteen yläpuolella oli yksikköä CSY23=CSY32=CSY42=CSY49 ja alapuolella yksikköä CSY39. Kivet olivat samalla korkeudella kuin rakenne CR19, joten ne ovat todennäköisesti samanikäisiä sen kanssa. Kiviä ei piirretty kartalle. (kuva 24)

4.1.5. Dokumentoidut rajapinnat

Kaivausalueelta C löytyi neljä rajapintaa, jotka dokumentoitiin omina yksikköinään. Kaikki dokumentoidut rajapinnat olivat erilaisia kuopanteita. Kuopanteet kaivettiin lastojen, pistolapioiden ja kenttälapioiden avulla esille ja puu- ja kivirakenteet ja dokumentoitiin kartoille. Rajapinnat löytyvät matriiseista, liitteestä 6.

Kuopanne CPR1

Mustavalkokuvat: ks. CR17, CR20, CR21, 125904:106 pohjataso

Digitaalikuvat: 390, 436-446

Rajapinnaksi erotettiin pohjasaveen CSY75 kaivettu kaivanto kaivausalueen läntisessä puoliskossa. Rajapinta sijaitsi ruuduissa x=484, y=476-482. Se leikkasi yksikköä CSY75 (pohjasavi) ja oli täyttynyt yksiköillä CSY39, CSY51, CSY66, CSY67, CSY68, CSY69, CSY73 ja CSY74 sekä rakenteilla CR17, CR20 ja CR21. Kerrokset olivat erilaisia savi-, hiekka-, hiesu- ja puulastukerroksia, ja niiden dokumentoitu järjestys suhteessa toisiinsa oli CSY51, CSY68, CSY69, CSY66, CSY73, CSY39 ja CSY74. Rakenteiden perusteella sekalainen puuaines (CR17 ja CR20) ja pohjalle asetetut kivet (CR21) ovat todennäköisemmin osa roskakuoppaa. Kuopanteen koko oli noin 2 x 2,8 m. Kuopanne oli syvimmillään 2,06 m mpy; sen reunamat olivat korkeudella noin 2,71-2,74 m mpy, eli syvyys oli noin 0,65-0,68 m. Kuopanteita oli useita yhteensä kolme kappaletta, vain yksi oli täytetty sekalaisella puuaineksella. (Ks. ajoitus rakenteet CR17 ja CR20, luku 4.1.4.). (kuva 24).

³² Tarna 2006, s. 100-103. Piiposliinia alettiin valmistamaan 1760-luvulla Englannissa Josiah Wedgwoodin toimesta.

Kuva 25. Alue C, pohjataso, itäpääty. Näkyvissä rakenteiden osat CR19 ja CR22. Digitaalikuva MV:RHOA.

Kuopanne CRP2

Mustavalkokuvat: 125904:107 (pohjataso)

Digitaalikuivat: 403-407, 436-446

Rajapinnaksi **CRP2** nimettiin myös pohjasaveen (CSY75) kaivettu kuopanne, joka sijaitsi ruudussa x=488 ja y=478, kaivausalueen itäisessä puoliskossa aivan kaivausalueen osan 1 pohjoisreunan tuntumassa. Kuopanne oli pohjoisempi CRP3:een verrattuna matalammista kuopanteista, jotka sijaitsivat samalla pohjois-eteläsuuntaisella ruutulinjalla (kuva 25, kuopan sijainti). Kuopanne oli pienehkö, sen koko oli alle metrin. Kuopanteen reunamat olivat korkeudella noin 2,69-2,73 m mpy ja pohja korkeudella 2,38 m mpy, joten sen syvyys oli noin 0,31-0,35 m. Kaivanto oli täytynyt yksiköillä: CSY37, CSY39, CSY47, (CSY32=)CSY49 ja CSY72. Kerrokset olivat erilaisia hieka-, puulastu- ja savikerroksia. Kuopanne vaikutti täytetyltä roskakuopalta, mutta se sijaitsi samalla pohjois-eteläsuuntaisella linjalla CRP3:n kanssa, joka oli hyvin samanlainen kuopanne. Kuopanne ajoittuu hieman rakennetta CR19 vanhemmaksi ja samalla ajalle kuin CRP1.

Kuopanne CRP3

Mustavalkokuvat: -

Digitaalikuivat: 403-407, 436-446

Hyvin matala kuopanne **CRP3** sijaitsi kaivausalueen itäisessä puoliskossa ruudussa x=488, y=476, aivan kaivausalueen eteläreunan tuntumassa. Kuopanne oli eteläisempi kuopanteeseen CRP2 verrattuna, mutta sijaitsi lähes samalla pohjois-eteläsuuntaisella ruutulinjalla, mutta hieman lännemmässä. Kuopanteen halkaisija oli noin metrin. Sen reunamat olivat korkeudella noin 2,65-2,71 m mpy, ja syvin mitattu pohja-arvo oli

2,64-2,67 m mpy, eli syvyys oli noin 7 cm. Kuopanne erottui kuitenkin selkeästi pohjasavessa (CSY75) kaivettuna kaivantona. Kuoppa oli täyttynyt yksiköillä CSY39, CSY47, (CSY32=)CSY49 ja CSY67, jotka olivat erilaisia hiekka- ja savisia puulastu-kerroksia. Kuopanne vaikutti täytetyltä roskakuopalta. Se sijaitsi kuitenkin lähes samalla pohjois-eteläsuuntaisella linjalla CRP2:n kanssa, joten mahdollisesti kuopanteilla on ollut myös jokin muu tarkoitus. Kuoppa ajoittuu hieman rakennetta CR19 vanhemmaksi ja samalla ajalle kuin CRP1.

Kuopanne CRP4

Mustavalkokuvat: -

Digitaalikuvat: 136, 137, 436-437, 444-446

Kuopanne sijaitsi kaivausalueella ruudussa x=478, y=476 jatkuen myös itäisempiin ja pohjoisimpiin ruutuihin. Alueen koko oli karkeasti arvioiden 2 x 2 m, ja se oli epä-säännöllisen muotoinen. Kaivettu alue leikkasi yksiköitä CSY27, CSY28, CSY25, CSY38 ja CSY75, jotka olivat pääasiassa erilaisia hiekkoja ja savia. Kuoppa oli täyttynyt yksiköllä CSY26, joka oli sekoittunutta vaaleanruskeaa hiekkaa, jossa oli savea, tiiltä, orgaanista ainesta ja sammalta. Kerros oli hyvin paksu, noin 50-70 cm, ja se liittyikin vuoden 2007 koekaivannon läheisyyteen, ja oli osa sen romahtanutta seinämää. Vuonna 2007 koekaivantoa kaivettaessa kaivausalue C:n seinämät jatkuivat pyöristyneinä melko pitkälle kaivausalueen ulkopuolelle viistosti, koska maa-aines sortui kaivausten aikana. Näin ollen seinämiä täytyi pyöristää kaivinkoneella, jotta maa ei olisi romahtanut kaivausalueen sisäpuolelle.

Yhteenveto rajapinnoista

Rajapinnat CRP1, CRP2 ja CRP3 liittyivät selkeästi toisiinsa käyttötarkoitukseltaan. Kuopanteista CRP1 oli selkeästi syvin, mutta se alkoi lähes samalta korkeudelta kuin muut kaivetut kuopanteet. Se oli täytetty puilla ja kivillä, mutta matalammat pelkästään puulastuilla ja hiekalla. Kuopanteilla voisi olla kaksi erilaista käyttötarkoitusta: joko ne ovat roskakuoppia, jotka on täytetty puulastuilla ja jätteeksi jääneellä sekundäarisillä puilla. Kuopat ovat tuskin luonnollisia pohjasavessa olleita kuoppia, koska ne sijaitsevat suhteellisen lähellä toisiaan. Mahdollisesti kyseessä ovat sen läheiseen rakennukseen ja käyttötarkoitukseen liittyvät kaivannot esimerkiksi eläinten jätteitä varten. Useista yksiköistä havaittiin jäännöksiä, jotka ovat tulkittavaksi lannaksi. Suurimmasta kuopasta CRP1 löytyi jonkin verran löytöaineistoa. Kahdesta matalammasta kuopasta, löytyi löytöjä vain vähäisiä määriä. CRP4 oli vuoden 2007 koekaivausalueen romahtanut seinämä.

4.1.6. Yhteenveto

C-alue oli löytöjen painon perusteella löytörikkain kaivausalue, jos jätetään tarkastelusta ulkopuolelle luuaineisto. Löytöjä otettiin talteen yhteensä 65545,5 g ja lisäksi luita 15620,0 g. Ajallisia kerrostumia ja rakenteiden osia siitä löytyi kuitenkin vähiten, koska ainoa selkeästi tulkittava rakenne alueesta oli puinen arinamainen rakenne (CR2), siihen liittyvät kivirakenteet (CR3, CR4, CR5 ja CR16) ja pyöröhirsistä tehdyn arinan alle ja läheisyyteen liittyvät puiset rakenteiden osat (CR6 ja CR7). Näiden alla olivat myös puurakenteiden osat CR10 ja CR11, jotka tulkittiin toistensa kanssa samanikäiseksi. Puinen arina CR2 pystytettiin dendrokronologisen lustonäytteen perusteella ristiinajoittamaan, ja sen kaato ajoittuu vuosien 1833/1834 väliselle talvikaudelle. Rakenteen yhteydestä löydettiin mm. vuoteen 1806 ajoittuva ¼ killinki, mutta rakenteen kanssa samanaikaisista kerroksista löytyy myös useita liitupiipun koppia tai niiden osia, joiden leimat ajoittuvat pääasiassa laajasti 1700-luvulle ja siten vanhemmalle ajalle kuin itse rakenne. Suoraan löytöaineiston perusteella ajoitettuna rakenteelle saataisiin siis huomattavasti vanhempi ajoitus. Rakenteen osaan liittyy myös useita palokerroksia, jotka voivat liittyä historiallisten tietojen perusteella tunnettuihin tonttia tai laajasti kaupunkia tuhonneisiin paloihin. Rakennus on voinut olla mahdollisesti lämmitetty tila. Siihen liittyi erilaisia rakennukseen liittyviä esineitä kuten avain, lukon kiltti, sarana ja hevosiin liittyvää löytöaineistoa. Luuaineistossa mm. on useita luita kaupunkiarkeologisesta aineistoista vähän löydetystä eläimestä, hevosesta, jotka yleensä mahdollisesti haudattiin. Yhdessä luussa oli merkkejä eläimen teurastuksesta, ja esimerkiksi hevosesta on voitu tehdä saippuaa tai liimaa.³³

Rakenteen pohjaosista, arinan alta löydettiin myös tiilinen taso CR12, jonka yläpinta oli palanut. Rakenne muistutti uunin tai vastaavan rakenteen perustaa (kuva 22). Se sijoittui kuitenkin osin arinarakenteen pohjoisimpien hirsien alapuolelle, mutta myös rakenteen sisäpuolelle. Tiilet oli ladottu osin tasaiseksi tasoksi. Rakenteenosa CR12 ja tiilimurska saattaisivat olla jäännös tulijasta, joka on ollut rakennuksen pohjoisnurkassa. Lisäksi pohjoisesta laajennusosasta löytyi lautatason osa (CR15), joka jatkui osin CR2:n hirsien päälle, mutta osin myös alle, joten se on samanikäinen kuin hirsirakenne CR2. Lautataso oli säilynyt hyvin pienialaisesti, mutta se lienee katterakenne. Muiden sitä ympäröivien rakenteiden funktio jää arvailun varaan (CR10 ja CR11). Alue on ollut kosteikkomaata, joten voidaan olettaa, että sitä on katettu kulkemista varten, ja mahdollisesti rakennusten alle on suunniteltu veden virtausta helpottavia yksinkertaisia järjestelmiä. Kaivausalueen länsiprofiilista erottui myös hieman CR10:ä ja CR11:ä hieman korkeammalla oleva kivijalan osa (CR8) ja sen alinen arina (CR19), joten puurakenteet liittyvät näitä hieman vanhemmaksi. Rakenteiden osien ajoitus jäi kuitenkin epävarmaksi, löytöaineiston perusteella ne voidaan ajoittaa

³³ Puputti 2009, s. 8-9. Taulukko 1. Viittaa Talve, Ilmar 1990. Suomen Kansankulttuuri. 3. painos. SKS, Helsinki, s. 101.

karkeasti 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta-1800-luvun alkuun, ja suhteellisesti rakenteet voidaan ajoittaa CR2:a hieman vanhemmaksi. Kaivausalueelta dokumentoitiin myös yksittäinen rakenteenosa katkennut hirsi (CR9) ja kolme pienempää hirren palaa, jotka olivat kasamaisesti suhteessa toisiinsa (CR14). Mahdollisesti ne ovat ylimäämäsiaa katkotuista puista. Kaivausalueelta löydettiin myös raha 1/6 äyrin kolikko vuodelta 1673 (KM2008051:672). Raha dokumentoitiin yksittäisestä yksiköstä CSY36, joka oli punaruskeaa, karkeaa hiekkaa, joka sisälsi runsaasti tiilimurskaa ja orgaanista ainesta. Samasta yksiköstä dokumentoitiin piiposliini, posliini- ja punasaviastioiden paloja sekä liitupiipun koristelematon varren katkelmia, messinkinen nappi (KM2008051: 673). Näiden perusteella yksikkö olisi siis huomattavasti nuorempi, ainakin jos ajoitukseen käytetään piiposliinin valmistuksen ajoitusvuotta 1760.

Lisäksi alueelta dokumentoitiin puulastukerrosten kuopanteita CRP1, CRP2 ja CRP3, ja suurimmasta kuopanteesta (CRP1) täyteenä olleet kivet ja puut (CR17, CR20 ja CR21). Mahdollisesti ne ovat roskakuoppia. Kaivausalueen itäosasta dokumentoitiin ainoastaan yksittäinen lauta ja hirsi (CR18), jotka jatkuivat profiliin.

Kaivausalueen löydöt ja rakenteiden osat sijoittuivat alueen itäosaan. Länsiosa kaivausalueesta oli rakenteeton, mutta sisälsi runsaasti kulttuurikerroksia. Länsipäädyn leikkasi myös vuonna 2007 kaivettu koekaivausalue, josta dokumentoitiin useita eri rakenneosia. Nämä eivät kuitenkaan, vastoin odotuksia, jatkuneet kaivausalueen ulkopuolelle. Pääosin alueelta dokumentoitiin eri kulttuurikerroksia, joiden suhteet toisiinsa selviävät matriisista (liite 6) ja rakenne- ja yhteysluettelosta. Kaivausaluetta leikkasi vuoden 2007 kaivausalue. Alueelta dokumentoitiin erilaisia hieka-, puulastu- ja savikerroksia, eikä kaikkia ole tekstissä mainittu yksitellen (CSY37, CSY38, CSY51-CSY53 ja CSY71). Alueelta otettiin talteen risukimppuja 5 kpl (liite 1, kuva 26), jotka ovat päistään veistettyjä. Kerppumaisissa vitsaskimpuissa ei ole kui-

Kuva 26. Alue D, vitsaskimppu yksiköstä DSY43. Digitaalikuva MV:RHOA

tenkaan eläinten syönnin jälkiä, joten käyttö voi olla myös jotain muuta.³⁴ Vitsaksissa oli myös neulasia, joka viittaisi muuhun kuin kerppuun. Kaikki löytyneet kimpput otettiin talteen.

4.2. Kaivausalue D

Kaivausalue D sijaitsi tontin 2/2/10 itälaidassa aivan Runeberginkadun jalkakäytävän aidan vieressä. Alue mitattiin mahdollisimman suureksi vuoden 2007 koekaivausalueen D laajennukseksi. Kaivausaluetta reunustivat pohjoisessa sisäänkäynti pihamaalle aidan läpi sekä kaapelit ja viemärit, lännessä viemärit ja etelässä Lassfolkin pitsitehtaan rakennus. Eteläpuolelle rakennuksen seinämän pohjoispuolelle jätettiin hieman tilaa, johon kaivettava maa-aines voitaisiin kasata. Kaivausalue D on siis ainoa kaivausalue, joka saatettiin avata tontin keskikohtaan likaviemäreiden takia. Alue osoittautui erittäin mielenkiintoiseksi, vaikka se oli suhteellisen pieni. Alueen koko oli 8 x 4 m, ja sen koordinaatit olivat $x=490,5-494,5$, $y=457,5-465,5$. Pihan korkeudeksi mitattiin kohdassa 4,224-4,041 m mpy. Kaivausalueella työskenteli tutkimusavustaja, ja yleensä 2-3 kaivajaa. Kaivausalue avattiin ja sitä aloitettiin kaivamaan heti kaivauksen ensimmäisinä päivinä (26.5.) ja viimeiset alueen dokumentointi saatiin päätökseen 28.7.

Kuva 27. Alue D, aloitustaso puhdistettuna. Digitaalikuva MV:RHOA.

³⁴ Kautovaara 1984, s. 52, 53, 58. Kerput olivat karjan talvirehua, jotka tehtiin lehdestämällä leppien, koivujen ja pihlajien oksista sirpeillä, vesurilla tai käsin. Yleisen säännön mukaan lampaille riitti 100 kerppua talveksi, lehmille 50 kerppua, joita syötettiin vain ennen ja jälkeen poikimisen. Yksi mahdollisuus on myös käyttää vitsaskimppuja vispilänä, jotka tehtiin yleensä koivusta keväällä, jolloin kuori irtoa helposti.; Myös keskustelu marraskuussa 2008 konservaattori Oulun yliopiston konservaattori, tutkimusteknikko Jari Heinosen kanssa, joka ehdotti vitsaskimppuja esimerkiksi käytettävän sekoittamiseen.

Kaivaus aloitettiin tälläkin alueella koneellisella nuorempien tasoiterakkeiden ja sekoittuneiden pintakerrosten poistolla. Näin poistettiin yksiköt DSY0-DSY4. Koska kerrokset muuttuivat löydöllisiksi kulttuurikerroksiksi, tämän jälkeen siirryttiin ensin lapiolla ja myöhemmin lastalla kaivamiseen. Kaivausalueen pinta siistittiin lastoin ja alue ruudutettiin 2 x 2 metrin kaivausrutuuihin. Varsinaisen kaivauksen aloitustaso oli 3,180-3,379 m mpy (kartat 24-25, kuva 27).

4.2.1. Kapteeni Petersenin paakaritupa (1870-1990)

Kivijalkojen osat DR1, DR2A, DR2B ja DR4

Kartat: 26

Mustavalkonegatiivit: 125904:5-7

Digitaalikuvat: 12-17, 20-21

Analysoidut näytteet:-

Koneellisen kaivun yhteydessä poistettiin kivijalka (**DR1**), joka kuului vuoden 2007 koekaivauksen perusteella vuonna 1870 rakennettuun rakennukseen. Kivijalasta paljastui pohjois-eteläsuuntainen pidempi sivu, sekä pohjoisessa itä-länsisuuntainen pääty sekä osa eteläistä päätyä, jota oli dokumentoitu yksityiskohtaisesti ja poistettu jo vuoden 2007 koekaivauksessa.³⁵ Rakenteen yläpuolella oli yksikköä DSY2 ja alapuolella DSY7 (löydötön) ja rakenteenosaa DR2. Samanikäisiksi tulkittiin yksiköt DSY6 (löydötön), DSY9 ja DSY10, ja rakenteen osat DR2, DR3, DR5 ja DR6. Yksiköistä otettiin talteen piiposliiniastian paloja, pullolasin paloja, ikkunalasin paloja, tekstiilinpala ja rautanaula (DSY2 ja DSY9) sekä piiposliiniastioiden paloja, punasaviastioiden ja kaakeleiden paloja, vihreää ja ruskeaa pullolasia, ikkunalasia ja rautanauvoja (DSY10).

Kaivu pysäytettiin kohtaan, jossa tuli esiin puinen rakenne kivijalan alta. Rakenteen osa tulkittiin aluksi arinarakenteeksi (**DR2A ja DR2B**), mutta koneellinen kaivu päätettiin pysäyttää kohtaan, koska osa puista oli huomattavasti maatuneempia, joten ne saattoivat olla myös jotain muuta rakennetta. Koska puurakenteiden tiedettiin laajalti kuuluvan kivijalalliseen rakennukseen, ne päätettiin kaivauksen etenemiseksi dokumentoida takymetrillä, jonka avulla niistä tehtiin karttapiirros (kartta 26). Piirroksessa näkyvät pohjois-eteläsuuntaiset hirret ja itä-länsisuuntaiset hirret ruutujen (**DR2B**) x=490,5-492,5, y=461,5-463,5 alueella sekä niistä hieman erilliset maatuneet hirret ruuduissa x=492,5, y=461,5-463,5 (**DR2A**). Kartassa näkyy myös DR1:een kuuluneita kiviä. Takymetrillä ei tuolloin dokumentoitu yksikköjen rajoja.

Maatuneet hirret nimettiin **DR2A**:ksi, koska aivan varmuutta ei saatu, olivatko kaikki puut samaa rakennetta. Hirret sijaitsivat kaivausalueen koilliskulmassa, ja ne olivat pohjois-eteläsuuntaisena pyöröhirsistä koostuvana tasona. Hirret olivat pinnaltaan poltettu. Hirsien halkaisija noin 10 cm, ja hajanaisia ja maatuneita hirsisiä saattoi erottaa 4 tai 5 kpl. Hirsien liittyvät yksiköt olivat yläpuolella: DSY2 (koillis-

³⁵ Oikarinen 2008, s. 49.

kulma), DSY8 (länsireuna), DSY3 ja rakenteenosa DR1. Alapuolella olivat DSY5, DSY6, DSY7, DSY8, DSY9, DSY10, DSY11, DSY13, DSY17 (koilliskulma), DSY20 (länsireuna), DSY26 ja rakenteenosa DR7. Samanikäisiä olivat yksiköt DSY8, DSY9 ja DSY10. Rakenteen osan korkeus oli noin 3,15-3,24 m mpy. Rakenteeseen liittyvistä yksiköistä otettiin talteen jo aiemmin mainituiden yksiköiden lisäksi seuraavia löytöjä: piiposliiniastioiden paloja, kaakeleiden paloja, pullolasia ja ikkunoiden paloja ja rautanauvoja (DSY5), fajanssiastian pala, kivisaviastioiden paloja, joista toisessa oli teksti ”BOTTER” (KM2008051:939), runsaasti piiposliini-, posliini-, punasaviastioiden ja kaakeleiden paloja, liitupiippujen varsien katkelmia ja kopan pala, tarkemmin määrittelemätöntä esinelasia, pullolasia ja ikkunalasia, rautaesineiden paloja mm. veitsen ruoto (KM2008051: 970) (DSY8). Yksiköt DSY9 ja DSY10 sisälsivät hyvin samankaltaista materiaalia. DSY11 ja DSY13 olivat hyvin vähälöytöisiä yksiköjä.

Rakenteen osan DR2B hirret olivat korkeudessa noin 3,21-3,35 m mpy. Hirsien välissä oli yksikköä DSY9, tummanruskea keskikarkea likainen hiekka. Rakenne koostui viidestä pohjois-eteläsuuntaisesta hirrestä, joiden pituus oli 2,60-5,4 m ja halkaisija noin 10-15 cm. Hirret olivat noin 89 cm:n leveällä alueella. Hirret olivat veistettyjä, neliömäisiä hirsiiä ja maatuneita, ja niiden leveys oli noin 15 cm. Osin niissä oli näkyvissä oksien tynkiä, ja ne olivat painuneita kivijalan painosta. Ne oli pinnaltaan hiilletty, mutta hirsistä erottui oksantynkiä, ja että niitä oli veistetty. Myös itä-länsisuuntaisesti erottui muutamia hyvin maatuneita ja katkeilleita hirsiiä, joita oli noin 3 m:n matkalla ja 1 m:n levyisellä alueella. Rakenteen korkeus oli 3,21-3,35 m mpy. Puiden alle meni itä-länsisuuntaisia hirsien kappaleita, joiden pituus oli noin 0,5 m. Alueen koko oli 3 x 0,86 m. Hirsien välissä yksikköä DSY9. Samaa arinarakennetta on numeroitu myös tunnuksilla DR4 ja DR5.

Rakenteeseen liittyvät yksiköt olivat: yläpuolella DR1, DSY2 ja DSY3, alapuolella perustamiskerrokset DSY7, DSY17 ja DSY20 sekä rakenne DR7 ja samanikäisiä DSY5, DSY6, DSY8, DSY9, DSY10, DSY13 ja DR6. Viimeiset olivat erilaisia purku-, tasoite- tai rakentamiskerroksia (ks. liite 7). Kerrokset olivat osin palaneita, mikä kertoo vuoden 1869 korttelipalosta. Yksiköstä DSY8 löytyi paljon kaakeliuunin paloja, jotka kertovat kohdalla sijainneesta rakennuksesta. Yksiköt DSY17 ja DSY20 sisälsivät posliinia, piiposliinia, pullo- ja ikkunalasia, yksikkö DSY20 myös kivisavikeramiikkaa, liitupiippujen varren wettervik-tekstillä (KM 2008051: 1066) ja edellisiä löytölajeja huomattavasti enemmän. Lisäksi otettiin talteen mm. kuparinappi (KM2008051:1076). Lisäksi kaivausalueelta dokumentoitiin hiekkaisia, purkukerrokset, yksiköitä DSY8 ja DSY9, sekä eteläreunasta yksiköitä DSY32-DSY36.

Rakenteiden poistamisen jälkeen kaivettiin alaspäin kerroksia DSY12, DSY14, DSY15, DSY16, DSY17-DSY30, kunnes saavuttiin ensimmäiseen dokumentointitasoon, johon erilaisia rakenteita oli paljastunut kaivauserroksista runsaasti. Yksiköistä otettiin talteen hyvin samankaltaisia löytöjä kuin aiemminkin on lueteltu. Yksiköstä DSY19 otettiin talteen myös kierrekoriseltu liitupiipun koppa (KM2008051:1036, liite 2), kruunuleimattu piipun koppa (KM2008051:1038), avai-

men lenkkipää (KM2008051:1051), eebenpuinen korrosioitunut linkkuveitsi (KM2008051:1053), metallinappi (KM2008051:1054) ja puukonterä (KM2008051:1055). Ensimmäisessä dokumentointitasossa näkyvät DR3-DR8. Näistä kierrekoristeltu hieman simpukkapiipun koristelua muistuttava piipun koppa on luultavasti ruotsalaisvalmisteinen, mutta ajoitusta sille ei löytynyt. Piippu muistuttaa hyvin paljon ruotsalaisvalmisteista T. Liugrenin (1785-1786) tehtaassa valmistettua piippua.³⁶

Kivikeskittymä **DR4** koostui pääosin pienistä kivistä, jotka sijaitsivat hajanaisesti rakenteen DR2B eteläkulmauksessa (kartta 26). Kivet liittyvät vahvasti rakenteeseen DR2, ja todennäköisimmin kivet on tulkittavissa DR1:n alimmiksi kiviksi. Kivet voivat myös liittyä rakenteeseen DR5. Kivien välissä oli tiiltien paloja. Kivien halkaisijat oli noin 8-15 cm, ja ne olivat ”nyrkinkokoisia”. Osa kivistä oli lähtenyt pois pintakerroksia poistettaessa koneellisesti. Alueen koko oli noin 1 x 0,5 m. Rakenteen osa sijaitsi ruudussa: x=490,5, y=459,5. Kivien yläpinnan korkeus oli noin 3,38 m mpy. Kivet sijaitsivat yksikössä DSY8. Samanikäisiksi tulkittiin yksiköt ja rakenneosat DSY8, DSY12, DSY13 ja DR2. Myös rakenteiden osat DR5 ja DR6 sijoittuvat korkeutensa perusteella lähes samanikäisiksi. Kivijalallisen rakennuksen rakentaminen ajoittuu vuoteen 1870, ja rakennuksen omisti G. O. Petersen. (kuva 21) Rakennus oli 16 kyynärää pitkä, 10,5 kyynärää leveä ja 11,5 kyynärää korkea, ja siinä oli kolme huonetta, kaakeliuuni ja hella sekä leivinuuni.³⁷ Yksikön DSY8 kakluunin palat ovat peräisin todennäköisesti näistä uuneista.

4.2.2. Kivirakenteen osa DR5, mahdollisesti osa DR2:a ja DR4:aa

Kivirakenteen osa DR5

Kartat: 27

Mustavalkonegatiivit: 125904: 21-22

Digitaalikuvat: 49

Analysoidut näytteet:-

Kivirakenne **DR5** oli kivirykelmä lohkottuja kiviä (kartta 27). Rakenne koostui yhdestä suuremmasta kivistä, jonka ympärillä oli kolme pienempää kiveä. Kivisen alueen koko oli noin 1 x 1 m. Suurimman kiven halkaisija oli 30 cm, ja pienempien kivien halkaisijat olivat noin 13 cm. Pienialainen rakenne sijaitsi ruudussa x=490, y=457,5 m mpy, kaivausalueen eteläpäädyssä. Rakenteen korkeus oli 2,96-3,36 m mpy. Rakenne DR4 liittyy todennäköisesti samaan kokonaisuuteen. Rakenne sijaitsi yksikössä DSY8, ja samanikäisiksi tulkittiin yksiköt DSY5, DSY8, DSY9 ja suhteellisen ajoituksen perusteella myös DSY10, sekä rakenteiden osat DR1, DR2 ja DR4.

³⁶ Åkerhagen 2004, s. 27; Åkerhagen 2007, s. 372. Samankaltainen piippu ilman ajoitusta.

³⁷ Städersnas allmänna brandstods-bolag i Finland. Palovakuutus N:o. 7232, 9.7.1970. Rakennus n:2, joka on vakuutettu 1200 hopeamarkan arvosta. Paakaritupa on ollut rakennettu puusta, hyvässä kunnossa vakuuttamisen aikaan ja maalaamaton. Rakennuksen koko on ollut 16 kyynärää pitkä, 10,5 kyynärää leveä ja 11,5 kyynärää korkea. Rakennuksessa on ollut kolme huonetta, joissa on ollut kaakeliuuni, leivinuuni ja hella.

Mahdollisesti rakenteiden osat DR2 ja DR4, ja siten myös DR1 kuuluvat kaikki samaan rakennekokonaisuuteen. Iältään kaikki ajoittuvat noin vuoteen 1870, jolloin paikalle pystytettiin kivijalallinen paakaritupa.³⁸

Kivirakenteen osa DR3 ja sen osa DR13

Kartat: 27-30, 32-33

Mustavalkonegatiivit: 125904:43-47, 67, 68, 103, 104, 123, 125, 126

Digitaalikuivat: 113, 115, 116, 118, 122, 189, 190, 192, 200, 201, 520, 521, 523

Analysoidut näytteet: DMN6

Pienistä ja keskikokoisista kivistä koostuva kivirakenteen osa **DR3** sijaitsi kaivausalueen pohjoispuolella ruuduissa x=490,5-492,5, y=461,5-463,5. Se alkoi rakenteen DR2 sisäpuolelta ja laajeni syvemmälle kaivettaessa etelään ja itään täyttäen lopulta koko kaivausalueen pohjoisen puoliskon. Joukossa oli myös tiiltä ja hiiltä. Kivet olivat halkaisijaltaan 15-45 cm, ja muodoltaan kivet olivat teräväkulmaisia ja epäsäännöllisiä. Kivirakenne alkoi hieman hajanaisena rakenteena, mutta ensimmäisen kivikerran poiston jälkeen, se täytti yhtenäisesti koko kaivausalueen pohjoispäädyn (kartat 27-28, kuva 28). Kivet olivat selkeästi osittain palossa haljenneita, ja niiden välissä oli paljon tiilen paloja rakenteen osan toisessakin dokumentointitasossa (kartta 28). Tässä korkeudessa kivien välistä alkoi tulla esiin myös hajanaisia lautoja kivien alta (DR12). Lisäksi kivistä aluetta reunusti selkeästi pareittain kulkeva pyöreämpien kivien kaareileva jono, joka kulki kaivausalueen halki itä-länsisuunnassa (DR13). Rakenteen osa oli ainoa selkeä paikoilleen rakennettu osa kivien joukossa, siksi sille annettiin oma rakennenumero. Kartassa kivet eivät juurikaan erotu, mutta kuvassa hieman paremmin

Kuva 28. Alue D, taso 3. Digitaalikuva MV:RHOA.

³⁸ Ibidem.

Kuva 29. *Alue D, taso 3, DR12, DR13. Digitaalikuva MV:RHOA.*

(kuva 29). Kolmannessa rakenteen dokumentointitasossa kivien määrä väheni jälleen, ja kivet olivat hieman pienempiä (kartta 29). Rakenteen uskottiin tässä vaiheessa olevan loppumassa. Kivet keskittyivät nyt enemmän itälaitaan. Keskiosa oli täynnä tiiliä ja tiilimurskaa epäsäännöllisen muotoisella alueella, jonka halkaisija oli 2 m (DSY57). Kivet jatkuivat kuitenkin uudestaan poistetun tason alta, ja suuria kiviä tuli esiin jälleen lähes koko kaivausalueen pohjoispuoliskon reunamilta. (kartta 30) Yksiköstä otettiin talteen punasavikeramiikkaa, piiposliiniastian pala, kaakeleiden paloja, pulloja ja ikkunalasia. Idempänä oli pienempiä kiviä, ja keskellä jatkui tiilialue nyt säännöllisemmän pyöreämpänä. Dokumentoidun kivitason korkeudella oli jälleen puuta kivien välissä. Puut olivat erisuuntiin kulkevia lautoja, jotka numeroitiin rakenteiden osiksi DR15 (kartta 31) ja DR16 (kartta 32). DR15:stä piirrettiin siis oma karttansa kivien dokumentoinnin ja poiston jälkeen (kartta 31). Kokonaan näkyvien kivien, tiiltien ja lautojen poiston jälkeen tuli vielä esiin kiviä ja tiiliä sekä lautoja. Rakenteenosa DR16 ja DR3:n kivet jatkuivat vielä seuraavankin dokumentointitason ajan keskittyen kaivausalueen itälaitaan. Nyt kivi- ja tiilirakenne päättyi (kartta 33). Kivirakennetta dokumentoitiin siis yhteensä viidessä eri koostekartassa siten, että edellisen kivikerran dokumentoinnin jälkeen alkoi uusi kivitaso. Koko kivisen alueen koko oli 4 x 2 m, ja rakenne jatkui myös pohjois-, itä- ja länsiprofiileihin.

Rakenteeseen liittyvät yksiköt yläpuolella ovat seuraavat: DSY7 (mm. hiiltä ja palanutta kiveä sisältänyt tummanruskea hiekka), DSY10 (täyttökerros), DSY11 (tasoitekerros), DSY18 (rakentamiskerros, tiiltä), DSY19 (tummanruskea kes-

Kuva 30. Alue D, taso 5, pohjoispuoli, DR3, DR15 ja DR16. Digitaalikuva MV:RHOA.

kikarkea hiekka, rakentamiskerros), DSY21 (sekalaatuinen kerros), DSY24 (puuroska- ja savikerros) ja DSY29 (puuroskakerros). Alapuolella olivat yksiköt ja rakenteiden osat: DR12, DR15, DR16, **DSY44**, **DSY45** (laaja-alainen tasoitekerros, palokerros) ja **DSY56** (hiesu/savi, tasoitekerros). DSY45 sijaitsi DR3:n yläpuolella ja siitä etelään laajana alueena. Rakenteen kanssa samanikäisiksi tulkittiin seuraavat rakenteet ja yksiköt: DSY10, DSY19, DSY20 ja DR13. Erityisesti DSY19:ää oli rakenteenosassa laajasti, kuten jo mainittua DSY57:ääkin. Alapuolella olleista yksiköistä DSY44, DSY45 ja DSY56 otettiin talteen jälleen piiposliiniastioiden paloja, kruunuleimatun liitukopan pala, erilaista lasia mm. kirkas jalan osa (KM2008051: 1214) ja kukkakoristeinen pronssinen nappi (KM2008051: 1215). Rakenteen korkeus oli 2,65-3,37 m mpy. Samanaikaisesti tutkittiin lähes kaikkia kaivausalueelta löytyneitä rakenteita tai niiden osia. Löytöjen perusteella, erityisesti piiposliiniastian palan löytymisen takia, se ajoittuisi kuitenkin 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta³⁹ aina vuosiin 1869-1870 saakka. Koska löytöjä on vain yksi, määrällisesti se ei ole suuri, mutta ajoittamismielessä merkittävä, varsinkin kun se löytyi rakenteen pohjaosista. Rakenteen ajoittamisessa on huomioitava myös DR13:n löydöt. Kaupunkipalojen kerroksia ei yksiköistä voi varmasti tunnistaa, löytöjen perusteella esimerkiksi DSY45 voisi olla tällainen, mutta löytöjen perusteella yksikkö olisi nuorempi.

Kartassa 33 rakenteen alla näkyvät myös yksikkö savi DSY72, ja eteläpäässä samaan dokumentointitasoon kuuluvat myös rakenteet DR21-DR24, sekä niiden väliset yksiköt aina multaiseen ja puulastukerrokseen DSY80 saakka. Yksiköstä DSY72 otettiin talteen myös liitupiipun varsi (KM2008051:1417) ja pieni val-

³⁹ Tarna 2006, s. 100-103. Piiposliinia alettiin valmistamaan 1760-luvulla Englannissa Josiah Wedgwoodin toimesta.

kosaviastian pala (KM2008051:1421). Valkosavikeramiikan pala viittaa vanhempaan, 1600-1700-lukujen ajoitukseen.⁴⁰ Yksiköstä DSY19 otettiin maanäyte **DMN6**, josta löytyi hyvin vähän kasvijäänteitä: vain vähän konnanleinikkiä (*Ranunculus sceleratus*) ja kosteikkokasveista saroja (*Carex*) sekä kuusen neulasia (*Picea abies*). Näytteessä oli muista jäänteistä sienten rihmastopahkoja, kasviroskaa, puuhiiltä, kalojen luita tai suomuja ja kastematojen kotelopulloja.⁴¹

Rakenne ajoittuu pitkälle ajalle, koska kivikerrokset liittyivät selkeästi toisiinsa. Suhteellisesti dokumentointiyksikköjen ja löytöjen perusteella sen voi ajoittaa aina 1600-luvulta 1800-luvulle, joten sen ajoitusta on pidettävä avoimena. Rakenteen alapuolelle liittyvät läheisesti myös rakenteiden osat DR15 ja DR16, mahdollisesti joko erillisenä rakenteen osana tai rakenteeseen DR3 liittyvänä perustuksena. Rakenteen sisältä löytyneet rakenteiden osat, laudat ja muut puut viittaavat osin kierrätettyyn puuhun tai rakennuksen osiin (liite 12), jotka voivat kuulua myös alkuperäiseen rakennukseen. Kivien joukossa ei ole kuitenkaan havaittavissa selkeitä rakennettuja osia, pelkästään DR13:a voi pitää tällaisena. Rakenne näyttää hajoitetulta kivirakenteelta. Tulkintani rakenteesta on erittäinkin epävarma, mutta mahdollisesti kyseessä on kellarirakenne, joka on hajotettu, mutta sen jäänteet ovat pysyneet paikallaan pitkään, koska rakenteen osaan liittyy niin monenikäisiä löytöjä. Se voi olla, kuten olisi löytöjen perusteella, 1700-luvun jälkipuoliskolla rakennettu kivirakenne, joka sijoittuu aivan 1600-1700-luvun alkupuolen kulttuurikerrosten ja rakenteiden päälle. Mahdollisesti rakennetta on hyödynnetty 1870 rakennetussa talossa käytetyssä leivinuunissa, tai mahdollisesti se on nuorempi rakenne kuin kaivausalueen eteläpäässä oleva rakenteet. Rakenteen rakennustekniikkaa on mahdotonta arvioida. Kivirakenne jatkui kaivausalueen ulkopuolelle kaikkiin muihin ilmansuuntiin paitsi etelään. Mielestäni tulkinta ja ajoitus täytyy jättää avoimeksi kaivauskertomuksessa, koska rakenne tutkittiin vain osin.

Kivikaari **DR13** koostuu parijonossa olevista kivistä, jotka alkoivat länsilaidasta kaivausalueen reunasta, ja tekivät loivan kaaren itä-länsisuuntaisesti rakenteen DR3:n reunamilla kaivausalueen halki kaivausalueen melko keskivaiheilla jatkuen kaivausalueen itälaitaan (kartta 28). Rakenteen osa sijaitsi ruuduissa x=490,5-492,5, y=461,5. Kivet olivat kooltaan pieniä tai keskikokoisia (halkaisijat noin 12-40 cm). Suuremmat kivet olivat paikoin lähes pareittain vierekkäin, ja niiden välissä oli pienempiä kiviä niitä oletettavasti tukemassa. Rakenteen osalle annettiin oma numeronsa, koska se oli ainoa selkeästi erotettava osa rakenteen DR3 reunalla, osin sen sisäpuolella. Kivikaaren leveys oli noin 60-70 cm; reuna on osin tulkinnallinen. Rakenteen osan korkeus oli noin 2,95-3,25 m mpy. Kivien yläpuolella olivat kerrokset DSY14, perustamis- ja kuivikekerros DSY42 ja palokerros DSY45 ja alapuolella DSY42 ja osin DR12. Yksiköstä DSY42 otettiin talteen piiposliini- ja punasaviastioi-

⁴⁰ Luostarinen 2005, s. 209. Valkosaviesineet ovat tuontia Keski-Euroopasta, Saksasta tai Alankomaista. Suomeen tuodut valkosaviastiat ajoittuvat pääosin ajalle 1550-1700.

⁴¹ Lempiäinen 2008, s. 8-9.

den paloja, liitupiipun varren pala, esinelasia, pullolasia ja saranoita (KM 2008051:1196) ja nahan leikkuujätettä (KM2008051: 1198, 1199). Palokerroksesta DSY45 löytyi mm. piiposliinikupin reunapala ja kirkas lasipikarin jalan osa. Samanikäisiksi voidaan tulkita rakenteiden osat DR3 ja korkeutensa puolesta myös mahdollisesti rakenteiden osat DR9, DR10 ja DR11.

Rakenteen osan kivet ovat selkeästi paikoilleen asetettu ja tukevat ainakin osin toisiaan. Sen muoto muistuttaa seinälinjaa, mutta on melko kaartuileva. Se liittyy selkeästi rakenteen osaan DR3, joka voisi olla peräisin tuhoutuneesta kellarista, ja DR13 voisi olla sen seinälinja. Osa DR13 ja DR3 kivistä muodosti myös melko epämääräisen puolikaaren, jonka halkaisija oli noin 1,1 m, rakenteen DR12 ympärille. Kaari koostui keskikokoisista ja pienistä kivistä, jotka ovat rakenteen osaa DR3, ja keskikokoisista kivistä, jotka ovat rakenteen osaa DR13. Kaiken kaikkiaan osaa DR3:n ja DR13:n kivistä on vaikea erottaa toisistaan, ja se olisikin hyvin keinotekoisia. DR13:n kivet ovat osin myös suoraan DR12:n kivien päällä, joten rakenne liittyy selkeästi DR3:een ja on samanikäinen sen kanssa.

Rakenne muistuttaa kellaria, mutta koska se kaivettiin esille vain osittain, tulkinta jää epävarmaksi. Tulkinnan mahdollisuuksia heikentää myös se, että kiinteitä säilyneitä rakenneosia ei kivien joukossa juurikaan ole. Palovakuutukset eivät kerro kellarista kapteeni Petersenin⁴² paakarituvassa, vain leivinuunista. Leivinuunin perustuksiksi kivirakenne on kuitenkin hyvin suuri ja hyvin syvälle kulttuurikerrokseen ulottuva. Rakenteen osa ulottui syvälle kulttuurikerrokseen, mutta kulttuurikerroksissa, esimerkiksi kaivausalueen seinämissä ei näy kaivamisen jälkiä kivien sijainnin kohdalta. Se näyttäisi olevan siis koskemattomissa, rakennusta vanhemmissa kulttuurikerroksissa. Mahdollisesti kapteeni Petersenin talon alla on ollut vanhempi kellari, jota on voitu hyödyntää rakennuksen rakentamisvaiheessa tai kellari ja siihen mahdollisesti liittyneet rakenteet on purettu rakennuksen rakentamisvuonna 1870 (ks. luku 4.2.2.).

4.2.3. Puurakenteiden osia vuodelta 1869?

Veistetty lankkutaso DR6

Kartat: 27

Mustavalkonegatiivit: 125904:21-23

Digitaalikuvat: 46, 48, 50

Analysoidut näytteet:-

Lankkutaso **DR6** koostui kuudesta kaakkois-luoteisesta vierekkäin asetetuista, erimitaisesta lankusta, jotka sijaitsivat kaivausalueen pohjoisosassa (ruutu x=492,5, y=459,5-463,5) (kartta 27). Laudat sijaitsivat noin 1,35 x 1,90 m kokoisella alueella. Lankkujen leveydet olivat 13-20 cm, pituudet 0,68-1,73 m ja paksuudet 5-8 cm. Rakenne sijaitsi DR2:n keskellä, mutta oli sitä hieman syvemmällä. Rakenteen korkeus oli noin 3,09-3,20 m mpy. Rakenteen yläpuolella oli yksikköjä DSY8 ja DSY10, ja

⁴² Ks. johdanto.

sen alapuolella oli yksikköä DSY29. Samanikäisiksi tulkittiin yksiköt ja rakenneosat DSY5, DSY9, DSY10, DR3 ja todennäköisesti DR7. Laudoilla ei ollut selkeää yhteyttä muihin rakenteisiin. Se muistutti ovirakennetta, ja ainakin yhdessä laudassa oli myös ura, joka viittaisi siihen, että ainakin kyseinen lauta on peräisin jostakin rakenteesta (nro 5, liite 11). Kolmessa laudassa oli myös läpilyödyt rautanaulat (nrot 1, 5, 6, liite 11). Lankut olivat selkeästi tasaiseksi veistetty, ja niiden pinta oli osin hieman hiiltynyt. Ne olivat myös osin hieman painuneet toisesta kaakkoispäästään. Lankkutaso oli samalla korkeudella rakenteen DR3:n ensimmäisen kivikerran kanssa. Samassa kartassa 27, lähes samalla korkeudella näkyvät myös rakenteiden osat DR8 ja DR5. Rakenteen osan täytyy kuitenkin ajoittua aivan paakarituvan rakentamisen aikaan tai hieman ennen sitä, eli noin vuoteen 1870.⁴³ Löydöt eivät anna lisätarkennusta rakenteen osan ajoitukselle. Mahdollisesti lautataso voisi liittyä myös kivirakenteeseen ja sen käyttöön (DR3 ja DR13). Puut ovat luultavasti hiiltyneet vuoden 1869 korttelipalossa (ks. luku 1.).

Kierrätettyjä ja kierrättämättömiä hajanaisia puita DR7

Kartat: kartta 27

Mustavalkonegatiivit: -

Digitaalikuvat: 48

Analysoidut näytteet:-

Rakenteen osa (**DR7**) koostui erilaisista hajanaisia puista, pääosin laudoista, yhdestä sekundäärisessä käytössä olleesta uritetusta laudasta, mutta joukossa oli myös pyöröpuu sekä puun paloja kaivausalueen länsilaidalla (ruutu x=490,5, y=459,5-463,5) (liite 11). Puita saattoi erottaa seitsemän, mutta ne eivät muodostaneet rakennetta, mutta sijaitsivat toistensa lähellä hajanaisesti noin 2,8 m x 1,8 metrin kokoisella alueella. (kartta 27) Puut on tulkittu samaksi rakenteeksi dokumentointisyistä. Useimmat puut näkyivät vain osittain ja jatkuivat länsiprofiiliin. Puilla ei ollut selkeää järjestystä, mutta ne sijaitsivat pääosin itä-länsisuuntaisesti. Niitä irroitettaessa selvisi, että osa laudoista oli sekundäärisessä käytössä, ja ne olivat joko purkujätettä esimerkiksi rakenteen osasta DR3 tai asetettu maahan kostean maan katteeksi. Yksi laudoista oli tynnyrinlauta (nro 9), ja yhteen oli veistetty kulma (nro 7) (liite 11). Puut olivat kerroksessa DSY14, joka oli keskiruskeaa puolikarkeaa hiekkaa jonka joukossa oli multaa, pieniä puulastuja, tiilimurskaa, risuja ja tuohta. Rakenteen päällä oli myös rakenteen osaa DR2. Eritasoisten puiden korkeus vaihteli 3,16-3,31 m mpy. Korkeuksien perusteella se on pääosin hieman korkeammalla kuin DR3:n ensimmäinen dokumentoitu kivikerta. Rakenteen osa sijoittuu myös DR3:n ulkopuolelle, eikä välttämättä liity siihen käyttötarkoitukseltaan. Samanikäisiksi sen kanssa tulkittiin yksikkö DSY14

⁴³ Städernas allmänna brandstods-bolag i Finland. Palovakuutus N:o. 7232, 9.7.1970. Rakennus n:2, joka on vakuutettu 1200 hopeamarkan arvosta. Paakaritupa on ollut rakennettu puusta, hyvässä kunnossa vakuuttamisen aikaan ja maalaamaton. Rakennuksen koko on ollut 16 kyynärää pitkä, 10,5 kyynärää leveä ja 11,5 kyynärää korkea. Rakennuksessa on ollut kolme huonetta, joissa on ollut kaakeliuuni, leivinuuni ja hella.

ja rakenteen osa DR8. Puut ajoittuvat siis hieman vanhemmaksi kuin DR2:n rakentamisen vuosi 1870. Löytöaineisto DSY14:stä oli siis fajanssiastian pala, punasavikeraamiikkaa, kaakelin pala, esine- ja ikkunalasiasia, metallilevy, rautanauloja ja kaksi puista vannetta. Kaakelinpala voisi viitata nuoremman rakenteenosan DR2:n yhteyteen, mutta muutoin ei löytöaineiston perusteella voi rakennetta tarkemmin ajoittaa.

Hiiltyneet laudat DR8, korttelipalon vuodelta 1869?

Kartat: kartta 27

Mustavalkonegatiivit: 125904:21

Digitaalikuvat: 49

Analysoidut näytteet: DMN1

Kaksi yksittäistä hiiltynyttä sekundääristä lautaa (**DR8**) sijaitsivat kaivausalueen eteläpäädyssä lounaiskulman ruudussa $x=490,5$, $y=457,5$ ja jatkuivat myös profiiliin (kartta 27). Molempien suuntaus oli erilainen, toinen oli kaakko-luoteissuuntainen ja toinen koillis-luoteissuuntainen. Laudat olivat pituudeltaan 0,56-0,8 m, ja niiden leveydet olivat 10-15 m. Vain toisen paksuus on mitattu, ja se oli 3 cm. Toisessa laudassa (nro 15) oli veistetyt urat, joiden leveydet olivat 3-4 cm ja syvyydet 1,5 cm. Urat olivat molemmissa päissä. Puun läpi meni myös kaksi reikää. Tämä lauta oli vain yläpinnaltaan hiiltynyt. Puiden korkeus oli 3,25-3,30 m mpy. Niiden yläpuolella oli yksiköjä DSY8 ja DSY28, ja alapuolella olivat yksiköt: DSY30, DSY37, DSY42, DSY43, palokerros DSY45 ja DSY48. Yksiköistä otettiin talteen mm. (DSY37) sini-koristeisia fajanssiastian paloja, kivisaviastian pala, piiposliini- ja punasaviastioiden paloja, esine- ja ikkunalasiasia ja rautaesineiden paloja sekä kenkien paloja (KM2008051: 1174-1175) ja (DSY43) pullolasiasia, runsaasti rautanauloja ja useita nahkaesineiden osia ja leikkuujätettä. Rakenteiden osista samanikäisiä olivat suhteellisesti korkeutensa puolesta mahdollisesti DR6 ja DR7, myös DR3:n ylimmäinen kivikerta. Puut näkyivät vain hieman kaivausalueella.

Sekundäärisessä käytössä olevat laudat voivat liittyä kostean tilan peittämiseen tai tukemiseen, tai ne olivat paikalleen jätettyä purkujätettä. Hiiltyneet puut ajoittuvat todennäköisesti vuoteen 1869, jolloin tontin tuhosi pahoin tulipalo.⁴⁴ Yksiköstä DSY42 otettiin maanäyte **DMN1**, joka sisälsi pääasiassa erilaisia ihmisten toiminnasta kertovia kulttuuririkkaruohoja, joista eniten oli konnanleinikkiä (*Ranunculus sceleratus*) ja pihatähtimöä (*Stellaria media*), kosteikkokasveista vain vähän saroja (*Carex*) sekä puista katajaa (*Juniperus communis*) ja runsaasti kuusta (*Picea abies*) ja muista jäänteistä kastematojen kotelopulloja (*Lumbricus terrestris*).⁴⁵

⁴⁴ Ks. johdanto.

⁴⁵ Lempiäinen 2009, s. 8-9, 12.

4.2.4. Kivijalan osa DR9 ja siihen läheisesti liittyvä puurakenne DR10

Kivijalan osa DR9

Kartat: 28

Mustavalkonegatiivit: 125904: 43, 45

Digitaalikuvat: 113, 114

Analysoidut näytteet:-

Rakenteen osa, kivijalka (**DR9**) koostui erikokoisista kivistä. Siihen kuului suuri, yläpinnaltaan tasainen kivi kaivausalueen eteläpäädyssä, ja sen etelä- ja itäpuolella oli keskikokoisten kivien jono, joka jatkui itään kohti vuoden 2007 kaivausaluetta (kartta 28). Kivet olivat ruudun $x=492,5$, $y=457,5$ alueella. Suurimman kiven halkaisija oli noin 80-100 cm ja paksuus 16 cm. Keskikokoisten kivien halkaisijat olivat 26-40 cm. Rakenteen osan pituus pohjois-eteläsuuntaisesti oli noin 1,9 m ja leveys 1,2 m. Rakenne tuli esiin korkeudesta 2,91-3,17 m mpy. Yläpuolella oli yksikkö DSY8, ja alapuolella olivat yksiköt DSY37 (kuivikekerros), DSY42 (tasoite- ja kuivikekerros), DSY43 (tasoitekerros), DSY48 (tiivis savikerros), DSY45 (tummanruskea, keskikarkea hiekka, joukossa hiiltä, tasoite-palokerros) ja DSY53 (tummanruskea puulastukerros, keskikarkea hiekka). Rakenteen pohjoispuolelta dokumentoitiin myös yksikkö DSY41. Rakenne oli samalla korkeudella kuin kartassa 28 näkyvät rakenteiden osat DR3 (2. dokumentointitaso), DR10 ja DR11.

Lisäksi rakenne voidaan yhdistää vuoden 2007 kaivausalueelta dokumentoituihin rakenteiden osiin. Samankaltaista kivirakennetta dokumentoitiin tuolloin tunnuksella DR3. Kivirakenne näkyi kaivausalueella vain osin, yhdistettäessä vuosien 2007 ja 2008 kaivausalueiden kartat, erottuvat osat selkeästi kivijalan osaksi, DR9 jatkuu myös hieman syvemmälle kuin vuoden 2007 DR3 (vrt. korkeus 3,15-3,43 m mpy).⁴⁶ Rakenne ajoittuu löytöjen ja suhteellisen ajoituksen perusteella 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta vuoteen 1870, joka vastaa myös vuoden 2007 ajoitusta. Rakenteen osa voi ajoittua mahdollisesti myös hieman ennen vuotta 1870. Erikoisena havaintona oli yksiköstä DSY53 mitatut noin 3 litraa palaneita piikiviä keskittymänä.

Yhtenä löytönä rakenteen yhteydestä otettiin talteen ns. pirkka (KM 2008051: 1270, liite 3). Pirkka on yksinkertainen puupulikka, johon omistaja on tehnyt muistiinpanoja. Kansatieteellisten tietojen perusteella pirkat muodostuivat muistiinpanovälineiden lisäksi kuiteiksi ja velkakirjoiksi. Osa vanhemmista pirkkoista on erittäin huolellisesti tehty, ja ne sisältävät hyvinkin monimutkaisia muistiinpanoja. Muistiinpanoja tehtiin esimerkiksi kaskiviljelyksen aikaan kirveslukuista (liittyy ns. kirvespäiviin), päivätöistä, kyytivelvollisuuksista ja pirkkoja myös halkaistiin velkakirjoiksi kuten poropirkoiksi. Lisäksi käytössä oli esimerkiksi veropirkkoja (raha- ja makasiinipirkkoja), ja velkaa vuolttiin aina sen vähetessä pois. Pirkkoissa oli usein

⁴⁶ Oikarinen 2008, liite 7, s. 20, kartta 13.

myös puumerkit, jotka kertoivat keitä sitoumus koski. Pirkat olivat vielä 1800-luvulla yleisiä kuitteina. Suomessa merkinnät vastasivat usein roomalaisia numeroita (10, 5, 1), mutta esimerkiksi Inkerissä pirkkoihin vuolttiin ruplia.⁴⁷ Löytynyt pirkka osoittautui puulajiltaan kuuseksi (*Picea abies*).⁴⁸ D-alueelta löytyneessä pirkassa on X-merkintöjä toisella puolen kolme kappaletta, ja toisella puolella ns. tukkimiehen kirjanpitoa muistuttavia neljän pystyviivan ja poikkiviivan veistoja kolme kappaletta sekä yksi kolmen pystyviivan ja poikkiviivan ryhmä. Lisäksi siinä on lyhyitä pystyviivoja kaksi kappaletta sekä erillään kaksi pidempää pystyviivaa. Löytynyt pirkka ei vastaa löytyneitä esimerkkejä, mutta mahdollisesti X viittaa kymmenlukuuihin ja tukkimiehenkirjanpito tunnettuun tapaan merkitä yksittäisiä lukuja. Ehkäpä kaksi pidempää pystyviivaa ovat merkitsijän puumerkit kuten esimerkeissä. Pirkka ei ole kovin huolellisesti tehty, joten se saattaa olla omistajansa nopeasti tehty muistiinpano tai saatu kuitti kaupanteosta.

Puurakenteen osa DR10

Kartat: 28

Mustavalkonegatiivit: 125904: 43, 45

Digitaalikuvat: 113, 114

Analysoidut näytteet: DMN2

Puurakenteen osa näkyi kaivausalueen eteläisessä puoliskossa vain osittain. Se sijaitsi ruuduissa x=490,5-492,5, y=457,5-459,5 (kartta 28). Rakenne **DR10** koostui puista, joiden laatu oli sekalainen ja suuntaus vaihtelevaa. Puut olivat muotoilemattomia ja oksaisia tai lautojen kappaleita, pyöröpuita ja pyöreistä hirsistä puolikkaiksi halkaistuja haljispuolikkaita. Veistetyt puut olivat maatuneita ja murskaantuneita. Rakenne ei ole suunnitelmallisesti asetettu, vaan pikemmin vain kasattu erilaista jätepuista. Osa oli sekundääristä materiaalia, kuten molemmista päistään viistoksi veistetty lauta, mahdollisesti tynnyristä. Puut olivat hyvin erikokoisia (ks. liite 11) ja jatkuivat osin länsiprofiiliin. Alueen koko oli noin 2,4 x 2,6 m, ja korkeus 2,98-3,11 m mpy. Puiden yläpuolella olivat yksiköt DSY31 (palokerros), DSY38 (kuivikekerros) ja alapuolella yksiköt DSY49 (kuivikekerros) ja DSY51 (mahdollinen käyttötaso).

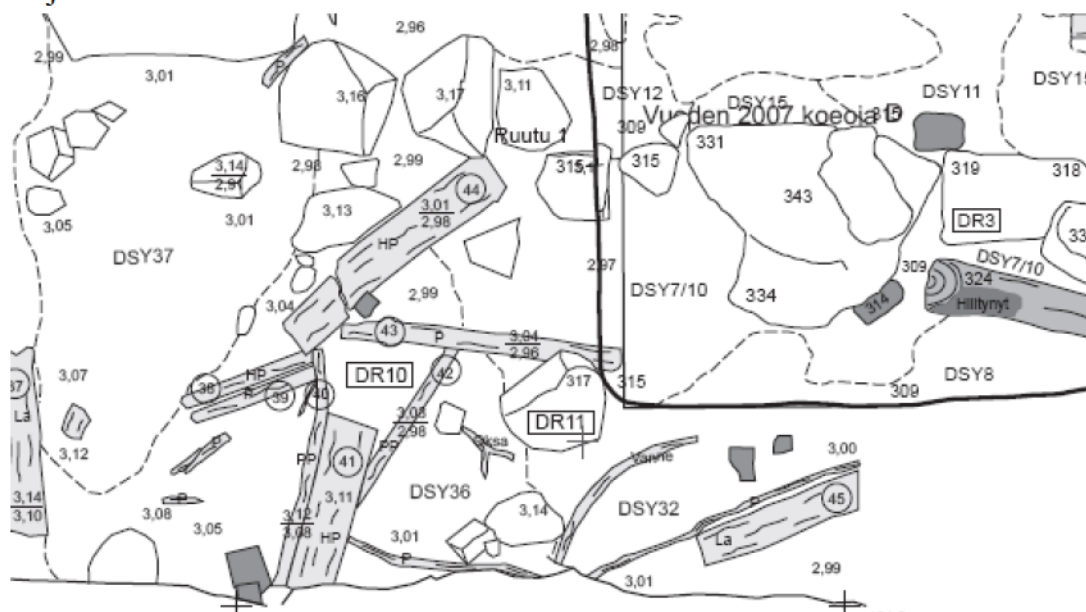
Yksiköstä DSY31 otettiin talteen mm. piiposliini- ja punasaviastioiden paloja, esine- ja ikkunalasia, mutta myös Kaarle XIV:n aikainen ¼ killinki, joka on vuodelta 1829 (KM 2008051:1133). Yksikkö on palokerros, joka voisi olla vuodelta kaupunkipalon vuodelta 1835 tai muiden rakenteiden perusteella korttelipalon vuodelta 1869 (ks. luku 1.). Yksiköstä DSY38 löytyi hyvin samankaltaisia löytöjä, mutta lisäksi myös rautanaula ja nahan paloja. Alapuolen yksiköistä löytyi myös samankaltaisia löytöjä lukuun ottamatta piiposliinia, mutta lisäksi fajanssiastioiden paloja ja posliinia ja liitupiipun varsi, jonka keskellä oli porattu reikä (KM 2008051:1224). Maa, jossa puut olivat, oli melko kosteaa, joten sitä on peitetty erilaisilla puilla, jotta siitä on

⁴⁷ Sirelius 1989, s. 519-521.

⁴⁸ Suullinen tiedonanto 12.3.2009 FM Titta Kallio-Sepältä.

saatu kantavaa. Yksiköstä DSY49 otettiin maanäyte **DMN4**, josta löytyi mm. kulttuu-
ririkkaruohoja, joista jälleen eniten konnanleinikkiä (*Ramunculus sceletarus*) ja piha-
tähtimöä (*Stellaria media*) sekä kosteikko-, suo- ja rantakasveista saroja (*Carex*) ja
rantaluikkaa (*Eleocharis palustris*) sekä kuusen (*Picea abies*) ja katajan (*Juniperus*
communis) neulasia sekä vadelmaa (*Rubus idaeus*). Muista jäänteistä näytteessä oli
kastematojen kotelopulloja.⁴⁹

Vuoden 2007 ja 2008 karttoja yhdistettäessä (liite 17, kuvat 1-3) nähdään, että puun täyttämä alue jatkuu osin koekaivausalueelle. Puut voivat olla osittain samanikäistä rakennetta, mutta todennäköisemmin vuoden 2007 DR5-tunnuksella dokumentoitu rakenne kuitenkin on hieman vanhempi korkeutensa perusteella (vrt. korkeus 2,82-2,97 m mpy). Tai pikemmin kartoista nähdään, että vuonna 2007 dokumentoitu puurakenteen osa on todennäköisesti kahta erillistä puurakennetta (liite 17, kuvat 1 ja 2). Kuvissa 1-2 DR5-tunnuksella dokumentoidut puut liittynevät DR10:een ja alemmat kuvien 3-4 puut DR14:ään.⁵⁰ Rimat jatkuivat koekaivausalueelle, joten kyseessä on siis ainakin osin sama rakenne (kuva 31). Samanaikainen puuaines on voinut myös painua kosteaan maaperään. Rakenteiden dendrokronologisen ajoituksen perusteella tänä vuonna voitiin ajoittaa uuden rinnastusaseman avulla vuoden 2007 DR5-rakenteen osan hirsi 14 (DDN1) suhteellisen luotettavasti, ja puun kaatoajankohta olisi sen perusteella talvikaudella 1736-1737. Vuonna 2007 lustosarja jäi liian lyhyesti, eikä ajoitustulosta saatu.⁵¹ Vuonna 2007 dokumentoitu hirsi 14 on ollut korkeudella

Kuva 31 . *D-alue. Taso 2. Osa yhdistelmäkartasta vuosien 2007 (Oikarinen 2008, taso 2, kartta 12) ja 2008 tasokartoista (liite 17, kuva 1).*

⁴⁹ Lempiäinen 2008, s. 8-9.

⁵⁰ Oikarinen 2008, liite 7, s. 21, kartat 14 ja 15.

⁵¹ Zetterberg 2009, s. 2. Vuoden 2009 tutkimusten näyte CDN2 sopi lustoiltaan hyvin vuoden 2007 DDN1-näytteeseen. Tutkimuksessa tehdyn uuden rinnastusaseman mukaan näytteessä on vuosilustoja ajalta 1705-1736. Rinnastusasemaks oli saatu sama vuonna 2007, mutta sitä ei oltu voitu varmistaa. Pyöreäpintaisen ja todennäköisesti veistämättömän hirren hyvin todennäköinen kaatoajankohta on siten talvikausi 1736/1737.

2,95 m mpy, ja löydöt ovat viitanneet ajankohtaan 1700-luku, jopa sen alkupuoli. Puita ja rimoja olisi voinut todennäköisesti myös jakaa eri rakenteisiin vuoden 2007 karttojen 14 ja 15 perusteella.⁵² Vuoden 2008 rahalöydön perustella rakenteen osa ei ajoittuisi vanhemmaksi kuin vuosi 1829, mutta dendrokronologisen ajoituksen mukaan huomattavasti vanhemmaksi. Mahdollisesti kyseessä on sekundäärisessä käytössä oleva hirsi, mutta myös rakenteen alapuoliset yksiköt sisältävät valtaosin löytöjä, joiden perusteella myös vuosien 1736/1737 ajoitus mahdollinen. Mm. 1700-luvun jälkipuoliskolle ja sitä nuoremaksi ajoittuvaa piiposliinia ei niistä löytynyt. Ajoituksen täytyy olla siis mahdollisesti myöhäisintään 1700-luvun puolesta välistä tai sitä ennen.

4.2.5. Kuivikepulta tai perustuspuita

Kuivike- tai perustuspuita DR12

Kartat: 28

Mustavalkonegatiivit: 125904: 43, 44, 46

Digitaalikuvat: 115-121

Analysoidut näytteet:-

Pääosin laudoista koostuva puurakenne sijaitsi pääsääntöisesti pohjois-etelä- ja itä-länsisuuntaisesti, mutta kuitenkin hieman säännöttömästi noin ruutujen x=490,5-492,5, y=461,5-463,5 alueella (kartta 28). Puut sijaitsivat rakenteen DR3 alla kaivausalueen pohjoisosassa luoteiskulmassa, ja niiden välissä oli myös pienempiä puiden paloja. Mitattuja puita oli yhteensä 17 kpl, ja niiden tarkat pituudet, leveydet ja paksuudet löytyvät liitteestä 11. Lautojen lisäksi rakenteessa oli yksi lankku, haljispuolikas, sahattu pyöröhirsi, joka oli kaarnapinnalla ja jossa oli myös nauloja (nro 20), myös yhdessä laudassa oli nauloja (nro 19) ja yksi poikkileikkaukseltaan lähes suorakulmainen hirsi (nro 22). Laudoissa oli uria, yhdessä pituussuunnassa reunassa 1 cm leveät, matalat urat (nro 25) ja yhdessä toisessa päässä 3,5 cm leveä ura (nro 28). (liite 11) Laudat jatkuivat osin eteläprofiiliin. Vaikka puut sijaitsevat lähekkäin, on niiden tulkinta samaksi rakenteeksi hankalaa. Rakenne voidaan kuitenkin tulkita DR3:n alle asetelluiksi kuivikepuiksi, ja kuivattamisessa oli hyödynnetty vanhoja rakennuksista peräisin olevia lautoja. Puita oli alueella, jonka koko oli: leveys 2,4 m ja pituus 2,5 m. Niiden korkeus oli noin 2,91-3,14 m mpy.

Rakenteen yläpuolella oli yksikkö, DSY42, joka oli tummanruskeaa hiekkaa, jossa oli paljon suuria puulastuja ja lantakeskittymiä, ja DSY45 tummanruskeaa hiekkaa, jossa oli hiilenpaloja ja orgaanista ainesta sekä DR13 ja DR3. Lisäksi on huomautettava, että yksikön DSY42 sisäpuolelta dokumentoitiin yksikkö DSY46, joka oli tummanruskea tai musta orgaanista ainesta sisältävä yksikkö, joka oli pääosin lantaa. Alapuolella olivat yksiköt DSY47, DSY53 ja DSY58, jotka muodostivat yhdessä

⁵² Oikarinen 2008, liite 7, s. 21, kartat 14 ja 15.

DR12:n kanssa perustuskerroksen rakenteelle DR3. Yksiköt olivat kuivikkeena toimivia puulastukerroksia. Samanikäisiksi tulkittiin rakenteet DR9 ja osin rakenteen osa DR3 sekä dokumentointitasossa 3 samalla korkeudella olleet DR10 ja DR11, joka voi olla myös todellisuudessa osin rakenteenosaa DR9. Ajoitus olisi näiden suhteellisten ajoitusten perusteella noin 1736/1737-1829 (ks. DR10), ja DR11:n kanssa samanaikaiset tai sen aliset yksiköt voivat ajoittua jopa 1700-luvun alkupuolelle. Laudat muodostavat hieman neliömäisen rakenteen osan. Osa mitatuista puista on kuitenkin tämän osan ulkopuolella. Puumateriaali on heterogeenistä ja kierrätettyä. Osa tulkittiin esimerkiksi kierrätetyiksi kattolaudoiksi, koska niissä oli vesiuria, ja tynnyrinlaudoiksi. Osa on taas oksaisia pyöröpuita tai veistettyjä seipäitä. Osa puista on suoraan rakenteiden DR3 ja DR13 alla, joten puut voivat olla asetettu tukemaan myös kivirakennetta sen rakentamisvaiheessa. Rakenne on todennäköisesti kostean maan kuiviketta, koska muuallakin kaivausalueella on samankaltaista, hieman vaikeasti tulkittavaa puumateriaalia.

Kuivikepuita DR14

Kartat: 29

Mustavalkonegatiivit: 125904: 103, 105

Digitaalikuvat: 194, 195, 107-199, 414, 414, 416-418

Näytteet: DMN5

Rakenteen osa **DR14** koostui pääosin itä-länsisuuntaisista, hieman hajallaan olevista rimamaisista puista tai pyöröpuista ruudussa $x=492,5$, $y=457,5-459,5$ (kartta 29, kuvat 32-34). Puut sijaitsivat vuoden 2007 koekaivannosta länteen. Osa oli täysin muotoilemattomia, osa veistettyjä ja kiilamaiseksi päistään katkottuja. Tasossa oli myös keppejä. Puut sijoituivat suhteellisen säännöllisesti samaan suuntaan, mutta ne eivät muodostaneet mitään tiivistä rakennetta. Rakenteeseen kuuluva paksuin pyöröpuu, joka oli halkaistu, oli halkaisijaltaan 10 cm. Seipäät olivat halkaisijaltaan 7-8 cm ja oksat 2-3 cm. Puiden pituudet olivat 0,24-0,80 m. Rakennetta sijaitsi alueella, jonka koko oli noin $2,8 \times 2,8$ m, ja sen korkeus oli 2,96-3,06 m mpy (liite 11). Puut olivat yksikössä DSY53, joka oli tummanruskeaa pientä ja keskikokoista puulastua ja hiekkaa sisältänyt yksikkö. Alla oli myös yksikkö siniharmaa savea DSY55 ja rakenteenosaa DR21. Läheisesti rakenteeseen liittyvät myös jo aiemmin mainittu yksikkö mustan puulastun ja lannan yksikkö DSY58 ja DSY50, joka oli suurikokoista, pelkkää päremäistä puulastua. Samanikäiseksi on tulkittu DSY53:n lisäksi myös puulastukerros DSY59, jota oli rakenteen päällä ja välissä läikkänä. Erona muihin oli tiilimurska, havut ja risut sekä irtomainen koostumus. Kaikki ympäröivät yksiköt ovat kuivike- tai tiivistekerroksia, ja maaperä oli rakenteen sijaintipaikassa hyvin kosteaa, ja puiden tarkoitus on toimia jälleen kuivikkeena.

Kuva 34. Alue D, taso 6, eteläpuoli. Etualalla DR14 ja sen alla DR21. Taka-alalla kivirakenteiden osat DR11 ja DR17 ja niiden välissä lautataso DR20 taka-alalla. Digitaalikuva MV:RHOA.

Löytöinä yksiköstä DSY50 otettiin talteen sinikoristeista fajanssia, piiposliini- ja punasaviastioiden paloja, liitupiippujen varsia, sekä esine- ja ikkunalasiasia. Lasilöytöihin kuuluu mm. koristeellinen pullonsuu (KM 2008051: 1242). Lisäksi yksikössä oli kenkien ja puuesineiden osia mm. kaiverruksella A varustettu pienehkö soikea, voiasiamaisen esineen kansi (KM 2008051:1249). Samasta yksiköstä otettiin myös maanäyte **DMN5**. Näytteestä löytyi erilaisia ihmistoiminnan muokkaamilla alueilla yleisiä kulttuuririkkaruohoja: jälleen runsaasti konnanleimikkiä (*Ranunculus sceletarus*) ja pihatahtimöä (*Stellaria media*), mutta vain vähän kosteikko-, suo- ja rantakasveja. Näistä löytyi mm. eniten ruohokanukkaa (*Cornus suecica*), variksenmarjaa (*Empetrum nigrum*) ja suokurjenjalkaa (*Comarum palustre*). Ruohokanukka on erikoinen, monivuotinen kasvi, jota on käytetty tee- ja rohtokasvina.⁵³ Yksiköstä DSY53 otettiin talteen sini-keltakukkakoristeista piiposliinia, punakoristeista posliinia, punasavikermiikkaa, ikkuna- ja pullolasiasia, joten pelkästään löytöjen perusteella rakenteenosa ajoittuu 1700-luvun jälkimmäiselle puoliskolle.

Dokumentoidussa tasossa (kartta 29) samanaikaisesti esillä olivat rakenteiden osat DR17, DR19 ja DR20, rakenteen DR14:n alle menevä DR21 (kuva 34), sekä kaivausalueen pohjoisosassa DR3 ja DR16. Ajoitukseltaan rakenteen osa DR14 voidaan liittää läheisesti vuoden 2007 rakenteeseen DR5, jonka korkeudeksi mitattiin tuolloin 2,83-2,97 m mpy.⁵⁴ DR5 olisi korkeutensa perusteella hieman vanhempi rakennetta DR14. Rakenteeseen kuuluvan hirren ajoitus saatiin onneksaasti tänä vuonna, ja hirren kaatoajankohta on ajoituksen perusteella hyvin todennäköisesti talvikausi 1736-1737. Ajoituksen muuttaa mutkikkaaksi rakenteen osan DR21 ajoitus

⁵³ Lempiäinen 2008, s. 8-9, 13.

⁵⁴ Oikarinen 2008, liite 7, s. 21, kartat 14 ja 15.

(DDN1) hirrestä numero 109. Hirsi on ajoituksen perusteella kaadettu talvikaudella 1794-1795.⁵⁵ Näin ollen olisi, että rakenne DR14 ajoittuu kyseisen ajankohdan jälkeen. Rakenteenosa DR21 menee siis DR14:n alle ja on nuorempi rakenteenosa kuin löydöt ja muut hyvin läheltä dokumentoidut rakenteiden osat.

4.2.6. Hirsirakenteet DR3:n ja DR13:n alapuolella

Lautatason osa DR15, mahdollinen ovi tai luukku

Kartat: 29, 30, 31, 32

Mustavalkonegatiivit: 125904: 98

Digitaalikuvat: 314, 319-321, 364-367, 391-393

Analysoidut näytteet:-

Rakenteen osa **DR15** oli kaivausalueen koillisnurkassa viisi karkeasti kaakko-luoteissuuntaan kulkevaa lautta, joiden alapuolella samassa linjassa molemmissa päis-sä kulki noin 7 cm leveä ja 9,5 lovi poikkilaudalle. (kartat 29-32) Luoteispään laudat olivat suhteellisen hyvin säilyneitä, mutta kaakkoispään laudat olivat päistään katken-neita, murskaantuneita ja eripituisia. Rakenne sijaitsi ruudussa $x=492,5$, $y=463,5$ ja jatkui pohjoisprofiiliin rakenteen DR3:n alle kaivausalueen ulkopuolelle. Lautojen mi-tat olivat: 0,23-1,2 m, leveydet 11-24 cm ja paksuudet 2-4 cm. Laudassa nro 81 oli myös naulojen reikiä. Rakenteen osan länsipäädyn yli kulki 2,4 m, halkaisijaltaan 10-12 cm pitkä lauta koillis-lounaissuuntaisesti, ja sen alla oli yksi lauta hieman saman-suuntaisesti. Laudan pituus oli 1,2 m, leveys 25 cm ja paksuus 4 cm. (kartta 31, liite 11). Alueen pituus oli noin itä-länsisuuntaisesti 3 m ja leveys pohjois-eteläsuuntaisesti 1,8 m. Yhtenäisen osan korkeus oli 2,73-2,87 m mpy.

Rakenteen yläpuolella olivat rakentamiskerros tummanruskea hiekka DSY19 ja rakenteen osa DR3. Alapuolella oli yksikkö **DSY68**, jota oli myös pelkäs-tään DR15:n alla noin 1 x 1 metrin alueella. Yksiköstä DSY68 otettiin talteen pu-nasaviastian reunapala.

Kiinteä rakenteenosa muistuttaa ovea tai pikemmin luukkua, joka on poistettu paikoiltaan ja jätetty maaperään lahoamaan tai tukemaan uutta rakennetta. Luukuksi tai hyvin yksinkertaiseksi oveksi tulkitsisin sen, koska lautoja eivät tue suu-remmat saranat. Rakenteenosa näkyi vain osittain, joten laudat saattavat olla jotain muutakin. Koska se on rakenteen alla, sen voi olettaa olevan sitä vanhempi ja esimer-kiksi rakennuksesta peräisin olevaa purkujätettä. On tietysti myös mahdollista, että se on samanikäinen kuin DR3, jos rakenne on purettu ja sen osia on levinnyt tai levitetty laajemmalle alueelle.

Kaksi muuta pitkää puuta (nrot 74, 76) on liitetty samaan rakenteen osaan, koska ne ovat sijainneet sen lähellä. Ne välttämättä liity suoraan toisiinsa käyt-tötarkoitukseltaan. Saman rakennenumeron alle on liitetty myös puut numeroilla (nro

⁵⁵ Zetterberg 2009, s. 2.

47-51 ja 53, kartta 30, liite 11). ”Irtopuissa”, laudoissa ja lankuissa oli ongelmana yhdistää kokonaisuutta, koska puut voivat kuulua rakenteiden osiin DR15 tai DR16, tai niiden voidaan ajatella olevan myös oma rakenteensa. Kyseessä ovat puut, jotka sijaitsivat rakenteen osan DR3 kivien joukossa, sen kolmannella dokumentointitasolla ylempänä rakenteiden osia DR15 ja DR16, korkeudessa noin 2,88-3,08 m mpy. Laudat olivat sekundäärisessä käytössä, ja niistä tehtiin kaivauksissa luonnoksenomaiset piirrokset ja mittaukset (liite 12). Peräisin ne ovat luultavimmin paikalle puretusta rakennuksesta, kuten myös muut DR15:een kuuluneet puut. Autojen alla näkyvät yksiköt DSY39, DSY52, DSY53 ja pohjoisessa DSY57. Kaikki yllä olleet hirret sijaitsivat ruutujen x=490,5-492,5, y=461,5-463,5 alueella.

Dokumentointitasossa rakenteen osan kanssa lähes samalla korkeudella olivat ajoitukseltaan problemaattiset rakenteiden osat DR14, DR16, DR18, DR20:n alimmat osat, osin DR11 ja DR19 (kartta 30, dokumentointitaso 5). Ajoitukseltaan rakenteenosa on DR3:ea vanhempi, mahdollisesti sen perustamiseen liittyvä kerros. Kyseiseen rakenteenosan alaosiin liittyi 1600-luvulle ja 1700-luvulle ajoittuvia löytöjä. DR3:n ajoitus on hieman epävarma, piiposliiniastioiden (myös DR13:ssa) palan perusteella se täytyisi ajoittaa 1700-luvun jälkipuoliskolle ja sitä nuoremmaksi. Samalla korkeudella olevat rakenteet ajoittuvat puolestaan todennäköisesti 1700-luvun alkupuolelle tai vanhemmaksi, lukuun ottamatta DR14:ää, joka olisi nuorempi 1700-luvun loppupuoliskon rakenne DR21:n perusteella (vuodet 1794/1795).⁵⁶ (ks. DR14 luku 4.2.5. ja DR21 luku 4.2.8.)

Hirsiperustus DR16

Kartat: 32-33

Mustavalkonegatiivit: 125904: 103, 104, 125, 126

Digitaalikuvat: 321, 517, 519-521, 523,

Analysoidut näytteet:-

DR16:ksi nimettiin kaksi pohjois-eteläsuuntaista järeää, neliömäiseksi veistettyä hirttä (nrot 74 ja 76, liite 11), jotka sijaitsivat kaivausalueen pohjoispäässä kosteassa maaperässä, ja niitä tuki pystypaalu toisen hirren läntisellä sivulla (DR16). Molemmat hirret jatkuivat kaivausalueen pohjoisprofiiliin (kartat 32-33). Hirret olivat kaarnapinnalla, ja niihin oli jätetty myös oksantynkiä. Hirret ovat maatuneita. Hirren nro 74 mitat olivat pituus 1,2 m, leveys 23 cm ja paksuus 15 cm, ja hirren nro 76 mitat olivat 200 cm, leveys 18 cm ja paksuus 21 cm. Alueen leveys oli noin 60-70 cm ja pituus noin 2,1 m. Rakenteen osaan kuului myös kaksi lyhyempää hirttä, jotka jatkuivat pohjoisprofiiliin (nro 52 ja 75). Lisäksi samaan rakenteeseen näytti liittyvän kaivausalueen itälaidan pohjois-eteläsuuntainen hirsi (nro 72) ja syvemmillä kaivauskerroksissa niiden keskellä ollut pohjois-eteläsuuntainen pystypaalu (nro 73), jonka pituus oli 62 cm ja hal-

⁵⁶ Zetterberg 2009, s. 2.

kaisija 3,5 cm. Rakenne sijaitsi ruutujen $x=490,5-492,5$, $y=461,5-463,5$ alueella. Rakenteen osan korkeus oli noin 2,67-2,93 m mpy. (kartat 32-33, liite 11).

Yläpuolella olivat hiekkakerrokset DSY19, DSY56 ja alapuolella löydön savikerros DSY85. Lisäksi läheisyydessä sijaitsi kaivausalueen luoteisnurkassa yksikkö DSY64. Samalla dokumentointitasolla 5 (kartta 30) olivat rakenteet ja niiden osat DR15, DR19, DR20, DR21, DR23 ja DR11:n alimmat kivet. Rakenteen puut näyttävät muodostavan pohjois-eteläsuuntaisen, hieman neliömäisen perustuksen rakenteenosalle DR3, joka on rakennettu kosteaan maaperään, joten ajoitukseltaan ne liittyvät rakennetta vanhemmaksi. Kokonaisuuden ajoittaminen on kuitenkin problemattista, mahdollisesti 1600-luvun jälkimmäiseltä puolelta jopa vuosiin 1869-1870 saakka. Puut olivat säilyneet suhteellisen hyvin, mutta puiden keskikohta oli kuitenkin maatunut siten, että niistä ei saanut dendrokronologista näytettä. Rakenteen ajoittamiseen käy sama problematisointi kuin rakenteenosan DR15 osalta. Ajoitukseltaan rakenteenosa on DR3:ea vanhempi, mahdollisesti sen perustamiseen liittyvä rakenne. Kyseiseen rakenteenosan alaosiin liittyi 1600-luvulle ja 1700-luvulle ajoittuvia löytöjä. DR3:n ajoitus on hieman epävarma, piiposliiniastioiden palojen perusteella se täytyisi ajoittaa 1700-luvun jälkipuoliskolle ja sitä nuoremaksi vuoteen 1870 kuten myös rakenteenosa DR13. Samalla korkeudella olevat rakenteet ajoittuvat puolestaan todennäköisesti 1700-luvun alkupuolelle dendrokronologisen ajoituksen perusteella (1733/1734) tai jopa 1600-luvulle löytöjen perusteella, lukuun ottamatta DR14:ää, joka olisi nuorempi 1700-luvun loppupuoliskon rakenne DR21:n dendrokronologisen ajoituksen perusteella (vuodet 1794/1795).⁵⁷ (ks. DR14 luku 4.2.5. ja DR21 luku 4.2.8.)

4.2.7. Hiiltyneet puut (DR18), maatunut lautataso (R19 ja DR20) sekä ympäröivät kivijalat (DR11 ja DR17)

Hiiltyneet puut DR18

Kartat: 30, 32

Mustavalkonegatiivit: 125904: 103, 105

Digitaalikuvat: 415-417 (erottuu heikosti)

Analysoidut näytteet:-

Palanut itä-länsisuuntainen hirsi ja pohjois-eteläsuuntaiset puunkappaleet (3 kpl) sijaitsivat ruuduissa $x=490,5-492,5$. Puut sijaitsivat aivan kivijalan osan DR17 pohjoispuolella. (kartat 30, 32) Puista mitattiin kolme (nrot 55, 56 ja 106, liite 11). Yhden mitatun hirren pituus oli 0,68 m ja leveys noin 10-15 cm. Puut sijaitsivat alueella, jonka pituus oli itä-länsisuuntaisesti 2,6 m ja leveys 0,8 m. Puiden korkeus oli noin 2,70-3,01 m mpy. Yläpuolella olivat lähinnä tiiviste- ja kuivikekerroksiksi tulkittavat

⁵⁷ Zetterberg 2009, s. 2.

DSY53, DSY55 ja DSY58. Alapuolella puolestaan olivat myös savi- ja puulastukerrokset DSY72 ja DSY66=**DSY89**.

Puut liittyvät kivijalan reunan (DR17) lähetyville ja sen ulkopuolelle. Palamisjäljet voivat liittyä vuoden 1714 kaupunkipaloihin (ks. luku 1.) tai sitten puuainesta on hiililytetty säilyvyyden parantamiseksi. Mahdollisesti puut liittyvät rakennuksen perustamiseen tai ovat osin myös kuivikehirsiiä. Ajoitukseltaan ja sijainniltaan rakenteenosa liittyy läheisesti rakenteeseen DR20. Samoilla korkeuksilla näyttäisi olevan eri-ikäisiä rakenteiden osia, jotka ajoittuvat löytöjen perustella 1600-luvun viimeisiltä vuosikymmeniltä nuoremmaksi, dendrokronologisten ajoitusten mukaan 1736/1737 aina vuosiin 1794/1795 (ks. DR14 luku 4.2.5. ja DR21 luku 4.2.8.).

Lautatasojen osat DR19 ja DR20

Kartat: 31, 32

Mustavalkonegatiivit: 125904:103, 105, 123, 125

Digitaalikuvat: 416, 419 (erottuu heikosti), 518, 522, 523, 525-531

Analysoidut näytteet:-

Puutaso DR19 oli kaivausalueen lounaiskulmassa, ruudussa x=490,5, y=457,5 sijainnut lautatason osa (kartat 31-32). Sen laudat olivat hyvin pehmeäksi maatuneita. Ne olivat itä-länsisuuntaisesti, ja rajoja erotettiin kolmesta laudasta. Kaksi laudoista mitattiin. Puurakenne jatkui sekä etelä- että itäprofiiliin. Itäpäässä oli myös pieni pohjois-eteläsuuntainen puu. Alan koko oli noin 1,6 x 0,4 m. Korkeus oli noin 2,91-3,03 m mpy.

Lautojen yläpuolella oli kerroksia DSY61 ja DSY94 ja alapuolella yksikkö tiivistesavi DSY77. Yläpuolella olleista yksiköstä DSY61 otettiin talteen punasaviastian pala, ja DSY94 oli löydötön. Alapuolella olleesta yksiköstä DSY77 otettiin myös talteen vain punasaven pala. Rakenteen osa liittyy kivijalan reunan (DR11) ulkopuolelle etelään. Rakenne on joko kuiviketta tai mahdollisesti lattiatasoa. Rakenne jatkui myös DR11:n alle liittyen osin DR20:een, joten se on myös tulkittavissa samaksi rakennekokonaisuudeksi DR20:een liittyvien rakennneosien kanssa. Lähes samankäiseksi tulkittiin myös rakenteenosa DR23 korkeutensa ja löytöyhteytensä perusteella.

Kaivausalueen lounaiskulmassa, ruutujen x=490,5-492,5, y=457,5-459,5 alueella sijaitsi erittäin maatunut puutaso, joka koostui itä-länsisuuntaisista puista, pääasiassa laudoista (**DR20**) (kartat 32-33). Osin maatuneet puut voivat olla myös jotakin muuta. Vain osa pehmenneistä laudoista mitattiin, mutta niiden rajoja on yritetty etsiä kartanpiirtovaiheessa. Rakenteessa oli 2-3 tasoa lautoja, joita dokumentoitiin eri karttoihin. Lautojen pituudet olivat 1,70-1,82 m, leveydet 14-20 cm ja paksuudet 2-3 cm (liite 11). Lautoja oli noin 15 kpl rinnakkain ensimmäisessä tasossa, ja niiden alla näkyi myös katkelmia lyhyistä poikkilautoista (kartta 32). Alimmassa tasossa lautoja oli vähemmän ja hajanaisemmin (kartta 33). Alimmat laudat olivat hyvin heikosti erottuvia. Puurakenteen ala oli 2 x 2,4 metriä, ja se jatkui länsiprofiiliin. Rakenteen korkeus oli noin 2,71-2,92 m mpy. Alemmat tason laudat nrot 121-123 (liite

11) jatkuivat rakenteen DR17 alitse, ja ne olivat osa DR23:ksi nimettyä rakennetta. Nämä ja osa muistakin alemmista laudoista ja puista voi olla pelkästään kostean maan peitoksi ja kuivikkeeksi asetettuja puupäälystettä.

Rakenteen yläpuolella olivat yksiköt DSY58, DSY60, DSY65=DSY70, DSY69, DSY71 ja DR17. Kerrokset olivat hiekka-, savi-, puulastu- ja sekalaatuisia kerroksia. Yläpuolella olleista yksiköistä löytyi mm. metallinen salpa (KM2008051: 1358). Kerrokset olivat melko vähälöytöisiä. Alapuolella olivat kerrokset DSY72, DSY73 ja DSY74, jotka olivat lähinnä likaantunutta savea ja tasoitekerrosta. Pohjoispuolella oli myös siniharmaata savea (DSY67), jonka alapuolelta dokumentoitiin lisää puulastua (DSY75). Yksiköstä DSY74 otettiin harvinaisempina löytöinä talteen mm. valkosavikeraamisen astian pala (KM2008051: 1421). Samanikäiseksi tai lähes samanikäiseksi tulkittiin yksiköt DSY58 ja rakenteiden osat DR19, DR22 ja DR23. DR17 oli osin rakenteenosan päällä, mutta näyttää kuuluvan samaan rakennekokonaisuuteen. Rakenteen pohjoispuolella oli kivijalan osa DR17 ja eteläpuolella kivijalan osa DR11 sekä lautatason osa DR19, jotka ovat todennäköisimmin samaa rakennetta. Lautataso on selkeästi niiden kivijalkojen osien sisällä, joten se on jonkinlainen lattia-taso. Eri rakenteiden osien hieman ristiriitaisten ajoitustulosten perusteella rakenteen osa ajoittuu 1700-luvulle, mahdollisesti korkeutensa puolesta dendrokronologisten ajoituksen mukaan jopa sen alkupuolelle (DDN1, hirren kaatoajankohta 1736/1737)⁵⁸. Myös löydöt antavat tukea 1700-luvun alkupuolen ajoitukselle. Itäpuolelle ja lautason keskelle sijoittuu kuitenkin myös hirsirakenne DR21, joka on muita rakenteiden osia huomattavasti nuorempi. Yksi sen hirsistä ajoitettiin kaadetuksi talvikaudella 1794/1795.⁵⁹

Kivijalan osat DR11 ja DR17

Kartat: 28, 29

Mustavalkonegatiivit: 125904: 45, 85-87, 103, 105,

Digitaalikuvat: 194-196, 315, 316, 318, 419, 501, 502, 504, 505

Näytteet: DMN8 (DR17/DR20)

Omaksi kivirakenteen osaksi numeroitiin kaivausalueen eteläosassa DR10:n välissä olleet kivet, jotka alkoivat DR3:n dokumentointitasolta 2 ja jatkuivat myös syvemmälle. Kivet sijaitsivat ruuduissa x=490,5-492,5, y=457,5. Ne näkyivät aluksi keskittymänä kaivausalueen hieman epämääräisenä pohjois-eteläsuuntaisena alueena aivan vuoden 2007 koealueen länsipuolella (kartta 28), mutta seuraavassa kartassa niiden jatko-na erottuu selkeä itä-länsisuuntainen kivijono (kartta 29). Molemmat rakenteet on nimetty tunnuksella **DR11**, mutta kivet kahdessa eri kartassa ovat todennäköisemmin peräisin kahdesta eri rakenteesta. Aluksi DR11 näkyy DR10 välissä korkeudella noin 2,91-3,17 m mpy (kartta 28). Jälkikäteen tulkittuna rakenteen osan olisi voinut myös liittää rakenteen osaan DR9. Kivien poiston jälkeen syvemmälle kaivettaessa kiviä tuli

⁵⁸ Zetterberg 2009, s. 2.

⁵⁹ Zetterberg 2009, s. 2.

esiin noin korkeudesta 2,99-3,13 m mpy (DR11). Kivet olivat epäsäännöllisen muotoisia ja teräväkulmaisia, ja ne olivat hieman hajallaan (kartta 29).

Edelleen kaivauksia jatkettaessa kivikerran poiston jälkeen, kivet tulivat esiin vieläkin selkeämpänä jonona korkeudesta 2,78-3,11 m mpy (DR11) (kartta 30). Kivet olivat keskikokoisia, halkaisijaltaan noin 30-40 cm. Rakenne jatkui myös länsiprofiiliin. Kivijalan osan pituus oli 2,6 m ja leveys 30-40 cm. Sen yläpuolella sijaitsi hiiltä sisältänyt hiekkakerros DSY31 ja tasoite- ja kuivikekerros DSY38. Kivijalan kokonaislaajuus (DR11 ja DR17) noin 2,4 m x 3,80 m, leveys 20-40 cm. Alapuolella olivat DSY49 ja perustamiskerros DSY51 sekä läheisyydessä myös yksikköjä DSY52 ja DSY80. DSY49 oli myös rakenteen sisäpuolella etelässä jatkuen kaivausalueen eteläprofiiliin, pohjaosissa yksikkö DSY77 jatkui kaivausalueen eteläprofiiliin saakka. Yksiköt olivat pääosin puulastukerroksia, osin hiekkakerroksia, mutta DSY52 ja DSY77 savikerroksia, ja niissä oli niukasti löytöaineistoa. Kivijono on ollut harva, ja se rajaa sisäpuolelleen lautarakenteen DR19. Kivirakenteen pohjoispuolella oli myös läikittäin hiiltä, yksikössä DSY62, joka kulki rakenteenosaa DR11:n pohjoispuolella. Kaivausalueen kaakkoisnurkassa oli myös yksikköä DSY81, joka rajautui DSY80:aan.

Rakenteen osaan liittyy selkeästi rakenteiden osat DR9 ja DR10 kartassa 28. Samalla dokumentointitasolla olivat rakennetta dokumentoidessa rakenteen osan DR3, 3. ja 4. dokumentointitasot. Ajoitukseltaan rakenne ajoittuu pitkälle ajalle tai kyseessä on useita eri-ikäisiä rakenteiden osia. Osin ylimmät kivet voivat liittyä rakenteeseen DR9 (kartta 28), ja varsinaisesti tätä alemmat osat ovat erillistä, vanhempaa rakenteen osaa (kartat 29-30). Näiden osien kanssa samanikäiseksi voisi tulkita ainakin rakenteen osan DR20.

Vuosien 2007 ja 2008 karttoja yhdistelemällä näyttävät rakenteenosat DR5 vuodelta 2007⁶⁰ ja rakenteenosat DR10 vuodelta 2008 liittyvän toisiinsa, ja mahdollisesti DR11 liittyy näihin ollen siis osa kivijalkaa. Rakenteen osa ajoittuu suhteellisesti muiden rakenteiden, löytöjen ja dendrokronologisen ajoituksen perusteella 1736/1737-1829 (ks. DR10 luku 4.2.4.).

⁶⁰ Oikarinen 2008, liite 7, s. 21, kartat 14 ja 15

Kuva 35. Alue D, taso 6, kivijalkojen osat DR11 ja DR17, maatonut lautataso DR20 ja DR19 ja hirsirakenteenosa DR21 (päällä DR14). Digitaalikuva MV:RHOA.

Rakenteenosa DR17 oli kivijalan osa kaivausalueen eteläpuoliskossa kaivausalueen keskivaiheilla ruuduissa $x=490,5-492,5$, $y=459,5$ (kartat 32, 33). Kivijalan osa muodosti kulman, ja sen katkaisi rakenne DR21 (kuva 35). Se koostui erikoisista, harvakseltaan asetetuista kivistä, joiden halkaisijat vaihtelivat 20-60 cm, joutokossa oli myös muutamia yksittäisiä kiviä. Kivikertoja oli vain yksi. Kivien yläpinnan korkeus oli 2,68-2,97 m mpy. Kivijalan osa liittyi toiseen kivijalan osaan DR11, joka jatkui suoraan kivijalan pohjois-eteläsuuntaisesta linjasta etelään DR21:n eteläpuolella, sekä puurakenteisiin DR20 ja DR21. Kivijalan kokonaislaajuus (DR11 ja DR17) oli noin 2,4 m x 3,80 m ja leveys 20-40 cm, ja se näkyi kaivausalueella vain osittain. Kivijalan osan yläpuolella oli kuivikkeena puulastu- ja hiekkakerros DSY53 ja alla osin DR20 ja pohjoispuolella savea DSY63.

Kartoissa 32 ja 33 näkyvät myös yksiköt kuivikekerrokset DSY58, DSY66=DSY89, tiivistesavi DSY69 ja sekalaatuinen yksikkö DSY71. Rakenteen etelä- ja länsipuolella sijaitsi myös yksikkö DSY78. Löytöjä otettiin talteen yksiköstä DSY58 runsaasti: violetilla ja sinisellä maalauksella koristeltuja fajanssiastioiden paloja, kivilavakeramiikan pala, piiposliiniastioiden paloja, posliinia, runsaasti punasaviastioiden paloja (yht. 1641,8 g), useita liitupiipun varsia ja kopan osia mm. enkelikantaleimalla⁶¹ varustettu liitupiipun kopan osa (KM2008051: 1314, liite 2) sekä mahdollinen N-kantaleimalla leimattu kopan osa sekä leveäkantainen kopan osa (KM2008051: 1313 ja 1315) ja pikarin jalan osa (KM 2008051:1318). Harvinaisempina löytönä otettiin talteen messinkinen, kullattu solki KM2008051: 1331, liite 3). Rahoja löytyi kaksi kappaletta. Toinen raha on lyöty vinoon ja sen leimat erottuvat vain osittain (KM 2008051:1332). Raha on myös palanut, ja se on 1/6 äyri 1600-

⁶¹ Duco 1982, s. 57. 108. Lähes samankaltainen enkelikantaleima on hollantilaisessa piipussa ja se ajoittuu vuosiin 1736-1760.

luvulta (1666-1686, Karl XI:n hallitusaika). Toinen samasta yksiköstä löytynyt raha on paremmin säilynyt, siinä erottuvat selvästi 1/6 äyri ja vuosiluku 1674 (KM 2008051:1333, liite 2). Lisäksi yksiköstä otettiin talteen mm. nahka- ja puuesineiden osia, mm. blokin puolikas (KM2008051:1343, liite 2). DSY66=DSY89 yksiköstä löytyi myös eläinhahmoinen punasaviipiipun koppa (KM 2008051: 1380). DSY69 sisälsi ainoastaan punasaviastioiden paloja, mutta DSY71:stä otettiin talteen piiposliini- ja punasaviastioiden paloja, liitupiipun koristelematon varsi ja ikkunalasiasia.

Yksiköstä DSY58 otetusta maanäytteestä **DMN7** löytyi kulttuuririkkaruohoja, joista jälleen suuri määrä oli konnanleinikkiä (*Ranunculus sceletarus*), mutta myös nokkosta löytyi hieman enemmän (*Urtica dioica*) sekä puista kuusta (*Picea abies*). Lisäksi löytyi kastematojen kotelopulloja. Yksiköstä DSY66=DSY89 otettiin maanäyte **DMN8**, josta löytyi viikunaa (*Ficus carica*) ja humalaa (*Humulus Lupulus*). Ihmistöiminnasta kertovia kulttuuririkkaruohoja löytyi useita, näistä eniten jauhosavikkaa (*Chenopodium album*) ja konnanleinikkiä (*Ranunculus sceletarus*). Lisäksi löytyi kuusta (*Picea abies*) ja runsaasti vadelman siemeniä (*Rubus idaeus*) sekä puuhiiltä, hyönteisiä ja kastematojen kotelopulloja.⁶²

Samanikäisiä tai lähes samanikäisiä olivat korkeutensa ja löytöyhteytensä perusteella rakenteet ja niiden osat DR11 (alimmat kivet), DR18, DR20, DR22 ja DR23, korkeutensa perusteella myös DR3:n alimmat osat. (kuva 35) Vaikka osa yksiköistä viittaa 1600-lukuun rahalöytöjen perusteella, osa rakenteen osaan läheisesti liittyvistä yksiköistä sisältää myös esimerkiksi piiposliinia ja 1700-luvun alkupuolelle tai puoleenväliin ajoittuvan liitupiipun kantaleiman, joka ajoittaa yksiköt noin vuosisataa nuoremiksi, joten mahdollisesti myös rakenteen osat DR11 ja DR17 ovat 1700-luvun puolesta välistä tai hieman nuorempia. 1600-luvun jälkimmäisen puoliskon kuparirahoista tiedetään, että kuparirahoja ei lyöty lainkaan 1686-1703 välisenä aikana, joten ne olivat käytössä 1700-luvulle saakka.⁶³ Löytyneet rahat ovat kuitenkin ajalta ennen kuparirahojen lyöntitaukoa, mutta tukevat lähes samanaikaisten yksiköiden 1700-luvun alkupuolen, kenties vanhempaakin ajoitusta. Suhteellisten ajoitusten perusteella (ks. DR11, DR17) rakenne ajoittuisi aikaan 1736/1737-1829 (ks. DR9, DR10). Koska tutkittu alue on pieni, on myös mahdollista, että nuorempia rakenteita on vanhempien rakenteiden osien joukossa. Selkeitä myöhempien aikojen kaivelun jälkiä ei kuitenkaan löytynyt, lukuun ottamatta rakenteenosaa DR21 (DR21 luku 4.2.8).

⁶² Lempiäinen 2008, s. 8-9.

⁶³ Niukkanen 2001, s. 24. Viittaa Menander H, 2000, 144. ” Ingen bonde ähr och nu snart som icke skall dricka tobakk ” en studie av kritpipors dateringmöjligheter. *Att tolka stratigrafi. Det tredje stratigrafimötet Åland 1999*. Red. Gunhild Eriksdotter et al. Meddelande från Ålands högskola nr 11.

Kuva 36. Alue D, taso 7. Tasossa näkyvät DR20, DR21, DR23 ja DR22 etualalla ja keskivaiheilla. Taustalla DR3 ja DR16. Digitaalikuva MV:RHOA.

Kuva 37. D-alue. Taso 7. Vesi on alkanut kerääntyä kaivausalueelle. Digitaalikuva MV:RHOA.

Lisäksi on mahdollista, että samoissa kartoissa (kartat 32 ja 33) yksiköt DSY19, DSY56, DSY57, DSY66=DSY89 ja DSY71 ovat hieman nuorempia yksiköitä kuin muut rakenteiden osat, jos rakenteen osa DR3 onkin nuorempi rakenteenos, koska näihin yksiköihin ei aivan vanhimpia kaivausalueelta talteen otettuja löytöjä liity. Lisäksi täytyy huomioida, että rakenteenos DR21 on ajoitettu huomattavasti nuoremaksi kuin muut rakenteenosat samalta löytökorkeudelta.

4.2.8. Hirsitaso ja maatuneet lautatasot (DR21-DR23)

Hirsitaso DR21

Kartat: kartat 32, 33

Mustavalkonegatiivit: 125904:103, 105, 125, 127, 123, 127

Digitaalikuva: 414, 416, 417-419, 422, 502-504, 517-518, 520-522, 525-531

Analysoidut näytteet: DDN1

Itä-länsisuuntainen hirsirakenne kaivausalueen eteläosassa muodostui pyöröhirsistä, jotka oli asetettu melko tiiviisti vierekkäin (**DR21**) (kartat 32-33, kuva 38). Yksi ohuemmista puista oli pohjois-eteläsuuntaisesti. Jämeriä hirsiiä oli 7 kpl. Hirret oli jätetty oksaisiksi, mutta kaarnapinta niistä oli lähtenyt pois tai poistettu. Puut olivat säilyneet hyvässä kunnossa kosteassa maaperässä. Rakenteen puut vaikuttivat paljon paremmin säilyneiltä kuin muiden rakenteiden puut. Hirret olivat eripituisia, mutta suhteellisen saman paksuisia ja hyvin tasalaatuisia. Niiden pituudet olivat 1,26-2,81 m ja leveydet 11-22 cm.

Kuva 38. Alue D, taso 6, keskellä osin DR21:n hirsiiä, joiden päällä tiiliä (DSY37). Oikealla DR14:n oksia ja pyöröpuuta. Digitaalikuva MV:RHOA.

Hirsien päässä oli ohut pohjois-eteläsuuntainen puu (nro 105, liite 11), johon jämerät hirret tukeutuivat. Puu oli muodoltaan halkaistu haljispuolikas, jonka pituus oli 51 cm ja leveys 4 cm. Hirret jatkuivat itäprofiliin myös vuoden 2007 koealueen alle. DR21:n alueen pituus itä-länsisuuntaisesti noin 2,4 m ja leveys noin 1 m. Rakenteen korkeus oli noin 2,57-2,85 m mpy.

Rakenteen yläpuolella olivat yksiköt ja rakenteet DSY37, DSY50, DSY79, DR11, DR14 ja mahdollisesti DRP2, joka oli kuopanne, jota olisi täytetty DSY37:llä. Yksiköstä DSY79 otettiin talteen mm. tuohiesineen, todennäköisen tuohivasun osa (KM 2008051: 1441). Alapuolella olivat yksiköt kirjava, savinen hiekka DSY74 ja pohjasavi DSY85. Hirsiin liittyivät seuraavat rakenteiden osat: yläpuolella

hajanaiset pyöröpuut ja oksat DR14, lännessä lautataso DR20 ja kivijalka DR17, siten, että DR21 on puoliksi kivijalan DR17 sisällä ja limittäin DR20:n kanssa (kartat 32-33). Rakennetta DR21 esiin kaivettaessa se vaikutti erittäin hyvin säilyneeltä suhteessa muihin samalta korkeudelta löytyneisiin rakenteisiin. Maaperä oli kosteaa, mutta näytti siltä, että rakenne saattaisi olla nuorempi kuin muut sitä ympäröivät rakenteet. Tätä vahvistaisi myös yksikön DSY37 jatkuminen rakenteeseen saakka. Yksikön tulokittiin olevan täytteenä rajapinnalle DRP2. Tämän ajatuksen näyttäisi vahvistavan dendrokronologinen ajoitusnäyte **DDN1** hirrestä nro 109, jonka mukaan hirren kaatoajankohta ajoittuu talvikaudelle 1794/1795. Näyte oli kuusesta (*Picea abies* Karsten) tai lehtikuusesta (*Larix ssp*).⁶⁴ Tämän puolesta rakenteenosan DR14 sijoittuminen rakenteen osan DR21 yläpuolelle ei sovi ajoitusten kokonaiskuvaan, koska rakenne ajoittuu DR21:ä vanhemmaksi. Tämän perusteella osien puurakenteiden voisi ajatella olevan sekundäärisessä käytössä, mutta löydöt viittaavat vahvasti 1700-luvun alkupuolen tai jopa vanhempaan ajoitukseen. Ongelmallista on myös rajapinnan DRP2 sijoittaminen rakenteen yläpuolelle, kuten se kenttätöiden aikaan nimettiin, koska ajateltiin DSY37:n kaivetun kulttuurikerrosten läpi DR21:een, tosin jo silloin huomioitiin rakenteen DR21 hirsien olevan erittäin hyvin säilyneitä. Tuolloin se liitettiin hyvin kosteaan maaperään, josta suorastaan pulppusi vettä. (kuva 28) Jos DR21 on nuorempi, myöhemmin lisätty rakenne, rajapinnan pitäisi kuitenkin olla sen alapuolella. Merkkejä sekoittuneista kerroksista ei siis kaivettavissa kerroksissa tullut esille, ainostaan DSY37 jatkui kaivauksen yläosan kulttuurikerroksista aina DR21:een saakka.

Maatuneet lautatasojen osat DR22 ja DR23

Kartat: 33

Mustavalkonegatiivit: 125904:123, 125, 127

Digitaalikuvat: 500-505, 518-519, 522, 523, 526, 527, 529, 531

Analysoidut näytteet: DMN8

Rakenne koostui itä-länsisuuntaisia puista, pääosin huonokuntoisista ja pehmeäksi (**DR22**) maatuneista laudoista ruutujen x=490,5-492,5, y=459,5 alueella (kartta 33, kuva 39). Rakenteeseen kuului myös pyöröpuita ja hirsii. Pitkiä lautoja/lankkuja oli neljä kappaletta (nrot 130-133). Niiden alitse ja päädyssä kulki myös 1-2 puuta pohjois-eteläsuuntaisesti; niiden pinta oli jätetty oksaiseksi (nrot 134 ja 135). Ne olivat mahdollisesti hirsi ja pyöröpuu/pyöröhirsi. Puiden pituudet olivat: 1,04-2,76 m, leveydet 9-22 cm ja paksuudet 1-6 cm. Puiden korkeus oli 2,68-2,79 m mpy, ja rakenteen ala oli noin 2,76 x 0,4-0,6 m (kartta 33, liite 11).

Rakenteen osan vieressä, niistä hieman erillään, oli itä-länsisuuntaisia pyöröpuita kolme vierekkäin (nrot 121-123), sekä yksi puu hieman niistä erillään (nro 136). Puiden pituudet olivat 1,66-1,90 m ja leveydet 10-12 cm. Rakenteen osan korkeus oli 2,71-2,75 m mpy. Rakenteen pituus oli noin 2,73 m ja leveys 0,3-0,6 m. Ra-

⁶⁴ Zetterberg 2009, s. 2.

kenteen yläpuolella olivat yksiköt DSY58, DSY66=DSY89 ja DSY67. Alapuolella olivat yksiköt DSY72, DSY74 ja DSY82. Koillispuolella sijaitsi myös yksikköä **DSY76**. Samanikäisiä tai lähes samanikäisiä olivat rakenteiden osat DR17, DR20 ja DR23.

Sekä itä-länsi- että pohjois-eteläsuuntaiset laudat liittyvät selkeästi toisiinsa ja muodostavat osan puurakennetta. Myös hieman erillään oleva osa voi olla samaa rakennetta. Erillään oleva osa jatkuu kivijalan DR17 läheisyyteen saakka ja voi olla osa myös tätä rakennetta. Maatuneet puut voivat olla osa suurempaa rakennetta, jota näkyi kaivausalueella vain osittain. Ne voivat olla esimerkiksi osa pihakatetta tai rakennuksen perustaa. Suhteellisesti ajoitettuna rakenteiden DR11 ja DR17:n perusteella rakenteen osa ajoittuu todennäköisimmin 1700-luvulle, mahdollisesti jopa sen alkupuolelle. Rakenteen yläpuolella olleesta yksiköstä DSY66=DSY89 otettiin maanäyte **DMN8**, josta löytyi hyötykasveja viikunaa (*Ficus carica*) ja humalaa (*Humulus lupulus*). Kulttuuririkkaruohoja näytteessä oli lajeittain määrällisesti vähemmän, mutta jäänteitä yksittäisistä lajeista enemmän. Jäänteitä oli mm. jauhosavikasta (*Chenopodium album*), rönsyleinikistä (*Ranunculus repens*) ja pihatahtimö (*Stellaria media*). Huomattavasti eniten oli jälleen konnanleinikkiä (*Ranunculus sceleratus*). Kosteikko-, suo- ja rantakasveja löytyi yksi sarojen jääne (*Carex*) ja yksi sinikaislan jääne (*Schoenoplectus tabernaemontana*). Lisäksi näytteestä löytyi kuusta (*Picea abies*) ja runsaasti vadelman siemeniä (*Rubus idaeus*) sekä puuhiiltä, hyönteisiä ja kastematojen kotelopulloja.⁶⁵

Rakenteen osa **DR23** koostui itä-länsisuuntaisista puista, jotka olivat pääosin lautoja ruutujen x=490,5-492,5, y=459,5 alueella (kartta 33, kuva 40). Parhaiten säilyneistä puista, laudoista tai pyöröpuista voitiin mitata kuusi (nrot 124-129, liite 11). Laudat kulkivat noin itä-länsisuuntaisesti ja muut puut pohjois-eteläsuuntaisesti. Näiden alla kulki myös ohuempi puu, jota ei mitattu. Rakenteen osaan kuuluneet puut olivat hyvin erikokoisia maatuneisuudesta ja puiden luonteesta johtuen: pituudet olivat 0,86-2,04 m, leveydet 9-17 cm ja paksuudet 1-10. Korkeus oli 2,68-2,78 m mpy. Puiden ala oli noin 1 x 2,4 m. Rakenteen yläpuolella oli yksiköitä DSY66, DSY72, DSY79, DRP1 ja alapuolella yksiköitä DSY74 ja DSY79. Samanikäisiksi on mahdollista tulkita rakenteiden osat DR17, DR20 ja DR22.

Maatuneet laudat sijoittuvat rakenteen DR21 pohjoispuolelle ja DR22 eteläpuolelle ja kivijalan DR17 ulkopuolelle itään. Rakenteet liittyvät todennäköisesti toisiinsa, mahdollisesti kyseessä on kostean pihan katerakenne, ja rakenteenosa muistuttaa lattiatasoa, jota ympäröi kivijalka. Rakenteen osa jatkuu kaivausalueen ulkopuolelle. Suhteellisten ajoitusten perusteella (DR11 ja DR17) rakenne ajoittuu todennäköisesti 1700-luvun alkupuolelle, mutta DR21 talvikauden 1794-1795 jälkeen.⁶⁶

⁶⁵ Lempiäinen 2008, s. 8-9.

⁶⁶ Zetterberg 2009, s. 2.

Kuva 39 (vas.). *Alue D, taso 7, DR22. Digitaalikuva MV:RHOA.*

Kuva 40 (oik.). *Alue D, taso 7, DR23. Digitaalikuva MV:RHOA.*

Viimeisestä kaivaustasosta otettiin yksiköstä DSY80 talteen tähtikoristeinen liitupiipun varren katkelma (KM2008051:1443), jonka tyyppisen kierre- ja tähtikoristelun valmistusajankohta ajoittuu ajalle 1689-1695 - 1705-1720.⁶⁷ Täsmällistä vastinetta liitupiipun varrelle ei löytynyt. Vastineet ovat hollantilaisvalmisteisia piippuja. Kaivausalueelta dokumentoitiin myös yksikköjä DSY83-DSY84, DSY87-DSY88, DSY90-DSY93 ja DSY95, jotka olivat osin pohjakerroksia tai yksikköjä, joi-
ta ei kaivausvaiheessa erotettu, mutta profiilissa ne erottuivat dokumentointivaiheessa selkeästi.

4.2.9. Yhteenveto

D-alue osoittautui rakenteiltaan ja löydöiltään ja niiden ajoitukseltaan varsin problemaattiseksi, mutta erittäin mielenkiintoiseksi. Alueelta otettiin talteen 28179,2 g esinelöytöjä ja 19691,7 g luita. Alueelta dokumentoitiin pääasiassa erilaisia hiekka-, savi- ja hyvin orgaanispitoisia kerroksia. Orgaaninen aines oli puulastua tai lantaa ja kerrokset kuivikekerroksia. Dokumentoidut rakenteidenosat (DR1-DR5) ovat osa G. O. Petersenin vuonna 1870 rakennuttamaa leivintupaa, jonka sijainti on asemoitu myös kartalle (liite 15). Palovakuutus kertoo myös, että tontilla on ollut myös kaivo.⁶⁸ Rakennus purettiin vuonna 1990. Rakenteen alapuolelta löytyi useita puurakenteiden osia, jotka voivat liittyä toisiinsa tai yllä oleviin rakenteisiin käyttötarkoitukseltaan. Niiden väliset ikäerot ovat todennäköisesti pieniä, ja ajoitukseltaan ne liittyvät aivan rakennusta edeltään aikaan tai 1800-luvulle yleisesti. Tällaisia rakenteiden osia olivat rakenteen osat DR6 lankkutaso ja puunkappaleet DR7 sekä DR8. Rakenteen osan DR8 hiiltyneet laudat voivat olla peräisin palovuodelta 1869, jolloin tulipalo tuhosi

⁶⁷ Åkerhagen 2007. s. 309-311.

⁶⁸ Städernas allmänna brandstods-bolag i Finland. Palovakuutus N:o. 7232, 9.7.1970.

tontin rakennukset. Lähes samalle korkeudelle liittyi myös kivijalan osa DR9 kaivausalueen eteläpäätyyn. Rakenne ajoittuu löytöjen ja suhteellisen ajoituksen perusteella 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta vuosiin 1869-1870. Mahdollisesti aivan ennen vuotta 1870, mikä vastaa myös vuoden 2007 ajoitusta.

Kaivausalueen pohjoispäätyä hallitsi kivirakenteenosa DR3 lähes koko kaivauksen ajan lähes kulttuurikerrosten pohjaan saakka. Samaan rakennekokonaisuuteen kuului myös rakenteen osa DR13, joka tulkittiin mahdolliseksi kiinteäksi kokonaisuudeksi muutoin hajoitetussa tai tuhoutuneessa rakenteenosassa DR3. Rakenteen ajoittaminen on hankalaa, se ulottui aivan pohjimmaisiin kaivauskerroksiin saakka, ja rakenteen osaan ja siihen liittyvä löytöaineisto ajoittuu 1600-luvulta aina 1800-luvulle saakka. G. O. Petersenin palovakuutus ei anna selitystä kellarimaiselle rakenteenosalle. Rakennuksessa on ollut leivinuuni (ks. luku 4.2.1.), mutta sen perustuksiksi rakenne olisi hyvin jyrkää.

Kaivausalueelta dokumentoitiin myös kivirakenteiden osat DR10 ja DR11 ja DR17, jotka tulkittiin mahdollisesti olevan myös samaa rakennetta DR9:n kanssa. Näiden liittyminen toisiinsa on DR9 ylimpien kivien ja DR10:n osalta selvää. Kivirakenteiden osa DR11 ja DR17 muodostavat yhdessä kivijalan, joka on kuitenkin numeroitu erillisiksi rakenteiden osiksi, koska rakenteen halkaisevat puurakenteen osa DR20 ja hirsirakenne DR21. Näin ollen kivirakenteiden eteläinen ja pohjoinen sivu on dokumentoitu omana rakenteenaan. Rakennekokonaisuuden ajoittaminen eri menetelmillä antoi silmin nähtyjä havaintoja tukevia, mutta rakenteiden keskinäistä ajoitusta vaikeuttavia tuloksia. Pääosin vaikuttaisi siltä, että rakenne DR21 on muita ympäröiviä puu- ja kivirakenteiden osia nuorempi ja paremmin säilynyt (DDN1, hirren kaato talvikaudella 1794/1795⁶⁹), mutta toisaalta sen päälle ulottuu myös vanhempia puurakenteita, jotka tosin ovat hieman hajanaisia (DR14). Vuoden 2007 hieman syvemmällä olleesta puusta saatiin dendrokronologinen ajoitus 1736/1737 (DR5, vuoden 2007 ajoitusnäyte DDN1⁷⁰). Dendrokronologisia näytteitä ei saatu tämän enemmän, joten osia rakenteista on vaikea ajoittaa. Tällaisia ovat esimerkiksi hajanaisista puunkappaleista koostuva DR12.

Rakenteenosan DR3:a syvemmälle kaivauskerroksiin sijoittuivat DR15 ja DR16. Näistä edellinen oli yhtenäinen lautatason osa ja jälkimmäinen jyrkeistä, mutta sittemmin maatuneista hirsistä koostuva rakenteenosa, mahdollinen perustus kivirakenteelle DR3. Tulkinta on kuitenkin alustava, ja kyseessä voi olla myös rakennetta vanhempi rakenteenosa, jonka tarkoitus ei kaivausalueen kokoisella alueelta selvinnyt. Rakenteeseen liittyi myös ohut, yhtä hirttä tukemaan laitettu pystypaalu. Yksittäisiä rakenteidenosia on myös hiiltyneet puut DR18, joka sijaitsi aivan rakenteen osan DR20 pohjoispuolella ja liittyyneen samaan aikaan sen kanssa. Rakenteenosa DR19 liittyy puolestaan samaan rakennekokonaisuuteen DR20 kanssa ja tätä kautta myös DR11:een ja DR19:ään. DR19 on samanikäistä lautatasoa DR20 kanssa, koska laudat

⁶⁹ Zetterberg 2009, s. 2.

⁷⁰ Zetterberg 2009, s. 2.

liittyvät toisiinsa kivijalkojen alla. Rakenteen kokonaistulkinta on kuitenkin avoin. Se muistuttaa lattiaa, mutta hirsirakenteen DR21 liittyminen sen keskelle on erikoista, enkä rakenteen tarkoitusta osaa tässä selittää. Kokonaisuus on hyvin säilynyt, joten vaikuttaisi siltä, että löytöjen ja koskemattomien kulttuurikerrosten perusteella vanhempien rakenteiden keskellä on nuorempi rakenne, alimpien rakenteiden yhteydessä ei selkeitä merkkejä puiden kierrätyksestä ole, kuten esimerkiksi DR2:n yhteydessä.

Kokonaisuuden tulkinnan jätän avoimeksi, koska mielestäni rakennekokonaisuus, ajoitusten ja löytöaineiston tulkinta vaatisi vielä tarkempaa analyysia ja suurempaa kaivausaluetta. Kaivausalueen pohjaosat olivat kauttaaltaan puulastua ja murskaa, jotka toimivat kuivikkeena kosteikkoalueella. Yksiköissä oli myös hiiltä, joten esimerkiksi isonvihan aikaisten kaupunkipalojen yksiköiden tulkitsemine niistä, on mahdollista, mutta toisaalta ajoituksellisten ristiriitaisuuksien takia epävarmaa. Alueelta dokumentoitiin myös puurakenteiden osia DR22 ja DR23, jotka ovat toimineet mahdollisesti kuivikkeena, katerakenteena tai ne ovat laajemman rakenteen osaa, joka näkyi kaivausalueella vain osittain. Alueelta dokumentoitiin rajanpintoina vuoden 2007 koekaivausalue (DRP1) ja sen täyttömaa yksikkönä DSY40 ja toisena rajapintana (DRP2) dokumentoitiin yksikön DSY37 ja rakenteen DR21 välinen kohta, joka on ajoituksen mukaan kuitenkin mahdollisesti DR21:n alapuolella. Alimmista osista löytyi myös 1600-luvulle ajoittuvia esinelöytöjä kuten rahoja, mutta todennäköisemmin rakenteet ajoittuvat kuitenkin aikaisintaan 1700-luvun alkupuolelle ja siitä lähemmäksi aina vuoteen 1870 saakka. Rakenteiden säilyminen ja ajoituksellisesti 1600-luvulle-1700-luvun alkupuolelle kuuluvien löytöjen löytyminen kaivausalueelta oli kuitenkin yllätys, vaikka asemointikartat kertovat alueen olleen jo vuonna 1735 korttelialuetta (ks. luku 1). Tonttia peittävät laajasti erilaiset viemäröinnit, joiden takia sille on mahdollonta asemoida suurta kaivausaluetta. Erityisesti D-alueen rakenteiden osat ja niiden osin ristiriitaiset ajoitukset viittaavat vahvasti kuitenkin siihen, että tontilla voi olla myös 1700-luvun alkupuolen kulttuurikerroksia ja mahdollisesti vanhempiakin kulttuurikerroksia, jotka ovat säilyneet kosteassa maaperässä, joita olisi syytä tutkia vielä jossakin muodossa tarkemmin. Löytöjä on myös ajoitettavissa 1600-luvulle, mutta nämä voivat olla ainakin osin 1700-luvun alkupuolen kulttuurikerroksissa.

5. TONTTI 2/2/8

5.1. Kaivausalue F, kaivausalueelta dokumentoidut rakenteet tai niiden osat

Kaivausalue F oli kaivausta aloitettaessa asfalttipinnalla. Asfaltti poistettiin koneellisesti, samoin kuin sen aliset murske- ja hiekkakerrokset (FSY0-FSY3). Hiekka oli täytemaata, joka oli laitettu tasoitteeksi Linds kogin talon pihan maanvaihtotöissä 1990-luvulla. Kerroksen paksuus oli noin 70-80 cm. Hiekan poiston jälkeen alue puhdistettiin, ja kaivausalue ruudutettiin 2 x 2 metrin kokoisiin ruutuihin. Vuoden 2007 koe-kaivaus oli jo osoittanut, että täytemaakerrosten alta alkoivat suoraan sekoittumattomat kulttuurikerrokset.⁷¹ Pihan korkeus oli noin 4,93-5,58 m mpy ja kaivauksen aloitustaso noin 4,32-4,79 m mpy. (kartat 46-47) Alue kaivatettiin neljänä eri kaistaleena (länne stä itään numeroitu 1-4), joista muodostui dokumentointitaso. Nimet esiintyvät mm. kuvauspäiväkirjoissa. Alueen rakenteiden samanikäisyyden suhteen tulkinnoissa olen ollut varovainen, koska ajoittavia löytöjä alueelta on suhteellisen vähän. Aoitukset perustuvat enimmäkseen rakenteiden ja niiden osien suhteelliseen ajoitukseen. Rakenteiden löytöjä on esitelty lähinnä siten, että yksiköistä on poimittu vain ajoittavia löytöjä, ja rakenteiden ja niiden ajoitusta on esitelty yhteenvetokappaleessa.

5.2. Kivijonot FR1=FR12 ja FR9

FR1=FR12 Kivirakenteen osa

Kartat: 48, 49, 50

Mustavalkonegatiivit: 125904:1, 3 (yleiskuvia), 16

Digitaalikuva t: 1 (yleiskuva), 34, 35, 37, 38 (yleiskuva), 40, 44, 45; 163, 164, 168

Analysoidut näytteet:-

Heti puhdistamisen jälkeen kaivauksen aloittamistasosta havaittiin kivirakenteen osa (**FR1**). Se sijaitsi kaivausalueen itäpäädyssä (ruudut x=447, y=484 ja x=447, y=488-490). (kartat 48-49, kuva 32) Kivijalka koostui pienistä ja keskikokoisista kivistä, joita oli osin kaksi vierekkäin. Kivien päällä oli tiilimurskan sekaista, ruskeaa karkeaa hiekkaa (FSY3), joka peitti koko kaivausalueen. Kivirakenteen kivet olivat erittäin pyöreitä ja suorassa rivissä. Niiden alla oli yksiköitä **FSY34**, keskiruskea karkea hiekka ja **FSY61**, tummanruskea hieno hiekka, jossa oli orgaanista ainesta. Yksiköstä FSY34 otettiin talteen mm. fajanssi-, piiposliini- ja punasaviastioiden paloja sekä liitupiippujen varsia ja kopan osia sekä esine- ja ikkunalasias. Yksiköstä FSY61 otettiin talteen kavisaviastian pala (KM2008051:2151), piiposliini- ja punasaviastioiden paloja, esine- ja ikkunalasias. Metallilöytöjä oli mm. luukahvainen linkkuveitsi (KM

⁷¹ Oikarinen 2008, s. 59, 60-64,

2008051:2169) ja rikkoutuneet sakset (KM2008051:2170). Kiviä oli 3,1 metrin matkalla, ja sen leveys oli noin 36 cm. Rakenteen korkeus oli noin 4,08-4,41 m mpy.

Parilliset kivet liittyvät hyvin läheisesti sijainniltaan rakenteen osaan FR6, joka oli useissa kerroksissa dokumentoitua katurakennetta. Rakenne seurasi osin katukiveysten reunamia, joten se voi olla kadun reunakiveys tai jonkinlainen erotin suhteessa kortteliin. Rakenteen osaa ei kuitenkaan ollut tai sitä ei ollut säilynyt koko kadun reunojen pituudelta. Kivien ympärillä oli hyvin tasaista maa-ainesta (kerrokset FSY35 ja FSY36), ei kuitenkaan kivettyä aluetta, vaan ”rakenteista tyhjä” alue. Rakenteen länsipuolella oli myös rakenteen osa FR7 ja itäpuolella kivirakenne FR8. Alueeseen liittyvistä yksiköistä otettiin talteen hyvin vähän löytöjä, ainoastaan ikkuna- ja esinelasia. Myöhemmin huomattiin, että syvemmistä kaivauserroksista löytynyt rakenteenosa FR12 oli todennäköisesti samaa rakennetta (kartta 50). Rakenteenosassa FR12 kivet olivat myös parijonossa, jonka pituus oli noin 1 m. Kivien halkaisija olivat noin 15-25 cm. Kivet olivat pyöreähköjä, muotoilemattomia luonnonkiviä. Kivikertoja rakenteessa oli vain yksi. Rakenteen osan leveys oli noin 35-40 cm ja korkeus noin 4,35-4,49 m mpy. Sen yläpuolella oli yksikköjä (punertavanruskea, karkea hiekka) FSY79 ja osin myös rakennetta FR6, alapuolella oli yksikköä (tummanruskea hieno hiekka ja maatunut puu) FSY108. Rakenteeseen liittyvistä yksiköistä otettiin talteen: (FSY79) fajanssiastioiden paloja, vihreää pullo- ja ikkunalasia sekä (FSY108) kivisaviesineen pala, liitupiippujen varsien paloja ja kopan osa. Löydöt ajoittuvat pitkälle ajalle, 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta 1800-luvulle.

FR9 Kivirakenteen osa: kivijono

Kartat: 48-50

Mustavalkonegatiivit: 125904: 25, 26, 48-51

Digitaalikuvat: 53-59, 61, 123, 124, 126, 182, 285, 293

Analysoidut näytteet:-

Dokumentointitasossa 2 dokumentoitiin keskikokoisista tai pienistä kivistä koostuva pohjois-eteläsuuntainen kivijono (**FR9**) ruuduissa x=451, y=486-492 (kuva 41). Kivien halkaisijat olivat 10-36 cm. Rakenteen pituus oli 3,4 m ja korkeus 4,30-4,38 m mpy. Se sijaitsi kaivausalueen aivan itäpäädyssä, ja kivien yläpuolella oli hiekkakerroksia FSY33, FSY36 ja FSY42. Yksiköstä FSY42 löytyi runsaasti eri keramiikkalajeja, liitupiippujen varsien paloja, runsaasti esinelasia, ikkunalasia ja rautanauloja sekä metalliesine (KM2008051:2064). Rakenteen alapuolella olivat kerrokset FSY61, FSY63 ja FSY43. Nämä olivat hiekkakerroksia, joista FSY63 oli likaantunutta hiekkaa. Samanikäiseksi tulkittiin myös rakenteen osa FR6. Kivet oli asetettu selkeästi jonoon, samalla tavalla kuin rakenteen osan FR1 kivet, ja molemmat voisivat olla kadun reunuskiveystä. Rakenteen osan liittyminen katurakenteeseen (FR6) on epäselvää, koska kadun kiveyksen ja rakenteen väliin noin 1,9 m kivetöntä aluetta. Rakenteen läheisyyteen liittyivät myös yksiköt FSY64, FSY65, **FSY66**, **FSY68** ja **FSY69**. Yksiköt olivat jo aiemmin mainittua FSY64 lukuun ottamatta hyvin vähälöytöisiä. Rakenne lienee lähes samanikäinen FR1=FR12:n kanssa.

Kuva 41 (oik.). Alue F, taso 1. Kuvassa näkyvät rakenteet FR1 (talon varjon osin peittämänä ja FR9 kuvan alalaidassa. Välissä alkaa kadun (FR6) ensimmäinen kivikerta. Digitaalikuva MV:RHOA.

5.3. FR2 Puurakenteen osa: lautoja profiilissa

Kartat: 49

Mustavalkonegatiivit: 125904: 14

Digitaalikuvat: 24, 25

Analysoidut näytteet:-

Kaivausalueen länsiprofiilista pilkisti lautojen päitä, jotka näkyivät vain osittain kaivausalueella ruudussa x=437, y=490. Laudat saivat rakennenumeron **FR2**. Lautoja oli vierekkäin neljä kappaletta, ja niiden leveys oli noin 20 cm ja paksuus 1,5-5 cm. (kartta 49) Lautojen pituuksia ei ole mitattu. Laudat sijaitsivat korkeudella noin 4,59-4,60 m mpy, ja niiden koillispuolella oli kivijalan osa FR4. Myös ruudun x=347, y=490 pohjoisprofiilissa oli lauta. Lautojen päällä oli tasoitehiekkakerrokset FSU2 ja FSU3, ja alla oli savikerros **FSU4**. Yksikköön liittyi mm. ruskealasisäinen kivilaviesineen pala (KM2008051:1758), siirtokuvakoristeinen ei selvinnyt, koska ne näkyivät kaivausalueella vain osittain. Löydöt ajoittuvat pitkälle ajalle, 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta 1800-luvulle.

5.4. FR3 Tiilirakenteen osa

Kartat: 48-55, 57

Mustavalkonegatiivit: 125904: 8-11, 116

Digitaalikuvat: 22, 26, 81, 130, 208, 294, 307, 313, 420, 421, 422, 425, 642, 648, 678, 679

Analysoidut näytteet: -

Kaivausalueen lounaiskulmassa, ruudussa x=437, y=484 sijaitsi kuilumainen tiilirakenteen kulma (**FR3**). (kartat 48-55, 57, kuvat 34 ja 36) Rakenteen pohjoissivulla oli sekä itä-länsisuuntaan pitkittäin ladottuja tiiliä muodostaen rakenteen pidemmän seinämän ja samalla sivulla ”suumainen” osa, jossa oli pohjois-eteläsuuntaan ladottuja tiiliä, joista neljä kokonaista oli näkyvissä vierekkäin. Myös itäisellä sivulla itä-länsisuuntaan ladotut tiilet muodostivat seinän. Seinämässä oli neljä tiiliä näkyvissä vierekkäin. Seinärakenteen paksuus vaihteli 18-36 cm. Suumaista osaa näkyi noin 50 cm:n pituudelta. Tiilien välissä oli palanutta laastia. Rakenteen yläpuolella ja sisällä oli erilaisia hiekkakerroksia (FSY3, FSY5, FSY6, FSY7, FSY10, FSY19 ja FSY67). Yksiköistä otettiin talteen mm. piiposliiniastioiden paloja, Arabian leimoin varustettua keramiikkaa (KM2008051:1769), useita liitupiippujen koppien osia ja tuohiesineen osa (KM2008051: 1795) ja pieni helmiäisnappi (KM2008051:1846).

Lisäksi FR3:n ympäriltä dokumentoitiin yksiköt FSY9, FSY11, FSY12, FSY13, FSY15, FSY21, FSY27 ja FSY44, jotka liittyivät FR3:n käyttöaikaan. Alueelta dokumentoitiin mahdollisesti paksuhko tiivistämis- tai tasoitekerros FSY75, joka oli ruskehtavaa läikikästä hiekkaa ja sinertävän harmaata hiesua. Yksikön FSY44 alapuolelta dokumentoitiin myös vaaleanharmaa, rusehtava, hiilijuovia sisältänyt hiekka FSY90, joka oli kasautunut kuopanteeseen. Yksiköissä oli mm. laajahko savialue ja vähän hiiltä. FR3:n ympäriltä dokumentoitiin myös vaaleanharmaa, paikoittain vaaleanruskea hieno hiekka FSY55, joka oli laajalla alueella ollut tasoitekerros sekä itäpuolelta tummanruskea puulastukerros FSY92 ja pohjoispuolelta FSY94 likainen harmaan saven ja ruskean hienon hiekan sekoitus sekä yksikkö FSY162=FSY179, joka oli vaaleanharmaata likaista, hiilen- ja tiilensekaista erittäin kovaa savea. Yksikköön liittyy hollantilaisen liitupiipun kopan osa, jolla oli kantaleima VD, jonka päällä on kruunu (KM 2008051: 2955). Piipun kantaleiman valmistusaika ajoittuu vuosiin 1690/1710-1814. Samasta yksiköstä löytyi toinenkin hollantilaisen piipunkopan osa, jonka kannassa oli leima teepannu (KM 2008051:2957), jonka vastineen valmistusaika on 1726-1804 sekä kantaleimaltaan HS-kirjaimet sisältänyt piipun kopan osa (KM 2008051:2958). Viimeisimmälle leimalle löytyy vastine, joka on tosin kirjainmuodoltaan hieman erilainen. Leiman valmistusaika on vuosina 1685/1695-1720/1725.⁷²

Tämän alta dokumentoitiin myös yksikkö FSY184 rusehtavan harmaa, hieno hiekka ruudusta x=439, y=484, kaivausalueen eteläprofiilia vasten. Leimallista alueelle olivat erilaiset tiiviit hiesukerrokset, jotka olivat todennäköisesti tasoitekerroksia tai osin luontaista hiekkaa. Yksiköiden FSY71, FSY90, FSY92 ja FSY94 lisäksi dokumentoitiinkin keskiruskeaa, hieman punertavaa, karkeaa hiekkaa, jonka joukossa oli puulastuja ja tiilenpaloja (FSY99). Yksikkö oli hyvin tiivistä ja joukossa oli

⁷² Duco 1982, s. 61, 77, 83. 156, 352 ja 437.

myös suurempia puunpaloja. Mahdollisesti kyseessä oli jonkinlainen kuopan täyttö-kerros, joka jatkui kaivausalueen etelälaidassa myös profiiliin ruudussa x=441, y=484.

Tiilirakenteen suumainen osa muistutti hieman uunia, mutta rakenne oli seinärakenteiden puolesta kuilumainen, alaspäin kapeneva. Se ala oli noin 0,85 x 1,7 m. Rakenne jatkui etelä- ja länsiprofiileihin. Leveimmillään se oli noin 35 cm. Rakenteen sisäpuolella oli erilaisia täytehiekkakerroksia (FSY5, FSY19, FSY67) ja osittain sekoittunutta, modernia löytöaineistoa kuten nauvoja (liite 10). Rakenteen korkeus oli noin 4,63-4,66 m mpy, ja se leikkasi sekoittumattomat kulttuurikerrokset aina kaivettavaan pohjasyvyyteen saakka. Rakennetta kaivettiin noin 90 cm syvästi, ja sen kaivaminen lopetettiin, koska kuilu oli jo liian syvä ja kapea kaivamisen jatkamiselle. Rakenteen sisäpuolella oli sekoittunutta löytöaineistoa, joka viittasi siihen, että se ei ollut vanha. Tiilirakenne leikkasi kaikki kaivetut kerrokset ja on todennäköisesti kaivettu paikalleen melko myöhään. Rakenne ajoittuu siihen liittyvien löytöjen perusteella 1600/1700-lukujen taitteesta 1800-luvulle. Rakenteenosa FR3:n ajoitus on kuitenkin todennäköisemmin 1700-luvun loppupuolelta-1800-luvun alusta. Rakenteen osan sisäpuolella olevat löydöt voivat olla nuorempia kuin itse rakenne, jos rakennetta on täytetty nuoremmalla maa-aineksella.

5.5. Kivijalan osa (FR4) ja viereinen kivirakenteen osa FR15

FR4 Kivirakenteen osa: kivijalka

Kartat: 48-55, 57

Mustavalkonegatiivit: 125904:116

Digitaalikuvat: 25, 27, 80, 130-132, 134, 212, 214, 291, 294, 309, 313, 332, 334, 342, 343, 461, 466, 624, 630, 633, 667, 673

Analysoidut näytteet:-

Kivirakenteen osa, joka tulkittiin kivijalan osaksi (**FR4**), sijaitsi kaivausalueen luoteiskulmassa ruuduissa x=437-439, y=490, ja jatkui pohjois- ja länsiprofiileihin. Rakenne alkoi dokumentointitasosta 2 (kartta 48), eli aivan se oli heti ensimmäisenä näkyviin tulleita rakenteiden osia. Kivien koko vaihteli hyvin pienistä tai keskikokoisista kivistä, joiden halkaisijat olivat noin 12-40 cm, hyvin suuriin. Suurimman kiven leveys oli 87 cm ja pituus 90 cm. Kivet olivat melko tiiviisti toisiaan vasten muodostaen kuitenkin selkeän kulmauksen. Kivet alkoivat korkeudelta noin 4,74 m mpy (taso 2, kartta 48), ja ne jatkuivat hyvin samankaltaisina korkeudelle 4,33 m mpy saakka (taso 6, kartta 53). (kuvat 42-45) Tästä syvemmälle kaivettaessa kohdasta jatkui edelleen kivirakenne dokumentointitasoon 10 saakka, mutta rakenteen voi myös tulkita erilliseksi, mahdollisesti vanhemmaksi rakenteen osaksi. Kivirakennetta jatkui korkeudelle 4,00 m mpy saakka, ja kivet pienenevät, mitä syvemmälle kaivettiin.

Kivet olivat aluksi melko pieniä ja hyvin tiiviinä alueena ja suurenevät syvemmälle edettäessä. Noin korkeudelta 4,30-4,58 mpy (dokumentointitaso 7) alkaen keskikokoiset kivet, joiden halkaisijat olivat noin 26-40 cm, muodostivat selkeän

Kuva 42. *Vas. Alue F. Dokumentointitasoa 3. FR4 ja FR15. Digitaalikuva MV:RHOA.*

Kuva 43. *Oik. Alue F. Dokumentointitasoa 3. FR3. Digitaalikuva MV:RHOA.*

Kuva 44. *Vas. Alue F. Dokumentointitasoa 4. FR4 ja FR15. Digitaalikuva MV:RHOA.*

Kuva 45. *Oik. Alue F. Dokumentointitasoa 4. FR3. Digitaalikuva MV:RHOA.*

neliömäisen rakenteen kulman (kartat 54, 55 ja 57). Tasossa 10 oli näkyvissä lähinnä poistettujen kivien kuopanteita ja niiden korkeuksia (kartta 59). Kivet olivat muotoilemattomia luonnonkiviä. Rakenteen yläpuolella oli erilaisia yksikköjä, jotka olivat hiekkaa, savea tai roskakerroksia (FSY3, FSY4, FSY10, FSY14, FSY118, 1. kiviker- ta). Yksiköistä erityisesti FSY14 oli roskakerros, jossa oli tiiltä puumurskaa, hiiltä ja oksia. Yksiköstä otettiin talteen mm. kivilavakeramiikkaa (KM 2008051:1803) ja par- tamies- tai husaaripiipun koppa (KM2008051:1807), jossa oli takaosassa luku 1786 (viimeinen luku hieman epävarma) sekä havaittavissa kirjaimia CAA ja tähtikuvioi- ta.⁷³ Alapuolella olivat yksiköt hiekka-, savi- ja puuroskayksiköt (FSY17, FSY18, FSY78, FSY120 ja FSY261) ja rakenteen osa FR29. Yksiköstä FSY17 otettiin talteen rikkoutunut pronssinen spiraalikoristeltu sormus, jossa oli leima KK. Leima KK on Kalevalakoru Oy:n rekisteröity leima,⁷⁴ joka sinällään hankaloittaa ajoitusta. Lisäksi dokumentoitiin kirjava punertava ja tummanruskea kerros FSY52, joka oli hyvin li-

⁷³ Åkerhagen 2007, s. 62.

⁷⁴ Kalevala Kory Oy 1994, s. 1.

kaista ja kirjavaa, punertavaa ja tummanruskeaa, puulastujen, saven ja tiilensekaista hiekkaa, jota oli FR4:n ympärillä ja myös kivien välissä. Kyseessä lienee käyttötaso. Alueelta dokumentoitiin myös yksikkö FSY23, mustanruskea hieno hiekka ja osin myös sen alapuolella vaaleanharmaan hiesulaikku (FSY24) ruudusta $x=441$ ja $y=488$. Mahdollisesti samaksi yksiköksi dokumentoitiin myös yksikkö FSY73, ohut punertavanruskea hienohko hiekkakerros, jonka joukossa oli maatuneita puulastuja. FR4:n ympäriltä dokumentoitiin myös yksikkö FSY48 keskiruskea hiekka, joka täytti pientä kuopannetta, jossa FR4 sijaitsi. Yksiköt liittyvät alueelta dokumentoituun tummien ja vaaleiden yksiköiden vuorotteluun jota dokumentoitiin erityisesti ruudun $x=441$ ja $y=488$ alueelta. Tähän ”sarjaan” dokumentoitiin yksiköt FSY22, FSY18, FSY23, FSY29 ja FSY24. Lisäksi kivien välistä dokumentointiin erittäin kovaa mustanruskeaa hiekkaa FSY116. FR4:n itäpuolella sijaitsi myös vaaleanruskea keskikarkea hiekka FSY74 pienehköllä alueella. Yksikkö oli irtonaista, vaaleanruskeaa keskikarkeaa hiekkaa, joka oli mahdollisesti samaa kuin yksikkö FSY78. Itäpuolella oli myös yksikkö FSY180, tummanruskeaa maatunutta puuta ja keskikarkeaa hiekkaa ruudussa $x=437$, $y=490$ sekä kaakkoispuolelta FSY181, joka oli todennäköisesti luontainen saviläikkä. Yksiköistä otettiin talteen mm. erilaisia keramiikka-astioiden paloja, ikkunalasiasia ja rautanauvoja.

Lisäksi FR4:n eteläpuolelta dokumentoitiin musta hiilinen pienehkö alue, joka sijaitsi osin yksikön FSY95 sisällä. Samanikäisiksi sen kanssa tulkittiin ensimmäisen kivikerran alla roskainen yksikkö FSY72 ja myös perustamiskerrokseksi tuolloin tulkittu vaaleanruskea karkea hiekka FSY78. Toisen kivikerran päällä olivat savinen puuroska FSY120 ja toisen kivikerran lomassa maatuneen puun ja hiekan sekainen kerros FSY118. Kaivausalueen luoteiskulmasta dokumentoitiin myös pieni palanut alue FSY20. Kaistaleita 1 ja 2 leimasi tummanruskea keskikarkea hiekka (FSY22), joka peitti lähes kauttaaltaan kaistaleet. Kerros oli melko ohut, mutta hyvin kova ja se sisälsi runsaasti piitä ja vaaleanharmaita savikokkareita. Yksikkö tulkittiin todennäköiseksi tasoitekerrokseksi, ja pii lienee laivojen mukana tullutta painolastipiitä, jota löytyy rannikkokaupungeista usein, myös Pietarsaaresta.⁷⁵ Yksikön FSY22 alapuolelle liittyi myös FSY45, keskiruskea karkea hiekka. Mainitsen tässä yhteydessä myös paksuhkon kellertävän ja punertavanruskea hienon hiekan ja hiesun yksikön FSY71, joka sijaitsi rakenteen läheisyydessä ruuduissa $x=437-439$ $y=484-488$, noin 4 x 4 kokoisella alueella.

Kyseessä voi ajatella olevan myös yhden kokonaisen kivijalan sijasta mahdollisesti kaksi eri-ikäistä kivijalkaa, koska kivien ja rakenteen koko muuttui kaivauksen edetessä (dokumentointitasot 2-6 ja 7-10, kartat 54-55, 57, 59). Lindskogin talon palovakuutuksen mukaan rakenne ajoittuu ennen vuotta 1834 (ks. luku 1 ja 3.17.), ja alimmat osat rakenteesta ovat 1600-luvun viimeisten vuosikymmenten/1700-luvun alkupuolen kerroksissa, joten rakenteen ajoitus kattaa pitkän aikavälin ja kyseessä voisikin olla jäänteitä useammasta eri-ikäisestä rakenteenosasta.

⁷⁵ Grönholm 2007, s. 41.

FR15 Kivirakenteen osa: lämmityskiviä, uunikiviä?

Kartat: 50

Mustavalkonegatiivit: 125904: 89, 91?

Digitaalikuvat: 309

Analysoidut näytteet:-

Hyvin tiiviisti ja tiheästi sijoittuneet pienet kivet olivat kasamaisen rakenteena (**FR15**) kaivausalueen länsilaidassa (ruutu x=437, y=488) luoteiskulmassa rakenteen osan FR4 eteläpuolella dokumentointitasossa 3 (kartta 50, kuvat 33 ja 35). Rakenne jatkui myös länsiprofiiliin. Kiviä oli noin kolmessa neljässä kerroksessa, siten että ensimmäinen kivikerta oli laajin (dokumentointitaso 3), kivet olivat myös osin palaneita. Seuraavassa tasossa kivet keskittyivät selkeämmin soikealle ja pienemmälle alueelle (dokumentointitaso 4). Myös tasossa 2 oli joitakin hajanaisia kiviä. Kolmannessa tasossa kiviä oli paljon vähemmän, ja ne sijaitsivat huomattavasti hajanaisemmin sekä pienemmällä alueella. Kivet olivat hyvin pyöreitä ja pieniä luonnonkiviä. Kivisen alueen koko oli noin 1 x 1,2 m. Rakenteen osan korkeus oli 4,37-4,54 m mpy. Rakenteen yläpuolella olivat yksiköt FSY4 ja FSY53, ja alapuolella olivat yksiköt FSY8, FSY76 ja FSY89. Viereiseen ruutuun x=437, y=490 sijoittui myös yksikkö FSY134 yksiköiden FSY76 ja FSY95 alle ja ruutuun x=437, y=488 hiilinen, kellertävänruskea hienohko hiekka FSY135 yksiköiden FSY95, FSY114 ja FSY140 alle. Näiden alle (FSY95, FSY134, FSY135) sijoittui vielä yksikkö FSY144 harmahtavan ruskea keskikarkea hiekka. Yksiköstä FSY86 otettiin talteen myös sydänkoristeltu liitupiipun koppa, jonka kannassa oli numeroleima kolme (FSY2008051:2290). Sydänleima ajoittuu laajasti 1700-luvulle, kuten myös numeroleimatut kannat.⁷⁶ Täsmällistä vastinetta, jossa olisivat molemmat leimat, en kuitenkaan kirjallisuudesta löytänyt. Samanikäisiä olivat yksikkö FSY89 ja rakenteiden osat FR4 ja mahdollisesti FR20. Kivet liittyivät rakenteen kivijalan osan (FR4) ulkopuolelle etelään ja olivat selkeästi kasattu pienelle alueelle. Ne olivat palaneita, kooltaan erittäin pieniä, noin 4-30 cm. Valtaosa oli kiviä, joiden koko oli noin 10 cm. Pienet kivet muistuttavat uunirakenteisiin kuten kiukaisiin liittyviä kiviä.⁷⁷ Rakenteenosa FR4 on kuitenkin tulkittu kivijalan kulmaukseksi, joten joko kivet ovat jotain muuta kuin kiuaskiviä, tai kivijalka on jotakin muuta rakenteenosaa kuten tulisijaa, tai kivet liittyvät käyttötarkoitukseltaan muihin kivirakenteisiin, joita kaivausalueelta löytyi. Rakenne ajoittuu karkeasti 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta vuoteen 1834 (ks. luku 3.17.).

⁷⁶ Åkerhagen 2004, s. 10, 21. Sydänpiippuja on valmistanut 1700-luvulla Ruotsissa useita eri valmistajia. Näistä on tunnistettu ainoastaan Olof Forsberg (1747-59) ja Anders Örnbeck (1752-59); Åkerhagen 2004, s. 24. N-kantaleimallisia piippuja on valmistanut ainakin ruotsalainen Mathias Nyberg (1755-1820), jonka mukaan tunnetaan Nr. 2 ja Nr 3. –leimatut piiput.

⁷⁷ Kolehmainen 1993, passim; Kolehmainen 1999, s. 17; Tässä yhteydessä mainittakoon, että savutupien tiedetään olleen enää vähäisissä määrin käytössä tai käytön jopa loppuneen Etelä-Pohjanmaalla 1600-luvulla. Vuorela 1949, s. 79.

5.6. Kivi- ja tiilirakenteen osan jäänteitä (FR5=FR16) ja sen all- nen puurakenteen osa (FR24)

FR5=FR16 Kivirakenteen osa: uuninjäänteitä?

Kartat: 48-54

Mustavalkonegatiivit: 125904: 12-16, 41, 117

Digitaalikuvat: 34, 36, 37, 41-43, 88, 103, 107, 147, 149, 150, 161, 163, 164, 167, 169

Analysoidut näytteet: FMN10

Ruutujen x=441-443, y=484 alueelta dokumentoitiin rakenteen osaa FR5, joka tuli esiin heti kaivauksen alusta alkaen. Se oli laajahko, rajaukseltaan hieman epämääräinen kivi- ja tiilirakenne, joka koostui kulmikkaista luonnonkivistä ja tiilenpaloista, osin myös kokonaisista tiilistä (tasot, 1-7, kartat 48-54, kuvat 46-47). Kivet ja niiden joukossa olleet tiilet olivat lähinnä epämääräisenä kasana. Kivien koot vaihtelivat paljon; halkaisijat olivat noin 6-60 cm. Kivi- ja tiilikertoja oli yhteensä 3-4 kpl. Osa suurimmista kivistä näkyy useammassa kartassa. Suuret kivet näyttivät ensimmäisessä kivikerrassa (FR5) keskittyvän rakenteen itäosaan. Eteläosassa oli puolestaan runsaasti tiiliä, jotka olivat pääosin kappaleina. Rakenne rajautui pohjoisessa vuoden 2007 koejoaan. Kiviä ja tiiliä oli noin 4,6 metrin pituisella ja noin 2,4 metrin levyisellä alueella.

Kuva 46. Alue F, kaistale 2, taso 4, FR16. Digitaalikuva MV/RHO.

Kivet alkoivat korkeudesta noin 4,48-4,69 m mpy (taso 1, kartta 48). Toisessa dokumentointitasossa kiviä oli vähemmän, mutta tiiliä oli hyvin tiiviinä kenttänä kivien joukossa. Kolmannessa dokumentointitasossa kiviä ja erityisesti tiiliä oli edelleen tiiviinä kerroksena. Tiilen paloja oli rakenteessa huomattavan paljon paljon. Neljännessä ja viidennessä dokumentoidussa kivitasossa kivien ja tiilien määrä vähe-

ni, ja ne sijaitsivat hajanaisemmin. Tällöin rakenteelle annettiin oma numeronsa (FR16), koska ajateltiin sen mahdollisesti olevan jo erillistä rakenneosaa. Rakenteen vielä jatkuessa viidenteen kivikerrokseen tultiin päätelmään, että kyseessä oli ollut koko ajan sama, hajoitettu/hajonnut rakenteen osa, joten tunnuksilla FR5 ja FR16 dokumentoidut rakenteiden osat ovat yhdistettävissä. Yksi kivistä jatkui vielä dokumentointitasoon 6 saakka (kartat 49-54).

Koko kaivettava alue maa-ainekseltaan hyvin tiivistä ja osittain myös palanut. Rakenteen päällä oli yksikkö FSY3, ja rakenteen osan FR16 päällä ja FR5:n sisällä ja alla oli punertavan ruskeaa hiekkaa, jossa oli hiiltä ja savea (FSY30), joten se oli sen FR5:n kanssa samanikäinen yksikkö. Yksiköstä otettiin talteen piiposliiniastioiden paloja, posliinin pala, punasaviastioiden paloja, ikkuna- ja esinelasia sekä rautanauvoja. FR5:n alapuolelta dokumentoitiin yksiköt mustanharmaa savi (FSY102,) oranssin ja vaaleanharmaa hieno hiekka (FSY106), puulastukerros (FSY160), likainen hiekka (FSY161) ja puurakenteen osa FR24. Näistä FSY160 oli erittäin vetinen ja maatunut kerros, jota FR24 oli osa. FSY161 oli perustamiskerros rakenteen osalle FR24. Yksiköistä otettiin talteen mm. kivilavakeramiikkaa, kuparinappi (KM2008051:2425) ja sirpin terä (KM2008051:2933). FR16:a ympäröi myös punertavan ruskea hienohko hiekka, joka oli kuitenkin hyvin ohut, mahdollinen tasoitekerros sekä rakenteenosan eteläpuolella FSY241, tiilimurskan sekainen vaaleanharmaa savi, jonka seassa oli kellertävää hiekkaa. Yksikkö oli suhteellisen pienialainen. Yksiköiden FSY160 ja FSY198 alta dokumentoitiin profiilimpiirtovaiheessa myös punertavanruskea maatuneen puun kerros FSY265.

Kuva 47. F-alue. Osa tasosta 3. Yhdistelmäkartta vuosien 2007 (Oikarinen 2008, kartta 22, taso 2) ja 2008 tasokartoista.

Rakennetta on tutkittu jo vuonna 2007 rakennenumera FR1, joka oli kivistä ja tiilistä koostuva rakenteenosa korkeudessa noin 4,27-4,59 m mpy. Rakenteenosa tulkittiin uuniksi, mahdollisesti ulkoliedeksi tai tulisijaksi, mutta sen yhteys rakenteisiin jäi selvittämättä koealueen pienen koon takia, eikä rakennetta kaivettu pohjaan. Kivet voivat liittyä samaan rakenteeseen, tai mahdollisesti paikalla on voinut olla kivijalka perustana rakennukselle. Hajoitettu kivirakenne ja sen siihen kiinteästi liittyvät tiilet ja niiden palat, jotka olivat tiiviinä kerroksena, liittyvät myös sen alapuolella olleeseen rakenteeseen FR24.⁷⁸ (kuva 39 ja liite 17, kuva 12). Rakenne oli pintaosistaan sekoittunut, sillä maakerrosten joukosta löydettiin pari palaa asfalttia ruudusta x=441, y=484.

Rakenteeseen kuului myös suuri kivi, joka näkyi jo ensimmäisessä dokumentointitasossa. Kivessä oli viisto porausjälki, mutta kivi vaikutti olevan luonnollisella paikallaan sekoittumattomissa kerroksissa, vaikka sen alapuolisista osista löydettiinkin irtonaista hiekkaa. Kyseessä oli suuri luonnonkivi (koko noin 2 x 2 m), joka jatkui aina kaivauksen viimeiseen dokumentointitasoon 12-13 rakenteiden FR42 ja FR43 korkeudelle 4,09 m mpy saakka ja pohjasaveen (FSY222) saakka. Kivi on todennäköisesti alkuperäisellä paikallaan, sitä on voitu hyödyntää useassa paikalla olleessa rakenteessa. Kiveä on voitu myös lohkoa, josta kertoo sen päällä ollut porausjälki. Kivi oli muodoltaan hyvin kulmikas ja halkeillut. Kivet jatkuivat myös eteläprofiiliin. Rakenne ajoittuu 1700-luvun jälkipuolelta-1800-luvulle (ks. ajoitus tarkemmin luku 3.17.).

FR24 Laatikkomainen puurakenteen osa: osa uunia?

Kartat: 52

Mustavalkonegatiivit: 125904: 119

Digitaalikuvat: 377, 378, 386, 387, 389

Analysoidut näytteet:-

Vuoden 2007 koekaivausalueen eteläreunan ja eteläprofiilin välillä itä-länsisuuntaisesti kulki kaksi yksittäistä lautaa (toinen pohjois-eteläsuuntainen ja toinen itä-länsisuuntainen) ja laatikkomainen puurakenne dokumentointitasossa 5. Alue sijaitsi laajasti ruuduissa x=443-445, y=484, ja puurakenteet jatkuivat vuoden 2007 koekaivausalueen paljastetulle pohja-alueelle. Laudat olivat noin metrin pituisia ja noin 20 cm leveitä ja lähes yhtenäiseksi massaksi maatuneita, joten niitä ei numeroitu (kartta 52). Laatikkomainen rakenne oli havaittavissa suorakulmaisena alueena. Yksi puista oli mahdollisesti lauta, alempi paksumpi lankku ja niiden alla mahdollinen lankku. Itäpäässä oli 42 cm pitkä ja noin 6 cm leveä puu, joka jatkui myös vuoden 2007 koekaivausalueelle, eli rakenteen osa on ollut jo silloin näkyvissä. Rakenteen pituus oli 1,75 m ja leveys 42 cm. Laatikkomainen rakenne sijaitsi aivan koealueen pin-

⁷⁸ Oikarinen 2009, 59-64. Liite 7, s. 30.

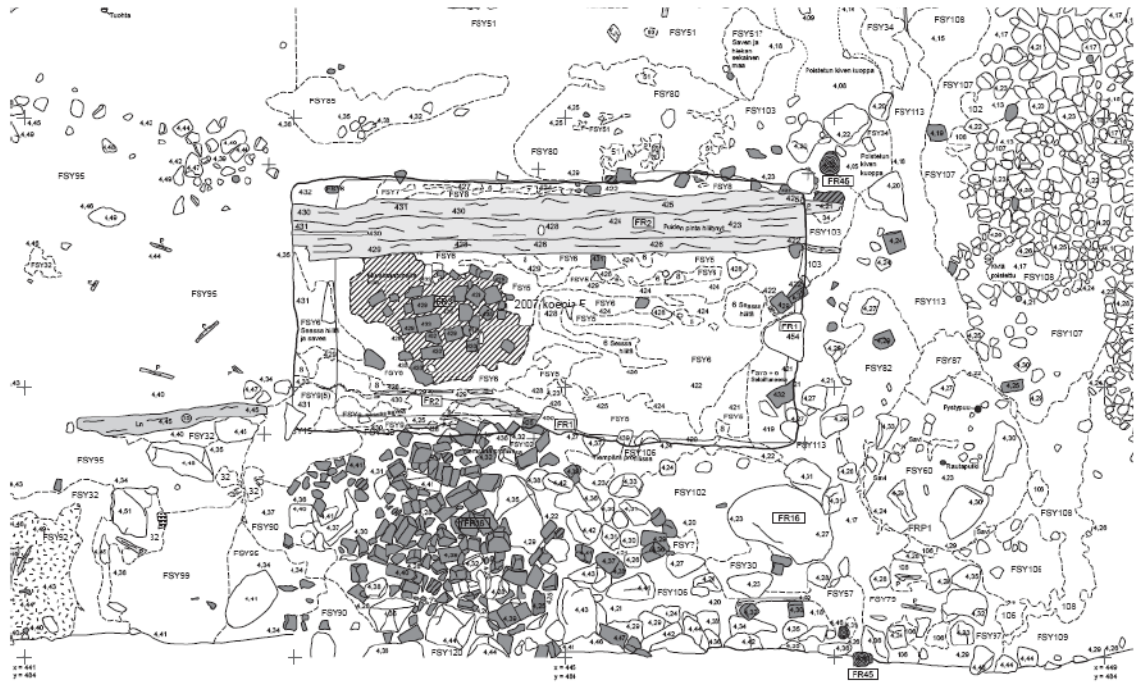

Kuva 48. *Alue F, kaistale 3, taso 5, FR16 ja FR24. Digitaalikuva MV/RHO.*

nassa ja koealueen pohjalla kaivamattomissa kulttuurikerroksessa ruudussa x=443, y=484-486 siten, että laatikko ja sen pohjoispuolella olleet maatuneet laudat olivat ruutujen y-linjan kohdalla. Rakenteen korkeus oli 4,18-4,27 m mpy. Rakenteen yläpuolella oli yksikköjä FSY80 ja FSY85 kuten rakenteen FR23:kin yläpuolella. Se oli perustettu oranssin ja vaaleanharmaan väriselle hienolle hiekalle FSY106, joka muistutti myös yksikköä FSY80 ja jotka on tulkittu samaksi yksiköksi. Rakenne oli perustettu myös yksikölle FSY107. Rakenteisiin liittyvät yksiköt olivat pääosin palaneita. Rakenne liittyy kokonaisuuteen FR21:n, FR22:n ja FR23:n kanssa sekä alimpien osin FR16:n kanssa. Rakenteenosan FR24 kanssa samanikäiseksi on tulkittu yksikkö FSY160, joka koostui epäsäännöllisesti risteilevistä puunkappaleista vetisessä ja maatuneessa maassa. Kokonaisuudessa säilyneet laudat yksikössä on nimetty FR24:ksi. Rakenteen osan alla oli keskiharmaa ja likainen hiekka FSY161, jota oli hyvin paksusti. Sen lounais- ja luoteispuolella sijaitsi yksikkö FSY182, joka oli pieni rusehtavan harmaan hiekan linssi.

Kehämäinen puurakenne liittyy jo osittain vuonna 2007 paljastettuun ki- vi-, tiili- ja lautarakennekokonaisuuteen, joka tulkittiin tuolloin tulisijaksi, uunirakenteen pohjaksi. Yksi rakenteen pohjoisimmista laudoista oli näkyvissä vuonna 2007 viimeiseksi dokumentoidussa tasossa. Kehämäinen lautarakenne jatkui koekaivausalueelle ja liittyy rakenneosista koostuvaan kokonaisuuteen hieman porrasmaisena tasona. Lautoja dokumentoitiin vuonna 2007 rakennenumeroilla FR2, ja ne sijaitsivat itä-länsisuuntaisesti koealueella. Ne näyttivät muodostavan tuolloin arinamaisen rakenteen mahdolliselle ulkoliedelle tai kenties pajalle. Rakenne tulkittiin tuolloin mahdolliseksi ulkoliedeksi.⁷⁹ Selkeitä seinälinjoja ei ollut havaittavissa lähellä rakennetta,

⁷⁹ Oikarinen 2008, s. 59-61. Liite 7, s. 31.

Kuva 49. F-alue. Osa tasosta 4. Yhdistelmäkartta vuosien 2007 (Oikarinen 2008, kartta 23, taso 3) ja 2008 tasokartoista. Kuvat 39 ja 40 voi yhdistää myös keskenään.

Kuva 50. F-alue. Osa tasosta 5. Yhdistelmäkartta vuosien 2007 (Oikarinen 2008, kartta 24, taso 4) ja 2008 tasokartoista. Kuvat 39 ja 40 voi yhdistää myös keskenään.

mutta karttoja yhdistettäessä on suoria kivilinjoja mahdollista havaita, ehkä epäselvin on läntinen sivu. (Kuvat erit. kuva 47, myös kuvat 49-50. Liite 17, kuvat 8-12) Näin ollen rakenteen etelä- ja alapuolella oleva rakennekokonaisuus (FR30, FR31) saattaisi olla myös rakennuksen perustaa, joka on tuhoutunut, mutta koska rakenne on tuhoutunut, selkeä tulkinta siitä, onko FR24 se rakennuksen sisä- vai ulkopuolella, on mielestäni epävarmaa. Aivan pohjaosista löytyneet rakenteiden osat FR30 ja FR31 siis viit-

taisivat siihen, että se olisi rakennuksen ulkopuolella, koska alemmissa kerroksissa kaivausalueen etelälaitaan rajautuu näiden rakenteiden osien perusteella hieman suorakulmainen rakenteenosa, jonka saattaa olla rakennuksen perusta. Edellä mainittujen rakenteenosien perusteella FR24 ajoittuu todennäköisesti 1700-luvun jälkimmäiselle puoliskolle. (ks. luku 5.13)

5.7. FR6=FR8=FR27 Kivipäälysteinen katu

Kartat: 48-55

Mustavalkonegatiivit: 125904:16, 25, 26, 48-51, 83, 99, 102; 121, 141, 142 148, 153, 154-163

Digitaalikuvat: 34, 36, 37, 40-45, 52, 54, 103, 108, 123, 127, 165, 168, 178, 241, 257, 286-292, 297, 300, 302, 303, 305, 306, 307, 310, 311, 312, 373, 383, 413, 491, 495, 496, 512, 588, 611-615, 617, 651-654, 656

Analysoidut näytteet: FMN3, FMN7

Heti ensimmäisistä kaivettavista kerroksista alkaen kaivausalueen itäpäädyssä oli havaittavissa runsaasti kiviä (**FR6**). Kerroksia lisää kaivettaessa alueelta paljastui kivirakenteen osa, joka leikkasi kaivauskerrokset aina lähes koko kaivausalueen syvyydeltä. Erilaisista tasoina dokumentoiduista kivi- ja tiilikerroksista koostuva rakenteen osa **FR6=FR8=FR27** tulkittiin kaduksi. (Kartat 48-55, kuvat 49-54.)

Kadun osa sijaitsi kaivausalueen itäpäädyssä laajana ja selkeänä kivettyinä, osin tiilisenä katuna ruutujen x=447-449, y=484-490 alueella. Mukulakivimäinen rakenteenosa paljastui laajana pohjois-eteläsuuntaisena rakenteena kaivausalueen itäpäädyssä. Ensimmäisessä tasossa paljastui tasainen taso hajanaisia pieniä ja keskikokoisia kiviä ja tiiliä. Kadun osan leveys oli noin 3,5 m. Rakenteen osan korkeus oli noin 4,27-4,53 m mpy. (kartta 48) Toisessa dokumentointitasossa rakenne kapeni ja tuli esiin kerroksista hyvin selkeänä. Myös tiilet olivat hyvin selkeänä keskittymänä kadun keskiosassa. Kadun osan leveys oli noin 2,1 m, ja kivet olivat suunnilleen samankokoisia kuin ensimmäisessä tasossa. Dokumentointitasoon liittyvät rakenteen osat FR1 ja FR9. Rakenteen osan korkeus oli 4,36-4,46 m mpy. (kartta 49) Kolmannessa tasossa kivet olivat huomattavasti hajanaisemmin, ja kivet olivat pienempiä.

Kuva 51. Alue F, taso 2, FR6 ja kaivausalueen itäpääty. Digitaaliokuva MV:RHOA.

Kuva 52. Alue F, tasot 4 ja 5, FR6. Digitaaliokuva MV:RHOA.

Kuva 53. *Alue F, tasot 4 ja 5, FR6. Digitaalikuva MV:RHOA.*

Kuva 54. *Alue F, kaistale 3, taso 8, FR27 ja FR19. Digitaalikuva MV:RHOA.*

Mahdollisesti kivien vähenemisen voisi tulkita olevan myös ajallinen katkos, jolloin vanha katu on peitetty ja uusi on rakennettu sen sijalle. Kiviä ei siis näyttäisi poistetun vanhan kadun jäädessä pois käytöstä. Kadun leveyden mitta vaihtelee, se on noin 2-3 m. Rakenteen osan korkeus oli noin 4,25-4,38 m mpy. (kartta 50)

Neljännessä dokumentointitasossa kadun leveys säilyi edelleen samana, mutta rakenne oli nyt huomattavan selkeä. Se kulki tiiviinä pohjois-eteläsuuntaisena pintana, jossa oli havaittavissa länsilaidalla hienoinen levennys. Kivet olivat hyvin pieniä tai pieniä. Rakenteen osan korkeus oli noin 4,15-4,30 m mpy. (kartta 51) Viidennessä dokumentoidussa kerroksessa kadun leveys oli edelleen noin 2-3 m, mutta sen voi ajatella olevan myös osa tasoa neljä, koska dokumentointitaso oli hieman ”vinossa”, toisin sanoen dokumentointikaistaleet kolme ja neljä olivat dokumentointitasossa hieman eri syvyyksillä. Rakenteenosa FR6 kulki molemmissa kaistaleissa. Kivet tulivat esiin hajanaisina pienten kivien keskittyminä ja pohjoispäässä keskikokoisten kivien soikeahkona alueena. Rakenteen osan korkeus oli noin 4,08-4,29 m mpy. (kartta 52)

Katukerroksia dokumentoitiin siis yhteensä aluksi viisi, mutta katurakenne jatkui vielä syvemmälle, jolloin sitä on dokumentoitu numerolla FR27 (tasot 53-55.). Kivet olivat mukulakivimäisiä (pieniä ja pyöreitä, halkaisija enimmillään 10 cm), suurempia luonnonkiviä (halkaisijat noin 20 cm), osassa tasoja oli myös sekundaarisessa käytössä olleita tiiliä.

Rakenteen osaan kuului myös pieni kivikeskittymä FR1:n itäpuolella ruudussa x=447, y=490, joka oli kuitenkin erillinen kokonaisuus. Aluksi sille annettiin oma rakennenumero (FR8), mutta kivet tulkittiin kuitenkin kuuluvan rakenteeseen FR6, 1. kivikertaan. (kartta 48) Rakenne koostui kulmikkaista luonnonkivistä, joiden halkaisija oli noin 20 cm. Alueen koko oli noin 1 x 2 m, ja sen korkeus oli noin 4,26-4,46 m mpy.

Koska rakenne FR6 ja FR27 dokumentoitiin omina rakenteinaan, on myös niihin liittyvät kerrokset dokumentoitu omina kokonaisuuksinaan. Näitä ei ole jälkikäteen yritetty yhdistää. Rakenteen FR6 yläpuolella olivat hiekka- ja hiesukerrok-

set FSY31, FSY35, FSY36 ja osan FR8:n päällä FSY33 ja FSY36. Alapuolella olivat hiekkakerrokset FSY111, FSY127 ja FSY128. Alapuolelta otettiin talteen mm. yhden äyrin kolikko vuodelta 1720 yksiköstä FSY111 (KM 2008051:2474) ja ”Stop sand ö”-tekstillä leimattu lasi (KM 2008051: 2466, liite 2). Samanikäisiksi tulkittiin seuraavat yksiköt: 1) FSY38 1. kivikerran lomassa $x=447-449$, $y=484$), 2) hiekka- ja hiesuysköt FSY31, FSY36, FSY39 1. kivikerran päällä ja välissä 3) ruskea hiekka FSY60 1. kivikerran lomassa tai alla, 4) hiekkayksiköt FSY49 ja FSY63 2. kivikerran välissä 5) hiekka- ja hiesuysköt FSY61 ja FSY81 sekä FR12 3. kivikerran lomassa 6) hiekka FSY64 4. kivikerran päällä 7) hiekka- ja hiesuysköt FSY107 ja FSY109 4. kivikerran lomassa 8) hiekka FSY105 4. kivikerran päällä, 9) hiekka ja maatunut puu FSY108 4. kivikerran alla, 10) hiekka- ja hiesuysköt FSY111 ja FSY127 5. kivikerran alla ja lomassa ja 11) hiekka FSY128 6. kivikerran välissä, dokumentointitasossa, jossa FR27-tunnuksella dokumentoitu pohjoinen rakenteen osa oli jo näkyvissä. Lisäksi rakenteen eteläosaan liittyi FSY38 ja yksikön FSY38 ja FSY60 alta on dokumentoitu läikkä harmaata hiilistä, ruosteenpunaista hiekkaa (FSY59), joka liittyi 1. kivikertaan, ja myös ruosteenpunertava tai vaaleanharmaanruskea läikkä, likainen hiekka yksikkö FSY62. Samanikäisiksi tulkittiin rakenteiden osat FR1, FR5=FR16 ja FR7.

Rakenteeseen liittyvät yksiköt ovat siis pääosin erilaisia hiekka- ja hiesukerrosia, jotka olivat havaittavissa läikkämaisina alueina kivikerrosten välissä. Monet dokumentoiduista yksiköistä ovat hyvin samankaltaisia, eikä niiden välisiä eroja esimerkiksi kuvissa juurikaan erotu. Kadun reunamilla oli havaittavissa useita selkeitä juovamaisia alueita, jotka liittyvät kadun reuna-alueille (kartat 49-54). Tällainen yksikkö oli esimerkiksi eteläpuolella ollut FSY93. Kivikerran 1. tuntumaan liittyi myös kellertävän hieno hiekka ja hiesu FSY174, joka oli tasoitteeksi tulkittava kaistale yksiköiden FSY111, FSY128 ja FSY131 alla. Rakenteen läheisyyteen liittyi, sekoittunut yksikkö FSY41 sekä 4. kivikerran läheisyyteen, ruutuun $x=449$, $y=488$ yksikön FSY64 alle ja FSY61:n päälle yksikkö kellertävänruskea hiekkäläikkä FSY8. FR6:n itäpuolella sijaitsi kirjava, juovamainen kerroksittainen hiekka-alue ja hiesu FSY110, joka sijaitsi kadun suuntaisesti koko sen pituudelta itäpuolella. Yksikön päällä olivat yksiköt FSY40, FSY64 ja FSY81 ja alapuolella yksiköt FSY111, FSY128 ja FSY176, joten se sijoittuu neljännen kivikerran alapuolelle. Rakenteen pohjoispuolelta dokumentoitiin myös pieni hiekkäläikkä, yksikkö FSY148. Lisäksi profiilimpiirtovaiheessa erotettiin vielä noin metrin pituinen yksikkö mustaksi maatunutta puuta ja vaaleaa hienoa hiekkaa sisältänyt yksikkö FSY268 ruudusta $x=447$, $y=484$. Mahdollisesti kohdissa on ollut kiveämättömät alueet, johon esimerkiksi sadevesi on virrannut. Ojia ei profiileissa havaittu.

Rakenteen osaan liittyi lukuisia yksiköitä, mutta suhteellisen vähän löytöjä. Yksiköstä FSY31 löydettiin mm. simpukkapiipun kopan osa (KM2008051: 1926) ja yksiköstä FSY81, kantaleimoilla 2 ja N varustettu piipun kopan osa (KM 2008051: 2247) ja FSY64 wettervik-leimainen liitupiipun varsi (KM 2008051:2178). Liitupiiput ajoittuvat pitkälle ajalle: simpukkapiiput 1700-1800-luvulle, wettervi-

leimatut piiput ajoittuvat ajalle noin 1755-1728 (1828), ja numeroleimatut piiput liittyvät samaan tehtaaseen.⁸⁰ Ajoittavien löytöjen perusteella rakenteelle saadaan vain hyvin pitkälle ajalle ulottuva ajoitus, ja vanhin ajoitus on neljännen kivikerran alapuolelle liittyvällä rahalla, joka oli vuodelta 1720. Löydöt voivat siis olla kuitenkin nuoremmissa kontekstissa.

Yksiköstä FSY61 3. kivikerran lomasta otettiin maanäyte **FMN3**, josta löytyi vain kaksi yksittäistä jäännettä kulttuuririkkaruohoista, mutta yllättäen kosteikko-, suo- ja rantakasveja. Näistä löytyi saroja (*Carex*), rantaluikkaa (*Eleocharis palustris*), viihvilää (*Juncus sp*) ja raatetta (*Menyanthes trifoliata*), vaikkakin vain pieniä määriä, ja ne kertonevat luonnonheinän rehukäytöstä. Pensaskasveista löytyi useita vadelman siemeniä (*Rubus idaeus*) sekä kastematojen kotelopulloja. Yksiköstä FSY108 otettiin maanäyte (**FMN7**) neljännen kivikerran alta. Yksiköstä löytyi hyötykasveista viikunaa (*Ficus carica*), hieman kulttuuririkkaruohoja mm. ahomansikkaa (*Fragaria vesca*), kuusta (*Picea abies*) ja vadelmaa (*Rubus idaeus*), puuhiiltä ja hyönteisiä.⁸¹

Kadun viimeisen kivikerrokset dokumentoitiin rakennenumeraalla **FR27**. Kivien määrä väheni huomattavasti, joten katukiveyksen uskottiin loppuvan, ja kaivausalueen pohjoispäästä esille tulevan rakenteen osan olevan mahdollisesti eri rakennetta. Syvemmälle kaivettaessa huomattiin, että oletus oli väärä. Seuraava dokumentointitaso oli kuudes, ja se koostui litteistä luonnonkivistä, joita aluksi tuli esille kaarimaisesti, noin koillis-lounais-suuntaisesti (kartta 53) kaivausalueen pohjoisosasta. Rakenteen osa dokumentoitiin vielä osin tunnuksella FR6 (kaivausalueen eteläpää), mutta jo myös tunnuksella FR27. Rakenteen sijainti oli kuitenkin hieman idempänä kuin aiemmat dokumentoidut katukiveyskerrokset. FR27:n kivet kuljivat kohti FR6-rakenteen osan nimellä dokumentoitua kivikeskittymään kaivausalueen eteläosassa. Syvemmissä kaivauskerroksissa rakenteen osa muuttui jälleen FR6:n kaltaiseksi katurakenteeksi. Rakenne sijoittui ruutuihin x=449-451, y=484-490. Kuudennen kivikerran korkeus oli noin 4,02-4,10 m mpy. Seitsemännessä kivikerrassa kivet keskittyivät hieman kiilamaisesti kaivausalueen pohjoispäähän, josta kivinen alue kapeni kaivausalueen eteläpäähän, mutta laajeni hieman kaivausalueen länsireunassa. Kivisen alueen leveys oli noin 0,2-2,8 m, ja korkeus oli noin 3,88-4,06 m mpy (kartta 54). Kahdeksannen kivikerran dokumentointitason leveys oli noin 2,4-3,3 m (kartta 55). Katutaso oli jälleen selkeä, mutta se keskittyi enemmän idemmäs ja kaartuili. Kivet olivat pääosin pieniä, mutta selkeästi suurempia kuin ylemmissä dokumentoiduissa katukerroksissa. Ne olivat myös hieman kulmikkaampia ja selkeästi litteitä. Kivet olivat halkaisijaltaan noin 10 cm tai keskikokoisia, halkaisijoiltaan enimmillään noin 40 cm. Joukossa oli myös suuria litteitä kiviä, joiden halkaisijat olivat noin 0,86-1,20 m. Ai-

⁸⁰ Åkerhagen 2004, s. 24 Wettervikin tehtaan toiminnasta; Åkerhagen 2007, s. 28-29, 169, 344, 345, 371, 372, 400, 408, 412, 432, 433 ja 478. Joitakin simpukkapiipputyyppejä voidaan ajoittaa tarkasti, mutta osa vain yleisesti 1700-luvulle ja todennäköisesti ruotsalaisvalmisteisiksi; Makkonen 1991, s. 50-51. Simpukkapiiput ajoittuvat pitkälle ajalle. Makkonen on ajoittanut ne 1700-1800-lukujen piipuiksi.

⁸¹ Lempiäinen 2008, s. 8-9, 13-14.

emmissä kerroksissa suurempia, tasapintaisia luonnonkiviä ei ollut. Dokumentoidun kivikerran korkeus oli 3,85-4,49 m mpy. Luultavasti tämä osa katu on selkeästi vanhempi, ja ajalta ennen varhaisimpia asemakaavoituksia, löytöjen perusteella jopa 1600-luvun viimeisiltä vuosikymmeniltä. Osa kivistä ulottuu myös useampiin dokumentointikerroksiin, joten katukerrokset voivat olla myös samanikäisiä.

Rakenteen osan yläpuolelta dokumentoitiin seuraavia kerroksia: hiilikerros, palokerros FSY175, hiekka- ja hiesukerros FSY177, hiekka- ja maatunut puu FSY189, FSY193, joka oli myös FR27 kivien lomassa kauttaaltaan eli samanikäinen sen kanssa, ja savinen hiesu FSY199. Alapuolella oli myös kerrosta FSY189, mutta sieltä dokumentoitiin myös hiesukerros FSY199 ja kadun reunamilta keskiruskeat hiekkakerrokset FSY112, FSY213=FSY214 ja FSY219. Näistä FSY112 irtonainen hiekka saattoi olla sekoittunut. Lisäksi ruutujen x=447-449, y=484-486 alueelta dokumentoitiin FSY188 vaaleankeltainen hiekka, joka on tulkittu tasoitekerrokseksi rakennetta FR6=FR27 perustettaessa, vaikka se ei olekaan suoraan siihen yhteydessä. Kerros sisälsi hienoa hiiltä ja maatunutta puuta. Yksikön yläpuolella oli yksikköä FSY171 ja alla FSY188. Läheisesti rakenteen osaan liittyi myös yksikkö FSY216, joka oli vaaleanruskea keskiruskea hiekka. Se liittyy mahdollisesti myös rakenteen osan FR27 perustamiseen, toisin sanoen maan tasoittamiseen kiveyden laskemista ajatellen. Se sijaitsi rakenteen alapuolella ja vieressä ruudussa x=447, y=486. FR27:n itäpuolella oli myös FSY217 vaaleanharmaa hiesu, joka tulkittiin mahdolliseksi tasoitekerrokseksi ruudussa x=451, y=486. Profiilinpiirtovaiheessa ruudun eteläseinämästä x=447, y=484 erotettiin vielä yksikkö FSY267. Samanikäisiksi tai lähes samanikäisiksi voi tulkita rakenteiden osat FR21, FR24, FR25 ja mahdollisesti FR25:n kanssa samaan, vaikkakin sen alapuolella olevaan rakennekokonaisuuteen kuuluva FR26. Yksiköistä löytyi hyvin tyypillisiä löytöjä koko kaivauksille mitenkään väheksymättä löytöjä, näistä mainittakoon esimerkiksi yksiköstä FSY189 löytynyt kivisaviastian pala. Mainittakoon, että kyseisen yksikön FSY189 alta dokumentoitiin myös löydön FSY220 musta hiili, joka oli ohut palokerros ruuduissa x=449, y=486 ja x=449, y=486.

Rakenteen osa on Östergatanin nimellä karttoihin merkitty katu, joka varhaisimmillaan näkyy jo vuoden 1735 asemakaavakartassa (kuvat 2, 4), mutta asemakaava siis noudatteli myös jo vanhempaa kaupungin käytössä ollutta asemakaavaa. Katu on nimetty ensimmäisen kerran vuoden 1783 kartassa (kuva 8.) Myöhemmilleen katu näkyy vuoden 1835 kartassa (asemointikartta 11). FR27:n kohdalla kadussa oli selkeä katkos, löytöjen perusteella mahdollisesti sen alta tulleet rakenteen osat isoavihaa (v. 1714) vanhempia, Pietarsaaren kaupunginmuseossa tehdyssä asemoinnissa kadun sijoittuminen kaivausalueelle näkyy selvästi. Jotta kadun osille voidaan etsiä ajoitusta, on huomioitava myös muiden rakenteiden osien suhteelliset ajoitukset.

5.8. Kivijalkojen osia (FR7, FR18 ja FR13)

Kivirakenteen osa: kivijalka FR7

Kartat: FR7: 49, 50, FR18: 51, 52

Mustavalkonegatiivit: 125904: 16?, 99

Digitaalikuvat: 34-37, 40, 44, 45, 108, 111, 138-140, 161-162, 165, 166, 247, 248, 293, 295, 304, 381, 382, 492-494

Analysoidut näytteet:-

Pohjois-eteläsuuntaisena kulkenut kivirakenteen osa **FR7** kulki kaivausalueen keskivaiheilta hieman itään ruudussa x=447, y=484-490 sijoittuen FR1:n länsipuolelle. Rakenne tulkittiin kivijalan osaksi. Kivet tulivat esiin hieman epämääräisenä alueena, jossa näkyi selkeässä parijonossa olevia kiviä (kartta 49). Kivet olivat pääosin keskikokoisia tai suuria, niiden halkaisijat olivat noin 10-60 cm, ja ne olivat aseteltuina tiiviisti toisiaan vasten. Keskimäärin kivien halkaisija oli arviolta noin 40 cm. Pääosin kivet olivat muodoltaan pyöreähköjä, mutta myös kulmikkaita ja yläpinnaltaan tasaisia. Kivien välissä oli jonkin verran tiilen paloja ja tiilimurskaa. Kivijalka oli leveimmillään noin 1,1 m. Sen näkyvä pituus oli noin 3,6 m. Osa siihen kuuluneista kivistä oli poistettu vuoden 2007 koekaivauksissa rakenteen eteläpäädyistä.

Rakenne jatkui syvemmissä kaivauskerroksissa kivijalkana FR18, joka tulkittiin erilliseksi rakenneosaksi. Rakenteen korkeudeksi mitattiin noin 4,25-4,40 m mpy. Rakenteen yläpuolella olivat yksikkö FSY3 ja ruosteenpunainen ja vaaleanharmaa hiekka FSY37. Alapuolella olivat puolestaan sekoittuneet hiekkakerrokset FSY34, FSY54 ja FSY83 sekä rakenteiden osat FR10 ja FR18. Myös kivien välissä oli yksikköä FSY34 ja myös yksikköä FSY104 keskiruskea ja vaaleanruskea erittäin hieno hiekka. Yksiköt olivat hyvin vähälöytöisiä. Kivijalka on mahdollisesti samaa rakennetta FR13:n kanssa. Kivijalka on samalla tasolla dokumentointitaso 2 kanssa, eli se liittyy Östergatanin vieressä olevaan kortteliin ja sen korttelirakenteisiin. Se jatkui dokumentointitasojen 1-3 tai 4 ajan (rakenteen vaihtuminen FR18:ksi on osin tulkinnallinen), ja se jatkuu hajanaisesti kaivausalueen halki, joten kysymyksessä on ka-tua rajannut rakennelma.

Kivijalan kaksi ensimmäistä kertaa on tulkittu kuuluvan rakenteeseen FR7. Rakenteen vaihtuminen ja kivistöjen laskeminen on kuitenkin tulkinnallista. Rakenteenosa FR18 on tulkittu erilliseksi, koska kivien määrä väheni alemmissa kerroksissa huomattavasti, ja niiden koot pienenivät. Kivet olivat pieniä tai keskikokoisia, ja niiden joukossa oli myös tiiliä. Kivet sijaitsivat myös hieman hajanaisesti. Kivijalka on siis todennäköisesti vanhempaa rakenteen osaa. Kivijalan osa sijaitsi ruuduissa x=445-447, y=488-490, ja se jatkui myös pohjoisprofiiliin. Kivijalan alin, siis eri kivilajaksi tulkittu osa, koostui kulmikkaista pienistä tai suurista kulmikkaista luonnonkivistä ja muutamista suurehkoista tiilistä. Rakennetta oli kolmessa eri kerrassa, osittain dokumentointitasossa 2 ja tasoissa 4-5, siten että osa suuremmista kivistä ulottui molempiin ensimmäisiin kerroksiin. Kivien halkaisijat olivat noin 10-15 cm ja 40-50 cm.

Kivijalan pituus oli noin 3, ja leveimmillään se oli noin 1-1,5 m. Rakenteen osan korkeus oli noin 4,08-4,39 m mpy.

Kivijalkaan liittyi useita eri yksikköjä: yläpuolella yksiköt FSY34, FSY49, FSY83, FSY103 ja FSY104 sekä rakenteen osa FR7 ja alapuolella yksiköt FSY100, FSY138 ja FSY168. Yksikkö kirjava, hiilinen hiekka FSY100 oli runsaslöytöinen: siitä otettiin talteen mm. fajanssi-, piiposliini- ja punasaviastioiden paloja, useita liitupiippujen varsien katkelmia ja koppien osia mm. N-leimattu liitupiipun kanta (KM 2008051:2396), ikkuna- ja esinelasia sekä rautaesineitä. Löytöjen perusteella rakenteen osa ajoittuisikin 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta 1800-luvulle. Yksikkö FSY170, joka rajautui FR18:aan, tulkittiin samaksi kerrokseksi FSY100:n kanssa. FSY100:n alla oli myös palokerros, musta hiili FSY185, joka sijaitsi ruudussa $x=437$, $y=484$ rakenteiden osien FR18 ja FR25 eteläpuolella. Samanikäisiksi FR18:n kanssa tulkittiin rakenneosat FR10, FR14 ja FR17, jotka olivat siis pienen rakennuksen perustukset. Rakennuksen perusta meni selkeästi kivijalan ylemmän osan (FR7) alapuolelle, siten että rakenteen laudat olivat sen alapuolella.

FR18:n ja FR6:n välistä dokumentoitiin yksikkö FSY126, harmaanruskea keskikarkea hiekka sekä FSY165 keskiharmaa hieno hiekka, jonka joukossa oli oransseja juovia ja pieniä tiilenpaloja. Yksikön alla oli palokerros FSY186 ruudussa $x=437$, $y=484$. FR18:n eteläpuolelta dokumentoitiin myös maatuneen puulastun ja hiesun kaareileva kaistale FSY173. Alueelle, yksiköiden FSY126, FSY167, FSY108 alapuolelle ruutuihin $x=447-449$, $y=488-490$, liittyi myös FSY171, joka oli keskiharmaa savea ja tiilimurskaa. Yksikköön FSY126 liittyi liitupiipun osa, jonka kannan sivulla oli tähti- tai kukkakuvio, mutta tälle ei löytynyt vastinetta (KM 2008051:2580). Kivijalka FR7 oli samalla tasolla FR1:n dokumentointitaso 2 kanssa, eli se liittyy Östergatanin vieressä olevaan kortteliin (ajoitus ks. luku 3.17).

FR13 Kivirakenteen osa: kivijalka

Kartat: 49, 50

Mustavalkonegatiivit:

Digitaalikuvat:

Analysoidut näytteet:-

Pohjois-eteläsuuntainen pitkänomainen kivirakenteen osa (**FR13**) sijaitsi kaivausalueen keskivaiheilla ruuduissa $x=445-447$, $y=484-486$, siten että sen keskikohta oli lähes linjan $x=447$, $y=484$ suuntainen. Kivijalkaksi tulkittu rakenteen osa tuli esiin rakenteen FR5 ja yksikön FSY30 alapuolelta (dokumentointitaso 2, kartat 49-50). Kivijalan kivet olivat kulmikkaita ja melko suuria, ja niiden halkaisijat olivat noin 45-65 cm. Kivet olivat tiiviisti toisiaan vasten muodostaen lähes parijonon. Kivijalka leveni kuitenkin pohjoiseen ja yhdistyi yksittäisinä kivinä rakenteen osaan FR7. Rakenteen osan FR13 pituus oli noin 1,80 m ja leveys noin 80 cm. Rakenteen osan korkeus oli noin 4,49-4,82 m mpy kivien yläpinnasta mitattuna. Sen alapuolella oli mustanharmaa, hiekansekaista savea FSY102 paksusti. Kyseessä oli mahdollisesti tiivistesavi tai tasoitekerros. Yksikkö oli samanikäinen FR5:n, FR7:n ja FR12:n kanssa. Kivijalka

näyttää muodostavan pitkän rakenteen yhdessä FR7:n ja vuoden 2007 koalueen rakenteen FR1 kanssa.⁸² FR13 on rakenteen FR5:n ”reunalla” itäpäässä ja on luultavasti ollut osa samaa purettua rakennekokonaisuutta. FR13 näyttäisi liittyvän rakenteensa FR7, mahdollisesti myös rakenteen osaan FR5=FR16. FR13 on rakenteen FR5:n ”reunalla” itäpäässä ja on luultavasti ollut osa samaa rakennekokonaisuutta, joka on purettu. Ajoitukseksi voidaan arvioida vanhemmaksi kuin vuosi 1834, jolloin on Linds kogin talon palovakuutus tehty. (ks. luku 3.17.)

5.9. Hirsirakennuksen perusta FR10, FR14 ja FR17

FR10 Hirsirakennuksen perusta

Kartat: 49-53

Mustavalkonegatiivit: 125904: 33, 40, 99, 117

Digitaalikuvat: 70-72, 84-84, 103, 105, 109, 110, 130-140, 147, 148, 151, 152, 161, 162, 166, 230-231, 249-250, 258, 265, 289, 293-295, 304, 312, 356, 381, 382, 470, 472, 478, 491, 492, 494, 566

Analysoidut näytteet: FMN5

Puurakenne, joka koostui itä-länsisuuntaisista laudoista ja niiden alla olleista pohjois-eteläsuuntaisista hirsistä (**FR10**), sijaitsi kaivausalueen keskivaiheilla pohjoisreunassa ruuduissa x=434-445, y=488-490. Puurakennetta näkyi ensimmäisen kerran dokumentointitasossa 2, ja se jatkui dokumentointitasoon 6 saakka (kartat 49-53, kuva 55). Rakenne koostui itä-länsisuuntaisista laudoista ja lankuista, ja niiden päällä oli puulastua ja puunpaloja. Lautoja ja lankkuja oli noin 10 kpl vierekkäin, ja osa niistä oli erittäin maatuneita, ja ne olivat painuneet alimpia seinähirsii vasten. Länsipäädyn kulmissa oli myös yläpinnaltaan tasaiset, pyöreähköt lattian nurkkakivet. Lautojen pituus oli 2,30-2,90 m, leveydet 26-35 cm ja paksuudet 2,5-5,5 cm. Rakenteen itä- ja pohjoispäässä oli säilynyt osin myös alimpia seinähirsii pohjois-eteläsuuntaisesti. Hirsien pituudet olivat 0,88-2,33 m, ja halkaisijat olivat 18-31 cm. Hirret olivat osin pyöröhirsii, mutta hirsi nro 1 oli neliömäiseksi veistetty ja reiällinen. Lattialaudat olivat painuneet FR7:n alle.

Myös lautojen alla oli järeät hirsiperustukset. Perustukset koostuivat kolmesta pohjois-eteläsuuntaisesta pyöröhirrestä sekä lännessä ulommasta, erillisestä pyöröhirrestä sekä etelässä itä-länsisuuntaisesta pyöröhirrestä. Myös keskellä oli yksi pohjois-eteläsuuntainen hirsi, joka tuki lankkuja niitä vastaan. Puurakennetta kiersi pienistä kivistä pienten kivien kehä FR17 perushirsien ympäri kiertäen rakennuksen reunat ulkopuolelta (kartat 51-53). Lisäksi rakenteen pohjoispuolella sijaitsi puoliympyränmuotoinen kivikehä FR14 (kartta 50). Lautatason korkeus oli noin 4,16-4,40 m mpy, ja perustusten korkeus oli noin 4,18-4,36 m mpy. Lautalattian leveys oli noin 2,60 m, ja pituus oli enimmillään noin 2,88 m.

⁸² Oikarinen 2008, s. 59-64. Liite 7, s. 30.

Kuva 55. *Alue F, kaistale 3, taso 2, FR10. Digitaalikuva MV:RHOA*

Yläpuolella olivat yksiköt FSY3, FSY25, FSY26, FSY28, FSY32, FSY58 ja osittain myös rakenteenosa FR7. Yksiköistä FSY58 oli lattialaudoituksen päällä olevaa hiekkaa. Alapuolella olivat yksiköt FSY47, FSY51, FSY96, FSY101 ja FR25. Lisäksi läheisyyteen liittyi myös yksikkö FSY46, joka oli kaivausalueen pohjoisreunassa FSY25:n alla, ja vaaleanharmaan hienon hiekan yksikkö FSY50 ruudussa $x=433$ $y=488$. Yksikössä FSY47 olevat suuret puulastut ovat todennäköisesti hirsikehikon perushirsien veistämiseen liittyvää jätettä. FSY51=FSY91 oli hiiltynyt kerros, joka oli myös FR10:n perustamiskerros kuten multamainen ja puulastuja paljon sisältänyt kerros FSY96:kin. FR10:n alta dokumentoitiin myös pienialainen hiekka-alue, yksikkö FSY153 sekä yksikkö FSY154 FR10:n keskimmäisen pohjois-eteläsuuntaisen hirren alta, joka oli maatunutta puuta. Lisäksi FR10:n alla oli vaaleanharmaanruskeaa hienoa hiekkaa (FSY155), joka jatkui myös rakenteen ulkopuolelle. Maatunutta puuta ja hiiltä sisältänyt juovamainen yksikkö sijaitsi täysin FSY100:n sisällä. Kerroksessa oli myös hyvin paljon luuta. Rakenteeseen liittyi läheisesti myös tumma puulastujen ja oksien sekainen yksikkö FSY97 ruudussa $x=439$, $y=488$, yksiköiden FSY46, FSY71, FSY74 ja FSY98 alla. Yksikön päällä oli myös harmaanruskeaa hienoa hiekkaa, FSY98. Yksikkö on roskainen kerros, ja hiekka oli likaista. Osin FSY97:än alla oli oranssia ja vaaleanruskeaa hiekkaa FSY125, joka oli pienialainen yksikkö ruudussa $x=437$, $y=490$. Samanikäinen rakenteen kanssa oli lattiatasoa kiertävä kivirakenteen osa FR17, kivikehä rakenteen ulkopuolella FR14, kivijalka tai mahdollinen aidan osa FR18 ja yksikkö FSY100, hirsitason sisäpuolella. Rakenteeseen liittyvistä yksiköistä löytyi mm. FSY47 kimpiaastian lauta (KM 2008051: 2101, FSY51 ns. simpukkakoristeisen liitupiipun kopan osa (KM 2008051: 2111) ja FSY96 metalliveitsi (KM 2008051: 2369). Löydöt antavat rakenteen osalle jälleen pitkälle ajalle ulottuvan ajoituksen. Suhteelliset ajoitukset muiden rakenteiden kanssa ovat ainoa tapa selvittää rakenteen osan ikää, näiden avulla saadaan ajoitus 1700-luvun jälkimmäinen puoli vuo-

teen 1834 (ks. luku 3.17.). FR10:n ulkopuolelta lännestä ja myös rakenteen alta dokumentoitiin läikikästä vaaleanruskeaa hienoa hiekkaa ruudussa x=439, y=490. Yksikkö oli palanut ja mahdollisesti samaa yksikköä kuin FSY100.

Rakenteen FR10 lattiatason yläpuolelta otetusta maanäytteestä yksiköstä FSY96 otetusta maanäytteestä **FMN5** löytyi runsaasti erilaisia kulttuuririkkaruohoja, jotka ovat kertovat typpipitoisesta maasta ja ihmistoiminnasta. Jäänteitä oli mm. jauhosavikasta (*Chenopodium album*), ruiskattarasta (*Bromus selicanus*), kiertotatarista (*Fallopia convolvulus*), kirjopillikkeestä (*Galeopsis speciosa*), runsaasti rönsyleinikkiä (*Ranunculus acris*), pihatähtimöä (*Stellaria media*), peltotaskuruohoa (*Thlaspi arvense*) ja nokkosta (*Urtica dioica*). Metsä- ja kalliokasveja löytyi sianpuolukkaa (*Arctostaphylos uva-ursi*). Myös kosteikko-, suo- ja rantakasveja oli näytteessä saroja (*Carex sp*), suokurjenjalka (*Comarum palustre*), rantaluikka (*Eleocharis palustris*) ja piippoa (*Luzula sp*). Lisäksi löytyi kuusta (*Picea abies*), pihlajaa (*Sorbus aucuparia*) ja vadelmaa (*Rubus idaeus*) sekä kastematoja ja kotelopulloja.⁸³

FR14 Kivirakenteen osa: kivikehä (tulisija)

Kartat: kartta 50

Mustavalkonegatiivit: 125904: 59 (taso 2)

Digitaalikuvat: 152, 153

Analysoidut näytteet:-

Pieni puoliympyränmuotoinen kivikehä **FR14** sijaitsi kaivausalueen pohjoisreunassa (ruutu x=443, y=490) FR10:n pohjoispuolella luoteiskulmassa jatkuen pohjoisprofiiliin. (kartta 50, kuva 56) Kivikehä koostui pienistä kivistä, joiden halkaisija oli 6-12 cm. Kehän osittainen halkaisija oli pohjois-eteläsuuntaisesti 20 cm ja itä-länsisuuntaisesti kivien sisäreunoista mitattuna 48 cm. Kivien keskellä ja yläpuolella oli hiiltä ja tummaa hiekkaa **FSY84** ja hiilistä hiekkaa FSY25. Yksiköstä FSY84 otettiin talteen ainoastaan ikkunaliasia. Rakenteen korkeus oli 4,22-4,29 m mpy. Alapuolella oli palanut, hiilen sekainen kirjava hiekkakerros FSY100. Yksikkö oli myös FR10:n perustamiskerros, joten rakenteiden osat ovat keskenään samanikäisiä. Rakenne muistuttaa pientä tulisijaa rakennuksen pohjoispuolella. (Ks. ajoitus luku 5.9.)

FR17 Kivirakenne: kivirakenteen osa

Kartat: 51-53

Mustavalkonegatiivit: -

Digitaalikuvat: 295, 304, 478, 295, 304, 478, 293, 304, 478

Analysoidut näytteet:-

⁸³ Lempiäinen 2008, s.8-9.

Kuva 56. *Alue F, kaistale 2, taso 3, FR14. Digitaalikuva MV:RHOA.*

Pienet muodoltaan kulmikkaat luonnonkivet sijaitsivat kehämäisesti rakenteen FR10:n ympärillä, pääasiassa rakenteen ulkopuolella, pohjois- ja eteläsivulla, hieman epä-säännöllisessä jonossa (dokumentointitasot 3-6, kartat 51-53) (**FR17**). Kivet sijaitsivat ruuduissa x=443-445, y=488-490. Kivien halkaisija oli noin 10-15 cm. Lisäksi rakennuksen perustaan kuului kaksi suurempaa, yläpinnaltaan tasaista kiveä, jotka olivat rakenteen FR10:n hirsirakennuksen perustan nurkkakiviä. Kivien halkaisija oli 32-40 cm ja korkeus 4,34-4,47 m mpy (dokumentointitaso 2, kartta 50). Kiviä oli neljässä hieman hajanaisessa kerroksessa, ja ne jatkuivat myös rakenteen FR10:n hirsien alle. Kivet olivat korkeudella noin 4,22-4,39 m mpy. Kivien yläpuolella oli yksikköjä FSY25 ja tummanruskea multamainen kerros FSY103 sekä osa kivirakenteen osaa FR25. Alapuolella olivat yksiköt mustanruskea maatunut puukerros FSY51=FSY91 ja kirjava, hiiltynyt hiekka FSY100. Rakenteenosaa kuului samaan kokonaisuuteen latti- anperustuksen FR10:n, kiviperustuksen FR14:n ja sen itäpuolella sijainneen FR18:n kanssa.

Jos oletetaan hyvin pienen ulkolieden sijainneen rakennuksen FR10:n pohjoispuolella, myös sisäänkäynti pieneen ulkorakennukseen on todennäköisesti ollut tällä sivulla. Tällöin järeimmät hirsiseinät olivat olleet etelä-, pohjois- ja itäsivulla. Näin ollen ne olisivat olleet kantavien seinien alla. Rakennus on ollut pieni ja todennäköisesti esimerkiksi varastorakennus tai aitta. Aitoista löytyy esimerkkejä, joista sisäänkäynti on ollut tehty maata vasten tai ylämäkeen ja kantavat seinät on perustettu hirsille, jotka ovat olleet usein lappeellaan tai lankulle. Rakennuksiin laitettiin monesti vain nurkkakivet, joskus seinien alle laakakiviä, myöhemmin hiekkaa ja pieniä kiviä seinähirsien alle.⁸⁴ (Ks. luku 5.9.)

⁸⁴ Vuorela 1949, s. 130, 166.

5.10. Itäpäädyn nuoret, päällekkäiset kivijalkojen osat ja lautarina (FR11, FR19 ja FR37)

FR11 Kivirakenteen osa: kivijalka

Kartat: 49-50

Mustavalkonegatiivit: 125904: 48-51,

Digitaalikuvat: 123-124, 126, 182

Analysoidut näytteet:-

Pohjois-eteläsuuntainen kivijalka (FR11) sijaitsi aivan kaivausalueen eteläreunassa ruuduissa x=451, y=486-490 (kartat 49-50). Rakenne koostui kulmikkaista ja hyvin erikokoisista kivistä, joista suurimmassa oli neljä porausuraa. Kivien halkaisijat olivat noin 10-70 cm. Kivirakenteen alapuolelta löytyi myös betonin paloja, joten rakenne on ainakin ympäröiviltä kerroksiltaan osittain sekoittunut. Kivijalan pituus oli noin 7 metriä, ja sen päättymispiste on eteläpäässä tulkinnallinen. Kiviä oli 50-60 cm leveästi, ja rakenteen korkeus oli noin 4,21-4,40 m mpy. Kivijalan osa liittyy rakenteeseen FR19 siten, että se sijaitsi aivan samoilla sijoilla, vain hieman syvemmillä. Rakenteen osan yläpuolella olivat kerrokset FSY3, keskiruskea harmahtava hiekka ja sora FSY56 ja tummanruskea karkea hiekka ja puulastuja FSY77. Alapuolella oli yksikkö FSY43 ja rakenteen osaFR19. Rakenteen ympärillä oli myös yksikköä FSY56. Yksiköstä FSY56 otettiin talteen mm. piiposliiniastioiden paloja, liitupiipun varsien katkelmia, esinelasia, pullolasia ja rautanauvoja. Löydöt ajoittuvat näin ollen 1700-luvun viimeiseltä puoliskolta 1800-luvulle. Länsipuolelta dokumentoitiin myös hyvin paljon palokerros FSY70, joka rajautui FR9:ään. Yksikkö oli löydötön, kaistalemainen alue, jonka laajuus ei ollut suuri.

Porausurat ja löydöt viittaavat melko nuoreen, 1800-luvulla rakennukseen. Maata on kuitenkin täytynyt kaivella, koska kivien alta löytyi myös betonin kappaleita. Asemointi (liite 15) ja käytetyt palovakuutusten tiedot eivät sovi täysin kivijalan sijaintiin. Asemoinnissa päätyosaan sijoittuu vuonna 1836 rakennetun rakennuksen pääty, mutta se on kaivausalueen ulkopuolella. Parhaiten sijaintiin sopisi vuonna 1970 rakennettu rakennus (liite 15), jonka kivijalaksi rakenteen osa vaikuttaa liian vanhalta.

FR19 Kivirakenne: kivijalan osa

Kartat: 51-55, 57

Mustavalkonegatiivit: 125904: 102

Digitaalikuvat: 285, 412, 515-516, 616, 651, 652, 655

Analysoidut näytteet:-

Pohjois-eteläsuuntainen kivijalan osa (FR19) sijaitsi ruudussa x=451, y=486-490, aivan kaivausalueen itäreunassa. Kivijalka alkoi dokumentointitasosta 4 ja jatkui aivan alimpiin kaivauskerrokseen saakka leikaten kulttuurikerrokset. Kivijalka koostui suurista pitkänomaisista kulmikkaista kivistä ja pienemmistä kulmikkaista luonnonkivis-

tä. Kivien koot vaihtelivat paljon: pienemmät olivat 4-40 cm ja suuremmat 70-110 cm. Kivijalka alkoi dokumentointitasosta 5 ja jatkui kaivauksen alimpiin kaivauserroksiin saakka. Rakenteenosaan pituus oli 5,80 m ja leveys 96 cm. Korkeus oli noin 3,02-4,25 m mpy. Rakenteen yläpuolelle sijoittui kivijalan osa FR11. Rakenteen yläpuolella oli hiekka- ja hiesuysköt FSY43 ja **FSY132**. Alapuolella olivat tummanruskea hiekka FSY132 ja FR37, joka oli lauta-arina kivijalan kiville. Yksiköstä FSY132 otettiin talteen mm. fajanssi- ja piiposliiniastioiden paloja, posliinia, punasaviastioiden paloja, liitupiippujen varsien paloja, esine- ja ikkunalasia. Kivijalan vierestä dokumentoitiin myös yksikkö FSY130, joka oli pienialainen kerros punertavanruskeaa hiekkaa ja punertavanruskea hiekka (FSY131), joka kulki noin 1,5 metrin leveydeltä koko kaivausalueen halki FR19:n länsipuolella. Lisäksi FR19:n länsireunassa sijaitsi FSY191, vaaleanruskea hieno hiekka ja FSY192 vaaleanharmaa hieno hiekka. Lisäksi rakenteenosaan länsipuolella oli FSY258 tummanharmaa savi, joukossa oli hiiltä x=451, y=487. Samankaltainen yksikkö oli FSY176, joka oli harmaanruskeaa, hienoa hiekkaa, mutta se liittyy todennäköisesti löytöjen perusteella katurakenteeseen. Löytöjä olivat N ja 3⁸⁵ kantaleimattu piipun koppa ja sydänleimatus piipun kopan osat (KM 2008051: 3057 ja 3058) sekä piiposliininpalat. Löydöt ajoittuisivat siten 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta 1800-luvulle.

Kivet ovat tulkittavissa rakennuksen peruskiviksi. Kyseessä on kuitenkin todennäköisesti 1800-luvun loppupuolella rakennettu hirsinen makasiinirakennus, jonka perustukset on voitu jättää ainakin osin paikalleen rakennusta purettaessa. Näin ollen kyseessä voisi olla Pietarsaaren kaupunginmuseossa tehdyn asemoinnin mukaan (liite 15) osa palovakuutuksien mukaan vuonna 1870 rakennettua ja omistajan G. O. Petersenin palovakuutuksessa mainittu puinen ulkorakennusta, joka oli yksikerroksinen ja jonka korkeus oli 9 ¼ kyynärää.⁸⁶ Asemointikartan ja kaivauskartat päällekkäin laitettaessa kaivausalueen itäreunaan osuu erittäin hyvin vuonna 1970 rakennettu rakennus, jota rakenne ei näyttäisi olevan (liite 15). Yläpuolisen FR11:n alapuolelta löytyi myös merkkejä sekoittuneista yksiköistä, mutta sekin vaikutti huomattavasti vanhemmalta kuin 1970 rakennettu rakennus.

On tietenkin mahdollista, että kyseessä on rakennus, jota ei näy asemointikartassa. Vuoden Lindskogin talon 1834 palovakuutuksen rakennukset, joskin hyvin kokeiluluonteisesti jälkitöiden aikana yleiskartalle asemoituna, asettuvat kuitenkin kauemmaksi kivijalasta (kuva 66). Rakenteen yläpuolella oli kivijalan osa FR11, joka oli siis osin sekoittuneissa kulttuurikerroksissa. FR19:ää ympäröivät kerrokset eivät olleet sekoittuneelta, mutta kivijalka oli kaivettu vanhempiin kulttuurikerroksiin, ja erilaiset täytehiekkakerrokset olivat näkyvissä ympärillä. Kivet jäivät paikalleen kaivausalueelle, eikä niitä poistettu niiden suuren koon takia. Kaivinkone ei yltänyt kai-

⁸⁵ Åkerhagen 2004, s. 24. N-kantaleimallisia piippuja on valmistanut ainakin ruotsalainen Mathias Nyberg (1755-1820), jonka mukaan tunnetaan Nr. 2 ja Nr 3. -leimatut piiput.

⁸⁶ Städernas allmänna brandstods-bolag i Finland. Palovakuutus N:o. 7232, 9.7.1970. G.O. Petersen.

vauksen loppuvaiheessa enää ottamaan niin suuria kiviä pois, siten että muut vanhemmat paljastuneet rakenteiden osat eivät olisi vahingoittuneet.

FR37 Puurakenteen osa: lauta-arina

Kartat: 57

Mustavalkonegatiivit: -

Digitaalikuvat: 724, 726, 727

Analysoidut näytteet:-

Lauta-arina **FR37** sijaitsi ruuduissa $x=451$, $y=484-488$ (kartta 57). Laudat kulkivat pohjois-eteläsuuntaisesti rakenteen **FR19** alapuolella. Lautoja oli eteläpäässä kaksi rivissä, pohjoisempana kivijalan alla näkyi myös lauta, joka oli jatkoa puurakenteelle, eli eteläpään laudoista on todennäköisesti tuhoutunut lautoja. Dokumentoidun rakenteen pituus oli 5,45 m ja leveys 44-84 cm. Laudat jatkuivat eteläprofiiliin. Rakenne koostui laudoista, joiden mitat olivat 180-187 cm, leveydet 10-19 cm ja paksuudet 2-3,5 cm. (liite 11) Rakenteen puiden yläpinnan korkeudeksi mitattiin 3,67-3,87 m mpy. Yläpuolella olivat yksiköt **FSY132**, **FSY257** ja **FR19** ja alapuolella **FSY212**. Yksiköistä otettiin talteen mm. (**FSY257**) punasaviastian paloja, esine- ja ikkunalasiasia sekä rautanauloja. Yksikkö **FSY212** oli löydötön. Lautarakenne voi kuulua sen yläpuolella olevaan kivijalkarakenteen (**FR19**) perustuksiin arinarakenteena.

5.11. Tiilitason osa (FR20) ja sen läheiset kivi- ja tiilirakenteiden osat (FR21-FR23)

FR20 Tiilitason osa

Kartat: 52

Mustavalkonegatiivit: 125904: 92

Digitaalikuvat: 335-339, 352-354, 428

Analysoidut näytteet: FMN6

Tiilitaso sijaitsi kaivausalueen länsipäässä eteläprofiilista alkavana ja laajenevana kielekkeenä (**FR20**), joka kuitenkin kapeni pohjoiseen kärkikolmion muotoiseksi dokumentointitasossa 5 (kartta 52, kuva 57). Rakenne sijaitsi ruutujen $x=437-441$, $y=484-488$ alueella. Rakenteella oli selkeä kaakko-luoteissuuntainen kaartuva reuna, jonka tiilet olivat säännöllisessä rivissä. Rakenteen osa jatkui myös eteläprofiiliin. Taso muodostui tiilistä, jotka olivat sekä kokonaisina että murskaantuneina. Murskaantuneet tiilet sijaitsivat enemmän länsiosassa, itäosassa oli enemmän kokonaisia tiiliä varsinkin kielekkeen reunassa. Osa tiilistä oli selvästi laitettu paikalleen, mutta itse tiili oli murskaantunut, jolloin niistä oli havaittavissa enää niiden ääriviivat. Valtaosa rakenteesta oli myös palanut. Rakenteen sisäpuolella selkeää järjestystä, esimerkiksi kuvioita ei ollut, vaikka kieleke oli erittäin säännöllinen ja huolellisesti muotoiltu rakenne. Reunoista läntinen oli murskaantuneempi ja reunat vaikeammin erotettavissa. Kivien välissä oli sekä murskaantunutta tiiltä, että tiivistä vaaleaa savea **FSY122**. Yksi

Kuva 57. *Alue F, taso 5, FR20 alaosassa oikealla. Digitaalikuva MV:RHOA.*

köstä otettiin talteen mm. fajanssiastian paloja, punasavipadan kahva, liitupiippujen varsia, esinelasia, ikkunalaria ja rautanauvoja. Yksiköiden FSY122 ja FSY123 alapuolelta dokumentoitiin keskiruskea hienohko hiekka, joka sijaitsi FR20:n itäpuolella ja FR21:n eteläpuolella, ja tumman ja vaalean hiekan yksittäinen kerros. Yksikössä oli myös maatonutta puuta ja puulastuja. FSY122:n alapuolelta ruudusta x=441, y=486 dokumentoitiin harmaa ja keskiruskea hiekka ja valkoisia savilaikkuja. Yksikkö oli erittäin tiivis, ja se sijaitsi koekaivausalueen länsipuolella liittyen siis lähellä olleisiin rakenteisiin.

Rakenteen pituus pohjois-eteläsuuntaisesti oli noin 5,20 m ja leveys itä-länsisuuntaisesti 4,8 m. Rakenteen korkeus oli noin 4,27-4,45 m mpy. Rakenteen ulkopuolella idässä hieman erillään oli myös kaksi tiilikeskittymää, jotka kuuluvat samaan kokonaisuuteen. Molempien halkaisijat olivat noin 0,8-1,0 m. Rakenteen yläpuolella olivat yksiköt FSY95 (puulastua), FSY114 (hiesua), FSY115 (maatonutta puuta ja punertavaa hiekkaa) ja FSY122 (vaaleanharmaa savi ja tummanruskea hieno hiekka), jota oli myös rakenteen välissä. FSY122 oli erittäin kova kaivaa, ja hiekan joukossa oli vaaleita savikokkareita, osittain joukossa saattoi olla myös kalkkia. Yksikkö on tasoitekerros. Alapuolella olivat yksiköt FSY116 (rakenteen perustamiskerros), FSY139 (harmaa tiilimurskainen hiekka), FSY142 (hieka- ja hiesu) ja FSY151 (pienialainen hiekka- ja tiiliyksikkö).

Yksiköistä otettiin talteen mm. runsaasti fajanssiastioiden paloja, piiposliiniesineen reunapala, runsaasti punasavikeramiikkaa, kaksi wettervik-stockholmsanoilla leimattua liitupiipun vartta (KM2008051: 2316, 2319) ja toinen pelkästään stockholm-sanalla leimattu varren pala (KM2008051: 2316), runsaasti koristelemattomia varren paloja, esine- ja ikkunalaria sekä mahdollinen paperiveitsen osa (KM 2008051:2351) sekä useita muita metalli-, nahka ja puuesineiden osia (FSY95). Muuta yksiköt olivat vähälöytöisempiä. Alapuolelta otettiin talteen fajanssiastioiden paloja,

kohokuvioituja kivisaviastioiden paloja, piiposliinia, punasavikeramiikkaa ja yksi liitupiipun varren osa (FSY116). Yksiköstä FSY151 löytyi punasaviipiipun kopan osa, jossa olivat kantaleimat A ja O (KM 2008051:2872). Samanaikaisesti esillä dokumentoitavassa tasossa olivat rakenteet FR21, FR22 ja FR24 sekä FR10 ja FR15 alimmat osat. Lisäksi rakenteeseen liittyvien yksiköiden lisäksi mainittakoon, että yksikön FSY95 alta dokumentoitiin yksikkö FSY117, joka oli maatunutta puuta ja keskiruskeaa, tiivistä hiekkaa ruudussa x=439, y=488. Yksikkö oli likainen kerros. Saman yksikön alle liittyi myös kellertävän oranssi ja vaaleanharmaa hieno hiekka FSY119, joka oli hyvin pieni läikkä ruudussa x=439, y=488 sekä jo aiemmin mainittu yksikkö FSY114. Lisäksi rakenteen pohjoispuolelta ruudusta x=443, y=484 dokumentoitiin FSY211 vaaleanharmaa, kellertävän hiekan sekainen hiesu, joka oli mahdollisesti taasoitekerros. Piiposliiniastioiden perusteella rakenne ajoittuisi aikaisintaan vuoden 1760 jälkeen.⁸⁷

Yksiköstä FSY116 otettiin maanäyte FMN6 rakenteen FR20 päältä. Näytteistä löytyi hyötykasveista viikunaa (*Ficus carica*) ja humalaa (*Humulus lupulus*). Kulttuuririkkaruohoja löytyi tästäkin näytteestä runsaasti, hyvin samankaltaisia kuin FR10:n päältä (FMN5). Tässäkin näytteessä oli eniten rönsyleinikkiä (*Ranunculus repens*), mutta myös harvinaisempaa rautanokkonen (*Urtica urens*). Kosteikko-, suo- ja rantakasveja saroja (*Carex sp.*), suokurjenjalkaa (*Comarum palustre*) ja piippoa (*Luzula sp.*). Näytteessä oli suuri määrä kuusen neulasia (*Picea abies*) ja vadelmaa (*Rubus idaeus*) sekä sienien rihmastopahkoja.⁸⁸

Rakenneosaa on muodoltaan hyvin säännöllinen taso, joka on kattanut pihan-alueen. Muodolle ei ole selkeää selitystä, voi olla että kaarimainen muoto on koriste tai palvellut pihan käyttöaluetta. Rakenneosaa on luultavasti tuhoutunut osittain pallossa. Rakenne on voinut jatkua myös hieman länteen, koska toista reunaosaa ei löytynyt, ja etelään se on jatkunut profiilin perusteella. Luultavasti se kuuluu siis laajempaan kokonaisuuteen, jota ei kaivausalueelta voi täysin hahmottaa. Rakenteeseen kuuluvien löytöjen perusteella se ajoittuu 1700-luvun jälkimmäiselle puoliskolle. Piiposliinia oli löydöissä kuitenkin vain vähän. Rakenneosaa kuuluu useiden eri rakenneosien muodostamaan kokonaisuuteen, jota on osin tutkittu jo vuoden 2007 koekaivauksissa.

FR21-FR23 Kivi- ja tiilirakenteiden osia

Kartat: 52-55

Mustavalkonegatiivit: 125904: 99, 116, 117, 119

Digitaalikuvat: 335, 356, 339-341, 355-357, 363, 463, 379-381, 470, 471, 473, 475, 476, 567, 568, 570, 629, 643

Analysoidut näytteet:-

⁸⁷ Tarna 2006, s. 100-103. Piiposliinia alettiin valmistamaan 1760-luvulla Englannissa Josiah Wedgewoodin toimesta.

⁸⁸ Lempiäinen 2008, s. 8-9.

Kuva 58. Alue F, kaistale 2, taso 5, FR21. Digitaalikuva MV:RHOA

Rakenne FR21 oli selkeäreunainen itä-länsisuuntainen pitkänomainen kivikeskittymä tai -kasa, joka sijaitsi kaivausalueen länsiosassa ruuduissa $x=437-439$, $y=486$. Se oli muodoltaan soikeahko, ja se koostui pienistä pyöreähköistä tai kulmikkaista kivistä, joita oli yhteensä neljä kivikertaa (dokumentointitasot 5-8, kartat 52-55, kuva 58). Kivet oli siis selkeästi paikalle kasattu hyvin tiiviisti. Kivet olivat osin selkeästi palaneita. Alueen pituus oli 1,50 m (3. kivikerta) - 3,30 m (1. kivikerta) ja leveys 0,5-1,40 m. Rakenteen osa lyheni, mitä syvemmälle kaivaus eteni. Rakenteen korkeus oli 4,14-4,49 m mpy. Rakenne liittyy rakenteeseen FR22, ja rakenteet tai niiden osat katkaisivat eri yksiköt (FSY80, FSY137=FSY141). Rakenteen yläpuolelle liittyivät yksiköt FSY95 (mustanruskea puulastuyksikkö) ja samanikäiseksi rakentamiskerros FSY124 sekä alapuolelle FSY202 (vaaleanharmaa hieno hiekka, perustamiskerros) ja puukatteen osa FR28. Rakenteenosan läheisyyteen liittyi myös yksikkö FSY235, joka oli tummanruskeaa keskikarkeaa hiekka ja multaa ruudussa $x=441$, $y=486$, joka oli tulkittavissa perustamiskerrokseksi rakenteelle FR21, mutta näiden välissä oli myös yksikkö FSY202. Dokumentointitasossa korkeuksien perusteella lähes samanikäisiä olivat rakenteet FR20, FR22, FR24, FR10 ja FR15:n alimmat osat.

Rakenteenosan FR21 eteläpuolelle sijoittui yksikkö vaaleanharmaa, läikikäs hieno hiekka FSY145, joka liittyi tumman ja vaalean hiekan vuorotteleviin kerroksiin, joita oli ruudussa $x=441$, $y=486$ useita päällekkäin (yksiköt seuraavassa järjestyksessä: FSY129, FSY145, FSY146, FSY147, FSY143 ja FSY141). Pohjoispuolella sijaitsi yksikkö FSY149, joka oli pienehkö alue tummanruskeaa hiekkaa, jossa oli maatunutta puuta. Yksiköstä otettiin talteen kauniisti veistetyin puulusikan osia (KM 2008051: 2861, liite 3). Lusikasta on säilynyt pääasiassa varren osia, ja se saattaisi jäljitellä metallilusikoiden muotoa, mikä on ollut yleistä, mutta metallilusikoiden jäljitte-

ly ei aina itsestään selvää.⁸⁹ Lusikka on kautta aikain ollut tärkeä esine suomalaisessa ruokakulttuurissa, ja jokaisella ruokailijalla on ollut oma lusikkansa, jota säilytettiin pirtin seinällä. Muutoin esimerkiksi 1600-luvulla henkilökohtaiset ruokailuvälineet olivat harvinaisia.⁹⁰ Löytynyt lusikka oli hyvin huolellisesti muotoiltu, ja luultavasti käyttäjältään rikkoutunut ja poisheitetty esine.

Rakenteisiin liittyvistä yksiköistä FSY137=FSY141 oli laaja-alainen ja runsaslöytöinen. Yksiköstä löytyi runsaasti fajanssi- ja kivisaviastioiden paloja, punasavikeramiikkaa, liitupiippujen osia, esine- ja ikkunalasiasia, 1 äyrin raha vuodelta 1719 (KM 2008051: 2799), rautaesineiden osia, nauvoja, hieman nahkaa ja pieni veistetty luurengas (KM 2008051: 2810). Myös yksiköstä FSY124 löytyi runsaasti fajanssiastioiden paloja. Muut yksiköt olivat vähälöytöisempiä.

Kivet vaikuttavat käytetyn mahdollisesti uunikivinä tai lämmityskivinä. Kivet muistuttavat pyöreitä saunan kiuaskiviä tai kenties veden lämmittämiseen käytettyjä kiviä. Rakenne FR22 oli samankaltainen, mutta erillään FR21:sta. Vaikka rakenne oli kasamainen, se oli selkeästi paikalleen asetettu.

Rakenteeseen liittyy läheisesti **FR22** tiili- ja kivikeskittymä. Pienialainen itä-länsisuuntainen soikeahko tiilikeskittymä sijaitsi ruudussa x=441, y=488. Joukossa oli myös jonkin verran kiviä, joiden halkaisija oli noin 10-15 cm. Tiilet olivat pääosin kappaleina, ja niitä oli vain yksi kerros. Yksittäisiä kiviä oli myös päällekkäin, ja ne ovat oma karttanaan (kartat 52-53). Alueen pituus oli noin 1,1 m ja leveys 0,5-0,6 m. Korkeus oli 4,17-4,29 m mpy. Yläpuolella olivat yksiköt FSY80 ja FSY85 (tummanruskea hieno hiekka). Alapuolella olivat yksikkö FSY156 harmaanruskea keskikarkea hiekka ja savi sekä FSY163 keskiharmaa, keskikarkea hiekka ja savi, joka sijaitsi lähellä vuoden 2007 koekaivausalueetta. Vuoden 2007 koekaivausalueen täyttömaa dokumentoitiin tunnuksella FSY164. Lisäksi FR21:n pohjoispuolelta dokumentoitiin yksiköt FSY140 ja FSY143, jotka ovat todennäköisesti samaa maatuneen puun ja puulastujen kerrosta. Näistä ensimmäinen oli ruudussa x=439, y=488 ja jälkimmäinen ruudussa x=441, y=488. Yksiköistä otettiin talteen mm. kivisavi- ja fajanssiastioiden paloja, sekä leimoin O ja A -varustetun liitupiipun kopan osia (KM 2008051: 2273) yksiköstä FSY85. Tälle leimalle en löytänyt vastinetta. Yksiköstä FSY156 löytyi myös mm. kruunuleimalla koristettu koppa (KM2008051: 2906).

Rakenne liittyy läheisesti rakenteisiin FR21 ja FR23. Niiden välissä oli sekalainen kivi- ja tiilialue, jossa kivet ja tiilet olivat kuitenkin selkeästi harkitusti paikallaan. Rakenteisiin liittyi myös kiinteästi rakenteen osa **FR23**, joka koostui paikalleen kiinteästi asetetuista tiilistä, jotka reunustivat vuoden 2007 koekaivausalueen pohjoisreunaa. ruuduissa x=443-445, y=484-486. Tiiliä oli noin 60-70 cm:n leveydeltä ja rakenteen pituus oli noin 3 m. Korkeus oli noin 4,16-4,29 m mpy. Yläpuolella olivat yksiköt (vaaleanharmaa hiesu ja punertava hiekka) FSY80 ja palanut tummanruskea

⁸⁹ Immonen 2003, s. 245-247. Esimerksi hopealusikoiden muotoa on jäljitelty keskiaikaisissa ja 1600-luvun lusikoita.

⁹⁰ Vilkuna 2006, s. 142.

tiilinen hiekka FSY85 ja alapuolella harmaanruskea likainen hiekka FSY156. Rakenne liittyy vuoden 2007 koekaivauksen rakenteisiin, jotka jatkuvat yhdistelmäkartassa suoraan rakenteen jatkona etelässä kapeana itä-länsisuuntaisena nauhana ja samalla korkeudella (liite 17, kuva 12) ja katkon jälkeen myös alueen etelälaidalla. Rakennetta dokumentoitiin tuolloin kahdella eri rakennenumeraalla, ylimpiä kiviä ja tiiliä tunnuksella FR1 ja alempia tiiliä FR3. Alemmat tiilet ovat lähes samalla korkeudella, niiden korkeus on noin 4,26-4,33 m mpy. Tuolloin dokumentoitiin myös useita palaneita yksiköjä.⁹¹ Mahdollisesti saman ikäisiksi tulkittiin ainakin rakenteiden osat FR20, FR21, FR22, FR23, FR24, FR10 ja FR15:n alimmat osat.

5.12. Kivijalan osan (FR25), sen alla ollut puurakenteen osa (FR26) ja kellarimainen rakenne (FR41) sekä mahdollisesti samanikäinen kivijalan osa FR34

FR25 Kivirakenteen osa, kivijalka

Kartat: 54

Mustavalkonegatiivit: 125904: 141, 142

Digitaalikuvat: 566, 567, 571, 580, 583, 584, 590, 591, 592, 595, 630, 631, 636, 641, 644, 650, 657, 668, 673, 675

Analysoidut näytteet:-

Kivijalan osa **FR25** sijaitsee kaivausalueen keskivaiheilla pohjoislaidalla ruuduissa x=439-445, y=488-490 (dokumentointitaso 7, kartta 54, kuva 59 ja 60). Suorakulmaisesta, suhteellisen suuren kivijalan osa koostui suurista ja keskikokoisista kulmikkaista tai pyöreähköistä luonnonkivistä. Osa kivistä on ollut tasaisia. Kivijalan pituus noin oli 9,60 m itä-länsisuuntaisesti ja leveys noin 3 m kivijalan keskikohta pohjois-eteläsuuntaisesti. Kivijalan päädyt olivat noin 3,2-3,9 m pohjois-eteläsuuntaisesti. Kivijalan itäpäässä sen sisällä oli itä-länsisuuntainen pienemmistä kivistä koostuva linja, jonka pituus oli 3,1 m. Kivijalan itä- ja länsipäätyjen kivet olivat suurempia. Niiden halkaisijat olivat noin 60-90 cm, pisin eteläinen sivu koostui pääasiassa pienistä, kivistä, joiden halkaisijat olivat noin 10 cm, ja keskikokoisista, halkaisijoiltaan noin 20-30 cm kivistä.

Kivien joukossa oli myös tiilenpaloja, länsipäädyssä suuri keskittymä (FSY158), jonka pituus oli noin 2,6 m kaakko-luoteissuuntaisesti ja leveys noin 1 m. Tiilenpaloja oli kahdessa kerroksessa. Yksikkö oli purkukerros, josta otettiin talteen muun muassa punasaviastioiden paloja, vihreällä lasitettu liitupiipun kopan osa (KM 2008051:2920) ja ikkunalasiasia. Itäisen sisätilan halkaiseva linjan pituus oli noin 2,2 m. Halkaisevan linjan kivet seurasivat toisiaan jononamaisena rakenteena. Ylemmällä dokumentoidulla tasolla yksittäisiä kiviä jatkui kuitenkin samalla linjalla kivijalan länsipäätyyn saakka, mutta syvemmälle kaivettaessa kivijono tuli esille selkeämpänä. Ki-

⁹¹ Oikarinen 2008, s. 62-64. Liite 7, s. 31.

vien halkaisijat olivat noin 20-40 cm. Kivijalan korkeus oli noin 3,80-4,34 m mpy. Rakenteen yläpuolella olivat yksiköt FSY100, **FSY150**, **FSY152**, FSY156 ja FR10. Alapuolella olivat yksiköt FSY152, FSY212, FSY222 (keskiharmaa, likainen savi) ja FR41.

Kuva 59. *Alue F, kaistale 3, taso 7, eteläosa. Digitaalikuva MV:RHOA*

Kuva 60. *Taso 7, FR25 oikealla. Tiiliyksikkö (FSY158) taka-alalla sen kulmauksessa. Vasemmassa alakulmassa vesijohtokaivanto. Digitaalikuva MV:RHOA.*

Rakenteen osaan liittyvästä yksiköstä FSY150 otettiin talteen mm. punasaviastioiden paloja, esine- ja ikkunalasia sekä puu, jota on käytetty hirsien välien tilkitsemiseen (KM 2008051: 2870). Yksiköstä FSY152 punasaviastioiden paloja, liitupiipun varsia, joista osa oli myös hyvin paksuja, pullolasia, ikkunalasia ja rautanaula. Yksikkö FSY222 oli löydötön. Tarkemmin ajoittavina löytöinä rakenteen osaan liittyi ainoastaan jo aiemminkin mainittu kruunuleimallisen kopan osa yksikössä FSY156. Sisäpuolella oli myös yksikkö FSY190 vaalea, harmahtava/kellertävä hienohko hiekka ja yksikkö FSY203 vaaleankeltainen hieno hiekka ja savi. Kerros oli erittäin kova, löydötön perustamis- tai tiivistämiskerros yksikön FSY100 alapuolella ruudussa x=439, y=490. Sisäpuolella oli myös yksikkö FSY205 musta, hiilinen puu-

lastukerros, joka oli mahdollisesti palokerrosta tai sen jäänteitä sekä yksikkö FSY206 keskiharmaa hiekka ja savi, joka oli pieni läikkä FSY100:n alapuolella ruudussa x=441, y=490. Yksikkö oli ohut ja sijaitsi FSY152:n alapuolella. Sisäpuolella oli myös maatuneen puun ja tiilimurskan sekaista keskiharmaata savista hiesua läikkämäisenä alueena ruudussa x=443, y=484 ja yksikkö FSY231, joka oli vaaleanharmaata hiesua kivijalan lounaiskulmauksessa, sekä keskiruskea saviyksikkö FSY233, joka oli rakentamis- tai perustamiskerros rakenteenosalle FR25. Laajahko alue oli myös FSY237 harmaanruskea keskikarkea hiekkakerros, joka oli melko ohut. Sen yläpuolella oli myös rakenteenosa FR28, joten se on tulkittavissa rakentamiskerrokseksi. Lisäksi FR25:n itäpuolelta dokumentoitiin viiden metrin pituinen kirjava kaistale FSY194, jossa oli tiilimurskaa. Yksikkö oli palokerroksissa (FSY185, FSY186) oleva selkeä pohjois-eteläsuuntainen juova, ja siinä oli havaittavissa selkeä kulmaus. Vaikutti aivan siltä, kuin palokerrosten aikaan kohdassa olisi ollut puuta, esim. hirsi, jonka kuvio olisi jäänyt hiekkään (kartta 27). Yksikön alta dokumentoitiin karkeita, oranssin ruskeita tiilimurskaisia karkeita hiekkaläikkiä FSY195 ruudusta x=447, y=488.

Rakenteen länsipuolelta ja liittyen rakenteen FR34 sisäpuolelle dokumentoitiin yksikkö FSY229 tummanharmaa, hiilinen hieno hiekka ruudusta x=439, y=490, josta otettiin myös talteen raha (KM 2008051: 3283), joka oli 1/6 äyrin kolikko, vuodelta 1666-1686, Karl XI:n ajalta. FR25:n länsipuolella ruudussa x=439, y=484 oli myös pieni alue palanutta mustaa, hienoa hiekkaa ja hiiltä, joka sai tunnukseen FSY230. Viereisessä ruudussa x=439, y=486 oli myös paksu kerros sinertävää savea FSY232 sekä ruudussa x=441, y=488 yksikköä FSY239 tummanruskeaa, maatuneen puun sekaista hiekkaa ja FSY240, joka oli hyvin samankaltainen yksikkö ruudussa x=443, y=488. Yksiköstä löytyi hopearaha (KM 2008051: 3301), joka oli Kaarle XI:n ajalta oleva hopeinen äyri (hallitusaika 1660-1697).⁹² Sen toisella puolella oli kruunukuvio ja kasvikoristelua. Samalle alueelle ruutuun x=437, y=490 sijoittui myös vaaleanruskea karkea hiekka FSY255.

Kivijalka on suhteellisen suuren rakennuksen peruskiveys, koska rakenne jatkui vielä kaivamattomiin kulttuurikerroksiin lännessä. Löytöjen ja suhteellisen ajoituksen perusteella on mahdollista antaa karkeita arvioita ajoituksista. Rakenne on rakennettu mitä todennäköisimmin 1700-luvun alussa tai jopa 1600-luvun jälkipuoliskolla. Tarkempaa ajoitusta on ajoitettujen esinelöytöjen avulla vaikea antaa. Erilaisia hajanaisia hiiltyneitä yksiköjä liittyi rakenteeseen useita, jotka saattavat liittyä vuoden 1714 kaupunkipaloihin. Suhteelliset ajoitukset kuten FR6=FR8=FR27:n ajoitus viittaisivat tähän aikakauteen. Rakenteenosa FR26 sijoittui rakenteen sisäpuolelle sen alaosiin. Samanikäistä rakennekokonaisuutta ovat todennäköisesti kivijalan alle sijoittunut FR26 ja kivijalan sisäpuolella oleva FR41. FR41 on ajoitettu 1600-luvun viimeisiltä vuosikymmeniltä 1700-luvun alkupuolelle, sen ensimmäiselle vuosikymmenelle. Samanikäisiä rakenteita ovat mahdollisesti myös FR28 ja FR34.

⁹² Sähköpostiviesti Museoviraston Rahakammion tutkija Tuukka Talviolta 18.8.2008.

FR26 Puurakenteen osa: arina?

Kartat: 54, 55

Mustavalkonegatiivit: 125904: 151

Digitaalikuvat: 622, 624, 630-634

Analysoidut näytteet:-

Rakenteen osa **FR26** koostui hajanaisista hiiltyneistä laudoista kivijalan FR25 sisäpuolella ja osin sen alapuolella länsipäädystä (dokumentointitasot 7-8, kartat 54-55). Rakenne sijaitsi ruudussa $x=437-439$, $y=490$. Osa sen laudoista oli itä-länsisuuntaisesti, ja osalla ei ollut selvää suuntausta. Lautoja oli 6 kpl, ja niiden pituus vaihteli 0,14-4,19 m. Leveydet olivat 4-23,5 cm ja paksuudet 1-4,5 cm. Yksi puista oli hiiltynyt. Rakenteen osan korkeus oli noin 4,08-4,16 m mpy, ja se sijaitsi kauttaaltaan yksikön FSY100 sisäpuolella. Kerros jatkui FR10:n alapuolelta asti ja jatkui vielä rakenteen FR26 alapuolellekin. Yksikön löytöjä esiteltiin tarkemmin rakenteenosan FR10 yhteydessä.

Puita oli vain rajallisella alueella, ja ne sijaitsivat kivijalan länsipäädystä. Niillä ei näyttäisi olevan selkeää arinallista funktiota, koska niitä ei ollut kauttaaltaan koko alueella. Myös lännenpää kaivausalueen länsireunasta löytynyt puurakenne FR28 ja FR29 voivat liittyä tähän kokonaisuuteen. Laudat jatkuivat myös pohjoisprofiiliin. Korkeudeltaan laudat sijoittuvat rakenteen FR25 alle tai alaosiin, joten niitä voidaan pitää sitä vanhempana, jos kivet ovat hieman painuneet saviseen maaperään, kuin yllä olevaa FR25:ä. Rakentamisen ajankohta voidaan arvioida 1600-luvun viimeisiltä vuosikymmeniltä 1700-luvun aivan alkuun, mahdollisesti palovuoteen 1714 (ks. luku 1 ja 5.12.) tai laudat ovat hiililytetty. Laudat voivat olla osa arinan kaltaista rakennetta.

FR41 Puurakenne: kellari

Kartat: 57, 62, 64, 66

Mustavalkonegatiivit: 125904: 177, 178, 188, 201, 207, 213

Digitaalikuvat: 698, 699, 749, 750, 764, 765, 787, 788, 827-834, 843-858, 863-866, 876-879

Analysoidut näytteet: FMN11, FMN13

Rakenteen FR25 sisäpuolelta itäpäästä paljastui neliömäinen hiiltynyt alue, joka erotui kaivettaessa kuopanteena jo tasossa 9 (kartta 57, kuvat 61 ja 62). Alue näkyi selkeästi ruudun $x=445$, $y=488$ luoteiskulmassa korkeudella 3,70 m mpy. Koilliskulmauksesta pilkkasi myös viistossa neliömäisen alueen keskikohtaa kohti suuntautunut puu. Alue tulkittiin tuolloin rajapinnaksi, ja sille annettiin tunnus **FRP4**. Neliömäisen alueen keskiosassa oli hiiltynyttä karkeaa keskikarkeaa hiekkaa (**FSY259**). Yksiköstä otettiin talteen erilaisia keramiikka-astiodien paloja. Syvemmälle kaivettaessa hiiltyneen alueen sisäpuolelta paljastui neliömäinen laudoista rakennettu kuilumainen puurakenne (**FR41**). Aluksi neliömäistä aluetta ympäröivät osin keskikokoiset, maatuneet ja osin tuohella peitetyt puut, jonka keskiosassa näkyi pieniä kiviä. Puut paljastuivat

aluksi neliömäisesti sisäänpäin taipuneina, ja niiden keskellä oli pieniä kiviä ja yksi pieni puunkappale. Ensimmäinen taso (taso 10) kuvattiin, ja tasoon 11 mennessä on siis joitakin kiviä poistettu.

Ensimmäinen kartalle dokumentoitu taso on kartassa 62, taso 11. Kartassa erottuu neliömäinen puurakenne, eteläinen ja läntinen tunnistamattomaksi maatunut puu ja pohjoinen ja itäinen hirsi sekä niiden päällä olleet tuohet (nrot 104-108). Rakenteen keskellä oli tuolloin kiviä ja tiilimurskaa sekä yksikköjä FSY259 ja FSY263, josta talletettiin ikkunalasiasia ja punasavikeramiikkaa. Neliömäisen rakenteen ulkomitat olivat 1,04-1,06 m ja sisätilan mitat 0,64-0,88 m. Rakenteen yläpinnan korkeus oli noin 3,62-3,69 m mpy. Syvemmälle kaivettaessa paljastuivat pohjois-eteläsuuntaiset ja itä-länsisuuntaiset reunahirret ja myös kivet, joita rakenteen keskellä oli yksittäisesti (taso 12, kartta 64). Kivien halkaisijat olivat noin 6-16 cm. Hirret olivat mitoiltaan: pituudet 0,94-1,12 m ja paksuudet 13-17 cm. Hirret olivat maatuneet epämääräisiksi. Syvemmällä kaivettaessa hiiltynyttä maata paljastui paksusti, ja kuopanteen täyteenä oli myös tiiliä (kartta 64, taso 12). Kuilusta ylimpien hirsien alta paljastuivat myös seinämiä tukevat pystylaudat, siten että kolme tai neljä maatunutta lautaa aina vierekkäin. Lautoja peitti maatunut puumassa ja puuroska ja lautojen reunat olivat maatuneet osin erottamattomiin.

Kuva 61. *Alue F, kaistale 3, taso 10, FR41. Digitaalikuva MV:RHOA*

Kuva 62. *Alue F, kaistale 3, taso 13, FR41, pohja Digitaalikuva MV:RHOA*

Lautoja ei puhdistettu täysin esille ennen kuvaamista, koska tuolloin hauras rakenne olisi romahtanut kuiluun. Lautojen mitat olivat: pituudet 0,93-1,07 m, leveydet 13-14 cm ja paksuudet 2-3 cm. Seinämistä dokumentoitiin etelä- ja pohjoisseinämät (kartat 68-69), eikä maatuneita lautoja numeroitu. Pohjoisseinämän alareunassa oli myös kolme puuta alekkain, ja seinämässä oli myös eniten kaarnaa ja tuohta, mahdollisesti lahon suojana. Puut olivat pehmeäksi maatuneita ja mitoiltaan noin 5 x 5 cm. Mahdollisesti ne ovat olleet alkujaan pyöröpuita. Puiden tarkoituksena on kuitenkin ollut tukea seinämiä. Seinämien takana oli myös näkyvissä ohuita puita tai puuroskaa, mutta vain vähän (1-2 cm). Pystylautojen yläkorkeus oli noin 3,33-3,44 m mpy. Rakenteen pohjalla kuilussa oli sekalaisesti lautoja ja pehmeäksi maatuneita, periksi antavia puunkappaleita (taso 12). Puista osa oli hiiltyneitä. Pohjakorkeus oli noin 2,87-2,95 m

mpy. Puukuilun syvyys oli noin 82 cm, ja kulttuurikerrokset jatkuivat kairauksen perusteella vielä pohjalaautoja syvemmälle noin 50 cm.

Rakenteen yläpuolella ja täytteenä olivat yksiköt FSY259, likaisen ruskea keskikarkea hiekka (FSY263) ja maatuneiden juurien, hiilen ja tiilenmurujen tummanruskea yksikkö (FSY264) ja rakenne FR25 ja alapuolella keskiharmaa likaan-tunut savi FSY222. Kellarin kuopan täyttökohta nimettiin **FRP3**:ksi. Yksiköistä otettiin talteen mm. liitupiipun pesän osa (KM 2008051:3333). Rakenne on rakennuksen perustan FR25 sisäpuolella, ja tulkittavissa multamaisella maa-aineksella täytetty kellarimainen säilytystilaksi tai ulkokuopaksi⁹³. Aluksi rakenteenosaa pidettiin mahdollisesti kaivonakin, koska kulttuurikerrokset jatkuivat pohjatasoa syvemmälle. Maanäyte vahvistaa oletusta kellarista tai jonkinlaisesta säilytykseen tarkoitettusta puilla vuorattusta maakuopasta rakennuksen sisällä. Pohjakerroksesta otettiin yksiköstä FSY259 maanäyte **FMN11**. Näytteessä oli hamppua (*Cannabis sativa*) ja runsaasti ohran jyviä (*Hordeum vulgare*). Lisäksi näytteessä oli kulttuuririkkaruohoista nokkosta (*Urtica dioica*) sekä muista jäänteistä kastemadon kotelopulloja. Näytteen sisältämä ohra voitiin määrittää osin 4-tahoiseksi, joka oli yleistä 1600- ja 1700-luvuilla. Hamppua on käytetty kuitukasvina.⁹⁴ Yksiköstä FSY264 otettiin myös maanäyte **FMN13**, josta löytyi ainoastaan yksi kulttuuririkkaruohoihin kuuluvan kasvi, jäännösjauhosavikasta (*Chenopodium album*) ja kosteikkokasveista ainoastaan piippoa (*Luzula sp.*). Lisäksi näytteessä oli kuusta (*Picea abies*) ja vadelman siemen (*Rubus idaeus*) sekä nilviäisten kotiloita.

Rakenne jätettiin paikalleen F-alueen täytön yhteydessä. Rakenteenosan FR25 perusteella FR41 ajoittuisi sitä vanhemmaksi. FR25 ajoittui suhteellisesti löytöjen perusteella varovaisesti arvioiden jopa 1600-luvun viimeisiltä vuosikymmeniltä 1700-luvun alkupuolelle.

FR28 Puurakenteen osa: kate?

Kartat: 55

Mustavalkonegatiivit: 125904: 155, 158

Digitaalikuvat: 622, 623, 625, 626-628, 629, 658, 661, 676, 677, 623, 626, 628, 629, 658, 661, 676, 677

Analysoidut näytteet:-

Laudoista, lankuista ja yhdestä hirrestä koostuva varsin epätasainen ja hajanainen puurakenteen osa **FR28** sijoittui kaivausalueen länsipäätyyn pohjois-eteläsuuntaisesti ja jatkui myös eteläprofiiliin (dokumentointitaso 8, kartta 55). Puut kääntyivät kaivausalueen keskivaiheilla itä-länsisuuntaisiksi. Puita oli ruutujen x=437-443, y=484-488 alueella. Rakenteen pituus oli pohjois-eteläsuuntaisesti 6,40 m ja leveys 1,50 m. Puita

⁹³ Ulkokuopista asuintupien alla kertoo esim. Vuorela 1949, s. 108.

⁹⁴ Lempiäinen 2008, s. 8-9, 15. Viittaa ohraa kirjoittaessaan Soininen A. M. 1974. *Vanha maatalous-temme*. Maatalous ja maatalousväestö Suomessa perinnäisen maatalouden loppukaudella 1720-luvulta 1870-luvulle. Maataloustieteellinen aikakauskirja 46: 1-459.

oli alueella, jonka pituus oli itä-länsisuuntaisesti noin 6 m ja leveys noin 1,7 m. Lisäksi yksi lauta ja lankku olivat erillään hieman kauempana luoteessa, mutta nämä numeroitiin samaan rakenteeseen kuuluvaksi. Ne voivat olla myös rakennetta FR29. Pääasiallisesti puiden suuntaus oli pohjoisesta etelään, mutta osa myös idästä länteen tai hieman vinosti näiden välissä. Puiden mitat vaihtelivat paljon. Pituudet olivat 0,85-3,43 m, leveydet 16-29 cm ja paksuudet 1-6 cm. Rakenne jatkui puiden poistamisen jälkeen myös syvemmälle pienialaisempaan lankkutasona (kartta 56). Lankut jatkuivat samansuuntaisina kuin niiden päällä olleet puut, mutta niitä oli vain huomattavasti pienemmällä alueella, jonka koko oli noin 3 x 2,5 m. FR28:n kaivausalueella näkyvän osan korkeus oli 3,90-4,19 m mpy.

Yläpuolella olivat yksiköt musta hiilinen hiekka (FSY133=FSY200), kellertävä savikerros FSY201 ja kivirakenteen osa FR21. Alapuolella olivat vaaleanharmaa hiesu FSY196 ja kuivikekerros **FSY197**. Laajalla alueella sijainneesta yksiköstä FSY133=FSY200 löytyi runsaasti löytöjä: fajanssiastioiden paloja, kivilasiastioiden paloja, runsaasti punasavikeramiikkaa, useita liitupiippujen koppien osia, yhdessä näistä oli kantaleima HI?S (KM 2008051:2675), toisessa kantaleima, jossa oli miekka ja sen ympärillä neljä tähteä ja miekan yläpuolella risti (KM 2008051:2671) ja kolmannen kannassa kirjaimet DIK (KM 2008051: 2682). (liite 2) Leimatut piiput ovat kaikki hollantilaisvalmistetta: ns. Haarlemin miekka –leimaa on valmistettu vuosina 1675-1846. DIK-kantaleima viittaa Jan de Koningiin ja leimaa on tehty vuosina 1690/1699-1730/1745. HI?S-kantaleimalle ei löytynyt vastaavuutta, mutta kyseessä on todennäköisimmin hollantilainen piippu.⁹⁵ Samasta yksiköstä löytyi mm. rautaveitsi (KM 2008051: 2715) sekä punasavesta tehty eläimenpään muotoinen piippu ja sekä suoralinjainen piipunkoppa (KM 2008051: 2668 ja 2669, liite 2). Yksikön sisällä oli myös hiesulinssi FSY178, ja FSY133=FSY200:n alla oli yksikkö FSY183 vaalea, rusehtavan harmaa savinen hiesu, joka oli kahtena läikkänä. Yksikön alla oli myös erittäin kova rusehtavan harmaa savi ja hiesukerros FSY210, jonka sijainti oli ruudussa x=443, y=488. Yksiköstä löytyi hopearaha (KM 2008051: 3224), joka oli kuningatar Kristiinan ajalta. Rahasta erotettiin titulatuurin alku INA D G. Raha on yhden äyrin raha vuosilta 1633-1635, ja se on lyöty Tukholmassa rahamestari Markus Kockin toimesta.⁹⁶

Yksikön FSY197 alta dokumentoitiin puolestaan FSY198, laajalla alueella sijainnut likainen, keskiharmaa hiekka, joka tulkittiin tasoitekerrokseksi. Yksikön FSY198 alapuolella oli mustaa, palanutta hiekkaa FSY218, jossa oli hiilen lisäksi maatumutta puuta ja puulastuja. Yksikkö jatkui länsiprofiiliin ruudussa x=437, y=486-488. FR27:n pohjoispuolella oli tummanharmaata, keskikarkeaa hiekkaa FSY219 ruudussa x=451, y=490. Yksikkö jatkui kaivausalueen pohjoisprofiiliin ja sijaitsi alkujaan yksikön FSY192 alapuolella. FSY218:n alapuolella oli myös ruskeanharmaa hiesu FSY221, jonka joukossa oli hiilijuovia ruudussa x=437, y=488. Samanikäisiä raken-

⁹⁵ Duco 1982, s. 58, 90, 122, 531a.

⁹⁶ Sähköpostiviesti Museoviraston Rahakammion tutkija Tuukka Talviolta 18.8.2008.

teen osan FR28 kanssa korkeuden perusteella olivat FR25, mahdollisesti myös rakenteiden osat FR26 ja FR29.

Hajanaiset puut näyttivät muodostavan hieman epämääräisen, mutta toisiinsa liittyvän rakenteen. Puut sijoittuvat ainakin selkeästi rakenteen FR21 alle, mutta niiden täytyy olla lähes samanikäisiä. Kyseessä lienee korttelin rakennuskokonaisuuteen liittyvä katerakenne. Yksi puista oli kierrätetty hirsi, jossa oli koirankaulasalvos. Rakenteeseen liittyvät löydöt viittaavat siis vahvimmin aikaan 1600-luvun jälkimmäinen puoli 1700-luvun alkupuoli, ja löydöt tukevat vahvasti osaltaan tulkintaa 1700-luvun alkupuolesta ja sitä vanhempaa aikaa, koska löydöissä ei ole enää 1700-luvun jälkipuolelle ja sitä nuorempaan aikaan viittaavia löytöjä kuten piiposliiniastioiden paloja (vrt. FR30 ja FR31). Hiiltynyt FSY133=FSY200 voi myös liittyä vuoden 1714 kaupunkipaloihin. Mahdollisesti rakenne voi olla myös 1600-luvun viimeisiltä vuosikymmeniltä löytöjen antaman aikahaitarin rajoissa. Alueen sijainti 1600-luvun kaupunkialueella sopii myös alueen sijaintiin, koska alue on lähinnä vanhinta kaupunkialuetta (ks. luku 1. ja 5.13.), vaikka asemoinnein tätä ei ole todennettukaan. Kuningatar Kristiinan aikainen raha on todennäköisesti leimaamisaikaansa huomattavasti nuoremassa yksikössä.

FR34 Kivirakenteen osa: kivijalka

Kartat: 57

Mustavalkonegatiivit: 125904: 156, 157

Digitaalikuvat: 678, 679

Analysoidut näytteet:-

Kivijalan osasta paljastui kiviä dokumentointitasossa 9 (kartta 57), jotka muodostivat selkeän kulman kaivausalueen luoteiskulmaan. Rakenne jatkui kaivausalueen pohjois- ja länsiprofiiliin. Kivet sijaitsivat ruudussa $x=437$, $y=488-490$. Kivistä kolme oli suurempaa kulmikaista kiveä, joiden halkaisijat olivat 60-90 cm, ja loput pienempiä kulmikkaita kiviä, halkaisijoiltaan 24-40 cm. Pienempiä kiviä oli jononmuotoisena rakenteena FR34:n sisäpuolella pohjois-eteläsuuntaisesti. Myös alueen sisäpuolella oli keskikoisista kiviä muodostaen pienemmän kulmauksen rakenteen sisäpuolelle. Rakenteenosa on numeroitu rakennenumeroilla FR4. Kulmauksen koko oli noin $1 \times 1,4$ m. Kivien halkaisijat olivat noin 8-58 cm. Rakenteen osan pituus oli noin 2,2 m pohjois-eteläsuuntaisesti ja 2,50 m itä-länsisuuntaisesti. Rakenteen korkeus oli noin 3,95-4,22 m mpy. Yläpuolella olivat yksiköt ruskea hiekkakerros ja maaton puuta (FSY118) ja keskiruskea, keskikarkea hiekka (FSY227) sekä alapuolella savea (FSY222). Yksiköt olivat löydöttömiä. Näiden läheisyydessä sijaitsi kaksi likaisen hiesun ja puulastun läikkää savessa (FSY246) ruudussa $x=439$, $y=486$ ja $x=437$, $y=488$. Vaikutti, että yksiköt olivat painuneet saveen. FR34:n alapuolella ruudussa $x=437$, $y=488$ oli ruskea lantakerros FSY256, joka koostui lantalevyistä.

Kivet muodostivat pohjois-eteläsuuntaisen kivijonon ja yhdessä sen sisäpuolella ja alapuolella olleen lautatason FR29:n kanssa kokonaisuuden, jonka oli hyvin todennäköisesti rakennuksen perusta. Näiden sisäpuolella oli hahmotettavissa

pienempi kivinen kulmaus, joka jatkui myös molempiin profiileihin. Lisäksi rakenteen sisäpuolella on joko sattumalta tai tarkoituksella FR29:n päällä, sen reunaosassa pieniä kiviä pohjois-eteläsuuntaisessa jonossa, jonka pituus on 2,6 m. Rakennekokonaisuus vaikuttaa osittaisen näkyvyytensä osalta siis kivijalalta ja sen alla olevalta puupelustukselta. Kivirakenteen FR34 läheisyyteen liittyi myös 1600-luvulle ajoittuvia rahalöytöjä, mutta luotettavimmin se on ajoitettavissa tai 1600-luvun viimeisiin vuosikymmeniin tai todennäköisimmin 1700-luvun alkupuolelle (ks. FR25, luku 5.12.), koska 1600-luvun kuparirahoja ei pidetä luotettavina ajoituslähteinä.⁹⁷

5.13. Kivi- ja puurakenteet FR24:n alapuolella (FR30 ja FR31)

FR30 Puurakenteen osa: kate?, arina?

Kartat: 55

Mustavalkonegatiivit: 125904: 162

Digitaalikuvat: 640, 642

Analysoidut näytteet:-

Rakenne sijaitsi ruudussa x=441-451, y=484 (dokumentointitaso 8, kartta 55). Laudat sijaitsivat kaivausalueen eteläreunalla kaivausalueen keskivaiheilla kapeana itä-länsisuuntaisena vyöhykkeenä, ja niitä vastaan kulkevinä lyhyempinä yksittäisinä lautoina vyöhykkeen pohjoispuolella. Rakenne noudatteli FR31:n eteläpuolta ja sijoittui rakenteen FR16 ja FR24 alapuolelle. Niiden ympärillä oli myös tiilisiä alueita. Rakenteen pituus oli noin 5 m ja leveys 2 m. Korkeus oli 4,00-4,18 m mpy. Mitattuja puita oli 9 kpl. Niiden pituudet olivat 0,22-1,56 cm, leveydet 8-21,5 m mpy ja paksuudet 1-8 cm. Korkeus oli noin 4,06-4,12 m mpy.

Yläpuolella olivat yksiköt pehmeäksi maatonut, melkein vetinen puulas-tukerros (FSY160) ja tummanharmaa hiiltynyt hiekkakerros (FSY187). Alapuolella olivat likaantunut hiekka, mahdollinen käyttötaso FSY161 ja kellertävä hiekka FSY236, joka oli perustamiskerrokseksi tulkittava yksikkö rakenteelle FR31. Rakenteiden osien FR30 ja FR31 ulkopuolella oli yksikkö FSY204, vaaleankeltainen keski-karkea, tasalaatuinen hiekka, joka oli läikkämäinen alue ruudussa x=441, y=484 sekä FSY207 ruudussa x=443, y=484. Ulkopuolella oli myös yksikköä FSY224, joka oli pieni alue hyvin vaaleaa hiesua, jossa oli useita tumman ja vaalean hiekan vaihtelevia kerroksia. Yksikkö oli rusehtavan harmaata hienoa, tiilimurskan sekaista hiekkaa halkaisijaltaan noin kaksi metriä halkaisijaltaan olevalla alueella. Yksiköstä otettiin talteen myös löytöjä mm. D ja H-kirjaimilla ja pistekoristeilla kantaleimattu piipun kopan osan (KM 2008051: 3197). Kantaleimalle ei löytynyt ajoitusta. Samanikäiseksi voidaan tulkita rakenteen osa FR31, ja lähes samanikäiseksi korkeuden perusteella

⁹⁷ Niukkanen 2001, s. 24. Viittaa Menander H, 2000, 144. ” Ingen bonde ähr och nu snart som icke skall dricka tobakk” en studie av kritpipors dateringmöjligheter. *Att tolka stratigrafi. Det tredje stratigrafimötet Åland 1999*. Red. Gunhild Eriksdotter et al. Meddelande från Ålands högskola nr 11.

FR28 ja FR25, mahdollisesti myös FR45 sekä FR27:n dokumentointitaso 8. Yksiköstä FSY161 otettiin maanäyte FMN10. Näyte sisälsi hieman kulttuuririkkaruohoja ja kosteikko-, suo- ja rantakasveja, mutta melko vähäisiä määriä. Yksittäisistä kasveista eniten oli rantaluikkaa (*Eleocharis palustris*) ja viihvilää (*Juncus* sp.). Lisäksi löytyi kuusta (*Picea abies*) ja vadelmaa (*Rubus idaeus*). Lisäksi löytyi puuhiiltä ja hyönteisten jäänteitä.⁹⁸

Puurakenne liittyy läheisesti rakenteeseen FR31, joka kivet ympäröivät lautoja. Mahdollisesti FR30 ja FR28 liittyvät toisiinsa, mutta rakenteen FR30 laudat ovat huomattavasti huonommin säilyneitä ja maatuneempia kuin FR28:n. Puut on tulkevissa mahdollisesti jonkinlaiseksi perustukseksi. Yksiköihin ei liittynyt tarkasti ajoitettavia löytöjä, mutta yksiköstä FSY187 löytyi metalliesineiden osia (KM 2008051: 3106 ja 3107). Sen alapuolelta löytyi FSY208 hiilinen palokerros, jonka joukossa oli tiilimurskaa ruudussa x=445, y=486. Yksiköstä FSY161 otettiin talteen piiposliiniesineen pala, useita liitupiipun kappien osia, esine- ja ikkunalasia. Yksikkö FSY236 oli löydötön. Yksikön FSY187 alla oli musta hiilinen, ohut palokerros FSY208, jossa oli myös tiilimurskaa ruudussa x=445, y=486. Löytöaineiston piiposliini ajoittaisi rakenteen osan 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta tätä nuoremmalle ajalle. Selkeää eroa läheisiin, selkeästi vanhempiin rakenteisiin ei kerrostumissa ole kuitenkaan erotettavissa.

FR31 Kivirakenteen osa: kivijalka

Kartat: 55-56

Mustavalkonegatiivit: 125904: 162

Digitaalikuvat: 640, 642

Analysoidut näytteet:-

Pienialainen kivirakenne **FR31** sijaitsi ruudussa x=441-445, y=484-486, kaivausalueen aivan eteläreunassa keskivaiheilla (dokumentointitaso 8, kartta 55). Kivirakenne koostui kulmikkaista pienistä ja keskikokoisista luonnonkivistä ja hajonneista tiilistä. Kivien halkaisijat olivat noin 5-46 cm. Kerroksia rakenteessa oli kaksi. Rakenteen kivet myötäilivät rakenteen FR30 lautojen reunamia hieman hajanaisesti noin 0-60 cm:n säteellä epäsäännöllisesti. Rakenteen osan korkeus oli noin 3,95-4,19 m mpy. Rakenteen yläpuolella oli vetistä, maatunutta puulastua (FSY160) ja likaantunutta hiekkaa (FSY161), joka jatkui myös rakenteen alapuolelle. Kivirakennetta poistettiin yksi kerros, mutta kivet jatkuivat myös alemmaksi (kartta 56), jossa ne erottuvat yksittäisesti. FR31 ja FR30 ovat selkeästi samanikäisiä ja liittyvät toisiinsa todennäköisesti myös käyttötarkoitukseltaan (ks. FR30, luku 5.13.). Piiposliiniastioiden palat ajoittavat rakenteen 1700-luvun jälkimmäiselle puoliskolle ja sitä nuoremmaksi. Yhdessä ne muodostavat itä-länsisuuntaisen rakenteen, josta erkanee kaksi pohjois-eteläsuuntaista ly-

⁹⁸ Lempiäinen 2008, s. 8-9.

hyempää puu-kiviuloketta pohjoiseen. Rakenne vaikuttaisi muodostavan osan kivijalasta, joka erottuu kartoissa numerolla 55 ja 56.

5.14. Paalut (FR45) ja niiltä ympäröivät kivirakenteet (FR32, FR38-FR40)

FR45 Puurakenteen osa: pystypaalut

Kartat: 51-55, 57, 62

Mustavalkonegatiivit: 125904: 162-164

Digitaalikuvat: 745, 748, 775, 776, 820, 821, 868, 869 (ks. myös FR38-FR40)

Analysoidut näytteet:-

Pystypaalut **FR45** sijaitsivat kaivausalueen keskivaiheilla, hieman sen itäpuolella $x=447$, $y=484-486$ pohjois-eteläsuuntaisessa rivissä katurakenteen FR6/FR27 länsipuolella. Paaluja tai pyöröhirsiä oli yhteensä kolme kappaletta. (kuva 63) Lisäksi kaivausalueen eteläprofiilissa kaivausalueen ulkopuolella pilkotti yksi hirsi profiilissa (nro 25). Kaksi eteläisintä paalua tuli näkyviin ensimmäisenä dokumentointitasosta 4 (kartta 51). Nämä numeroitiin etelästä pohjoiseen numeroilla 26 ja 28 (liite 12). Hirsien mitatut yläkorkeudet olivat: hirsi nro 26, 4,31 m mpy ja hirsi nro 28, 4,22 m mpy. Kolmas hirsi, nro 29 on näkyvissä dokumentointitasossa 5 (kartta 52, liite 12). Sen pintakorkeus oli 4,04 m mpy. Halkaisijat olivat 20 cm, 19-24 cm ja 32 cm. Hirsien pituudet olivat 36-88 cm, tosin pisin hirsi jatkui vielä syvemmälle. Hirsitä tukivat tiiviit kivikehät FR38, FR39 ja FR40, jotka ovat näkyvillä tasoissa 4-9. Hirsien väliset etäisyydet olivat 3,18 m (hirret nro 26 ja nro 28) ja 2,92 m (hirret nro 28 ja nro 29). Paalu-

Kuva 63. Alue F, kaistale 3, taso 10 (ei ruutuja 445-447/484). Kaksi pohjoisinta paalua (FR45) näkyvissä sekä FR41. Digitaalikuva MV/RHO.

jen yläpuolella oli seuraavia yksiköjä: nro 26, yläpuolella FSY57 mustanruskeaa, puulastua ja hienoa hiekkaa ja alapuolella FR16. Yksiköstä FSY57 otettiin talteen vihreää ikkunalasia. Hirren nro 28 yläpuolella oli hieman löytörikkaampi yksikkö, läikäs harmaanruskea hieno hiekka ja vaaleanharmaa hiesu (FSY169) ja alapuolella keskiahma, likainen savi (FSY222). Hirren nro 29 yläpuolella oli tummanruskea multamainen kerros (FSY103) ja alapuolella kellertävän oranssi karkea hiekka FSY212(=FSY209=FSY234=FSY238). Yksiköstä FSY103 otettiin talteen mm. piiposliiniastian pala, punasavikeramiikkaa ja ikkunalasia. Samanikäisiksi yksiköiksi tulkittiin paalujen esiin tullessa seuraavat yksiköt: hirsi nro 26, mustanharmaa hiekansekainen savi, mahdollisesti purkukerros tai tiivistekerros, FSY102 ja tummanruskea maatunut puu, FSY113; hirsi nro 28, keskiruskea karkea hiekka FSY34 ja FSY113; hirsi nro 29, kirjava pääväreiltään kellertävä ja ruskea hiilinen hiekka, FSY100.

Pystypaalut tulivat esiin kaivausalueelta siten, että eteläisin tuli esiin ensin, sitten keskimäinen ja lopuksi pohjoisin. Kuitenkin ne on rakennettu samankaltaisesti kivikehien sisään, joten ne ovat todennäköisesti samanikäisiä. Kivirakenteiden voi olettaa olevan myös samanikäisiä kuin niiden sisällä olevat paalut (FR38-FR40). Ne liittyvät kadun FR6=FR8=FR27 reunamille, joten ovat todennäköisesti sen osien kanssa samanikäisiä, ja todennäköisesti liittyvät kadun reunamien rakennelmiin, joko rakennuksiin tai aitaan. Niiden tulkinta on kuitenkin osin epäselvä. Paalut ovat kuitenkin vanhempia kuin kivijalka FR7 ja sen alinen FR18, vaikka rakenne ulottui osin kivijalkaan. Paalua ympäriltä tukeva kivikehä on rakennettu kivijalan alle ja kivikehät sen ympärille, joten näiden perusteella paalu on FR7:ää vanhempi. Paaluja ympäröivien kivirakenteiden perusteella (FR38-FR40) saadut ajoitustulokset poikkeavat hieman toisistaan. Eteläisin kivirakenne (FR45) ajoittuisi nuoremmaksi, koska siihen liittyviin löytöihin kuului mm. piiposliiniastioiden paloja ja tähtileimattu liitupiipun kopan osa. Kahteen muuhun paaluun ei liittynyt tarkasti ajoitettavia löytöjä. Kuitenkin samasta tasosta 8 on löytynyt myös huomattavasti vanhemmalle ajalle, aina 1600-luvun jälkimmäiseltä puolelta 1700-luvun alkupuolelle ajoittuvia löytöjä mm. rakenteiden osiin FR25 ja FR27 liittyen. (ks. luvut 5.12., 5.7.)

FR32 Kivirakenteen osa

Kartat: 55, 57

Mustavalkonegatiivit: 125904: 163

Digitaalikuvat: 645, 648

Analysoidut näytteet:-

Rakenteenosaksi **FR32** nimettiin pohjois-eteläsuuntainen kivirakenne, joka sijaitsi ruuduissa x=445-447, y=484-488 (dokumentointitasot 8-9, kartat 55, 57). Se koostui pääosin pienistä ja keskikokoisista, halkaisijoiltaan noin 10-15 cm kivistä. Kivien halkaisijat olivat kuitenkin 8-48 cm. Kivirakenne sijoittuu pystypaalujen välille, ja pystypaaluja ympäröineille kiville on annettu omat rakennenumeronsa (FR38-FR40). Ratkaisuun päädyttiin, koska kaikkien pystypaalujen välillä ei ollut kivijalkamaista rakennetta, pelkästään kiviä ympäröineet kivet. Rakenteen pituus oli noin 7,2 m ja leve-

ys noin 0,2-1,0 m. Rakenteen pituus on hieman tulkinnallinen. Pituuteen on mitattu kauimmaisten paalujen kivikehien ulkolaitojen välinen etäisyys, sisälaitojen välinen etäisyys oli noin 5,5 m. Rakenteen osan korkeus oli 3,73-4,09 m mpy. Yläpuolella olivat yksiköt tummanruskea, maatonut puukerros (FSY113) ja läikikäs, paksu, harmaanruskea hiekkakerros (FSY169). Mahdollisesti maatonut pelkästään puuta sisältänyt kerros on puun työstöjätettä. Rakenteen osan alapuolella olivat harmaa hiekka FSY213=FSY214, hiekkainen puulastukerros FSY247 ja FR33. Puulastukerros voi liittyä paalujen paikalla veistämiseen. Yksiköiden FSY193 ja FSY213=FSY214 alla oli myös ilmava puulastukerros FSY250 sekä FSY252 tummanruskea puuroskakerros ruudussa x=449, y=488. Samanikäisiä rakenteita olivat FR39, FR40 ja FR41, jotka olivat tukikiviä pystypaaluille (FR45) Kivet kulkevat paalujen välissä aivan samansuuntaisesti, ja niiden täytyy olla rakennettu samaan aikaan paikalleen. Ajoittavia löytöinä ovat yksiköstä FSY113 mm. piiposliiniastioiden palat ja tähtileimalla varustettu koppa (KM 2008051: 2487), jotka kuitenkin liittyvät rakenteenosan yläpuolelle ja ajoittavat rakenteenosan 1700-luvun jälkimmäiselle puoliskolle ja sitä nuoremaksi. Rakenteiden osat ajoittuisivat kuitenkin muiden samanikäiseksi tulkittujen rakenteiden osien perusteella suhteellisesti arvioiden noin 1600-luvun viimeisiin vuosikymmeniin-1700-luvun aivan alkupuolelle (ks. FR38-FR40, FR45, luvut 5.14 ja 5.15.).

FR38-FR40 Kivirakenteita: tukikivet pystypaaluille

Kartat: 55, 57, 62

Mustavalkonegatiivit: 125904: 162-164

Digitaalikuivat: 692-696, 697, 700-702,

Analysoidut näytteet:-

Pystypaalujen (FR45) ympärillä olleet kivet numeroitiin omiksi rakenteiden osikseen (**FR38-40**). Pystypaaluja oli yhteensä kolme kappaletta (FR38, FR39, FR40), ja ne olivat kaikki samalla suoralla pohjois-eteläsuuntaisella linjalla hieman vajaan 3:m välein. (kartat 55, 57, 62) Välimatka on tulkinnallinen, koska kehämäisten kivirakenteiden välissä oli pieniä kiviä samalla linjalla (FR32), ja rakenteiden väliset erot ovat hieman epämääräisiä.

Pohjoisin rakenteista, **FR38** sijaitsi ruudussa x=445, y=490 (kartta 56). Paalu tuli esille viimeiseksi (kartta 52). Kivet (FR38) olivat kulmikkaita litteähköjä teräväkulmaisia kiviä, jotka oli asetettu tiiviisti tukemaan niiden keskellä olevaa pystypaalu (FR45) (hirsi nro 29). Rakenteen halkaisija oli 1,2-1,4 m. Kivien halkaisijat olivat 20-60 cm. Rakenteen korkeus oli noin 3,86-4,01 m mpy. Rakenteen ylä- ja alapuolella oli yksikköä kellertävän oranssia, karkeaa hiekkaa FSY212. Yksikkö oli löydön. Samanikäisiä olivat rakenteet FR39, FR40 ja FR45.

Rakenne **FR39** sijaitsi ruudussa x=447, y=486. Kivet tukivat pystypaalu (hirsi nro 28, kartta 58). Rakenteen halkaisija oli noin 1 m. Kivien halkaisijat olivat 10-40 cm. Rakenteen korkeus oli 3,73-4,08 m mpy. Rakenteen yläpuolella oli pääosin sekoitettua hiekkaa FSY169 ja alapuolella yksikköä FSY212. Yksikkö

FSY169 sisälsi löytöjä, mutta ne eivät olleet tarkasti ajoitettavia. Kivet olivat samankaltaisia kuin rakenteessa FR38.

Rakennenumorolla **FR40** numeroitiin kolmatta, eteläisintä pystypaalia (hirsirakennus nro 26, FR45) ympäröineet teräväkulmaiset ja litteät kivet. Kivet sijaitsivat ruudussa x=447, y=484. Rakenteen halkaisija oli noin 1 m. Kivien halkaisijat olivat noin 13-42 cm. Rakenteen korkeus oli 4,02-4,10 m mpy. Rakenteen yläpuolella oli yksiköjä: tummanruskea maatonut puu (FSY113) ja mustaksi palanutta ja maatonutta puuta ja hiekkaa (FSY269). Jälkimmäinen yksikkö oli löydötön, mutta edellinen sisälsi mm. piiposliiniastoiden paloja ja tähtileimaisen liitupiipun kopan (KM 2008051: 2487). Piiposliiniastiat ajoittavat rakenteenosan jälkeen vuoden 1760 ja tähtileimainen liitupiipun kopan osa vuoden 1740 jälkeen aina 1800-luvun alkuun.⁹⁹ Näin ollen tämä rakenteenosa ajoittuisi 1700-luvun loppupuolelle.

Rakenteet voisivat kokonaisuutena muodostaa maahan jätetyn rakennuksen perustan (tai muun rakenteen perustan), mutta ongelmana tässä tulkinnassa on se, että kaivausalueella löytyi tämänkaltaisia linjoja vain yksi. Paalut voivat mahdollisesti erottamiseen esim. kadusta tai ne ovat voineet toimia kivirakenteiden kanssa aitoina. Tulkinta on kuitenkin avoin. Löytöjen perusteella rakenteiden osien ajoittaminen on hieman ongelmallista. Eteläisimpään kivirakenteen osaa (FR40) liittyy huomattavasti nuorempia löytöjä kuin muualle esimerkiksi tasoon 8 (kartta 55). Kaksi muuta rakenteen osaa eivät sisältäneet ajoitettavaa löytöaineistoa (FR38 ja FR39). Ne liittyvät viereisiin rakennuksen osiin kuten FR25, joka näyttäisi ajoittuvan löytöaineiston perusteella 1600-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta 1700-luvun alkupuolelle (ks. luku 5.12., ja FR232).

3.15. Plenet rakentelien osat (FR33, FR35, FR36 ja FR42-FR44) kaivausalueen pohjaosissa

FR33 Kivirakenteen osa?

Kartat: 55

Mustavalkonegatiivit: 125904: 162

Digitaalikuvat: 653, 654

Analysoidut näytteet:-

Kaivausalueen pohjaosista tuli kaivettaessa esiin suuria kulmikkaita kiviä, jotka sijaitsivat FR32:n eteläpuolella. Selvyttä siihen, oliko rakenne osa suurempaa kokonaisuutta vai luonnonkiviä, ei aluksi saatu. Kiville annettiin siten rakennenumero **FR33**. Rakenne koostui yksittäisistä suurista kulmikkaista kivistä (x=445-447, y=486-488), joita dokumentointiin aluksi 3 kpl (taso 8, kartta 55). Kivet sijaitsivat kaivausalueen keskivaiheilla pohjois-eteläsuuntaisesti. Kivien halkaisijat olivat 70 cm, 80 cm ja 100 cm. Kivien korkeus oli 3,97-4,26 m mpy. Syvemmälle kaivettaessa koko kaivausalue

⁹⁹ Makkonen 1991, s. 44.

een pohjoispääty paljastui yksittäisten kivien täyttämäksi, mutta kivet eivät muodostaneet rakennetta, vaan ne olivat luonnonkiviä. (kuva 64) Tasosta 8 dokumentoidut kivet olivat yksittäin rakenteen FR32 tuntumassa ja alapuolella. Kivet olivat yläpinnaltaan melko tasaisia ja sijaitsivat kaivausalueella yksittäin, joten ne voivat olla myös luonnonkiviä tai laitettu paikalleen tukemaan ylläsijainneita kivirakenteita. Koko viimeisen dokumentointitason kattaneet kivet, jotka olivat mitä todennäköisimmin luonnonkiviä, alkoivat korkeudelta noin 4 m mpy (taso 9, kartta 56). Kivien yläpuolella oli yksikköjä FSY113 (tummanruskea maatunut puu), FSY169 (läikikäs harmaanruskea hiekka), FSY187 (hienoa hiiltä ja maatunutta puuta, palokerros), FSY213=FSY214 (tummanharmaa ja harmaa hieno hiekka) ja FR32. Kivien alapuolella oli yksikköä FSY212, joka oli luontaista hiekkaa sisältänyt paksu kerros kaivausalueen eteläpäädyssä sekä rakenne FR43, joka oli keskittymä hajanaisia lautoja.

FR35 Kivirakenne: kivikeskittymä

Kartat: 57

Mustavalkonegatiivit: 125904: 161 ja 162

Digitaalikuvat: 680, 682

Analysoidut näytteet:-

Rakenne **FR35** koostui pyöreäkulmaisista keskikokoisista kivistä, jotka olivat keskittymänä kaivausalueen keskivaiheilla ruudussa x=441, y=486 (kartta 57). Kivien halkaisija oli noin 16-40 cm ja keskittymän halkaisija oli noin 1 m. Rakenteen korkeus oli noin 3,90-4,04 m mpy. Rakenteen kivet olivat palaneita, ja ne liittyivät tasossa 9 näkyviin suurempiin kiviin, jotka eivät muodostaneet rakennetta. Kivien yläpuolella oli mustanruskeaa, hiilensekaista puuroskaa (**FSY242**) ja alapuolella savea (FSY222). Yksiköt olivat löydöttömiä.

Kivikeskittymän kivet näyttävät olevan paikalleen tarkoituksella asetettuja. Niiden funktio on kuitenkin epäselvä. Kivet alkoivat kulttuurikerroksesta ja jatkuivat pohjasaveen saakka. Muiden tasosta löytyneiden rakenteiden perusteella suhteellisesti ajoitettu voi rakenteen osan ajoittaa 1600-luvun vaihteesta 1700-luvun alkupuoliskolle.

FR36 Kivi- ja tiilirakenne

Kartat: 58

Mustavalkonegatiivit: 125904: 190

Digitaalikuvat: 728-730

Analysoidut näytteet: FMN12

Rakenne koostui tiilistä ja kulumikkaista luonnonkivistä, jotka muodostivat halkaisijaltaan noin 0,5 metrin pyöreän keskittymän kaivausalueen itäpäätyyn koilliskulmaan (dokumentointitaso 10, kartta 58). Kiviryvä oli niin tiivis, että se nimettiin omaksi rakenteenosakseen. Kivet sijaitsivat ruudun x=449, y=484 etelälaidalla, ja niitä oli kahdessa kerroksessa. Kivien halkaisijat olivat 15-30 cm, ja korkeus oli noin 3,57-

3,80 m mpy. Kivien yläpuolella oli savista hiesua (FSY199) ja tummanharmaata kovaa, tiilenpaloja sisältänyttä hiekkaa (FSY251), joka jatkui myös rakenteen alapuolelle. Alapuolella oli myös luontainen kerros, kellertävää tai oranssia hiekkaa (FSY212). Yksiköt olivat löydöttömiä. Kivet ja osin melkein kokonaiset tiilet muodostivat selkeän keskittymän, ja ne olivat tarkoituksella paikalleen asetettu. Keskittymän funktio on epäselvä. Rakenteen yläpuolella sijaitsi katurakenne FR27, ja kivikeskittymä voi liittyä siihen. Läheisyydessä sijaitsi myös yksikkö FSY245, joka oli keskiruskeaa hiesua läikkänä yksikössä FSY222, ruudussa x=447, y=484. FR36:n länsipuolella, eteläprofiilissa havaittiin FSY253, keskiharmaa hieno hiekka, jota ei oltu huomattu kaivettaessa. Se kulki koko FR6=FR27:n leveydeltä ohuena yksikkönä, ja on luultavastikin taasoitekerros yksikköjen FSY251 ja FSY264 välissä. Lisäksi ruuduissa x=447-449, y=484 sijaitsi ohut hiilinen, maatuneen puun kerros FSY254, joka on mahdollisesti samaa yksikköä kuin FSY250.

Ajoituksellisesti rakenteenosa on ajoitettava suhteellisesti muiden rakenteen yläpuolelta löytyneiden rakenteenosien perusteella. Näin ollen saataisiin ajoitus 1600-luvun viimeisiltä vuosikymmeniltä 1700-luvun alkupuolelle (FR27). Katurakenteen FR27:n alaosista otettiin maanäyte FMN12 palaneen sekaista yksiköstä FSY254, joka oli FR36:n vieressä. Näytteessä oli säilynyt useita jäänteitä hampusta, valtavasti hiiltyneitä ohran (*Hordeum vulgare*) jyviä (2800 hyvää), yksi hiiltynyt ruisjyvä (*Secale cereale*) ja kymmenen vehnän jyvää (*Triticum aestivum*). Näytteessä oli myös hie-
man ulttuuririkkaruohojen jäänteitä, joista osa oli hiiltyneitä. Näistä löytyi enemmän mm. ruiskattaraa (*Bromus seicanus*), ruiskaunokkia (*Centaurea cyanus*) ja jauhosavikkaa (*Chenopodium album*) ja virnaa (*Vicia sp.*). Näytteessä oli myös kastematojen kotelopulloja. Näytteestä löytyi suuret määrät ohraa, ja määritetty vilja oli 4-tahoista, joka oli yleistä 1600-1700-luvuilla,¹⁰⁰ joka vahvistaa suhteellista ajoitustulosta.

FR42 Kivirakenteen osa

Kartat: 62, 63, 65

Mustavalkonegatiivit: 125904: 796, 797, 824-826, 873, 874

Digitaalikuvat: 796, 797, 824-826

Analysoidut näytteet:-

Kaivausalueen etelälaidassa tulkittiin rakenteeksi **FR42** hieman epämääräinen kivinen alue ruuduissa x=445-447, y=484 (kartat 62, 63, 65). Rakenne koostui pienistä ja keskikokoisista terävistä kivistä, jotka keskittyivät kaivausalueen etelälaitaan FR16:een kuuluneen suuren kiven ympärille, varsinkin sen itäpuolelle. Kivien halkaisijat olivat noin 0,04-0,42 m. Joukossa oli myös joitakin suuria kiviä, joiden halkaisijat olivat noin 0,6-1,06 m. Kivien välissä oli myös yksittäisiä tiiliä. Rakenne alkoi korkeudelta

¹⁰⁰ Lempiäinen 2008, s. 8-9, 10. Viittaa ohraa kirjoittaessaan Soininen A. M. 1974. *Vanha maatalou-
temme*. Maatalous ja maatalousväestö Suomessa perinnäisen maatalouden loppukaudella 1720-luvulta
1870-luvulle. Maataloustieteellinen aikakauskirja 46: 1-459.

noin 3,97 m mpy. Kivisen alueen pituus itä-länsisuuntaisesti noin 4,5 m ja leveys noin 3,20 (taso 11, kartta 62). Kiviä poistettiin, ja rakenteesta piirrettiin toinen kivikerros. Rakenne jatkui, mutta kivien määrä väheni, ja kivet keskittyivät kahdeksi erilliseksi keskittymäksi (taso 11, kartta 63). Tasonimi pidettiin samana, koska kivet olivat osittain samalla korkeudella edelliseen dokumentointitasoon tähden. Samalta korkeudelta dokumentoitiin myös rakennetta FR43, jotka olivat sekalaisia lautoja. Kiviä dokumentoitiin myös kolmas kerta (taso 12, kartta 65). Viimeiset dokumentoidut kivet sijaitsivat hajallaan suuren kiven pohjois- ja itäpuolella. Kivet jatkuivat myös eteläprofiiliin. Rakenteessa ei ollut koko aikana havaittavissa selkeää säännönmukaisuutta, mutta kivet sijaitsivat kulttuurikerroksissa. Alimmillaan kivet ulottuivat korkeuteen 3,30 m mpy. Kivien yläpuolella oli yksikköjä: läikikäs harmaanruskea hiekka (FSY169), harmaanruskea hieno hiekka (FSY243), tummanruskea maatunut puu ja hiekka (FSY247) ja vain ikkunalasien paloja sisältänyt tummanruskea karkea hiekka (FSY249). Alapuolella olivat yksiköt: kellertävän oranssi karkea hiekka (FSY212), tummanruskea karkea hiekka (FSY249), keskiharmaa, likainen savi (FSY222) ja hajanaisia lautoja FR43 (taso 12). FSY249 kiersi FR16:ssa ollutta suurta kiveä, ja hiekka oli hyvin pehmeää ja irtonaista. Vaikkutkin siltä, että se saattoi olla kaivettua maata kiven ympärillä. Kivet sijaitsivat keskittyminä kulttuurikerroksessa, ja niiden alapuolelle liittyi myös lautoja. FSY247 on todennäköisesti paalujen veistämässä syntyneitä lastua. Mahdollisesti kyseessä on jonkinlaista kivistä perustaa tai tuhoutunutta rakennetta, jota ei voi tarkemmin määritellä. Kivirakenteeseen ei liittynyt ajoittavia löytöjä. Suhteellisesti rakenteen osa ajoittuu tasosta 9 löytyneen FR40:n perusteella 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta 1800-luvulle, muiden tasosta 8 löytyneiden rakenteenosien perusteella 1600-luvulta 1700-luvun alkupuolelle. On mahdollista, että alimmissa tasossa on siis eri-ikäisiä löytöjä tai osa vanhemmista löydöistä sijaitsee nuoremmissa konteksteissa.

FR43 Puurakenne: hajanaisia lautoja

Kartat: 63

Mustavalkonegatiivit: 125904: 194, 203

Digitaalikuvat: 778, 796, 798

Analysoidut näytteet:-

Rakenteeksi **FR43** nimetyt hajanaiset laudat sijaitsivat ruudussa x=447, y=484, ja ne liittyvät läheisesti rakenteeseen FR42 (taso 12, kartta 63). Puunkappaleet ja laudat olivat FR42:n alapuolella kuopanteessa kivien ja tiilien alla ryhmänä alueella, jonka koko oli noin 50 x 70 cm. Lautojen pituus oli noin 16-87 cm, leveys noin 10-25 cm ja paksuus 2-8 cm (liite 11). Laudat sijaitsivat korkeudella noin 3,49-4,02 m mpy. Lautojen yläpuolella oli yksikköjä tummanruskea maatunut puu ja puulastu (FSY247) ja tummanruskea karkea hiekka (FSY249) sekä rakennetta FR33. Alapuolella oli yksikköjä kellertävän oranssi karkea hiekka (FSY212), harmaanruskea hieno hiekka (FSY243), tummanruskea maatunut puu ja puulastu (FSY247), tummanruskea karkea

hiekkä (FSY249) ja keskiharmaa, likainen savi (FSY222). Hajanaiset laudat olivat yksinkertaisena kasana, jonka päälle oli laitettu tiiliä ja kiviä. Mahdollisesti kyseessä on roskakuoppa. Rakenteen osan voi siten ajoittaa samankaltaisesti kuin FR42:n. Suhteellisesti rakenteen osa ajoittuu tasosta 9 löytyneen FR40:n perusteella 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta 1800-luvulle, muiden tasosta 8 löytyneiden rakenteenosien perusteella 1600-luvulta 1700-luvun alkupuolelle. On mahdollista, että alimmissa tasossa on siis eri-ikäisiä löytöjä tai osa vanhemmista löydöistä sijaitsee nuoremmassa konteksteissa.

FR44 Kivi- ja tiilirakenne

Kartat: 58

Mustavalkonegatiivit: 125904: 191

Digitaalikuvat: 771

Analysoidut näytteet:-

Pieni kivikeskittymä FR44 (taso 12, kartta 58) sijaitsi kaivausalueen itäpäädyn kaakkoiskulmassa ruudussa x=451, y=484. Rakenteeseen kuului myös tiiliä kehämäisesti. Rakenne dokumentoitiin takymetrillä. Yläpuolella oli yksikkö keskiharmaa savinen hiesu (FSY199) ja alapuolella FSY212. Rakenteen halkaisija oli noin 0,5 m. Rakenteen korkeus oli 3,36-3,78 m mpy. Ruudussa x=451, y=488 oli myös vaaleanruskeaa, karkeaa hiekkaa FSY262 yksikön FSY212 alapuolella. Rakenteeseen ei liittynyt ajoitettavia löytöjä, joten kivirakenne on ajoitettava suhteellisesti. Se ei sijainnut sekoittuneissa kerroksissa, joten rakenne ei siten liittyisi itäpäädyn nuorempiin rakenneosiin, vaan kuuluisi vanhempiin rakenneosiin, jotka suhteellisen ajoituksen perusteella ajoittuisivat joko 1600-luvun jälkipuoliskolta 1700-luvun alkuun tai 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta aina 1800-luvun alkuun (ks. FR42 ja FR43, luku 5.15.).

FR46 Puurakenne, laudanpaloja

Kartat: 61

Mustavalkonegatiivit: 125904: 210

Digitaalikuvat: 839, 840

Analysoidut näytteet:-

Pienet laudanpalat sijaitsivat keskittymänä kaivausalueen itäpuoliskossa ruudussa x=447, y=488 (kartta 61). Taso nimettiin numerolla 11. Laudan palat eivät muodostaneet rakennetta, vaan olivat kasamaisesti. Lautojen yläpuolella oli yksikköä läikikäs, harmaanruskea hiekka ja hiesu FSY169 ja alapuolella FSY222. Laudan palat sijaitsivat kuopanteessa hieman samankaltaisena kasana kuin FR43, eivätkä ne muodostaneet selkeää rakennetta. Rakenteen korkeus oli 3,46-3,67 m mpy.

Rakenteen osa täytyy ajoittaa suhteellisesti rakenteenosien perusteella, jotka ovat löytyneet sitä ylemmistä kerroksista. Tasosta 9 löytyneen FR40:n perusteella se ajoittuisi 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta 1800-luvulle, muiden tasosta 8 löytyneiden rakenteenosien perusteella 1600-luvun viimeisiltä vuosikymmeniltä 1700-

luvun alkupuolelle (esim. FR25) tai myöhemmäksi. (ks. luku 5.12) Rakenteenosa oli löydötön. On mahdollista, että alimmissa tasossa on siis eri-ikäisiä löytöjä tai osa vanhemmista löydöistä sijaitsee nuoremmissa konteksteissa.

Kuva 64. *Alue F, lopetustaso. Digitaalikuva MV/RHO.*

3.16. Rajapinnat

Mustavalkokuvat: FRP1 125904:141, 142, FRP2 125904:166, FRP3 125904: 177, 178 (ks. FR41)

Digitaalikuvat: FRP1 245, FRP2 671, 672, 709, FRP3 698, 699 (ks. FR41)

F-alueelta dokumentoitiin rajapintana vesijohtokaivanto **FRP1**, joka leikkasi kaivausalueen kulttuurikerrokset pystysuoraan (kartta 49-57, 62). Vesijohtokaivantoa täyttivät yksiköt FSY60, FSY87 ja FSY248 ja leikkasivat yksiköt FSY61, FSY81, **FSY82**, FSY86, FSY87, FSY106, FSY107, FSY108, FSY113, FSY116, FSY169, FSY186, FSY189, ja FSY213=FSY214. Vesijohtokaivannon kaivamisajankohdasta tai käytöstä poistosta ei ole olemassa tarkkoja tietoja, asiaa tiedusteltiin suullisesti kaivausten aikana paikallisilta henkilöiltä, mutta rautainen putki oli poistettu käytöstä jo hyvän aikaa sitten. Kaivanto sijaitsi ruudussa x=447, y=484. Kaivannon länsipuolella sijaitsi myös sekoittunut kerros FSY83 ja koillispuolella FSY166, harmaanruskea hienon hiekan yksikkö sekä FSY167 harmaa hiekka, jossa oli vaaleanruskeita ja harmaita läikkiä. Yksiköt voidaan tulkita kulttuurikerroksiksi, selkeästi sekoittuneita yksiköitä lukuun ottamatta. Mainittakoon, että yksiköiden FSY116 ja FSY95 alta dokumentoitiin yksikkö FSY136, joka oli vaaleaa, harmaanruskeaa hiekkaa ruudussa x=437, y=486. Lisäksi ruudusta x=437, y=488 yksikön FSY222 sisältä dokumentoitiin yksikkö FSY260 sinertävän harmaa savi.

Rajapinta **FRP2** oli halkaisijaltaan noin 2 m:n kuopanne kaivausalueen lounaiskulmassa ruudussa x=437, y=484. Kuopanne jatkui profiiliin, ja oli suhteelli-

sen matala syväne, jota täyttivät yksiköt FSY225, FSY226, FSY228, jotka olivat erilaisia puulastukerroksia. Yksiköt on tulkittavissa kuivikekerroksiksi. Rajapinta ei näy kartoissa, mutta kuopanne valokuvattiin. Lisäksi ruudun x=437, y=486 profiilista dokumentoitiin myös yksikkö FSY223 yksikköjen FSY225 ja FSY226 välistä. Yksiköiden välistä dokumentoitiin myös profiilinpiirtovaiheessa yksikkö FSY266, likaisen-harmaa hienon hiekan ja maatuneen puun kerros eteläprofiilin ruudussa x=439, y=484. Samasta ruudusta dokumentoitiin myös ohut sinertävän saven yksikkö FSY224 yksikön FSY225:n päältä. Kuopanne oli joko luontainen pohjasaveen FSY222 kaivettu kuoppa tai luontainen kuoppa, jota oli täytetty erilaisilla puulastukerroksilla ja havuilla, joissa oli myös löytöjä jotka eivät kuitenkaan ajoittaneet yksikköjä tarkasti. Kuopanne muistutti hieman C-alueelta dokumentoituja kuopanteita, mutta ei sisältänyt kiviä. Rajapinta **FRP3** liittyi rakenteeseen FR41. Rajapinta nimettiin heti kaivannon havaintohetkellä. (ks. luku 5.12.)

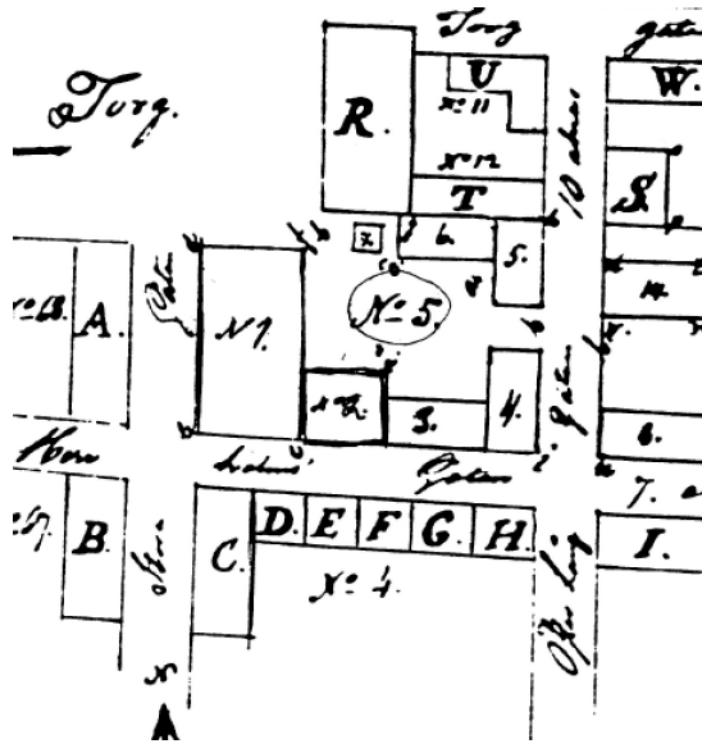
4.17. Yhteenveto alueen F rakenteiden ajoituksista ja kulttuurikerroksista

Rakenteiden esittelyiden yhteydessä esille on jo tullut, että kaivausalue oli mutkikas ajoitettava, koska ylimmät kulttuurikerrokset olivat alueelta tuhoutuneet, ja alue oli kaivausten edetessä vähälöytöinen suhteessa sen kokoon. Pidän esitettyjä ajoituksia vieläkin alustavina. Alueelta tuli esiin useita rakennekokonaisuuksia, jotka ovat samanaikaisia, mutta jotka kaistaleittain dokumentoimalla olivat osittain myös hieman eri-aikaisesti esillä. Ajoittamista problematisoivat eri-ikäiset löydöt alueilta, joissa ei näkynyt selkeästi kerrosten sekoittumista. Paikoin sekoittuminen oli selvää, kuten ns. vesijohtokaivannon yhteydessä. Aluetta leimasivat myös täysin erilaiset yksiköt verrattuna C- ja D-alueisiin. Yksiköt olivat pääosin hiekkaa, erilaisia hiesuja, savia ja hiiltä. Pääosin yksiköt olivat myös pienialaisia ja ohuita, eikä yksiköitä ole yritetty yhdistellä kokonaisuuksiksi kaivauskertomuksessa.

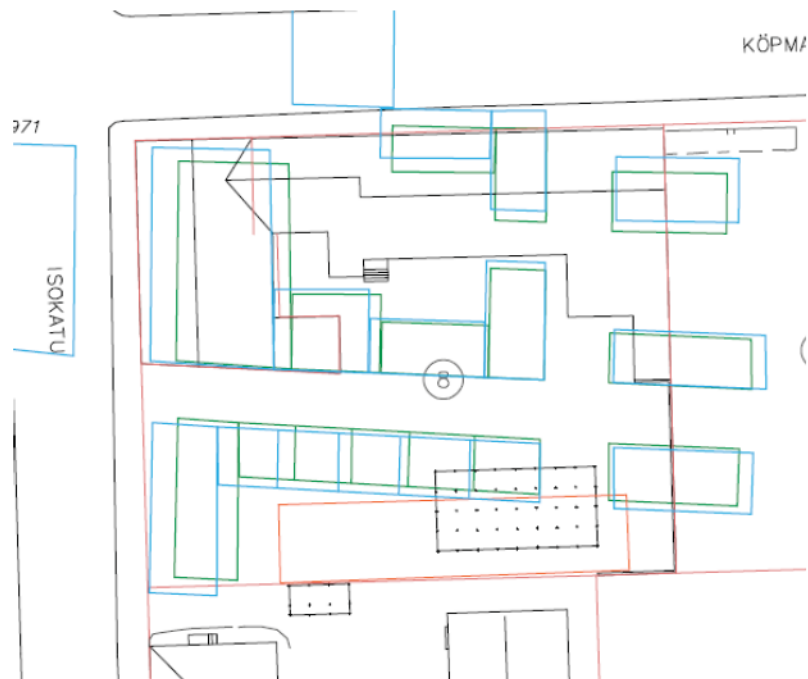
Lähtökohtana ajoitukselle on Pietarsaaren kaupunginmuseossa tehty asemointi ja palovakuutusten tiedot 1800-luvulta. Jälkitöissä vuonna 1834 tehdyssä Lindskogin talon palovakuutuksessa kartalle piirretyt rakennukset on yritetty asemoida kaivausalueen kartalle. Palovakuutus on palovakuutus vuodelta 1834, ja siinä on kuvattu piharakennukset ja niiden käyttötarkoitukset.¹⁰¹ (kuva 65) Jälkitöissä tehty asemointi on summittainen kokeilu katujen ja Lindskogin talon sijainnin perustella, mutta näyttäisi todeksi sen asian, että palovakuutuksessa luetteloidut rakennukset ovat löytyneiden rakenteiden osiin (FR4 ja FR10) verrattuna liian suuria (kuva 66), joten kai-

101 Suomen palovakuutuslaitoksen Tarmon arkisto. Palovakuutus nro 180, 1834. Tontilla on ollut C. kaksikerroksinen asuinrakennus, D. puinen ulkorakennus, E. keittiö, F. paakaritupa, G. ulkorakennus ja H. yksikerroksinen asuinrakennus (tontti numero 4, ensimmäinen kaupunginosa).

vauksissa löytyneitä rakennuksia ne eivät voineet olla. Näin olleen löytyneet rakenteiden osat vanhempia kuin kyseiset rakennukset.

Kuva 65. Osa palovakuutuksesta nro 1880, vuodelta 1834. Suomen palovakuutuskonttori Tarmon arkisto.

Kuva 66. Vuoden 1834 palovakuutuksen rakennuksia on yritetty asemoida nykyiselle asemakaavalle tontille 8, F-alueelle Herrholminkadun, Östergatanin ja Lindskogin talon avulla. Pohjakartta yleiskartat 1-4, Pietarsaaren kaupunginmuseum ja Pietarsaaren kaupunki, asemakaava. Asemointi: Juha-Pekka Joona.

Sen sijaan asemointikartassa oleva katurakenne FR6=FR8=FR27 sijoittuu katulinjaan ajatellen hyvin, ja koska sen tiedetään sijainneen paikallaan pitkään, ainakin vuoden 1735 asemakaavasta alkaen, jonka asemakaava on taas noudatellut vanhempaa asemakaavaa. Kadun ajoittaminen perustuu siten löytöaineistoon ja rakenteiden suhteellisiin ajoituksiin. Nuorimmat rakenteiden osista ovat kivijalat FR11 ja FR19, jotka sijaitsivat kaivausalueen itäpäädyssä. Pietarsaaren kaupunginmuseon asemoinnin mukaan paikalla on sijainnut 1970 rakennettu rakennus (liite 15), mutta molemmat kivijalat vaikuttivat vanhemmilta, erityisesti FR19, koska sen alla oli lauta-arina FR37. Rakenteiden osia FR2 ja FR3 sekä FR4:n nuorinta osaa voidaankin pitää näitä vanhempina löytökorkeuksiensa ja löytöjensä perusteella, mutta niiden tarkka ajoittaminen on epäselvää (taso, kartta 48), koska nuorimmat kulttuurikerrokset olivat kaivausta aloitettaessa tuhoutuneet. Todennäköisesti ne kuitenkin ovat 1800-luvun alkupuolelta, ennen palovakuutusvuotta 1834, koska kuvista nähdään, että Lindskogin talo ja sen kivijalka sijaitsevat suhteessa huomattavasti korkeammalla kuin kaivausalueen kaivettava taso (ks. raportin kansikuva oik.). Lähes samanikäisiä rakenteita tai niiden osia olivat FR1=FR12, FR8, FR5=FR16 ylin osa, FR6(=FR8=FR27):n ylin osa, FR7, FR8 ja FR9.

Toisesta dokumentointitasosta (kartta 49) uutena rakenteena esiin kaivettiin FR10 sekä lisää ja erittäin selkeänä tiilistä ja kivistä katurakennetta FR6(=FR27). Kartassa erottuu myös hyvin, kuinka rakenne FR10 menee kivijalkamaisen rakenteenosan FR7 alapuolelle. Kartassa erottuvat hyvin myös FR10:n lattiatason länsipäädyssä olleet nurkkakivet, joita kartassa ei ole numeroitu rakennenumeroilla. Uutena rakenteena on tullut esiin FR13, joka siis yhdistyi FR7:ään vuonna 2007 kaivetun rakenteenosan FR1:n välityksellä. Samassa tasossa näkyivät edelleen mm. FR5 ja FR9. Kaivausalueen länsiosa on lähes rakenteeton. Kartasta on kuitenkin huomattava, että länsipääty on karkeasti arvioiden 20 cm korkeammalla kuin itäpääty. Ajoituksellisesti dokumentoitu taso ja sen rakenteet ajoittuvat palovakuutuksen perusteella vanhemmaksi kuin vuosi 1834, mutta ajoittavia esinelöytöjä on niin vähän, että tarkempaa ajoitusta tasosta ei voi tehdä. Rakenteista voidaan vain sanoa, että ne voivat olla myös vanhempia.

Dokumentointitasossa 3 (kartta 50) kaivausalueen länsipäädyssä on tullut esille hieman enemmän rakenteenosaa FR4 ja myös pienistä kivistä koostuva keskittymä FR15. Rakenteesta FR10 kaivettiin esille sitä ympäröivä kivijalkaa FR17 ja pieni hiiltynyt ja kivinen alue FR14, joka on saattaa olla pieni ulkoliesi. Tässä vaiheessa FR6(=FR27) on huomattavasti hajanaisempi ja pienemmistä kivistä koostuva, ja sen eteläpäätyyn erotettiin myös rakenteenosan FR8, joka kuitenkin myöhemmin liitettiin rakennekokonaisuuteen FR6=FR27. Lisäksi edelleen jatkuivat rakenteen FR5(=FR16) kivet ja tiilet sekä nuoremmat rakenteet (FR3 ja FR11). Länsipäädyn rakenteet ovat edelleenkin hieman korkeammalla kuin itäpäädyn rakenneosat. Löydöt eivät ajoita tasoa ja rakenteiden osia tarkasti, vaan ne voidaan ajoittaa edelleen 1800-luvun alkupuolelle tai 1700-luvun ja 1800-lukujen taitteeseen.

Dokumentointitasossa 4 (kartta 51) rakenteiden korkeudet alkavat olla samalla tasolla. Länsipäädystä esille tuli FR4 selkeänä kivijalkana, joka jatkui kaivausalueen ulkopuolelle sekä FR15:n toinen kiverkerros. Päätyä leimaa myös puulastukerros FSY96 ja puulastukerros, jossa oli paljon puunkappaleita (FSY92). Myös FR10:n lattialaudat oli poistettu, ja näkyvissä olivat sen perushirret ja sitä ympäröivä kivijalan osa tai tukikivet FR17. FR7 oli nyt poistettu ja paljastunut hajanaisempi kiverkerta nimettiin FR18:ksi, koska ajateltiin sen mahdollisesti olevan vanhempi. Myös FR5 nimettiin omaksi rakenneosakseen FR16, koska rakenteenosa muuttui hieman hajanaisemmaksi. Katu FR6=FR8=FR27 on nyt huomattavan selkeä, ja tämä katutaso olisi korkeutensa perusteella todennäköisesti samanikäinen kuin rakennekokonaisuus FR10, FR14 ja FR17. Pienen rakennuksen rakenteenosiin liittyviin yksiköihin liittyi paljon luuta, erityisesti lattiatason päälle ja alapuolelle. Rakennus on ollut hyvin pieni, joten se on lieene ollut ulkorakennus, kuten aitta tai varasto. Koska rakenteen osa jatkuu kivijalan FR7:n alle, jolle ei ole selkeää selitystä, rakennus on voinut olla myös jossakin muussa käytössä tai toimia perustuksena jollekin muulle rakenteelle. Ulkopuolella oli pieni puoliympyränmuotoinen kivikehä, joka muistuttaa paljon tulisijaa. Rakennuksen tarkempi tulkinta jää tässä yhteydessä arvailun varaan. Katutaso koostui tässä tasossa hyvin pienistä kivistä ja oli tiivis. Myös FR11 nimettiin tässä tasossa rakenteenosaksi FR19, koska se näytti olevan huomattavasti hajanaisempi rakenteenosa, ja siten mahdollisesti vanhempi.

Kadun löytöjen perusteella katurakenteen kolmeen neljään kiverkertaan ajoittuvat pitkälle ajalle, 1700-luvulle laajasti. Ajoittavat löydöt voivat olla myös nuoremassa kontekstissa, mutta todennäköisesti muut dokumentointitasossa 4 esille kaivetut rakenteiden osat ovat kuitenkin 1700-luvun viimeiseltä puoliskolta, koska ainakin yhteen alempaan rakenteeseen liittyy myös piiposliiniastioiden paloja (FR20, kartta 52).

Dokumentointitasossa 5 (kartta 52) esille on kaivettu tiilirakenteenosa FR20, joka peittää laajasti kaivausalueen länsipäädyn. Myös rakenteenosan FR4 kivet näkyivät selkeänä. Uusina rakenteina näkyvät myös kiverakenteet FR21 ja FR22 sekä tiilirakenteenosa FR23 ja puurakenteenosa FR24 sekä FR5=FR16 rakenteenosaa. Rakennekokonaisuudesta on mahdollista esittää tulkinta, että se olisi mahdollinen kivijalka (FR5=FR16) tai hajoitetun uunin kiviä tai jopa molempia. Puurakenteenosa FR24 liittyisi näihin arinana. Kyseessä voi olla joko puille perustettu ulkouuni tai siten rakennuksen sisällä mahdollisesti ollut uuni tai kiuas.¹⁰² Katurakenne FR6=FR8=FR27 näkyy tasossa jälleen hajanaisempana, mutta kivet olivat tässä tasossa huomattavasti suurempia. Katua reunustuvat myös paalut FR45. Pitäisin katuraken-

¹⁰² Länsisuomalaisen ja vanhan skandinaavisen savu-uunin liesi oli matala, erityisesti toimiva sankapadan ja keittojen valmistukseen. Tupien umpinaisten uunien kaltaisia uuneja rakennettiin myös ulos erityisesti Länsi-Suomessa. Valonen - Vuoristo 1994, s. 18-19; Puille perustetuista liesistä tai uuneista on monia esimerkkejä esimerkiksi 1700-luvun alun savutuvista. Kolehmainen 1996, s. 31-34; Esimerkiksi Alajärveltä tunnetaan puille perustettu savu-uuni, joka ajoittuu 1700-luvun alkuun Kolehmainen 1999, s. 17; Myös saunoissa oli erilaisia kiukaita ja kiviuneja. Kolehmainen 1993, s. 8.

teenosaa jälleen vanhempana kadun osana, ja se myös sijaitsee hieman syvemmällä kuin esimerkiksi rakenteen FR10 perushirret. Itäosassa FR19 on tullut esille selkeämmin. Löytöjen perusteella (FR20) rakenteiden osat ajoittuisivat 1700-luvun jälkimmäiselle puoliskolle tai osin FR6=FR8=FR27 jopa 1700-luvun alkupuolelle (4. kivistä).

Dokumentointitasossa 6 (kartta 53) näkyy edelleen kivrakennetta FR4. Dokumentointia tehdessä rakenteen osan FR10 perushirret olivat edelleen osin paikallaan sekä kivrakenteen FR17 osia, mutta niiden alapuolella näkyivät suorakulmaisen kiviperustuksen ääriviivat FR25 sekä sen kulmauksessa ole tiilinen yksikkö (FSY158). Tasossa on myös melko paljon hiilisiä yksiköjä. Hiili voisi olla peräisin kaupunkipaaloista, joita tunnetaan vuodelta 1714. Kaivausalueen eteläosassa esillä olivat myös rakenteiden osat FR24 ja FR5=FR16. FR24:ää voisi pitää perustuksena FR16:lle, jonka kivet voivat myös muodostaa perustuksen jollekin sen yläpuolella olleelle rakenteelle. Kiviä on hyvin hajanaisesti, eivätkä ne muodosta selkeää kivistä rakennetta, mutta ne sijaitsevat suhteellisen suorakulmaisella alueella. FR24 näyttäisi sijoittuvan kivien sisä- ja alapuolelle. Tässä vaiheessa kadussa oli katkos, joten rakenteen osat FR6=FR8 numeroitiin rakennenumeroilla FR27 ja yhdistettiin myöhemmin kokonaisuudeksi. Mahdollisesti kivistä tyhjä alue kertoisi myös ajallisesta katkoksesta rakentamisessa, ja katkosta vanhemmat rakenneosat olisivat isoavihaa vanhemmalta ajalta eli ennen vuotta 1714. Kadun sijainti on myös hieman erilainen aikaisempiin tasoihin verrattuna. Tietysti on myös mahdollista, että osa kivistä on poistettu.

Dokumentointitasossa 7 (kartta 54) rakenteen osat, kivistä FR25 on tullut esille selkeästi ja myös sisätilaa halkaisevat kivilinjat sekä sen alapuolelle sijoittuneet puunkappaleet FR26. Kulmauksessa erottuu nyt selkeämpänä kulmauksena FR4, ja mahdollisesti tämä on vanhempi rakenteen osat kuin aiemmissa dokumentointitasoissa. Uusina rakenteiden osina ovat FR5=FR16:n alapuolelle nimetty FR30 ja FR31. FR31:llä tarkoitetaan pieniä kiviä, jotka sijaitsevat hieman suorakulmaisesti ja myötäilevät lautoja FR31 ja jotka sijaitsevat rakenteen FR24 alimpien osien ulkopuolella. Tässä tasossa erityisesti näyttää siltä, että paikalla on sijainnut suurempi rakenne, kenties jopa rakennus, jota on perustettu laudoin ja pienin kiviin sekä sen päälle on rakennettu FR24-tunnuksella kulkenut puurakenne sekä myöhemmässä vaiheessa FR16 ja FR15 tiili-kivirakenne, jonka tarkoitus on tuntematon. Rakennetekonaisuus oli hyvin tiivistä ja kovaa, joten sen voisi tulkita olleen palanut ja kohdalla sijainneen jonkinlaisen liesimäisen rakenteen tai suuremman rakennetekonaisuuden, johon liesi liittyisi, jota ajateltiin vuoden 2007 koekaivauksista löytyneiden rakenteiden osien perusteella.¹⁰³ FR5=FR16, FR30, FR31 ja siten myös FR24 ovat kuitenkin FR30:een ja FR31:een liittyvien löytöjen perusteella nuorempia rakenteita, ja ajoittuvat 1700-luvun jälkimmäiselle puoliskolle. Vuosien 2007 ja 2008 kaivauskartat yhdistettiin ja mahdollisesti näkyvissä onkin tällaisen kokonaisuuden piirteet. Tasossa näkyy myös (FR6=FR8)=FR27 erittäin hajanaisena rakenteen osana. Sen reunamilla erottuvat selkeästi tyhjät alueet ja juovamaiset linjat dokumentoiduissa yksiköissä. Yksiköissä oli

¹⁰³ Oikarinen 2008, s. 59-64.

palamisen jäänteitä ja tämä sinällään vahvistaa ajoituksellista tulkintaa, että oltaisiin vuoden 1714 kaupunkipalojen aikaisissa kerroksissa ja aikaan liittyvissä rakenteissa, jotka on voitu rakentaa myös 1600-luvulla.

Dokumentointitasossa 8 (kartta 55) esille tuli enemmän uusia rakenteiden osia. Kartassa näkyy edelleen rakenteenosan FR4-nimellä kulkeva rakenteenosa sekä FR25 ja sen alinen FR26. FR4:n vieressä on näkyvissä maatuneen puutason osa FR29. Uutena rakenteenosana on länsipäätyä laajasti peittävä katerakenteenosa FR28, ja huomattavaa on, että rakenteenosa FR21 on edelleen näkyvissä tässäkin tasossa FR28:n päällä. Edelleen näkyvissä ovat rakenteidenosat (FR5=)FR16, FR30 ja FR31. Laudat ja kivet näyttäisivät muodostavan tasossa edelleen hieman suorakulmaisen alueen, mahdollisen rakennuksen tai muun rakenteen perustuksen osan. Lisäksi tasossa näkyy nyt selkeämmin paalurakenne (FR45) ja niitä ympäröivät kivirakenteet, jotka saivat rakennenumerot FR38-FR40 vasta tätä tasoa dokumentoitaessa. Ajoituksellisesti viitteitä antaa kartassakin näkyvä yksikkö FSY133=FSY200, joka sijaitsi mm. rakenteenosan FR28 päällä. Yksiköstä löytyi pitkälle ajalle ajoittuvia löytöjä, ainakin osa löydöistä ajoittuu 1600-luvun aivan viimeisiin vuosikymmeniin ja 1700-luvun alkupuolelle. Rakenteisiin (FR25 ja FR21) liittyvistä yksiköistä löytyi kaksi hopearahaa, jotka ajoittuvat 1600-luvulle. Vaikka löytöjen perusteella rakenteet voisi ajoittua aivan kaupungin perustamisenajan varhaisimpiin vuosikymmeniin, on hyvin todennäköistä, että ne sijaitsivat nuoremmissa löytökonteksteissa ja rakenteiden osat ajoittuvat 1600-luvun viimeisiin vuosikymmeniin-1700-luvun aivan alkuun. Rakenteiden osiin FR30 ja FR31 liittyviin yksiköihin liittyy myös piiposliiniesineiden paloja, joten näitä on vähäisenkin löytömäärän perusteella pidettävä nuorempina kuin tason muita rakenneosia, eli varhaisintaan vuoden 1760 jälkeen ajoittuvina rakenneosina. Lisäksi samasta tasosta nimettiin rakenteenosa FR33, jotka ovat suuria luonnonkiviä paalujen (FR45) ja niihin liittyvien kivirakenteiden (FR38-FR40) läheisyydessä. Kivet voivat liittyä suuriin luonnonkiviin, joita oli alueella myös luonnollisesti tai niillä on tuettu muita rakenteita. Rakenteiden osia dokumentoitaessa kivien liittymisestä muihin rakenneosiin ei kuitenkaan ollut varmuutta. Katurakenne FR6=FR8=FR27 jatkuu tasossa hieman hajanaisena, mutta selkeänä. Kaivausalueen itäpäädyssä on edelleen kivijalanosa FR19. Omana karttanaan dokumentoitiin puutason FR28 toinen, hyvin rajallisella alueella ollutta puutason kaivausalueen eteläreunassa (kartta 56).

Dokumentointitasossa 9 (kartta 57) rakenteenosaan FR4 näkyi enää pienenä kulmauksena kaivausalueen luoteiskulmassa. Kaivausalueen kulmassa näkyy myös rakenteenosaa FR29, joka jatkui myös kivijalan alle, joka tuli esiin nyt laajempaa alueella ja sai rakennumeron FR34. FR29:stä dokumentoitiin myös alempi puutaso ja sen alapuolelta vielä hajanaisempi (kartta 59, taso 10 ja kartta 60, taso 11) Kivirakenteeseen FR34 liittyi myös 1600-luvulle ajoittuvia rahälöytöjä, joita ei kuitenkaan pidetä luotettavina ajoituslähteinä, joten sen yläpuolelta löytyneiden rakenteiden ja niiden osien perusteella rakenteenosa on ajoitettavissa hyvin varovaisesti 1600-luvun viimeisiltä vuosikymmeniltä 1700-luvun alkupuolelle saakka. Lisäksi tasossa näkyy paalurivistö FR45 ja siihen liittyvät kivirakenteet sekä kivirakenteen osa FR32,

joka oli myös kivrakenteenosa kahden pohjoisimman paalun välissä. Luonnonkivien keskellä näkyy myös kivikeskittymä, joka sai rakennenumeron FR35. Katurakenne on nyt hävinnyt näkyvistä, ainoastaan kaivausalueen etelälaidassa on kivikeskittymä FR40, jota voi pitää myös katurakenteen alimpina kivenä. Lisäksi FR19:n alapuolella sijainneesta FR37 on näkyvissä osa kaivausalueen kaakkoiskulmassa. Lisäksi kivijalan FR19 ja FR37 länsipuolella on näkyvissä pieni kivrakenteenosa, kiviryhmä FR44, jolle ei voi hahmottaa selkeää funktiota. Rakenteeseen ei liittynyt ajoittuvia löytöjä. Dokumentointitaso oli viimeinen kokonaan kaivettu kaivausalueen osa, koska muu- toin alue oli jo ns. pohjasavea ja -hiekkaa, ja kulttuurikerroksia kaivettiin syvemmälle vain niiltä osin, kuin ne jatkuivat.

Dokumentointitasoiksi 10 ja 12 (kartta 58) nimettiin rakenteiden osien FR36 (taso 10) ja FR44 (taso 12) alimmat osat. Molemmat rakenteet olivat kivikeskit- tymiä kaivausalueen itäpäädyn etelälaidassa. Näihin ei liittynyt ajoittavia löytöjä ja niiden ajoitus on osaltaan avoin. FR44:ää voidaan pitää joko nuorempaan FR37 liitty- vänä rakenneosana, tai sitä vanhempana rakenneosana, jolle en osaa antaa tarkempaa ajoitusta. Rakenteenosa voisi ajoittua myös aivan vanhempiin rakenteisiin, mutta se on löydötön, joten kivikeskittymien tulkinta ja ajoitus jää avoimiksi.

Dokumentointitasoa 11 olivat kaistaleesta kolme dokumentoidut raken- teet FR41 (1. taso), kivikeskittymä FR42 (1. kerros), välissä kaivausalueen keskiosista dokumentoitu laudanpalakeskittymä FR46 (kartta 61) sekä rakenteiden osat FR45 (kartat 61-62). Kartassa 62 näkyvät kivet voitaisiin lukea kuuluvaksi rakenteenosaan FR32. Samaan tasoon on nimetty myös rakenteiden FR42 toinen dokumentoitu kivi- kerros ja FR43 (hajanaiset laudat), jotka ovat omassa kartassaan (kartta 63). Muita kaistaleita ei kaivettu tuolloin enää syvemmälle.

Tämän jälkeen dokumentoitiin ainoastaan rakenteen osaa FR41, jonka toinen dokumentoitu taso on nimetty tasoksi 12 (karta 64). Samaan tasoon on nimetty myös erilliseen karttaan piirretyt FR42 alimmat kivet (3. kivikerros). Karttaan 65 on dokumentoitu FR42 4. kivikerros (taso 12). Tasoksi 13 on nimetty FR41:n pohja- laudoitus (kartta 66). Jälkikäteen on piirretty rakenteesta FR41 seinämäkartat 68 ja 69.

Viimeisimpinä dokumentoidut pienet kivrakenteiden osat ovat hanka- limpia tulkita ja ajoittaa. Myös niiden dokumentointi tehtiin pieninä paloina, ja niiden tasonimet on säilytetty ennallaan kenttätöissä tehdyn mukaisesti. Suhteellisesti ne ajoittuvat kaivauksen alimpiin osiin, mutta kaivausalueen eteläosiin liittyvät nuorem- mat rakenteidenosat, mahdollisesti FR16, FR30 ja FR31 sekä itäpäädyn FR19 ja FR37 sekoittavat tulkintoja. FR37:n viereen sijoittuvat FR44 voi olla nuorempi rakenne ku- ten FR42 ja FR43:kin FR16:n suuren kiven ympäristössä. FR16:n alapuolelle sijoittu- neet FR30 ja FR31:n alla oli myös piiposliiniastioiden paloja. Suuren FR16:en ympä- ristöön liittyi pehmeää hiekkaa, joka vaikutti siltä kuin sen ympäristöä olisi kaivettu. Vaikeasti tulkittava lautakeskittymä on myös FR43, joka sijaitsi muista pienemmistä rakenteista erillään kaivauksen pohjaosissa. Puunpalat sijaitsivat keskittymänä, ja niil- le annettiin oma rakennenumero. Niitä ympäröivät yksiköt olivat sekoittumattomia, joten niiden pitäisi sijaintinsa perusteella ajoittua katurakennetta FR6=FR8=FR27

vanhemmaksi sekä kivi- ja paalurakenteita (FR32, FR38-FR40 ja FR45) vanhemmaksi, eli 1700-luvun taitteeseen tai 1600-luvun viimeisille vuosikymmenille. Myös kivi- ja paalurakenteiden ajoittamisessa oli osin ajoituksellista hankaluutta nimenomaan piiposliinin esiintymisen takia ylemmissä niiden kerroksissa.

FR41 kellarirakenne kuuluu kaivauksen vanhimpiin dokumentoituihin rakenteisiin. Se tuli esiin FR25:n sisäpuolelta ja on siis kivijalan sisäpuolinen kuoppainen seiniltään laudoitettu rakenne. Suhteellisten ajoitusten perusteella rakenne ajoittuisi 1600-luvun jälkipuolelle 1700-luvun alkuun ylläsijainneiden rakenteiden osien ja niihin liittyvien löytöjen perusteella. Koska tarkkoja ajoitustapoja kuten dendrokronologinen ajoitus, ei voi alueella F hyödyntää, on olemassa riski, että löytöjen perusteella ajoitetut rakenteet ajoitetaan liian vanhoiksi. Mielestäni kuitenkin piiposliiniastioiden katoaminen, esinelöytöjen vaihtuminen huomattavasti vanhemmiksi ja 1600-lukuun viittaavine ajoitustuloksineen, makrofossiilien perusteella saadut tulokset sekä rakennekokonaisuuksien sijoittuminen suhteessa huomattavasti syvemmälle maakerrokseen kuin vieressä edelleen säilynyt 1797 rakennettu Lindskogin talo tukevat yhdessä tulkintaa, että F-alueen alimmat dokumentoidut tasot voivat olla osittain 1600-luvun viimeisiltä vuosikymmeniltä.

Alueelta F otettiin löytöjä talteen 35 074,5 g ja luita 68 060,48 g. Esinelöytöjä oli siis suhteellisesti muihin alueisiin verrattuna vähän. Luuaineiston analyysi paljasti korttelin sosiaalisesta historiasta uuden asian. Löytöaineistoon liittyy runsaasti katkottuja naudan kämmen- ja jalkapöydän luiden distaali- ja proksimaalipäitä, mikä viittaa luiden käyttöön esineiden raaka-aineina. F-alueelta löytyi mm. luurengas ja luunappeja, joten luun työstämisestä on merkkejä myös paikanpäältä. Myös muilta alueilta (C ja E) löytyi mm. luusta valmistettuja nappeja ja E-alueelta luulusikka.

6. TONTTI 2/2/7

6.1. Kaivausalueelta E dokumentoidut rakenteet tai niiden osat

Alue E avattiin tontille 2/2/7 Isokadulta tontin sisäpihalle kulkevan hiekkatien kohtaan vuoden 2007 alueen laajennukseksi (x=420-426, y=478-481). Alueen kooksi mitattiin 3 x 6 m, ja pintakorkeudeksi mitattiin noin 5,20-6,03 m mpy. Kaivausalue oli loivassa rinteessä. Koneellisesti poistettiin pintakerrokset ESY0-ESY3. Kaivauksen aloitustaso oli 5,01-5,46 m mpy (kartat 37-38). Alue sisälsi osittain vuoden 2007 koekaivausalueen, joten alue jätettiin kaivamatta kaivausalueen luoteisnurkkaan. Kaivaus aloitettiin kuten muillakin kaivausalueilla koneellisesti, näin poistettiin yksiköt ESY0-ESY4. (kuva 67)

Kuva 67. Alue E, kaivauksen aloitustaso, ESY4 ja ESY5, ER1. Digitaalikuva MV:RHOA.

6.1.1. Kivirakenteen osa (ER1)

ER1 Kivirakenteen osa

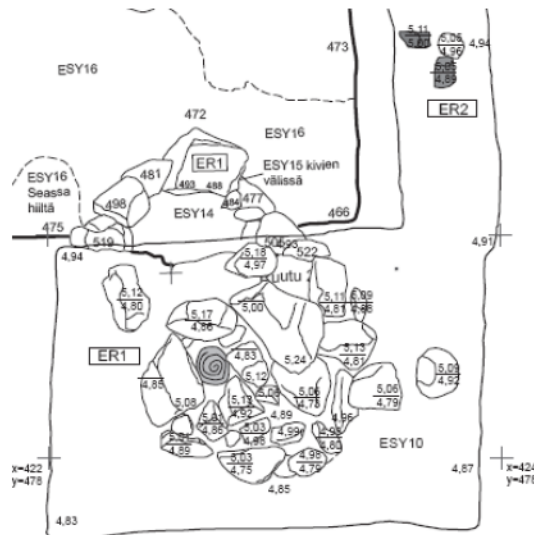
Kartat: 39-43

Mustavalkonegatiivit: 125904:131, 132, 139, 168, 186, 208

Digitaalikuvat: 544-546, 575, 576, 715, 716, 760, 819, 835

Analysoidut näytteet:-

Kivirakenne ER1 tuli esiin kaivausalueen lounaiskulmauksessa, ruudusta x=422, y=478. Kaivausalueella se näkyi alkuvaiheessa noin 2,1 m pitkänä ja 1 m leveänä itä-länsisuuntaisena soikeahkona alueena (kartta 39, dokumentointitaso 1). Syvemmälle kaivettaessa rakenne selkeni, ja kivistä muodostui leveimmillään 1,8 metriä halkaisijaltaan oleva ympyrän muotoinen kivirakenne (dokumentointitasot 2 ja 3, kartat 40 ja 41, kuva 68). Varsinkin kartassa 41 rakenne erottuu hyvin pyöreän muotoisena ja tiiviinä kivirakennelmana, jonka keskellä on paalu. Pystypaalin halkaisija oli 14 cm. Sen yläpinnan korkeus oli 4,95 m mpy. Kivet olivat pieniä tai keskikokoisia, ja niiden halkaisijat olivat noin 5-54 cm. Paikoitellen kivet oli hyvin tiiviisti asetettu. Tasossa 4 näkyy vielä pystypaalu (kartta 42), mutta seuraavaksi dokumentoidussa tasossa puuta ei enää ole (taso 5, kartta 43). Rakenne jatkui hajanaisena kivirakenteena pohjasaveen saakka. Rakenteen korkeus oli 4,36-5,48 m mpy. Rakenteen yläpuolella, kivikerran 1 yläpuolella oli yksikköjä ESY2 ja ESY5. Rakenteen alapuolella oli yksikköjä ESY5 ja ESY13. Samanikäisiä olivat yksiköt keskiruskea puolikarkea, runsaasti tiilimurskaa sisältänyt paksu hiekkakerros (ESY4), vaaleanruskea laikukas hiekka (ESY7), vaaleanruskea puolikarkea hiekka (ESY11), palokerros tummanruskea tai musta hiekka, hiili ja multa ESY13=ESY14, oranssinruskea karkea hiekka ESY16 ja punaruskea hieno hiekka ESY17. Yksikkö ESY4 oli ensimmäinen löydöllinen kerros. Siitä otettiin talteen monipuolisesti löytöjä mm. piiposliinia, fajanssia, kivisavikeramiikkaa, kaariviivoilla koristellun liitupiipun kopan osa (KM2008051:1481, liite 2), runsaasti ikkunalasia, metalliesineitä ja rautanauvoja. Myös ESY7 oli suhteellisen runsaslöytöinen, ajoittavina löytöinä yksiköstä otettiin talteen suuri simpukkakoristeisen piipun koppa (KM2008051:1548) ja N ja 2 kantaleimoin varusteltu liitupiipun kopan osa (KM2008051:1549, liite 2). Yksikkö ESY11 oli hieman vähälöytöisempi, mutta siitä löytyi mm. fajanssiastian paloja, yksikkö ESY13=ESY14 oli löydötön. Myös ESY16

ja ESY17 olivat vähälöytöisiä, mutta ne olivat määriteltävissä lähinnä luonnollisiksi pohjahiekkakerroksiksi. ESY17 oli myös hyvin pehmeä, irtonainen hiekkakerros. Rakenne liittyy sijainniltaan vuonna 2007 kaivetun koekaivausalueen eteläpuolelle. Rakenteenosa leikkaa kaikki kaivetut kulttuurikerrokset, joten se voidaan ajoittaa pitkälle ajalle. Kaivausalueen alimpiin kaivauskerroksiin liittyy myös mahdollisesti 1600-luvulle ajoittuvia löytöjä (ks. ER5, luku 6.1.6.).

6.1.2. Tiilirakenne (ER2)

ER2 Tiilirakenne

Kartat: 40, 41

Mustavalkonegatiivit: 125904: 140, 168,

Digitaalikuvat: 576, 577, 715, 717, 719

Analysoidut näytteet:-

Tiilirakenne (ER2) oli pieni tiilenpalojen keskittymä ruudussa x=422, y=479. Rakenne oli ensimmäisen kerran esillä dokumentointitasolla 2 (kartta 40). Rakenne alkoi korkeudelta 5,28 m mpy ja sijaitsi samalla tasolla kuin rakenteen ER1 dokumentointitaso 2. Rakenne koostui tiilistä, jotka olivat pienessä ympyränmuotoisessa kehässä, ja niiden keskellä oli jäänteitä maatuneen pystypuun läikästä. Joukossa oli myös yksittäisiä kiviä. Rakenteen halkaisija oli noin 35-50 cm. Tiilet olivat pääosin suurehkoja kappaleita ja pieniä murskepaloja. Rakenteen halkaisija oli noin 35-50 cm. Pystypuun halkaisija oli noin 5-6 cm. Kiviä ja tiiliä jatkui vielä yksittäisenä toinen kerta (yksi kivi ja kaksi tiiltä) korkeudelle 4,89 m mpy saakka (dokumentointitaso 3, kartta 41). Rakenteen yläpuolella oli yksikköä tiilimurskainen hiekkakerros ESY4 ja alapuolella vaaleanruskea laikukas hiekka ESY7. ESY7 sisälsi ajoittavina löytöinä mm. keraamiikkaa, ja näistä piiposliininpalat ajoittavat rakenteen 1700-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta, vuoden 1760 jälkeen 1800-luvulle. Tiilet on voitu asettaa paikalleen tukemaan puuta, mutta puu on maatonut.

6.1.3. Kivirakenteen osa (ER3)

ER3 Kivirakenteen osa

Kartat: 40-43

Mustavalkonegatiivit: 125904: 140, 168, 185

Digitaalikuvat: 576, 578, 715, 718, 719, 761, 763

Analysoidut näytteet:-

Pienialainen, pienistä kivistä koostunut keskittymä (ER3) sijaitsi kaivausalueen pohjoislaidassa, ruudussa x=422, y=479 tasossa 2 (kartta 40). Kivien halkaisijat olivat noin 5-20 cm. Kivirakenne jatkui myös kaivausalueelta pohjoiseen. Kiviä oli viidessä kerroksessa, siten että kivikeskittymä pieneni alempiin kerroksiin, kunnes kiviä oli jäljellä vain kaksi kappaletta alimmassa kerroksessa (kartat 41-43). Kivirakenteen halkaisija oli noin 34-62 cm. Rakenteen osan korkeus oli 4,78-5,36 m mpy. Yläpuolella oli yksikköä ESY4 ja alapuolella yksikköä ESY7. Se oli samalla korkeudella kuin

ER2, ja mitä todennäköisimmin samanikäinen sen kanssa. ER2 ja ER3 myös muistuttavat toisiaan, joten niiden tarkoitus on voinut olla samankaltainen. ER3 ulottuu tosin paljon syvemmälle, ja se koostui pääosin kivistä. ER3:een ei kuitenkaan liittynyt puuta. Yksikköjen löydöt (ks. ER1 ja ER2 luvut 6.1.2. ja 6.1.3.) ajoittavat rakenteen osan vuoden 1760 jälkeen 1800-luvulle.

6.1.4. Kivi- ja tiilirakenteen osa (ER4)

ER4 Kivi- ja tiilirakenteen osa

Kartat: 42, 43

Mustavalkonegatiivit: 125904: 185, 209

Digitaalikuvat: 759, 762, 817, 836, 837, 758, 762, 817, 836, 837

Analysoidut näytteet:-

Rakenne **ER4** oli kooltaan pienten ja keskikokoisten kivien pyöreä keskittymä kaivausalueen pohjoislaidassa, ruudussa $x=424$, $y=479$ (dokumentointitaso 4, kartta 42). Kivien halkaisijat olivat noin 8-34 cm. Joukossa oli myös joitakin tiiliä. Kivet ja tiilet olivat kehämäisesti, ja niiden keskellä oli maatonut puuta. Kivirakenne jatkui myös kaivausalueen ulkopuolelle. Kiviä oli kahdessa kerroksessa siten, että kivikeskittymä pieneni ja muuttui hajanaisemmaksi alemmassa kerroksessa (taso 5, kartta 43, kuva 69). Kivirakenteen halkaisija oli noin 34-62 cm. Rakenteen korkeus oli noin 4,31-5,63 m mpy. Rakenteen yläpuolella oli yksikköä ESY4 ja alapuolella yksikköä ESY7. Kivirakenne kuuluu kivikeskittymiin, joita löytyi useita pieneltä kaivausalueelta. Niiden tulkinta on avoin, mutta ainakin osa niistä on tukenut keskellä ollut puuta. Yhdessä tiilessä oli leima A x 5 (liite 4) Löytöjen perusteella rakenne ajoittuu pitkälle aikavälille. Rakenne ajoittuu samankaltaisesti kuin rakenteet ER2 ja ER3, eli löytöaineiston perusteella vuoden 1760 jälkeen 1800-luvulle.

Kuva 69. Alue E, taso 5. Digitaalikuva MV:RHOA.

6.1.5. Kivirakenne (ER5)

ER5 Kivirakenne

Kartat: 43

Mustavalkonegatiivit: 125904: 209, 214

Digitaalikuvat: 818, 836, 838, 838, 867

Analysoidut näytteet:-

Myös kivirakenne **ER5** oli pienialainen ja hajanainen kivikeskittymä kaivausalueen pohjoislaidassa, ruudussa x=422, y=479 (dokumentointitaso 5, kartta 43). Kivien halkaisijat olivat noin 6-18 cm, ja niitä oli yksi kerta. Kivirakenteen halkaisija oli noin 30-60 cm. Kiviä sijaitsi myös hajanaisesti pitkin tasoa. Rakenteen keskellä oli myös maatunutta puuta. Rakenteen korkeus oli noin 4,41-4,61 m mpy. Rakenteen yläpuolella oli yksikköä keskiruskea, puolikarkea hiekka, jossa oli runsaasti tiilimurskaa (ESY10), ja alapuolella oli yksikköä punaruskea hieno hiekka, joka oli luonnollista pohjahiekkaa (ESY17). Rakenteen kivien välissä oli yksikköä ESY19, joka oli harmaanruskeaa puolikarkeaa hiekkaa. Yksiköstä ESY10 otettiin talteen runsaasti löytöjä mm. fajanssiastian paloja (lintukoristeinen pala KM 2008051:1576, liite 2), kivisavikeramiikkaa, piiposliinia, posliinia ja runsaasti punasavikeramiikkaa, yksi punasavi-piipun kopan osa (KM 2008051: 1592), lukuisia liitupiipun varsia sekä koppien osia. Näistä mainittakoon leveäkantaisen piipun kopan osa (KM 2008051: 1596) ja melkein kokonaisena säilynyt hyvin pieni koppa (KM 2008051: 1599) ja simpukkakoppa (KM 2008051: 1599). Myös muissa piippujen osissa oli leimoja ja koristeluja. ESY10:stä löytyi myös kaunis tiili, jossa oli sydän ja ympyrä -leima sekä toisella puolella erilaisia viivoitettuja ympyröitä (liite 4). Myös yksiköstä ESY19 otettiin talteen hyvin pieni, liitupiipun koppa (KM 2008051:1651) ja harvinaisena löytönä kokonainen luulusikka (KM2008051: 1655). Lusikassa on suuri pesä ja lyhyt varsi (liite 3).

Löytöaineisto ajoittuu jälleen pitkälle ajalle, mutta varsinkin ESY19:n vähäiset löydöt viittaavat myös vanhempaan aikaan. Luulusikoita tunnetaan keskiajalta aina 1800-luvulle, mutta löytöryhmänä ne ovat määrällisesti pienempi kuin metalli- ja puulusikat. Keskiaikaiset luulusikoiden pitkät varret ovat olleet latteita ja niissä on usein nauhaornamentiikkaa, verkkokuviointia ja lehtiornamentiikkaa. Luulusikoiden koristelun tiedetään jopa vaikuttaneen puu- ja jopa metallisten lusikoiden koristeluun.¹⁰⁴ Nyt löytyneen lusikan pituus oli 11 cm. Kahvan tai varren mitat olivat: 5,3 cm, leveys 1,4 cm ja paksuus 0,5 cm. Lusikkaosan pituus 6,2 cm, leveys 5,3 cm ja syvyys 1 cm.

Luulusikoiden saamelaista alkuperää ja skandinaavista alkuperää on pohdittu aivan äskettäin, kuten myös niiden ajoitusta. Pohjoisempaan, Tornioista ns. luulusikat ne katoavat kaupunkiarkeologisesta aineistosta 1600-luvun jälkimmäisellä

¹⁰⁴ Immonen 2003, s. 244, 246. Kuva 3. Viittaa TMM 14681:154 ja Baart, Jan et al. *Opgravningen in Amsterdam*. 20 jaar stadskernonderzoek. Amsterdam 1977, 294; Fjellström, Phebe 1962. *Lapskt silver*. Studier över en föremålsgrupp och dess ställning inom lapskt kulturliv. Uppsala 1962, 184-194. Suuri-pesäinen lusikka muistuttaa muodoltaan artikkelissa olevaa puulusikkaa.

puoliskolla kuten myös norjalaisesta kontekstista. Pietarsaaren lusikka muistuttaa näitä lusikoita, mutta sen löytökontekstin on nähty tukevan sitä oletusta, että esinemuoto ei olisi alkujaan saamelainen, vaan että alkujaan skandinaavinen esinemuoto olisi ”muuttunut” saamelaiseksi joskus 1600-luvulla, ehkä aiemminkin.¹⁰⁵ Tornion ajoitus vahvistaisi esineen ajoittumista 1600-luvun jälkipuoliskolle, ja mahdollisesti myös alimpien yksiköiden ajoittumista samalle vuosisadalle. Esinemuoto on hyvin samankaltainen kuin artikkelissa vertailluissa lusikoissa, mutta siinä ei ole koristeita lainkaan.

Samanikäisiä rakenteita olivat korkeuden ja löytöyhteyden perusteella ajoitukseltaan epäselvä ER1 ja ER4. Kivirakenne ER5 kuuluu kivikeskittymiin, joita löytyi useita pieneltä kaivausalueelta. Yksiköistä löytyi ajoittavia löytöjä pitkältä aikaväliltä 1700-luvun jälkipuoliskolta aina 1600-luvun jälkipuoliskolle asti. Korkeuden perusteella ER5 on kaivausalueen vanhimpia rakenteita. Pohjakorkeus mitattiin korkeudelle 3,96-4,59 m mpy.

6.1.6. Yhteenveto

Lisäksi dokumentoitiin muita yksiköjä, joita ei ole mainittu rakennekuvauksien yhteydessä. Näiden tarkemmat yhteydet toisiin kerroksiin löytyvät liitteistä 6 ja 7. Näitä olivat ESY6, kapea harmaanruskea hiekkakaistale kaivausalueen eteläosassa ja ESY9, joka oli myös kaivinkoneella pintamaiden poiston yhteydessä kaivettu kapea kaistale kaivausalueen eteläreunassa. ESY8 oli paljon kakluuninpaloja sisältänyt kaareva alue kaivausalueen eteläreunassa. Muutoin yksiköt olivat vähälöytöisiä.

Vuoden 2007 koekaivausalueen pohjoispuolella oli hieman tiiltä ja hiiltä sisältänyt vaaleanruskea hiekkakerros ESY12. Yksikkö oli löydötön. Lisäksi kaivausalueen kaakkoisosassa oli savimainen, ohut hiesukerros, joka tulkittiin tasoitekerrokseksi (ESY15). Lisäksi dokumentoitiin oranssiruskea karkea hiekka ESY16, joka sijaitsi kaivausalueella kaikkialla muualla paitsi ER1:n ympärillä. Myös nämä yksiköt olivat vähälöytöisiä tai löydöttömiä. Kerrokset ovat hyvin erilaisia verrattuna toisiin kaivausalueisiin, paksuja ja hiekkaisia. Ne eivät kuitenkaan vaikuttaneet sekoittuneilta. Yksi dokumentoiduista yksiköistä oli myös harmaa savi ESY16, joka oli pohjasavea.

Kivirakenteet eivät muodosta vuoden 2007 kaivausalueiden rakenteisiin verrattuna selkeää järjestelmää, vaikka selkeästi alueella on kivikeskittymiä, jotka ovat ainakin osin tukeneet paaluja tai puita. Paalut vaikuttavat olleen eripaksuisia ja myös kivikeskittymät ovat erikokoisia. Vuoden 2007 ja 2008 kartat yhdistettäessä voidaan huomata, että rakenne ER1 yhdistyy selkeästi vuonna 2007 dokumentoituun rakenteeseen, jota dokumentoitiin myös tunnuksella ER1. (kuva 68) Yhdessä ne ovat

¹⁰⁵ Nurmi 2009, s. 14-16. Viittaa Norjan osalta teokseen Skandfer, M., 1996. *Coarverbasttet, Samiske hornskjeer fra middelalder til moderne tid*. Hovedfagsoppgave i arkeologi, Universitetet i Tromsø, s. 103-105.

muodostaneet kaksi kivikeskittymää, jonka sisällä oli vuoden 2007 dokumentaation mukaan tyhjä tila ja maatunutta puuta. Vuoden 2008 dokumentaation mukaan melko suuren kivikeskittymän ER1 sisällä oli ohut paalu. (ks. kuva 68) Muut dokumentoidut keskittymät eivät muodosta näin suuria kokonaisuuksia, vaan pieniä yksittäisiä kivikasoja. Vuoden 2007 kaivausalueen länsireunassa oli kuitenkin havaittavissa kivikeskittymä ER2, joka jatkui alueen ulkopuolelle. Kivikeskittymien tarkoitus ja kokonaisuus, mihin ne ovat liittyneet, jäävät toistaiseksi arvoitukseksi (ks. luku 1, kuva 12). Rakenteen luonnetta pohdittiin vuosina 2007-2008, ja vaihtoehtoina olivat mm. vedenkeräyspiste tai kiviseinämillä vuorattu kaivo, jotka olivat matalia. Käytettyjen lähteiden mukaan maaseudulla on saatu vettä pohjavesikaivoista, ja kaivokuilut on vuorattu kivillä tai puulla ja tuohikerrosta on käytetty eristeenä pintavesien valumiselle kaivokuiluun. Tulkintojen oletettiin varmistuvan, jos aluetta laajennettaisiin.¹⁰⁶

Aluetta laajennettiin ajankäytöllisistä ja tontin käytön logistisista syistä johtuen vain vähän, koska tutkimussuunnitelmassa alue oli priorisoitu viimeiseksi, mutta pienikään laajennus ei auttanut rakenteen tulkinnassa. Pikemmin kivi- ja tiilikeskittymät, joiden sisällä on maatunutta puuta tai puujauhoa saivat enemmän kysymyksiä aikaan. Edelleen aiempia tulkintoja ei kannata hylätä, mutta ne eivät vahvistuneetkaan. Kivirakenteiden ympäristöstä ei löytynyt tuohtia, jota olisi käytetty eristämiseen. Näyttäisi kuitenkin siltä, että toistaiseksi tuntemattomasta syystä kohtaan on rakennettu suurempien kivirakenteiden kuten ER1 lisäksi kivi-tiilikeskittymiä, joiden sisällä on ollut paaluja tai pystypuita. Miksi yksi kivisistä rakenteista on huomattavasti syvempi, ja mikä sen tarkoitus on, jää avoimeksi. Myös rakennetta ympäröivät yksiköt olivat tyystin erilaisia kuin muilla tutkituilla alueilla. Alueen stratigrafiaa voi kuvata erilaisista hiekkakerroksista koostuvaksi. Yksiköt eivät kuitenkaan olleet sekoittuneita yläosia lukuun ottamatta ja sisälsivät hyvinkin ainakin 1700-jälkimmäiselle puoliskolle - 1800-luvulle ja myös 1600-luvulle viittaavia esinelöytöjä. Löytöaineistoa alueelta otettiin 5115 g ja luita näiden lisäksi 5034 g. Tontti olisi edelleenkin mielestäni lisätutkimuksen arvoinen, vaikka stratigrafia on hyvin erikoinen.

¹⁰⁶ Oikarinen 2008, s. 51-58. Viittaa teokseen Juuti Petri S. & Wallenius Katri J. 2005, s. 46. *Kaivot ja käymälät*. Pieksämäki.

7. TONTTI 2/2/9

7.1. Alue B ja sieltä dokumentoidut rakenteiden osat

Alue B suunniteltiin aluksi kaivausalueeksi vuoden 2007 koekaivausalue B:n länsipuolelle. Tontille 2/2/9 rajattiin noin 8 x 8 m:n kokoinen alue (x=464-468, y=487-496). Alueesta poistettiin asfaltti, joka peitti osin kerroksia ja myös soraa, osin myös suuremmalta alueelta, koska paalutukselle jätettiin aina hieman laajemmin tilaa. Nuoremmat pintakerrokset kaivettiin koneellisesti kuten muissakin alueilla. Pintakerrosten poiston jälkeen siellä havaittiin voimakas tuoksu, jonka ajateltiin aluksi lähtevän pintakerrosten mukana pois, ja liittyvän tontilla sijainneeseen huoltoasemarakennukseen, joka oli jo purettu pois. Alueen annettiin olla auki, ja pintakerroksen korkeudet mitattiin. Korkeus oli siis 4,63-4,18 m mpy, eli alue oli itäänpäin viettävä mäki. Kaivauksen aloitustasoksi mitattiin 3,84-4,14 m mpy (kartat 71-72). Kun pintaa aloitettiin puhdistamaan, huomattiin kuitenkin, että alueelta nouseva tuoksu ei vähentynyt, joten kaivausalue päätettiin tutkia mahdollisuuksien mukaan valvonnan luoteisesti, koska osa yksiköistä näytti olevan sekoittuneita. Maassa ei näkynyt saastuneita kohtia silmin, mutta voimakas tuoksu esti alueella jatkuvasti olemisen. Dokumentointi tehtiin valvontana etäältä nopeasti, ja pikadokumentointi löydetyistä rakenteista tehtiin takymetrillä, ja yksiköt seuraamalla silmin ja profiileista.

Alueelta poistettiin kerrokset koneellisesti kunnes vastaan tuli kiinteitä rakenteiden osia. Ensimmäiset dokumentoidut yksiköt olivat **BSY0** (asfaltti), **BSY1** (sora) ja **BSY2** (vaaleanruskea hieno hiekka). Löytöjä otettiin satunnaisesti talteen, koska alueen katkussa ei haluttu kerätä löytöjä. Löydöissä on mm. piiposliiniastian paloja ja lasia.

B-alueen rakenteet dokumentoitiin. Alueelta dokumentoidut tiedot ovat hajanaisia, mutta mitatut tiedot ovat tarkkoja. B-alueen pohjoisprofiilista dokumentoitiin pieni osa, jossa näkyvät parhaiten dokumentoidut palokerrokset (kartta 74). Kartta piirrettiin takymetrin laserkynällä, joten se on hieman kaavamainen. Ylimpiä, sekoittuneita yksiköitä ei ole dokumentoitu. Alue B oli ongelmallinen pelastuskaivaustutkimuksen luonteen kannalta. Osa alueista oli etukäteissuunnitelmassa ajateltu valvottavaksi, osaltaan alue tuli esiin säilyneenä, mutta tutkimuksen edetessä selvisi nopeasti, että se oli valvonnankaltaisestikin hyvin hankala tutkittava ja dokumentoitava. Pikainen valvonta tehtiin, koska tiedossa oli, että lisätutkimuksia alueella ei kesän 2008 kaivauksen jälkeen todennäköisesti tehtäisi, eikä perinteinen kaivaus kohdassa olisi millään tavalla onnistunut. Näin ollen alueella olivat kaivausjohtaja ja vapaaehtoiset työntekijät ja hekin vain hetkittäin, ja alue kaivettiin ja täytettiin mahdollisimman nopeasti, ja alueen sijalle avattiin alue E.

7.1.1. Kivijalan osa BR1

BR1 Kivirakenteen osa: kivijalka

Kartat: 72

Mustavalkonegatiivit: 125904: 128, 129

Digitaalikuvat: 506-508 (yleiskuvia) 537-538

Analysoidut näytteet:-

Rakenne **BR1** oli hajanainen pohjois-eteläsuuntainen kivijalka (kartta 72). Rakenteen kivistä dokumentoitiin osa karttaan, jossa näkyy kivijalan pituus noin 3,3 m. Kivien halkaisijat noin 30-40 cm, ja niiden välissä oli paikoin tiilimurskaa. Kivijalka oli matala, ja kivet hieman litteitä. Osa kivistä lähti kaivinkoneella kaivettaessa pois. Kivijalan ylä- ja alapuolella oli yksikköä **BSY3**, kirjavaa, punertavan- ja vaaleanruskeaa karkeaa hiekkaa. Rakenteen korkeus oli noin 3,63-3,73 m mpy. Kivijalka on vuonna 2007 dokumentoidun itä-länsisuuntaisen kivijalan BR1 yläpinnan korkeudella (BR1 korkeus 2,99-3,53 m mpy), tosin kivijalan osasta dokumentoitiin tuolloin suuriakin kiviä, jotka ulottuivat huomattavasti syvemmälle. Tuolloin löydetty kivijalka ajoitettiin myöhäisintään 1700-luvun loppuun. Kivirakenteessa oli sekä kiviä että tiiliä. Vuonna 2007 löydetty kivijalka sijoittui kadun kohdalle, ja se tulkittiin todennäköisesti joko asemointeja vanhemmaksi tai jollakin tapaa uudelleen hyödynnetyksi kivirakenteenosaksi.¹⁰⁷ Kivirakenteen tiili-kivi-yhdistelmä tukisi kivirakenteen BR1 samanaikaisuutta vuoden 2007 BR1-rakenteenosan kanssa. Tarkkaan asemointia rakenteista ei ole tehty kaivausten jälkitöissä, joten ei ole täysin selvää, voisivatko rakenteiden osat olla samaa rakennekokonaisuutta. Nyt löydetty kivijalka ajoittunee 1700-luvun loppupuolelta hieman nuoremaksi, ehkä jopa 1800-luvun alkuun ja sijoittuisi juuri ja juuri Pietarsaaren kaupunginmuseossa/Teknisessä Virastossa tehdyn asemoinnin (kuva 10, liite 15) mukaan mahdollisesti korttelialueelle, itä-länsisuuntaisen ns. Herrholminkadun eteläpuolelle. Herrholminkatu tunnetaan sijoiltaan mm. 1834 vuoden palovakuutuksesta. (ks. luku 1 ja kuva 65) Perusteena kivijalan vanhemmalle ajoitukselle olisi se, että kivijalallisista rakennuksista ei palovakuutuksessa ole mainintoja, joten on mahdollista, että rakenteenosa on vanhempi.¹⁰⁸

7.1.2. Arinan osa (BR2)

BR2 Puurakenteen osa: arina

Kartat: 72

Mustavalkonegatiivit: 125904: 128, 129

Digitaalikuvat: 537, 538, 541-543

Analysoidut näytteet:-

BR1:n eteläpuolelta dokumentoitiin ohut itä-länsisuuntainen puutataso **BR2**, joka koostui oksaisista pyöröpuista ja veistetyistä hirsistä (kartta 72). Hirsiiä oli yhteensä

¹⁰⁷ Oikarinen 2008, s. 29-36. Liite 7, s. 8.

¹⁰⁸ Oikarinen 2008, s. 29-36. Liite 7, s. 8.

seitsemän kappaletta. Dokumentoidun puutason, todennäköisen arinan, pituus oli noin 3,3 m ja leveys 60 cm. Korkeus oli noin 3,55-3,67 m mpy. Rakenteen yläpuolella oli osin rakennetta BR1, sekä punertavan- ja vaaleanruskeaa karkeaa hiekkaa BSY3. Puutason alapuolella oli yksikköjä BSY3 ja BSY4. BSY4 oli tummanruskea puulastukerros. Kerros vaikutti häiriintymättömältä kulttuurikerrokselta. Multa ja suuret lastut viittaavat kuivikekerrokseen, tai puuntyöstöjätteeseen, koska kulttuurikerros sijaitsi niin yllättävästi keskellä aluetta. Rakenteeseen kuuluneet puut olivat erimittaisia ja leveyksiä, vaan ne näkyvät kartasta 72. Niitä ei mitattu yksitellen, vaan niiden koko näkyy kartasta. Rakenne oli esiinkaivettaessa säilynyt kulttuurikerroksissa vain osittain. Se kuulune kuitenkin jonkinlaisena arinarakenteena samaan rakennekokonaisuuteen rakenteenosan FR1 kanssa, ja on liitettävissä siihen sekä ajoitukseltaan. Rakenteen osa ajoittunee 1700-luvun loppupuolelta hieman nuoremmaksi aina 1800-luvun alkuun saakka. Hieman vanhempaan ajoitukseen viittaavat historialliset tiedot, koska vuoden 1834 palovakuutuksessa ei ole mainintoja kivijalallisista rakennuksista. (ks. BR1 luku 7.1.1.)

7.1.3. Kivijalan osa (BR3)

BR3 kivirakenteen osa: kivijalka

Kartat: 73

Mustavalkonegatiivit: 125904: 130

Digitaalikuvat: 539-540

Analysoidut näytteet:-

Avatun alueen pohjoislaidassa sijainnut hajanainen ja matala, itä-länsisuuntainen kivijalka, nimettiin rakenteeksi **BR3** (kartta 73, kuva 70). Rakenteen kivet olivat pieniä ja keskipuuria. Rakenteen pituus oli noin 4,16 m ja leveys noin 1,45 m. Rakenteen korkeus oli noin 3,44-3,48 m mpy. Osa rakenteen kivistä on liikkunut pois paikaltaan kaivinkoneen kauhalla. Rakenteen yläpuolella oli yksikköjä mm. kirjava, punertavan ja vaaleanruskea, karkea hiekka **BSY3** ja BSY4, ja alapuolella arinamaisena rakenteenosaa BR4. Mahdollisesti rakenteenosa on sijaintinsa samaa rakennekokonaisuutta, samaa rakennuksen perustaa kuin rakenteenosat BR1 ja BR2. Rakenteen BR1 on korkeus 3,63-3,73 m mpy, joten se on hieman korkeammalla kuin BR3, mutta tässä täytyy huomioida että kaivinkoneella on poistettu myös kiviä, jotka eivät näy kartoissa. Näin ollen kivirakenteet ovat suhteellisen lähellä toisiaan, mutta kivet ovat ehkä hieman pienempiä kuin BR1:n kivet, joten mahdollisesti kyseessä voi olla myös vanhempi rakenteenosa. Rakenne BR5 kuulune samaan kokonaisuuteen, tai on ainakin lähes samanikäinen kuin BR3 ja BR4. Myöskään näistä rakenteiden osista ei tehty asemointia ei ole tehty kaivausten jälkitöissä, joten ei ole täysin selvää, että näin olisi. Rakenne ajoittunee vanhemmaksi kuin vuosi 1834, mahdollisesti 1700-luvun jälkimmäiselle puoliskolle. (ks. BR1, luku 7.1.1.)

Erikoisena löytönä otettiin talteen yksiköstä BSY4 lähes samalta korkeudelta kuin rakenteiden osta BR3 ja BR4 takorautainen miekka (KM2008051:11). Miekan pituus oli konservoitamattomana 92,5 cm, säilän pituus 77 cm, ruodon pituus 16

Kuva 70. *Alue B, BR3 ja BR4. Digitaalikuva MV:RHOA.*

Kuva 71. *Miekan säilä in situ. Digitaalikuva MV/RHOA.*

cm. Terän leveys oli 1,2 cm ja 4 cm, paksuus n. 0,9 cm - 1,2 cm ja ruodon leveys 0,7 cm - 1,6 cm , paksuus 0,5 cm – 1,1 cm. Oulun yliopiston Arkeologian laboratoriossa

otetuissa röntgen-kuvissa siinä oli selkeästi nähtävissä veriura.¹⁰⁹ (kuva 71) Löytökontekstinsa perusteella se ajoittuisi noin 1700-luvulle, mahdollisesti sen jälkipuoliskolle. Läpileikkauksensa perusteella se on mahdollisesti ratsumiehen miekka, jotka ajoittuvat 1600-luvun puolivälistä 1700-luvulle.¹¹⁰ Miekassa ei ole koristeluja tai leimoja.

7.1.4. Arinan osa (BR4)

BR4 puurakenteen osa: hirsjarina

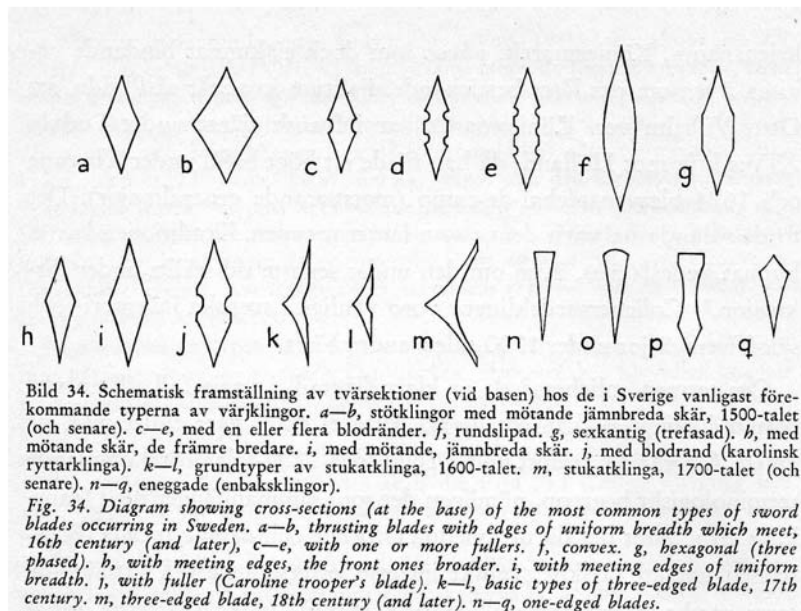
Kartat: 73

Mustavalkonegatiivit: 125904: 133

Digitaalikuvat: 539, 540

Analysoidut näytteet:-

BR3:n alapuolella sijainnut vain maatuneista lankuista koostunut arinamainen rakenne nimettiin rakenteenosaksi **BR4** (kartta 73, kuva 70). Karttaan on dokumentoitu kaksi maatunutta lankkua, mutta maassa oli havaittavissa jälkiä, että puita olisi ollut enemmänkin. Säilyneiden puiden alaksi mitattiin kuitenkin 4 x 1 m. Rakenteen osan korkeus oli noin 3,33-3,41 m mpy. Verrattuna BR1:n arinaan, jonka korkeus oli 3,55-3,67 m mpy, BR4 sijaitsee ainakin kymmenen senttimetriä syvemmillä kulttuurikerroksissa, joten se voi olla myös hieman vanhempi rakenteenos. Rakenteen yläpuolella oli yksikköä BSY3, lisäksi mahdollisesti myös hiilistä yksikköä BSY7 tai BSY10, sekä rakennetta BR3. Hiilisen yksikön ajoitus on epävarma, koska kaksi erillistä hiiliyksikköä erotettiin vasta profiilista. Hiilinen alue rakenteen yläpuolella oli kuitenkin selkeä.

Kuva 72. Alueelta B löytyneen miekan säilän poikkileikkaus vastaa parhaiten miekan j poikkileikkausta. Lähde: Heitz 1955, s. 63.

¹⁰⁹Suullinen tiedonanto tutkimusteknikko Jari Heinonen 25.2.2009. Miekkaa ei kuvattu aivan kokonaan, vaan noin 30 cm väistimestä kohti terän kärkeä.

¹¹⁰Seitz 1955, s. 63, 370. Terän pituus on ollut 91,2 cm ja leveys 4.2 cm. Läpileikkauksen muoto vastaa hyvin karoliinisen ratsumiehen asetta.

Alapuolella oli yksikköä BSY9 (keskiruskea harmahtava keskikarkea hiekka). Samanikäiseksi tulkittiin rakenteen osa BR5. Rakenne ajoittunee vanhemmaksi kuin vuosi 1834 (ks. BR1), mahdollisesti 1700-luvun jälkimmäiselle puoliskolle.

7.1.5. Lankkurakenteen osa (BR5)

BR5 puurakenteen osa: lankkurakenne

Kartat: 73

Mustavalkonegatiivit: -

Digitaalikuvat: 550-552 (553-555 osa pohjoisprofiilia)

Analysoidut näytteet:-

Puurakenteen osa **BR5** koostuu neljästä toisiaan risteävästä lankusta ja laudoista (kartta 73), jotka sijaitsivat rakenteiden osien BR3 ja BR4 eteläpuolella. Lankut kulkivat itä-länsisuuntaisesti (2 kpl) ja pohjois-eteläsuuntaisesti (2 kpl). Dokumentoidun alueen koko oli noin 2 x 2 m ja rakenteenosan korkeus 3,29-3,34 m mpy. Rakenteen alapuolella oli vaaleanharmaata hiekkaa (BSY10) ja hiiltynyttä hiekkaa (BSY9) sekä maatunutta puutta. Yläpuolella oli yksikköä BSY4. Lautojen mittoja ei dokumentoidessa mitattu, vaan ne näkyvät kartasta 73. Rakenteenosa oli BR4 rakenteenosaa hieman syvemmällä, ja se oli läikkämäisenä alueena osin sekoittuneiden kulttuurikerrosten keskellä. Se muistutti mahdollisesti arinaa tai katerakennetta, mutta sen funktio ja liittyminen ympärillä ja muihin, sitä korkeammalla ja oletettavasti nuorempiin rakenteiden osiin, on sen pienen koon takia osin epäselvä. Rakenteen yhteyteen liittyi paljon maatunutta puuta ja hiiltynyttä hiekkaa, ja sijaintinsa perusteella myös tämä alue olisi korttelialuetta. Vuoden 2007 ajoituksen ja korkeuden perusteella rakenteenosa on todennäköisesti 1700-luvulle ajoittuva rakenteenosa, jopa 1700-luvun alkupuolelta. Jos näin on, hiiltynyt maakerros liittyisi vuoden 1714 paloihin.¹¹¹

7.1.6. Yhteenveto

Alueelta dokumentoitiin kahta kivijalkaa ja niiden alisia puurakenteita (BR1-BR4), jotka saattavat olla samaa rakennusta. Ne sijaitsevat korttelialueella (BR1, BR2 ja BR5), ns. Herrholmin kadun eteläpuolella tai osittain kadun tuntumassa, varsinkin BR3 ja BR4 (ks. kuva 10). Sijainti on arvioitu kuvaa 10 ja rakenteiden sijaintia kaivausalueella hyväksikäyttäen, mutta sitä täytyy pitää arvioina. Rakenteiden osien korkeudet ovat hieman erilaiset kuten myös kivien kootkin, joten kyseessä voi olla myös kaksi erillistä rakennetta. Lisäksi dokumentoitiin puurakennetta BR5, joka ei yhdistynyt muihin rakenteiden osiin, tosin se oli säilynyt läikkämäisen alueen päällä tuhoutuneiden kulttuurikerrosten keskellä. Ajoitukseltaan rakenteiden osat ajoittuvat todennä-

¹¹¹ Oikarinen 2008, s. 29-36. Liite 7, s. 8.

köisesti ennen vuotta 1834, koska palovakuutus kertoo kohdalla olleen vain kivijalallisia rakennuksia. Näin ollen voitaisiin ajatella, että BR5:een liittyvät hiiltyneet kerrokset olisivat vuoden 1714 kaupunkipaloista, tai jostakin pienemmästä palosta, josta ei ole tietoja. Alue oli kulttuurikerroksiltaan vain osittain säilynyt ja erikoinen löytö alueelta oli miekan säilä. Löytöjä alueelta otettiin talteen vain satunnaisesti.

8. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Pietarsaaren Lassfolkin korttelissa tutkittiin kaupunkiarkeologisin pelastuskaivauksin ja valvonnoin kaupunkiarkeologisesti luokkiin 1 ja 2 luokiteltua neljää tonttia, jotka ovat rakennuspaineiden alla lähitulevaisuudessa rakennettavan ns. Musiikkitalon rakentamisen ja siihen liittyvien maanvaihtotöiden vuoksi. Yhteistyötahoina kaivauksissa oli Pietarsaaren kaupunginmuseo. Kaivauksilla työskenteli arkeologeja, arkeologian opiskelijoita ja työhaun kautta palkattuja henkilöitä. Kaivauksilla avattiin tonteille mahdollisimman suuret kaivausalueet huomioiden tonttien käyttö, niillä ollut kunnallistekniikka ja johdotukset, korttelista oleva historiallinen tieto mahdollisuuksien mukaan ja tieto aiemmista maankäytöistä, jotka ovat vaikuttaneet kulttuurikerroksien säilymiseen sekä koekaivauksen tulokset syksyllä 2007. Lisäksi huomioon otettiin käytettävä aika ja henkilötyövoima. Näin saatuna tuloksena tutkittiin neljää kaivausalueetta, joista suurimmat keskittyivät tonteille 8 ja 10. Tontille 10 avattiin kaivausalueet vuoden 2007 alueiden C ja D laajennukseksi heti kaivauksen alussa, suunniteltu suuri alue vaihdettiin kahdeksi pienemmäksi tontilla laajasti sijainneiden viemäreiden takia.

Kaivausalue C osoittautui rakenteiltaan mielenkiintoiseksi, vaikka niitä oli vähän. Kaivausalueen pohjoispuolelta kulttuurikerrokset olivat tuhoutuneet, mutta ne jatkuivat itään kaapeloidulle alueelle, sekä etelään, jossa oli kaapeli ja viemäröintejä. Länteen kulttuurikerrokset olivat ohuita ja osin sekoittuneita. Alueelta otettiin suurimmasta rakennekokonaisuudesta dendrokronologinen ajoitusnäyte, joka ajoittui vuosiin 1833-1834. Alimmista rakenteista otettu dendrokronologinen näyte oli kasvuhäiriöinen, eikä siitä saatu ajoitustulosta, joten alimpien rakenteiden ajoitusta perustuu vain löytöaineistoon. Näin ajoitettuna löytynyt hirsirakenne, arina ja siihen liittyvät kivirakenteet sekä erilaiset katteet ajoittuisivat 1700-luvun jälkipuolelta 1800-luvun alkuun, jolloin tontilla sijainneista rakennuksista on historiallisia tietoja. Mahdollisesti löytynyt rakenne on lyhytikäinen tai kaupunkipalon jälkeen on rakentamiseen käytetty sitä aiemmin kaadettuja puita. Alueelta löytyneet 1700-luvun löydöt ovat osin nuoremmissa kulttuurikerroksissa, ja alueelta löytyi siis mahdollisesti merkkejä 1835 vuoden palosta. Pohjakerroksista löytyi myös 1600-luvulla lyöty raha. Luuaineistossa oli kaupunkiarkeologisista kulttuurikerroksista vähän löydettyjä hevosen luita.

Kaivausalue D osoittautui varsin suuritöiseksi dokumentoinnin kannalta siellä sijainneen suuren kivirakenteen takia, ja erittäin mielenkiintoiseksi löytyneiden rakenteiden ja löytöjen vuoksi. Alue oli ns. kosteikkomaata, jossa oli säilynyt puurakenteita kaivauksen pohjaan saakka. Ajoitukseltaan löytyneet rakenteet ja kulttuurikerrokset olivat problemaattisia. Kivirakenne on mahdollisesti kellari, tulkinta on kuitenkin hyvin epävarma. Puurakenteet ovat kuivikkeita, mahdollisesti kivirakenteeseen liittyviä perustuksia. Lisäksi löytyi erillinen kivijalallinen rakenne, jossa oli lattiataso sekä siihen liittyviä muita rakenteita sekä nuorempi hirsirakenne, jonka tulkinta on avoin. Löytyneet rakenteet ajoittuvat pitkälle ajalle, myöhäisintään 1700-luvun alkupuolelta vuoteen 1870, jolloin paikalta tunnetaan rakennuksen palovakuutuskirja. Kaivausalueelta on ajoitettu kaksi dendrokronologista näytettä, jotka tukevat ajoituksia,

mutta myös monimutkaistavat rakenteiden keskinäistä ajoitusta. Alueelta löytyi myös löytöjä, jotka ajoittuvat aina 1600-luvulle saakka. Alue on ollut Pietarsaaren kaupungin korttelialuetta jo vuoden 1735 asemakaavassa. Alueelta löytyneet rakenteet jatkuivat kaivausalueen ulkopuolelle kaikkiin kaivausalueen seinämiin. Kaivausaluetta ei voitu kuitenkaan laajentaa viemäröntien ja kaapeleiden takia.

Kaivausalue F oli kooltaan suurin, ja alue oli säilynyt kulttuurikerroksiltaan täytemaiden alapuolella, jotka olivat 1990-luvulta. Alueelta dokumentoitiin 1600-luvun loppuun, 1700-luvun alkuun ja sitä nuoremmaksi ajoittuvia kaupunkikorttelin rakenteita ja katuja useissa eri ajallisissa kerroksissa. Ajallisista kerroksista on mahdollisesti tunnistettavissa isovihan aikaisia kaupunkipaloja (v. 1714) kadussa olleena katkoksesta ja siihen liittyvinä hiilialueina. Tulkintaa vaikeutti ylimpien kulttuurikerrosten tuhoutuneisuus. Alueelta on 1600-luvulle ajoittuvia löytöjä, ja osa kulttuurikerroksista ja niihin liittyvistä rakenteista on todennäköisesti ajalta ennen vuoden 1714 kaupunkipaloja.

Kulttuurikerrokset jatkuivat myös tällä alueella kaivausalueelta lähes jatkaiseen suuntaan. Kaivausalueen laajentamisen pohjoiseen esti kuitenkin kaukolämpökanava. Kaivauksen edetessä huomioitiin kuitenkin, että kaukolämpökanavan alapuolella siitä pohjoiseen on voinut säilyä samoja rakenteiden osia ja muita kulttuurikerroksia kuin kaivausalueella. Länsipuolella pihaa on tutkimatonta ja mielenkiintoista aluetta, joka on tosin voinut osin tuhoutua kaapeleiden takia sekä tontille tehdyn ajoväylän pohjauksen takia. Myös kaupungin vanhimman kivitalon, ns. Linds kogin talon sisäpihan alue on mielenkiintoinen, koska se sijaitsee hyvin lähellä vanhinta kaupunkialuetta, vaikka aluetta ovatkin tuhonneet kunnallistekniset työt. Idässä sijaitsee kivijalka, joka on nuorempi rakenne.

Valvonnoin tutkittiin kaivausalue B, joka osoittautui hajuhaitoiltaan mahdollottomaksi työskennellä muutoin. Alueelta dokumentoitiin laajasti 1700-luvulle ajoittuvia kivijalkoja ja niihin liittyviä puurakenteita sekä otettiin talteen miekan säilä. Lisäksi tutkittiin pieni kaivausalue E muiden kaivausalueiden rinnalla kaivauksen loppuvaiheessa. Alueelta löytyi mielenkiintoisia kivirakenteita, joiden tulkinta on avoin. Alueen kulttuurikerrokset olivat hyvin erilaisia verrattuna muihin alueisiin, mutta ne eivät olleet sekoittuneita alimmista osistaan, joista löytyi todennäköisesti myös vastineiden perusteella 1600-luvulle ajoittuvia löytöjä, mutta myös nuorempia kulttuurikerroksia, jotka ajoittuvat myös 1700-luvulta 1800-luvulle.

Kaivausalueista yhteenvedona voisi tiivistää, että kaikki osoittautuivat kaupunkiarkeologisesti mielenkiintoisiksi ja toisistaan hyvin poikkeaviksi sekä kulttuurikerroksiltaan että löydöiltään. Kaivausalueet olivat laajennuksia vuoden 2007 kaivausalueille, ja ne saatiin tutkittua pohjaan kaivausten aikana. Koko korttelin laajuutta ajatellen, kaivausalueet kattoivat kuitenkin vain osan sen todennäköisesti vielä tutkimattomista kulttuurikerroksista, ja kaivausten perusteella on tonteilla 7, 8 ja 10 erittäin todennäköisesti vielä säilyneitä kulttuurikerroksia. Ns. Esso-huoltoaseman tontti 9 on kuitenkin hyvin todennäköisesti laajoilta osin tuhoutunut, vaikka kaivaus-

ten aikana saimme suullisia tietoja, että kadun viereisellä osalla saattaisi olla säilyneitä alueita kohdassa, jossa huoltoasemaa ei ole ollut.

Kaivausalueita ei sijoitettu alueille, jossa on viemärointeja ja kaapelointeja, koska riskejä näiden vahingoittumisesta ei haluttu ottaa. Käytännössä tällaisia alueita ovat kaikki nyt tutkittujen alueiden ulkopuoliset osat. Näiden alueiden ja ahtaan tontin 7 sisäpihan ja kulkuväylien tutkimus jossakin muodossa olisi toivottavaa, koska Lassfolkin kortteli on Pietarsaaren kaupungin vanhinta 1600-luvun kaupunkiosaa ja sen sydäntä vanhaa kaupungintaloa ja toria hyvin lähellä, ja kaupungissa on vain muutamia kortteleita, joissa voi olla säilyneitä kulttuurikerroksia, eikä tietoja tai säilynyttä karttamateriaalia 1600-luvulta juurikaan ole.

Oulussa 23.3.2009,

Tutkija Teija Oikarinen

LÄHTEET

Painamattomat lähteet

Arkitektbyrå R. Wingren Ab 21.11.2007. *Kulturfabriken och vektia. Komplettering av projektplan. Ändrad 29.02.2008.*

Makkonen Merja 1991. *Pohjois-Suomen kaivausmateriaalien savipiippujen ajoittaminen ja tyypittely.* Pro gradu – tutkielma. Oulun yliopisto.

Mökkönen Teemu 2002. *Pietarsaari – Jakobstad. Kaupunkiarkeologinen inventointi.* MV/RHO.

PTI-Soil Oy 2002. *Oy Esso Ab, Huoltoasema H273, Pietarsaari. Maaperäsaneerauksen loppuraportti 18.2.2002.*

Kansallisarkisto (KA)

Historiallinen sanomalehtikirjasto, digitoidut aineistot.

Pietarsaaren kaupunginmuseo (PM).

Kuva-arkisto.

Arkisto. Städnäs allmänna brandstodsbolag i Finland. Palovakuutus nro 7232, 1870.

Städnäs allmänna brandstods-bolag i Finland n:o 7232. Palovakuutus vuodelta 1901, n: 22620. Pietarsaaren kaupunginmuseon arkisto.

Suomen palovakuutuskonttori Tarmon arkisto.

Palovakuutus nro 180, 1834.

Painetut lähteet

Duco D. H 1982. *Merken van Goudse pijpenmakers 1660-1940.*

Grönholm Sari (toim). Alviola Reija, Kinnunen Kari A., Kojonen Kari, Kärkkäinen Niilo & Mäkitie Hannu 2007. *Retkeilijän kiviopas. Geologian tutkimuskeskus. 2. painos.*

Immonen Visa 2003. *Kaupunkia pintaa syvemmältä. Arkeologisia näkökulmia Turun historiaan (toim. Liisa Sepänen). Lusikat arvoesineinä, arkiesineinä ja arkeologisen luokittelun kohteina. Turku, s. 241-254.*

Kalevala Kory Oy 1994. *Koruluettelo.* Helsinki.

- Kautovaara Pekka 1983.** *Käden taidot*. Vantaa.
- Kolehmainen Alfred 1993.** *Karjalainen vanha kyly*. Eno.
- Kolehmainen Alfred 1996.** *Hirsirakentamisperinne*. Helsinki.
- Kolehmainen Alfred 1999.** *Uunit*. Helsinki.
- Luostarinen Marja 2005.** Valkosavi- ja Weserkeramiikkaa 1600-luvun Oulusta. *Historiaa kaupungin alla. Kaupunkiarkeologisia tutkimuksia Oulussa*. Oulu, s. 209-213.
- Nurmi Risto 2009.** (Submitted). *Máttut – máddagat – The Roots of Saami ethnicities, societies and spaces/places seminar 4th – 6th September in 2008. University of Oulu. Finland. The others among us? – Saami artefacts in the 17th century urban context in the Tornio town, northern Finland*.
- Seitz Heribert 1955.** *Svärdet och värjan som armévapen*. Stockholm.
- Sirelius U. T. 1989a.** *Suomen kansanomaista kulttuuria*. Esineellisen kansatieteen tuloksia I. Helsinki.
- Sirelius U. T. 1989b.** *Suomen kansanomaista kulttuuria*. Esineellisen kansatieteen tuloksia II. Helsinki.
- Söderhjelm Alma 1907.** *Jakobstads historia I*. Helsingfors.
- Tarna Tauno 2006.** Kustavilainen keramiikka. *Suomen antiikkiesineet*. Kustavilaisuudesta empireen. Porvoo, s. 122-131.
- Toivanen Pekka 1982.** Bröderna Mommas skeppsvarv i Jakobstad (1666-1672). *Jakobstads Museums publikationer nr 15*. Jakobstad.
- Åkerhagen Arne 2004.** *Svenska kritpipstillverkare och deras pipor*. Stockholm.
- Vuorela Toivo 1949.** *Etelä-Pohjanmaan kansanrakennukset*. Helsinki.
- Vuoristo Osmo & Valonen Niilo 1994.** *Suomen kansanrakennukset*. Vammala.
- Vilkuna Kustaa J. H 2006.** Jokapäiväinen ravinto. *Suomalaisen arjen historia*. Savupiirtien Suomi. Porvoo, s. 132-151.

Sähköiset lähteet

- Niukkanen Marianna 2001.** Historiallisen ajan maakerosten ja rakenteiden ajoittaminen – esimerkkinä Helsingin

Snellmaninkatu 4-6. Pdf-dokumentti. Arkeologipäivät 2001. <http://www.sarks.fi/ap/ap2001/ap2001.html>
Åkerhagen Arne 2007. Kritpipor funna i Sverige. CD-ROM.

Mustavalkokuvat, Pietarsaari, Lassfolk 2/2/7-10 pelastuskaivaus (PSL-08), T. Oikarinen , Liite 1

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	Pvm	Vuosi	Tyyppi
125904:1	1	Pietarsaari	Lassfolk	Tontti 8 ennen kaivausalueen F avaamista		120	TO	20.5.	2008	mv
125904:2	2	Pietarsaari	Lassfolk	Yleiskuva tontista 10, taustalla alue D avattuna		90	MH	21.5.	2008	mv
125904:3	3	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F aloitustaso ennen paalutusta		90	MH	22.5.	2008	mv
125904:4	4	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C aloitustaso ennen paalutusta		80	MH	22.5.	2008	mv
125904:5	5	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D aloitustaso puhdistettuna		350	TO	23.5.	2008	mv
125904:6	6	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 1 puhdistettuna		340	MR	27.5.	2008	mv
125904:7	7	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DR2	lähikuva	340	MH	27.5.	2008	mv
125904:8	8	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 1, FR3, FSY6, FSY10, FSY14		180	TT	27.5.	2008	mv
125904:9	9	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 1, FR3, FSY6, FSY10, FSY14		180	TT	27.5.	2008	mv
125904:10	10	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläpuoli, taso 1, FR3, FSY6, FSY10, FSY14		90	TO	27.5.	2008	mv
125904:11	11	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohj.puoli, taso 1, FR3, FSY6, FSY10, FSY14		90	TO	27.5.	2008	mv
125904:12	12	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, FR5, FSY23, FSY24		90	TO	29.5.	2008	mv
125904:13	13	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, FR5, FSY23, FSY24		180	TO	29.5.	2008	mv
125904:14	14	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohj.osa, kaistale 2, FR5, FSY23, FSY24		0	TO	29.5.	2008	mv
125904:15	15	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläosa, kaistale 2, FR5, FSY23, FSY24		0	TO	29.5.	2008	mv
125904:16	16	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, FR1, FR5, FR6		180	SH	29.5.	2008	mv
125904:17	17	Pietarsaari	Lassfolk	Kaivausalue F	yleiskuva	180	TT	29.5.	2008	mv
125904:18	18	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3		180	TT	29.5.	2008	mv
125904:19	19	Pietarsaari	Lassfolk	Alueet D ja C		135	TT	29.5.	2008	mv
125904:20	20	Pietarsaari	Lassfolk	Tontti 7	yleiskuva	225	TT	29.5.	2008	mv
125904:21	21	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 2 puhdistettuna		340	MR	29.5.	2008	mv
125904:22	22	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 2, pohj.osa		340	MR	29.5.	2008	mv
125904:23	23	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, keskiosa, DR6 ja DR7		250	MH	29.5.	2008	mv
125904:24	24	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, pohj. osa, DR3		80	MH	29.5.	2008	mv
125904:25	25	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, FR9, FR6		170	TT	30.5.	2008	mv
125904:26	26	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, FR9, FR6		250	JPJ	30.5.	2008	mv
Poistettu	27	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohj.puoli		270	SH	30.5.	2008	mv
Poistettu	28	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläpuoli		270	SH	30.5.	2008	mv
125904:27	29	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaivausalueen eteläpuoli		260	SH	30.5.	2008	mv
125904:28	30	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F kokonaisuudessaan		180	JPJ	3.6.	2008	mv
125904:29	31	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, pohj.puoli, taso 2		90	JPJ	3.6.	2008	mv
125904:30	32	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, eteläpuoli, taso 2		90	SH	3.6.	2008	mv
125904:31	33	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 2 kokonaisuudessaan		180	SH	3.6.	2008	mv

125904:32	34	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 2		180	SH	3.6.	2008	mv
125904:33	35	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, pohj.puoli, taso 2, FR10		260	SH	3.6.	2008	mv
125904:34	36	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, eteläpuoli, taso 2		260	SH	3.6.	2008	mv
125904:35	0A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 1, itäosa, CR2, CR3, CR4 ja CR5		70	MH	5.6.	2008	mv
125904:36	1A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 1, itäosa, CR2, CR3, CR4 ja CR5		250	MH	5.6.	2008	mv
125904:37	2A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 1, itäosa, CR2, CR3, CR4 ja CR5		50	MH	5.6.	2008	mv
125904:38	3A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 1, itäosa, CR2, CR3 ja CR5		340	MH	5.6.	2008	mv
125904:39	4A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 2		180	TT	6.6.	2008	mv
125904:40	5A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR10		180	TT	6.6.	2008	mv
125904:41	6A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR5		90	TT	6.6.	2008	mv
125904:42	7A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 2		180	TT	6.6.	2008	mv
125904:43	8A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3	yleiskuva	340	MR	6.6.	2008	mv
125904:44	9A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, DR3, DR12, DR13		220	TO	6.6.	2008	mv
125904:45	10A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, DR9, DR10, DR11		320	TO	6.6.	2008	mv
125904:46	11A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, DR3, DR12, DR13		350	TO	6.6.	2008	mv
125904:47	12A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, DR3, x=490,5, y=461,5-463,5		260	HH	6.6.	2008	mv
125904:48	13A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 2, FR11, FR9, FR6		170	SH	10.6.	2008	mv
125904:49	14A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, pohj.pääty, taso 2, FR9, FR11, FR6		260	SH	10.6.	2008	mv
125904:50	15A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, eteläpääty, taso 2, FR9, FR11, FR6		260	SH	10.6.	2008	mv
125904:51	16A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 2, FR9, FR11, FR6		180	SH	10.6.	2008	mv
125904:52	17A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 3		180	SH	10.6.	2008	mv
125904:53	18A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, pohj.pääty, taso 3		90	SH	10.6.	2008	mv
125904:54	19A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, eteläpääty, taso 3		90	SH	10.6.	2008	mv
125904:55	20A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 1, länsipääty		360	TK	10.6.	2008	mv
125904:56	21A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 1 ja vuoden 2007 kaivausalue		360	TK	10.6.	2008	mv
125904:57	22A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 1, itäpääty		360	TK	10.6.	2008	mv
125904:58	23A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 1, CR2 koilliskulma		360	TK	11.6.	2008	mv
125904:59	24A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 3		180	TT	12.6.	2008	mv
125904:60	25A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 2, CR2, CR6, CR7, CR8, CR9		360	TO	12.6.	2008	mv
125904:61	26A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 2, CR2, CR6, CR7, CR8, CR9		220	TO	12.6.	2008	mv
125904:62	27A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 2, CR2, CR6, CR7, CR8, CR9		45	TO	12.6.	2008	mv
125904:63	28A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 3		180	TT	13.6.	2008	mv
125904:64	29A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 3		180	SH	16.6.	2008	mv
125904:65	30A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, pohj.puoli, taso 3		270	SH	16.6.	2008	mv
125904:66	31A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, eteläpuoli, taso 3		270	SH	16.6.	2008	mv
125904:67	32A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4	yleiskuva	250	MR	18.6.	2008	mv

125904:68	33A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, DR3	detaljikuva	25	MR	18.6.	2008	mv
125904:69	34A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4		180	TT	18.6.	2008	mv
125904:70	35A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, taso 1, CR2 ja CR5		250	MR	18.6.	2008	mv
125904:71	36A	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 3	yleiskuva	260	HH	19.6.	2008	mv
125904:72	1	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 3, itäpääty		45	HH	19.6.	2008	mv
125904:73	2	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 4		180	TT	19.6.	2008	mv
125904:74	3	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 3		70	TK	24.6.	2008	mv
125904:75	4	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 3		180	TK	24.6.	2008	mv
125904:76	5	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 3		280	TK	24.6.	2008	mv
125904:77	6	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4		180	SH	24.6.	2008	mv
125904:78	7	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, taso 1, CR2 ja myllynkivi	detaljikuva	160	MH	24.6.	2008	mv
125904:79	8	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, taso 1, ruutu x=490, y=478, myllynkivi	detaljikuva	250	MH	24.6.	2008	mv
125904:80	9	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, tasot 2 ja 3, CR12 ja CR16		260	MH	25.6.	2008	mv
125904:81	10	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, tasot 2 ja 3, CR12 ja CR16		260	MH	25.6.	2008	mv
125904:82	11	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 4		180	SH	25.6.	2008	mv
125904:83	12	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 4, FR6		180	SH	25.6.	2008	mv
125904:84	13	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 4, koko kaivausalue	yleiskuva	180	SH	25.6.	2008	mv
125904:85	14	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5	yleiskuva	350	HH	26.6.	2008	mv
125904:86	15	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5	yleiskuva	170	HH	26.6.	2008	mv
125904:87	16	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, DR17		240	HH	26.6.	2008	mv
125904:88	17	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, pohj.pääty		150	HH	26.6.	2008	mv
125904:89	18	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5		180	TO	30.6.	2008	mv
125904:90	19	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, eteläpääty		80	TO	30.6.	2008	mv
125904:91	20	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, pohj.pääty		80	TO	30.6.	2008	mv
125904:92	21	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR20 ja FR21		80	TO	30.6.	2008	mv
Poistettu	22	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 4, CR10, länsilaita		50	TK	30.6.	2008	mv
125904:93	23	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, taso 4, CR10, pohj.pääty		270	TK	30.6.	2008	mv
125904:94	24	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, taso 4, CR10, itälaita		180	TK	30.6.	2008	mv
125904:95	25	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, taso 4, CR10, länsilaita		180	TK	30.6.	2008	mv
125904:96	26	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5		180	SH	1.7.	2008	mv
125904:97	27	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, eteläosa		90	SH	1.7.	2008	mv
125904:98	28	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, pohj.pääty, DR15		360	MR	1.7.	2008	mv
125904:99	29	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, FR6, FR10, FR18, FR23		180	TT	2.7.	2008	mv
125904:100	30	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 4, CR17		360	TK	2.7.	2008	mv
125904:101	31	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, CR19		360	TK	4.7.	2008	mv
125904:102	32	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 5, FR6, FR19		180	TO	4.7.	2008	mv

125904:103	33	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6	yleiskuva	330	MH	4.7.	2008	mv
125904:104	34	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6, pohjoisosa, DR3 ja DR16		250	MH	4.7.	2008	mv
125904:105	35	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6, eteläosa, DR11, DR14, DR17-DR21		250	MH	4.7.	2008	mv
125904:106	36	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, CR17, CR20 ja CR21		360	TK	4.7.	2008	mv
125904:107	1	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, pohjataso		90	TK	8.7.	2008	mv
125904:108	2	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, itäprofiili, eteläpääty, x=493, y=476		90	TK	8.7.	2008	mv
125904:109	3	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, itäprofiili, pohjoispääty, x=493, y=478		90	TK	8.7.	2008	mv
125904:110	4	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, itälaita, x=490-492, y=476		180	TK	8.7.	2008	mv
125904:111	5	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, itälaita, x=488, y=476		180	TK	8.7.	2008	mv
125904:112	6	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, keskiosa, x=486, y=476		180	TK	8.7.	2008	mv
125904:113	7	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, länsiosa, x=484, y=476		180	MR	8.7.	2008	mv
125904:114	8	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, länsiosa, x=482, y=476		180	MR	8.7.	2008	mv
125904:115	9	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, länsipääty, x=480, y=476		180	MR	8.7.	2008	mv
125904:116	10	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 6, FR3, FR4, FR21		180	TT	9.7.	2008	mv
125904:117	11	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 6, FR10, FR16, FR21		180	TT	9.7.	2008	mv
125904:118	12	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1-2, taso 6, pohj.puoli		90	TT	9.7.	2008	mv
125904:119	13	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1-2, taso 6, eteläpuoli		90	TT	9.7.	2008	mv
125904:120	14	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, pohjataso sateen jälkeen	yleiskuva	90	TK	9.7.	2008	mv
125904:121	15	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 6		180	TO	10.7.	2008	mv
125904:122	16	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistaleet 3 ja 4, taso 5		180	TO	10.7.	2008	mv
125904:123	17	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR20, DR21, DR22, DR23		360	TK	11.7.	2008	mv
125904:124	18	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 6		180	SH	11.7.	2008	mv
125904:125	19	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7 kokonaisuudessaan	yleiskuva	345	MH	11.7.	2008	mv
125904:126	20	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, pohj.pääty, DR3, DR22, DR16, DSY53		260	MH	11.7.	2008	mv
125904:127	21	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, eteläpääty, DR11, DR21, DR22, DR23		300	MH	11.7.	2008	mv
125904:128	22	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, valvonta, BR1 ja BR2		30	TO	15.7.	2008	mv
125904:129	23	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, valvonta, BR1 ja BR2		140	TO	15.7.	2008	mv
125904:130	24	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, valvonta, BR3		350	MR	15.7.	2008	mv
125904:131	25	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 1, ESY4 ja ESY5, ER1		90	HH	15.7.	2008	mv
125904:132	26	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 1, ER1		350	HH	15.7.	2008	mv
125904:133	27	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, valvonta, BR4 (lautataso)		320	TO	16.7.	2008	mv
125904:134	28	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, valvonta, pohjoisprofiili		360	TK	16.7.	2008	mv
125904:135	29	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, valvonta, pohjoisprofiili		360	TK	16.7.	2008	mv
Poistettu	30	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, valvonta, pohjoisprofiili		360	TK	16.7.	2008	mv
125904:136	31	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 7		180	SH	16.7.	2008	mv
125904:137	32	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 7		180	TT	16.7.	2008	mv

125904:138	33	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 2		270	TK	17.7.	2008	mv
125904:139	34	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 2, ER1		90	TK	17.7.	2008	mv
125904:140	35	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 2, ER2 ja ER3		360	TK	17.7.	2008	mv
125904:141	36	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7		180	SH	17.7.	2008	mv
125904:142	E	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistaleet 1-3, taso 7		180	SH	17.7.	2008	mv
125904:143	0	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, pohjataso		360	TK	18.7.	2008	mv
125904:144	1	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili x=490,5, y=457,5		270	TK	18.7.	2008	mv
125904:145	2	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili x=490,5, y=459,5		270	TK	18.7.	2008	mv
125904:146	3	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili x=490,5, y=461,5		270	TK	18.7.	2008	mv
125904:147	4	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili x=490,5, y=463,5		270	TK	18.7.	2008	mv
125904:148	5	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 7		180	TT	18.7.	2008	mv
125904:149	6	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, eteläprofiili, x=490,5, y=457,5 (länsiosa)		170	MR	22.7.	2008	mv
125904:150	7	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, eteläprofiili, x=490,5, y=459,5 (itäosa)		170	MR	22.7.	2008	mv
125904:151	8	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8		180	SH	22.7.	2008	mv
125904:152	9	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 8		180	TT	23.7.	2008	mv
125904:153	10	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8		180	SH	23.7.	2008	mv
125904:154	11	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 8		180	TO	25.7.	2008	mv
125904:155	12	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, FR28, taso 2		180	TO	29.7.	2008	mv
125904:156	13	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9		180	TO	29.7.	2008	mv
125904:157	14	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, pohj.puoli		80	TO	29.7.	2008	mv
Poistettu	15	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, etelä.puoli		80	TO	29.7.	2008	mv
125904:158	16	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, FR28, taso 2		180	TO	29.7.	2008	mv
125904:159	17	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 9		180	TO	31.7.	2008	mv
125904:160	18	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 10, FR29, taso 3		90	TO	31.7.	2008	mv
125904:161	19	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9		180	TO	1.8.	2008	mv
125904:162	20	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, eteläpääty		270	TO	1.8.	2008	mv
125904:163	21	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, pohj.pääty		270	TO	1.8.	2008	mv
125904:164	22	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FR38		270	TO	1.8.	2008	mv
125904:165	23	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FRP4		180	TO	1.8.	2008	mv
125904:166	24	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili, eteläpääty, x=437, y=484-486		260	SH	1.8.	2008	mv
125904:167	25	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili, pohj.pääty, X=437, y=488-490		260	SH	1.8.	2008	mv
125904:168	26	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, ER1, ER2 ja ER3		270	TK	1.8.	2008	mv
125904:169	27	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 9		180	SH	4.8.	2008	mv
125904:170	28	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 11, x=437, y=490, FR29, taso 4		360	SH	4.8.	2008	mv
125904:171	29	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, x=437, y=484		180	SH	4.8.	2008	mv
125904:172	30	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, x=439, y=484		180	SH	4.8.	2008	mv

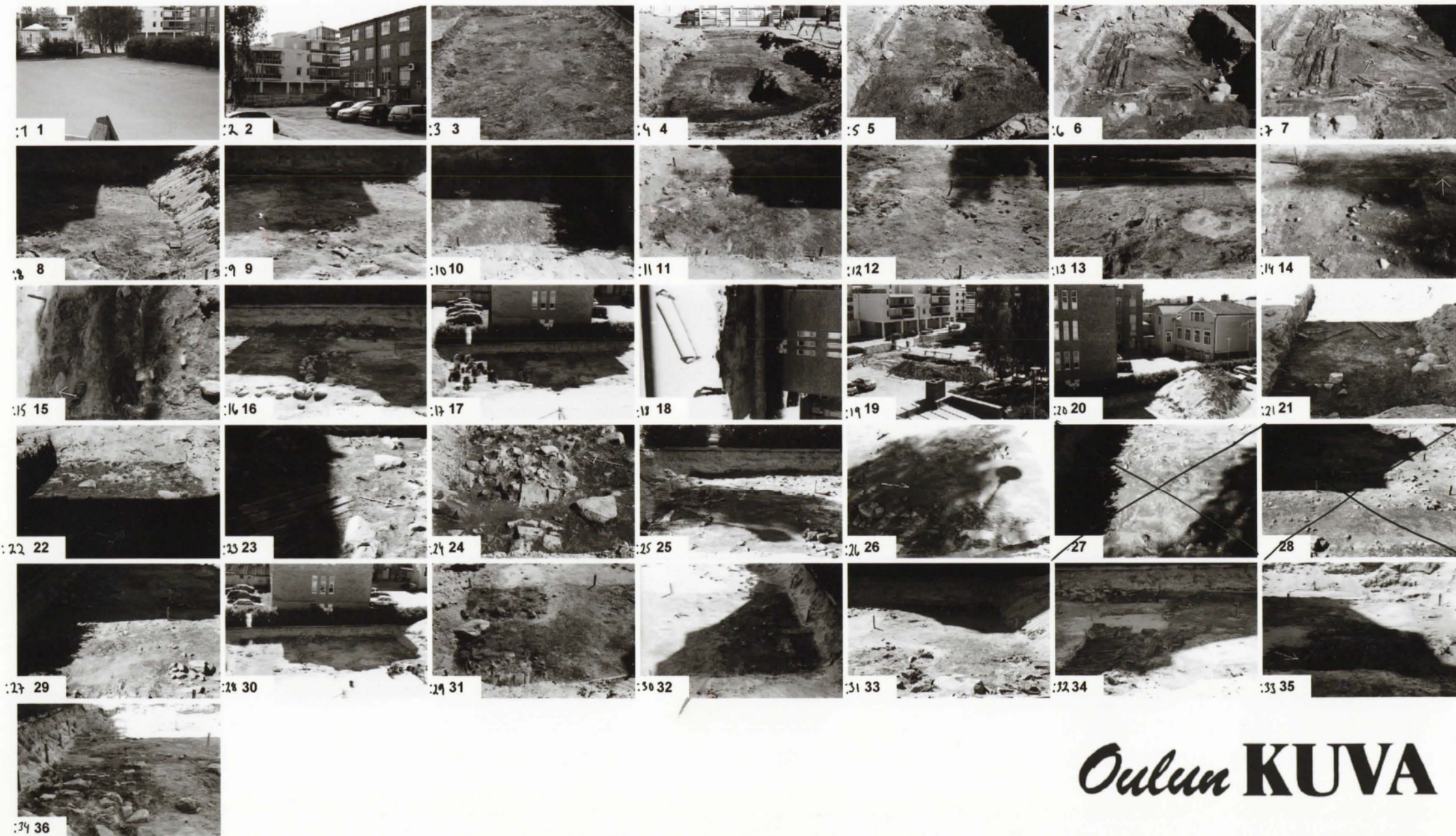
125904:173	31	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, x=441, y=484		180	SH	4.8.	2008	mv
125904:174	32	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, x=443, y=484		180	SH	4.8.	2008	mv
125904:175	33	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, x=445, y=484		180	TT	5.8.	2008	mv
125904:176	34	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, x=447, y=484		180	TT	5.8.	2008	mv
125904:177	35	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, FRP3, FR41		360	SH	5.8.	2008	mv
125904:178	36	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, FRP3, FR41		260	SH	5.8.	2008	mv
125904:179	1	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, x=449, y=484		180	SH	5.8.	2008	mv
125904:180	2	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, x=451, y=484		180	SH	5.8.	2008	mv
125904:181	3	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, itäprofiili, x=451, y=484		90	SH	5.8.	2008	mv
125904:182	4	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, itäprofiili, x=451, y=486		90	SH	5.8.	2008	mv
125904:183	5	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, itäprofiili, x=451, y=488		90	SH	5.8.	2008	mv
125904:184	6	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, itäprofiili, x=451, y=490		90	SH	5.8.	2008	mv
125904:185	7	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 4, ER3, ER4		340	MR	5.8.	2008	mv
125904:186	8	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 4, ER1		30	MR	5.8.	2008	mv
125904:187	9	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 4	yleiskuva	250	MR	5.8.	2008	mv
125904:188	10	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 11, FR41		260	SH	5.8.	2008	mv
125904:189	11	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohj.profiili, x=449-451, y=490		360	SH	6.8.	2008	mv
125904:190	12	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 10, FR36		180	SH	6.8.	2008	mv
125904:191	13	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 10, FR44		180	SH	6.8.	2008	mv
125904:192	14	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohj.profiili, x=447, y=490		360	SH	6.8.	2008	mv
125904:193	15	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, tasot 10 ja 11		360	SH	6.8.	2008	mv
125904:194	16	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, FR43		360	TT	6.8.	2008	mv
125904:195	17	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohj.profiili, x=437, y=490		360	SH	6.8.	2008	mv
125904:196	18	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohj.profiili, x=439, y=490		360	SH	6.8.	2008	mv
125904:197	19	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohj.profiili, x=441, y=490		360	SH	6.8.	2008	mv
125904:198	20	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohj.profiili, x=443, y=490		360	SH	6.8.	2008	mv
125904:199	21	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, x=445, y=484		180	SH	6.8.	2008	mv
125904:200	22	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, x=447, y=484		180	SH	6.8.	2008	mv
125904:201	23	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 12, FR41		260	SH	6.8.	2008	mv
125904:202	24	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohj.profiili, x=445, y=490		360	SH	6.8.	2008	mv
125904:203	25	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 11, FR42 ja FR43		180	SH	6.8.	2008	mv
125904:204	26	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 5	yleiskuva	250	MR	7.8.	2008	mv
125904:205	27	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, hirs nro 29 pohjassa		270	TT	7.8.	2008	mv
125904:206	28	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 12, x=445-447, y=484, FR42		180	TT	7.8.	2008	mv
125904:207	29	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 13, FR41		90	TT	7.8.	2008	mv
125904:208	30	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 6, ER1		ylhäältä	TK	7.8.	2008	mv

125904:209	31	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 6, ER4 ja ER5		360	HH	7.8.	2008	mv
125904:210	32	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 9, FR46		270	TO	7.8.	2008	mv
125904:211	33	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsipuoli, loppukuva		270	TT	8.8.	2008	mv
125904:212	34	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, itäpuoli, loppukuva		90	TT	8.8.	2008	mv
125904:213	35	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 14, FR41		90	TT	8.8.	2008	mv
125904:214	36	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 7, ER5		360	TK	8.8.	2008	mv

Notes: Pietarsaari, Lassfolk 2008 (PSL-08), T.Oikarinen
Päänumero 125904

001759

20/08/2008

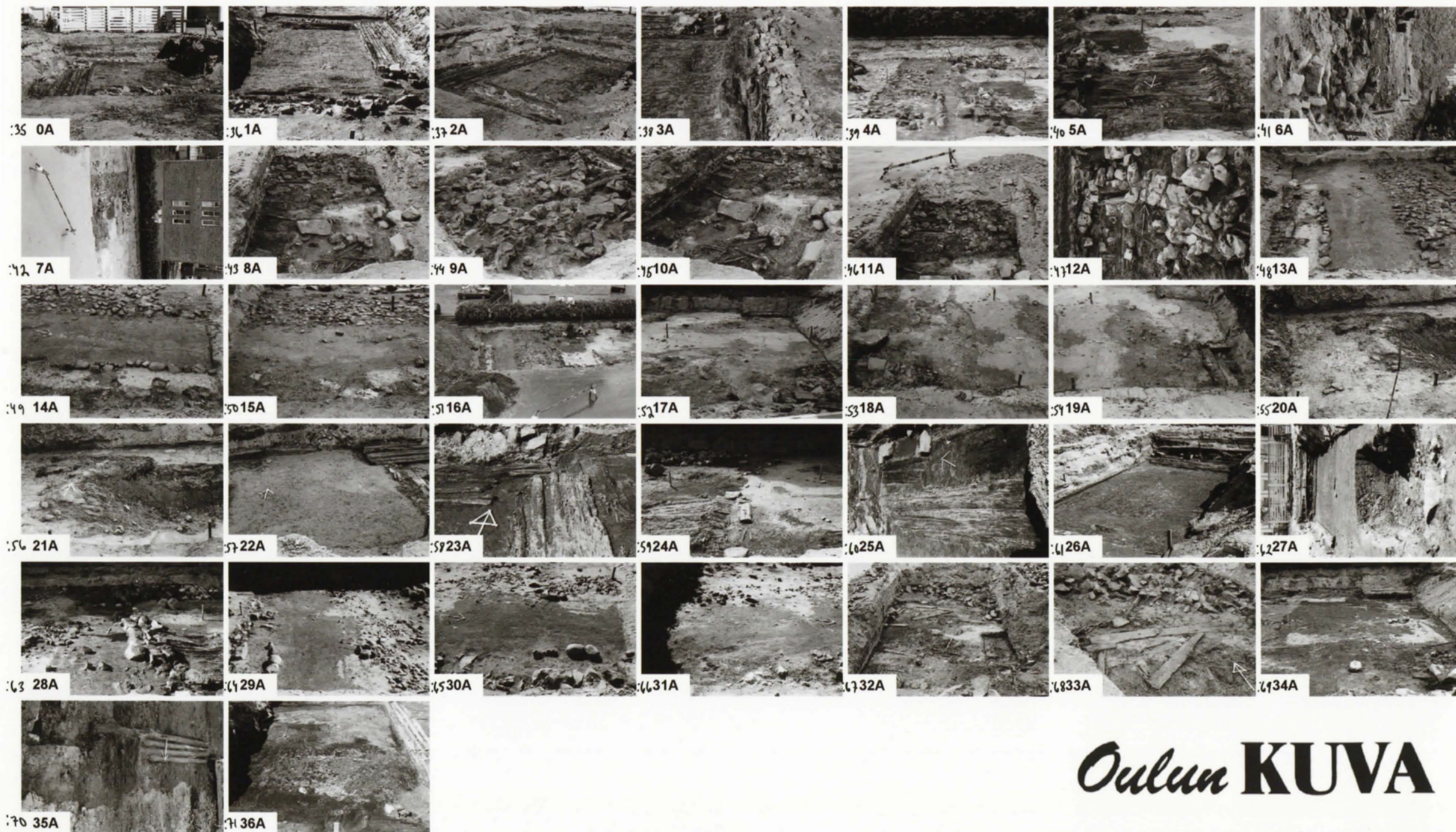

Oulun KUVAT

Notes: Pietarsaari, Lassefolk 2008 (SL-08), T. Oikarinen
Päänumero 125904

001758

20/08/2008

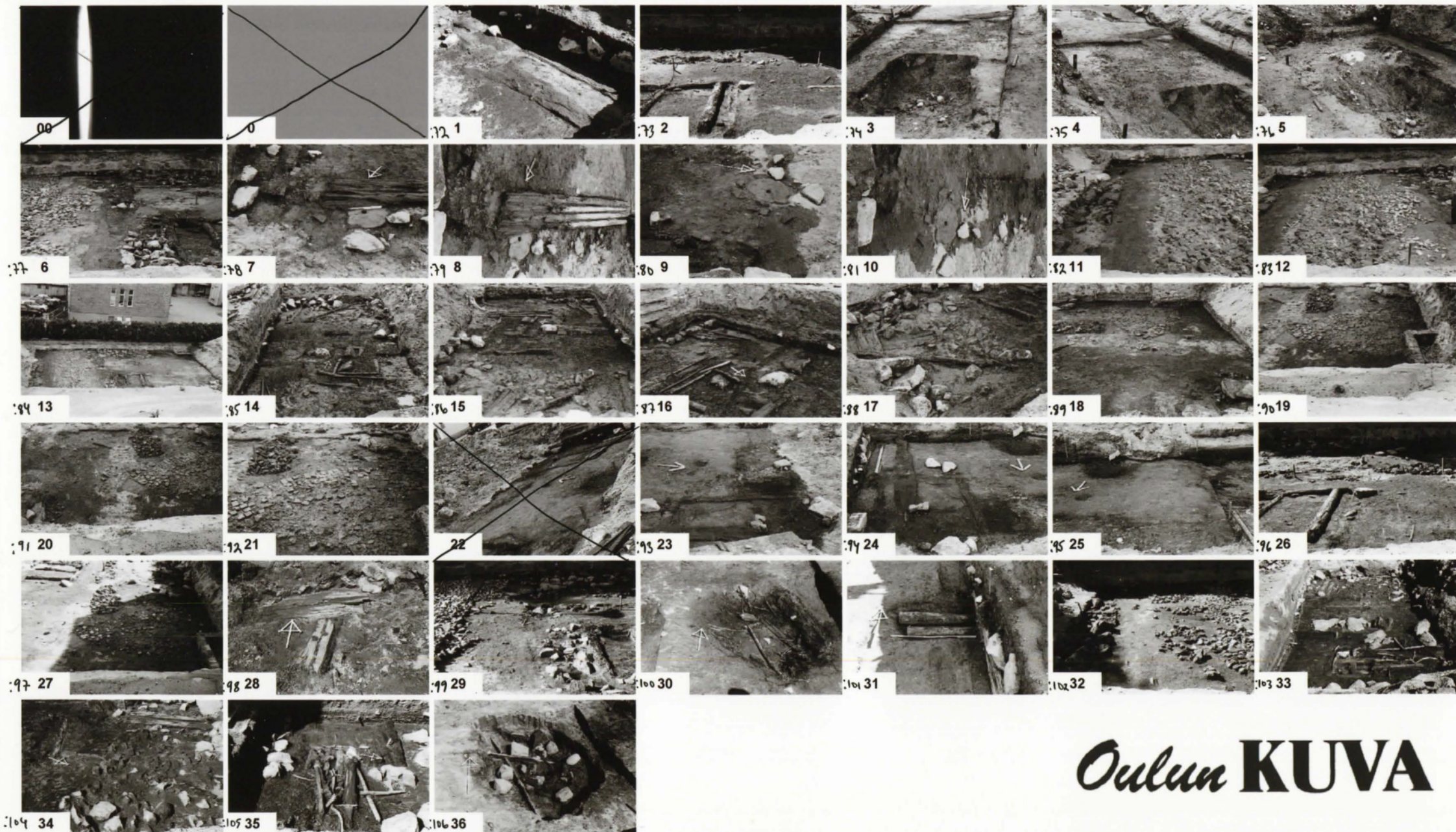

Oulun **KUVA**

Notes: Pietarsaari, Lassfolk 2009 (SL-08), T. Oikarinen
Päänumero 125704

001760

20/08/2008

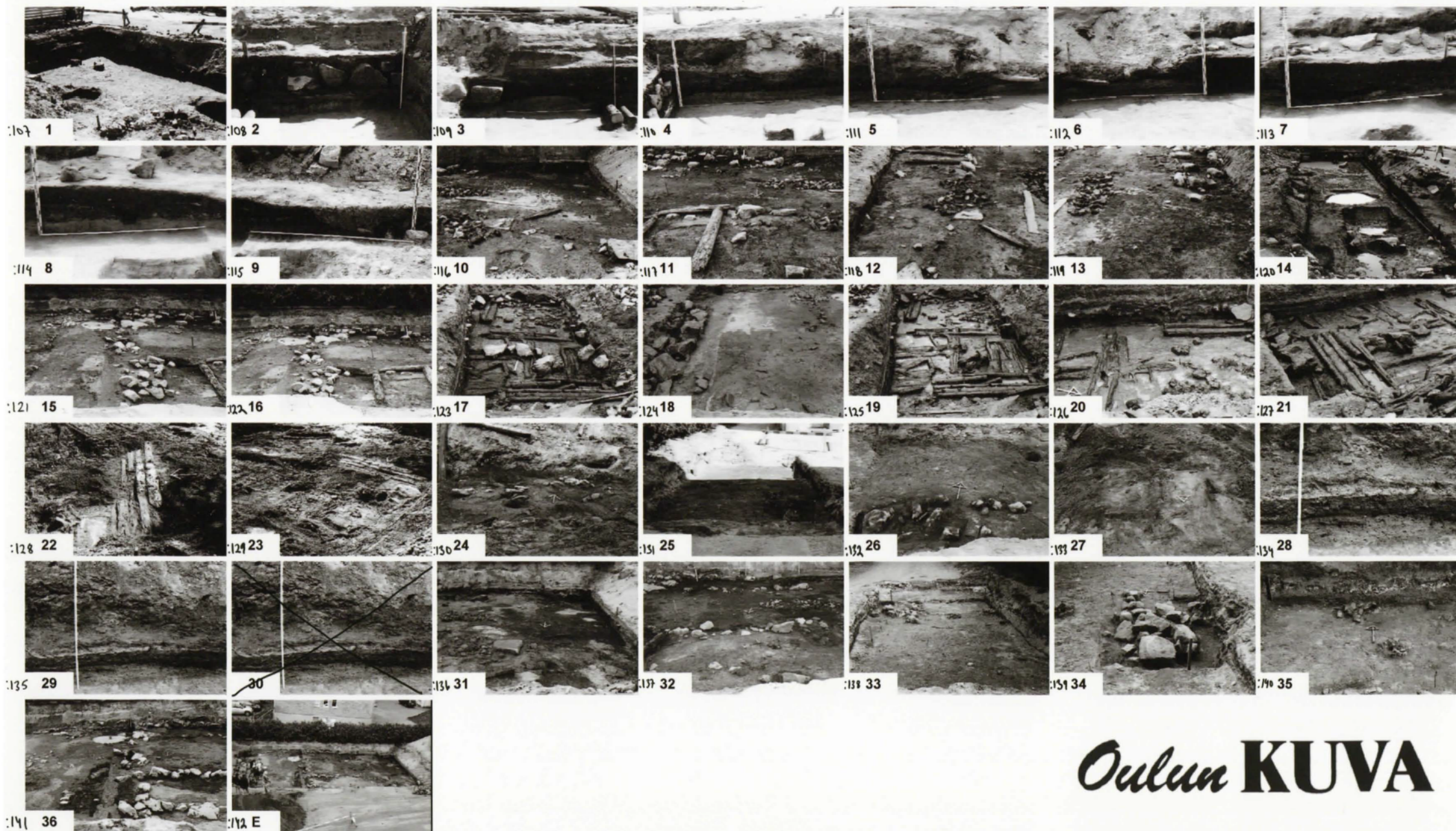

Oulun KUVAT

Notes: Pietarsaari, Lassfolk 2008 (PSL-08), T. Oikarinen
Päänumero 125904

001761

20/08/2008

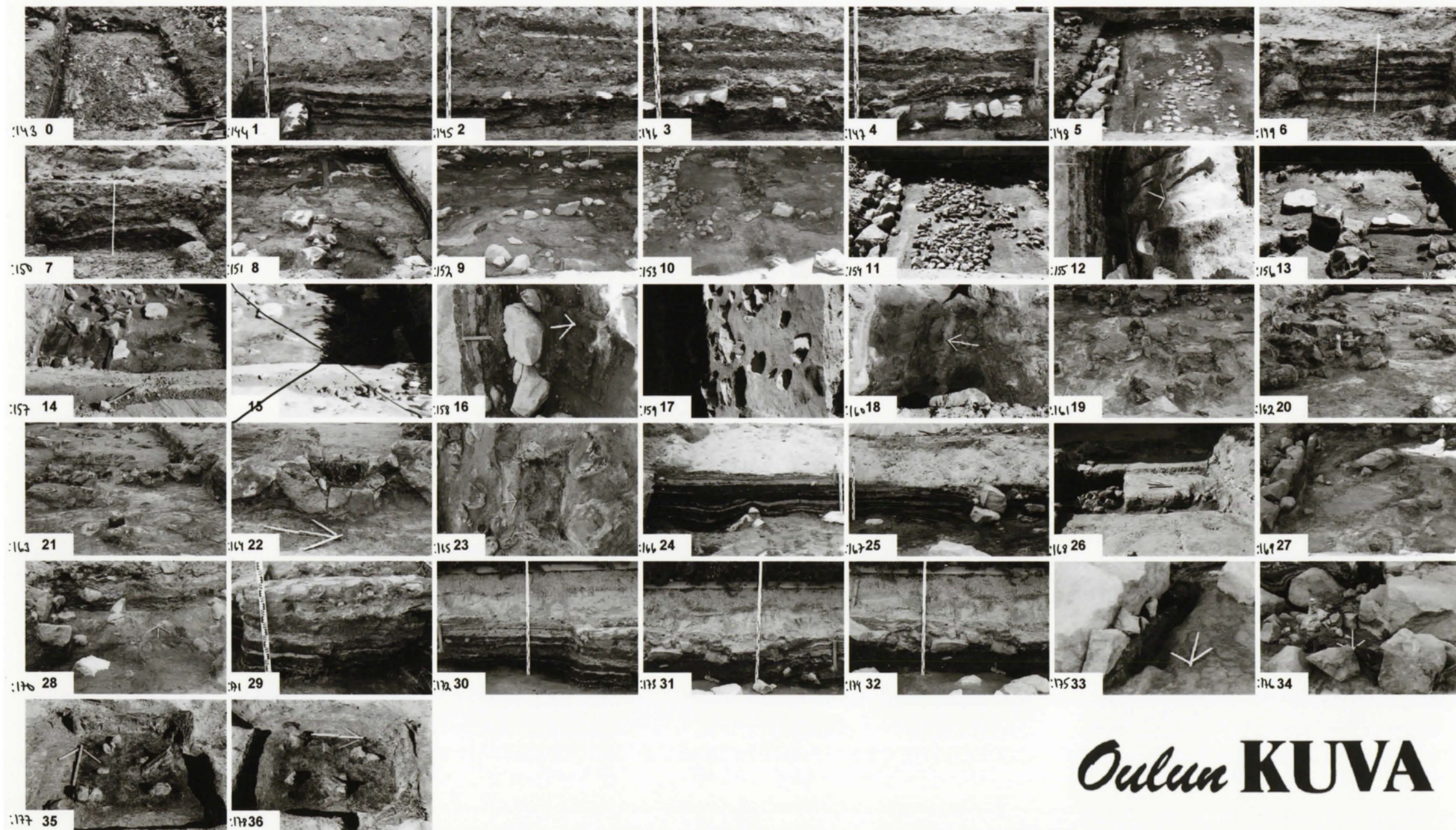

Oulun **KUVA**

Notes: Pietarsaari, Lassfolk 2008 (PSL-08), T. Oikarinen
Päänumes 125904

001757

20/08/2008

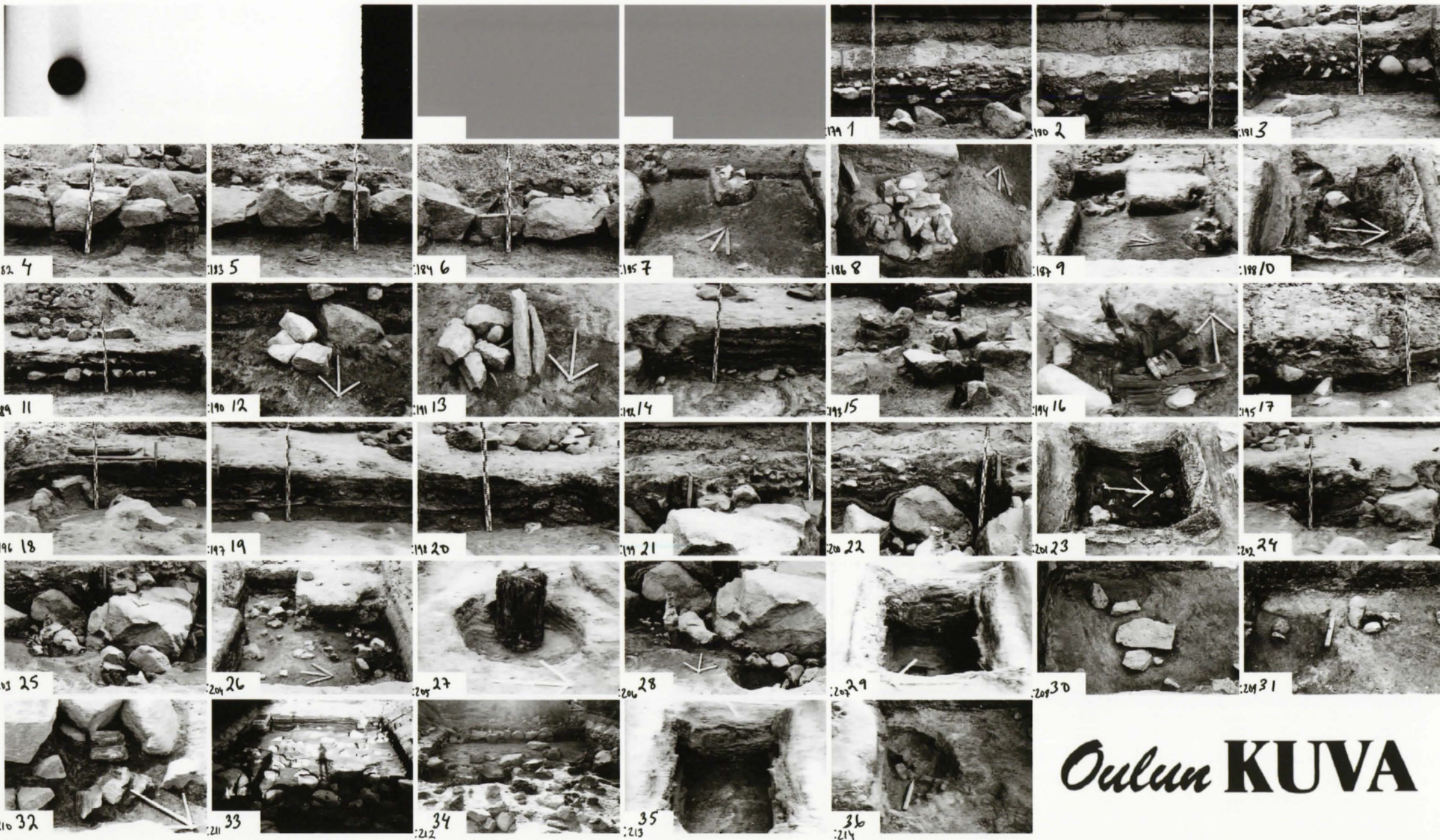

Oulun KUVAT

Notes: Pictorsaari, Lassfolk 2008 (P&L-08), T. Oikarinen
Päänumero 125904

001756

20/08/2008

Oulun KUVA

Digitaalikuvat, Pietarsaari, Lassfolk 2/2/7-10 pelastuskaivaus (PSL-08), T. Oikarinen , Liite 1										
Päänumero	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	Pvm	Vuosi	Tyyppi
125999	1	Pietarsaari	Lassfolk	Tontti 8, alue F ennen pintamaan poistoa	yleiskuva	120	MH	20.5.	2008	digi
125999	2	Pietarsaari	Lassfolk	Tontti 8	yleiskuva	60	MH	20.5.	2008	digi
125999	3	Pietarsaari	Lassfolk	Tontti 10, alueen D sijainti tontilla		90	MH	21.5.	2008	digi
125999	4	Pietarsaari	Lassfolk	Tontti 10, alueen C sijainti tontilla		0	MH	21.5.	2008	digi
125999	5	Pietarsaari	Lassfolk	Tontti 10, alueet D ja C	yleiskuva	20	MH	21.5.	2008	digi
125999	6	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, aloitustaso ennen paalutusta		90	MH	22.5.	2008	digi
125999	7	Pietarsaari	Lassfolk	Tontti 10, aluetta C avataan		320	MH	22.5.	2008	digi
125999	8	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, aloitustaso ennen paalutusta		80	MH	22.5.	2008	digi
125999	9	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, aloitustaso ennen paalutusta		260	MH	22.5.	2008	digi
125999	10	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, aloitustaso puhdistettuna		160	MH	23.5.	2008	digi
125999	11	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D	yleiskuva	340	TK	27.5.	2008	digi
125999	12	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 1, eteläpääty,		320	TK	27.5.	2008	digi
125999	13	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso1, keskiosa,		320	TK	27.5.	2008	digi
125999	14	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 1, pohjoispääty		320	TK	27.5.	2008	digi
125999	15	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 1, kaakkoiskiveys		360	TK	27.5.	2008	digi
125999	16	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 1, hirsirakenne, eteläpääty, DR2 ja DR5		360	TK	27.5.	2008	digi
125999	17	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DR2, länsiosa		360	TK	27.5.	2008	digi
125999	18	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DR6		360	TK	27.5.	2008	digi
125999	19	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DR3, pohjoispääty		360	TK	27.5.	2008	digi
125999	20	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DR2, itäosa		360	TK	27.5.	2008	digi
125999	21	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DR2, eteläosa		360	TK	27.5.	2008	digi
125999	22	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso1, FR3, ESY6, 10 ja 14		180	SH	27.5.	2008	digi
125999	23	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 1, lounaiskulma		70	TO	27.5.	2008	digi
125999	24	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 1, luoteiskulma		70	TO	27.5.	2008	digi
125999	25	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 1, FR2, FR4		0	SH	27.5.	2008	digi
125999	26	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 1, FR3		260	SH	27.5.	2008	digi
125999	27	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 1, FR2, FR4		260	SH	27.5.	2008	digi
125999	28	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva			SH	27.5.	2008	digi
125999	29	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 1, pohjoispuoli		90	TO	29.5.	2008	digi
125999	30	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 1, eteläpuoli		90	TO	29.5.	2008	digi
125999	31	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 1		180	TO	29.5.	2008	digi
125999	32	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 1		360	TO	29.5.	2008	digi
125999	33	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva			SH	29.5.	2008	digi

125999	34	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 1, FR1, FR5, FR6, FR7		180	SH	29.5.	2008	digi
125999	35	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 1, pohjoisosa, FR1, FR7		260	SH	29.5.	2008	digi
125999	36	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 1, eteläosa, FR5, FR6		260	TO	29.5.	2008	digi
125999	37	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 1, keskiosa, FR1, FR5, FR6, FR7, FR8		180	TO	29.5.	2008	digi
125999	38	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F	yleiskuva	180	TO	29.5.	2008	digi
125999	39	Pietarsaari	Lassfolk	Kaivausalueet C ja D	yleiskuva	100	TO	29.5.	2008	digi
125999	40	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR1, FR7 ja FR8		90	SH	29.5.	2008	digi
125999	41	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR5 ja FR6		170	SH	29.5.	2008	digi
125999	42	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR5 ja FR6		260	SH	29.5.	2008	digi
125999	43	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR5 ja FR6		260	SH	29.5.	2008	digi
125999	44	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR1, FR7 ja FR8		360	SH	29.5.	2008	digi
125999	45	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR1, FR7 ja FR8		180	SH	29.5.	2008	digi
125999	46	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 2, pohjoisosa	yleiskuva	300	TK	29.5.	2008	digi
125999	47	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 2, pohjoispääty, DR3		60	TK	29.5.	2008	digi
125999	48	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 2, DR6 ja DR7		60	TK	29.5.	2008	digi
125999	49	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 2, eteläpääty		60	TK	29.5.	2008	digi
125999	50	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 2, DR6		350	TK	29.5.	2008	digi
125999	51	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 2, DR7		350	TK	29.5.	2008	digi
125999	52	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, eteläpuoli, FR6		270	JPJ	30.5.	2008	digi
125999	53	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, pohjoispuoli, FR9		270	JPJ	30.5.	2008	digi
125999	54	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, FR9, FR6		180	JPJ	30.5.	2008	digi
125999	55	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR9, eteläpuoli	lähikuva	270	JPJ	30.5.	2008	digi
125999	56	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR9, keskiosa	lähikuva	270	JPJ	30.5.	2008	digi
125999	57	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR9, pohjoispuoli	lähikuva	270	JPJ	30.5.	2008	digi
125999	58	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR9 kokonaisuudessaan		180	JPJ	30.5.	2008	digi
125999	59	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F kokonaisuudessaan		270	TO	30.5.	2008	digi
125999	60	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläinen reuna		270	TO	30.5.	2008	digi
125999	61	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoinen reuna		270	TO	30.5.	2008	digi
125999	62	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F kokonaisuudessaan		220	TO	30.5.	2008	digi
125999	63	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 1, työkuva	työkuva	180	TO	2.6.	2008	digi
125999	64	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 1, työkuva	työkuva	100	TO	2.6.	2008	digi
125999	65	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 1, työkuva	työkuva	220	TO	2.6.	2008	digi
125999	66	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 1, työkuva	työkuva	240	TO	2.6.	2008	digi
125999	67	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 1, työkuva	työkuva	300	TO	2.6.	2008	digi
125999	68	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 1, työkuva	työkuva	240	TO	2.6.	2008	digi

125999	69	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 1, työkuva	työkuva	200	TO	2.6.	2008	digi
125999	70	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR10		260	SH	2.6.	2008	digi
125999	71	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR10		260	SH	2.6.	2008	digi
125999	72	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR10			SH	2.6.	2008	digi
125999	73	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FS46			SH	2.6.	2008	digi
125999	74	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva			SH	2.6.	2008	digi
125999	75	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, 443/488, FS23, 26, 28, 32, 51		90	SH	3.6.	2008	digi
125999	76	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, 443/488, FS23, 26, 28, 32, 51		90	SH	3.6.	2008	digi
125999	77	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 2, eteläpuoli		90	JPJ	3.6.	2008	digi
125999	78	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 2, pohjoispuoli		90	JPJ	3.6.	2008	digi
125999	79	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 3		180	SH	3.6.	2008	digi
125999	80	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 2, FR4		350	SH	3.6.	2008	digi
125999	81	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 2, FS44, FR3		170	SH	3.6.	2008	digi
125999	82	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 2		180	SH	3.6.	2008	digi
125999	83	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 2, pohjoispuoli		180	SH	3.6.	2008	digi
125999	84	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 2, FR10		250	SH	3.6.	2008	digi
125999	85	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 2, FR10		350	SH	3.6.	2008	digi
125999	86	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 2, FR10	detaljikuva	350	SH	3.6.	2008	digi
125999	87	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 2, eteläpuoli		260	SH	3.6.	2008	digi
125999	88	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 2, FR5 länsiosa		170	SH	3.6.	2008	digi
125999	89	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DS42 risukimppu	detaljikuva	300	MR	5.6.	2008	digi
125999	90	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 1	yleiskuva	45	TK	5.6.	2008	digi
125999	91	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 1	yleiskuva	50	TK	5.6.	2008	digi
125999	92	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 1, länsilaita		360	TK	5.6.	2008	digi
125999	93	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 1, itälaita		350	TK	5.6.	2008	digi
125999	94	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 1, CR2 ja CR3		350	TK	5.6.	2008	digi
125999	95	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 1, CR4		350	TK	5.6.	2008	digi
125999	96	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 1, CR2 ja CR5		350	TK	5.6.	2008	digi
125999	97	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 1, CR4, CR2 ja CR5		350	TK	5.6.	2008	digi
125999	98	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, CR2 pohjoislaita (läntinen sivu)		350	TK	5.6.	2008	digi
125999	99	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, CR2 pohjoislaita (itäinen sivu)		350	TK	5.6.	2008	digi
125999	100	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, CR2 itäinen laita		350	TK	5.6.	2008	digi
125999	101	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 1		270	TK	5.6.	2008	digi
125999	102	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 1		220	TK	5.6.	2008	digi
125999	103	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 2, FR10, FR6, FR5		180	SH	6.6.	2008	digi

125999	104	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 2, pohjoispuoli		260	SH	6.6.	2008	digi
125999	105	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 2, FR10		260	SH	6.6.	2008	digi
125999	106	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 2, eteläpuoli		260	SH	6.6.	2008	digi
125999	107	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 2, FR5		90	SH	6.6.	2008	digi
125999	108	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 2, FR6 ja FR7		170	SH	6.6.	2008	digi
125999	109	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 2, FR10		90	SH	6.6.	2008	digi
125999	110	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 2, FR10		180	SH	6.6.	2008	digi
125999	111	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 2, FR7 ja FR1		180	SH	6.6.	2008	digi
125999	112	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 2		180	SH	6.6.	2008	digi
125999	113	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3	yleiskuva	340	MR	6.6.	2008	digi
125999	114	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, DR9-11		60	MR	6.6.	2008	digi
125999	115	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, DR3, DR12 ja DR13		60	MR	6.6.	2008	digi
125999	116	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, DR3, DR12 ja DR13		240	MR	6.6.	2008	digi
125999	117	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, eteläpääty, DR9-11		240	MR	6.6.	2008	digi
125999	118	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, DR12, DR13, DR3		72	TO	6.6.	2008	digi
125999	119	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, DR12		72	TO	6.6.	2008	digi
125999	120	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, DR12, DR13		260	TO	6.6.	2008	digi
125999	121	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 3, ruudut 490,5/458-459,5, DR12		350	TO	6.6.	2008	digi
125999	122	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, keskiosa, DR3 ja DR9		60	TO	10.6.	2008	digi
125999	123	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 2, FR6, FR9, FR11		180	SH	10.6.	2008	digi
125999	124	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 2, pohjoispääty		260	SH	10.6.	2008	digi
125999	125	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 2, eteläpääty		260	SH	10.6.	2008	digi
125999	126	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 2, FR9, FR11		340	SH	10.6.	2008	digi
125999	127	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 2, FR6		170	SH	10.6.	2008	digi
125999	128	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 2, itäpuoli		170	TO	10.6.	2008	digi
125999	129	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 2	yleiskuva	170	TO	10.6.	2008	digi
125999	130	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 3, FR3 ja FR4		180	TO	10.6.	2008	digi
125999	131	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 3, FR4		90	SH	10.6.	2008	digi
125999	132	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 3, pohjoispääty, FR4		90	SH	10.6.	2008	digi
125999	133	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 3, eteläpääty		90	SH	10.6.	2008	digi
125999	134	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 3, pohjoispääty		360	SH	10.6.	2008	digi
125999	135	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 1, itäpääty		360	TK	10.6.	2008	digi
125999	136	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 1, koeja 2007		360	TK	10.6.	2008	digi
125999	137	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 1, länsipääty		360	TK	10.6.	2008	digi
125999	138	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, 445/490, FR10 laudat, jotka FR7:n alla		90	SH	11.6.	2008	digi

125999	139	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, 445/490, FR10 laudat, jotka FR7:n alla		90	SH	11.6.	2008	digi
125999	140	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, 445/490, FR10 laudat, jotka FR7:n alla		260	SH	11.6.	2008	digi
125999	141	Pietarsaari	Lassfolk	Alueetta F kaivetaan	työkuva		SH	11.6.	2008	digi
125999	142	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, Terhi Taipaleenmäki piirtää	työkuva		SH	11.6.	2008	digi
125999	143	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, CR2 itäosa, salvos	detaljikuva		TK	11.6.	2008	digi
125999	144	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, CR2 itäosa, salvos	detaljikuva		TK	11.6.	2008	digi
125999	145	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 1, CR2, koillisnurkka		360	TK	11.6.	2008	digi
125999	146	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 1, CR2, pohjoisosa		360	TK	11.6.	2008	digi
125999	147	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2. taso 3, FR10, FR5		180	SH	12.6.	2008	digi
125999	148	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2. taso 3, FR10 pohjoispuoli		270	SH	12.6.	2008	digi
125999	149	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2. taso 3, FR5 eteläpuoli		270	SH	12.6.	2008	digi
125999	150	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 3, ruudut 441/484-486, FR5		180	SH	12.6.	2008	digi
125999	151	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 3, ruudut 441/488-490, FR10		360	SH	12.6.	2008	digi
125999	152	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 3, FR10 ja FR14		90	SH	12.6.	2008	digi
125999	153	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 3, FR14		90	SH	12.6.	2008	digi
125999	154	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 2, itäpääty, CR2, CR6, CR7		360	TK	12.6.	2008	digi
125999	155	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 2, CR7		360	TK	12.6.	2008	digi
125999	156	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 2, CR6		360	TK	12.6.	2008	digi
125999	157	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 2	yleiskuva	360	TK	12.6.	2008	digi
125999	158	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 2, CR6		360	TK	12.6.	2008	digi
125999	159	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 2, itäpääty		45	TK	12.6.	2008	digi
125999	160	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 2, CR9		280	TK	12.6.	2008	digi
125999	161	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 3, FR10, FR5 ja FR7		180	TT	13.6.	2008	digi
125999	162	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 3, pohjoispuoli, FR7 ja FR10		270	TT	13.6.	2008	digi
125999	163	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 3, eteläpuoli, FR12, FR13 ja FR5		270	TT	13.6.	2008	digi
125999	164	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 3, eteläpuoli, ruudut 447/484-486, FR13, FR12, FR5		180	TT	13.6.	2008	digi
125999	165	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 3, pohjoispuoli, ruudut 447/488-490, FR7, FR6		180	TT	13.6.	2008	digi
125999	166	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 3, pohjoispuoli, ruudut 445/488-490, FR7, FR10		180	TT	13.6.	2008	digi
125999	167	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 3, FR5 ja FR13		180	TT	13.6.	2008	digi
125999	168	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 3, FR12 ja FR6		180	TT	13.6.	2008	digi
125999	169	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 3, FR13 ja FR5		270	TT	13.6.	2008	digi
125999	170	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DSY53, piikeskittymä		300	MR	13.6.	2008	digi
125999	171	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, tuleva taso 4 ennen kaivinkonetta		80	MR	16.6.	2008	digi
125999	172	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, tuleva taso 4 ennen kaivinkonetta		80	MR	16.6.	2008	digi
125999	173	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, tuleva taso 4 ennen kaivinkonetta		350	MR	16.6.	2008	digi

125999	174	Pietarsaari	Lassfolk	J.-P. Joona ja Esko Tikkala	Työkuva		SH	16.6.	2008	digi
125999	175	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 3		180	SH	16.6.	2008	digi
125999	176	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 3, pohjoisosa		260	SH	16.6.	2008	digi
125999	177	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 3, eteläosa		260	SH	16.6.	2008	digi
125999	178	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, FR6		180	SH	16.6.	2008	digi
125999	179	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 3		170	SH	16.6.	2008	digi
125999	180	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 3, ruutu 449/490	detaljikuva	250	SH	16.6.	2008	digi
125999	181	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 3, pohjoisosa		360	SH	16.6.	2008	digi
125999	182	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 3, FR9 ja FR11		360	SH	16.6.	2008	digi
125999	183	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 2, itäpääty		360	TK	17.6.	2008	digi
125999	184	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 2, länsipääty		360	TK	17.6.	2008	digi
125999	185	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 2	yleiskuva	80	TK	17.6.	2008	digi
125999	186	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 2, länsipääty		220	TK	17.6.	2008	digi
125999	187	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 2, itäpääty		140	TK	17.6.	2008	digi
125999	188	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 2		160	TK	17.6.	2008	digi
125999	189	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4	yleiskuva	330	MH	18.6.	2008	digi
125999	190	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4	yleiskuva	340	MH	18.6.	2008	digi
125999	191	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, DR12		80	MH	18.6.	2008	digi
125999	192	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, DR12 ja DR3 (oikealla)		260	MH	18.6.	2008	digi
125999	193	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, etualalla DR3		160	MH	18.6.	2008	digi
125999	194	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4	yleiskuva	160	MH	18.6.	2008	digi
125999	195	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, etualalla DR11, taustalla DR14		350	MH	18.6.	2008	digi
125999	196	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, DR11		270	MH	18.6.	2008	digi
125999	197	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, DR14 ja osa DR12:sta. Etualalla vuoden 2007 koeoja		250	MH	18.6.	2008	digi
125999	198	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, DR14, DSY53 (puuroska) ja DSY43		250	MH	18.6.	2008	digi
125999	199	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, keskiosa, DR14, DR12, DSY53 ja DSY43		270	MH	18.6.	2008	digi
125999	200	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, DR3 ja DR12:sta		70	MH	18.6.	2008	digi
125999	201	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, DR3 ja DR12		120	MH	18.6.	2008	digi
125999	202	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, 441/484, punamulta(?)läikkä	detaljikuva	120	TT	18.6.	2008	digi
125999	203	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, 441/484, kuoppa? FSY99		180	TT	18.6.	2008	digi
125999	204	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4		180	SH	18.6.	2008	digi
125999	205	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4, pohjoisosa		90	SH	18.6.	2008	digi
125999	206	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4, eteläosa		90	SH	18.6.	2008	digi
125999	207	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4, eteläosa		260	SH	18.6.	2008	digi
125999	208	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4, FR3, FSY92		180	SH	18.6.	2008	digi

125999	209	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4, FSY92, ruutu 437/484		260	SH	18.6.	2008	digi
125999	210	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4, FSY92, ruutu 439/484		180	SH	18.6.	2008	digi
125999	211	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4, FSY92, ruutu 439/484		260	SH	18.6.	2008	digi
125999	212	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4, pohjoisosa		260	SH	18.6.	2008	digi
125999	213	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4, ruudut 437/488-490		350	SH	18.6.	2008	digi
125999	214	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 4, FR4		70	SH	18.6.	2008	digi
125999	215	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, hirsi 1, reiät	detaljikuva		SH	18.6.	2008	digi
125999	216	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, hirsi 1, reiät	detaljikuva		SH	18.6.	2008	digi
125999	217	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, CR2		280	TK	18.6.	2008	digi
125999	218	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, CR15		280	TK	18.6.	2008	digi
125999	219	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, CR2 ja CR15		140	TK	18.6.	2008	digi
125999	220	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, CR2 ja CR15		340	TK	18.6.	2008	digi
125999	221	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 3	yleiskuva	260	TO	19.6.	2008	digi
125999	222	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 3, itäpää		45	TO	19.6.	2008	digi
125999	223	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 3, länsipää		350	TO	19.6.	2008	digi
125999	224	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 3, itäpää		350	TO	19.6.	2008	digi
125999	225	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 3, CR12		350	TO	19.6.	2008	digi
125999	226	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 3	yleiskuva	110	TO	19.6.	2008	digi
125999	227	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 4	yleiskuva	180	TT	19.6.	2008	digi
125999	228	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 4, pohjoispää		270	TT	19.6.	2008	digi
125999	229	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 4, eteläpää		270	TT	19.6.	2008	digi
125999	230	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 4, FR16		180	TT	19.6.	2008	digi
125999	231	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 4, FR10		180	TT	19.6.	2008	digi
125999	232	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 4, ruudut 441/484-486		180	TT	19.6.	2008	digi
125999	233	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 3		360	TK	24.6.	2008	digi
125999	234	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 3		90	TK	24.6.	2008	digi
125999	235	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 3		180	TK	24.6.	2008	digi
125999	236	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 3		360	TK	24.6.	2008	digi
125999	237	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 3, CR14		360	TK	24.6.	2008	digi
125999	238	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, lauta nro 51			MR	24.6.	2008	digi
125999	239	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 4, lauta nro 47			MR	24.6.	2008	digi
125999	240	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, mukulakiveystä	työkuva		SH	24.6.	2008	digi
125999	241	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4		180	SH	24.6.	2008	digi
125999	242	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4		180	SH	24.6.	2008	digi
125999	243	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, pohjoispääty		90	SH	24.6.	2008	digi

125999	244	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, eteläpääty		180	SH	24.6.	2008	digi
125999	245	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, FRP1		90	SH	24.6.	2008	digi
125999	246	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, pohjoispuoli		340	SH	24.6.	2008	digi
125999	247	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, FR18		180	SH	24.6.	2008	digi
125999	248	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, FR18		180	SH	24.6.	2008	digi
125999	249	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, FR10, ruutu 445/488		160	SH	24.6.	2008	digi
125999	250	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, FR10, ruutu 445/490		360	SH	24.6.	2008	digi
125999	251	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, FR6		340	SH	24.6.	2008	digi
125999	252	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, eteläpuoli		180	SH	24.6.	2008	digi
125999	253	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, ruutu 445/488		90	SH	24.6.	2008	digi
125999	254	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, ruutu 445/484		180	SH	24.6.	2008	digi
125999	255	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4		90	SH	24.6.	2008	digi
125999	256	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, eteläpääty		260	SH	24.6.	2008	digi
125999	257	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, FR6 ruutu 447/486		360	SH	24.6.	2008	digi
125999	258	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, FR10		170	TO	24.6.	2008	digi
125999	259	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F, kaistaleet 2-3, taso 4	työkuva	170	TO	24.6.	2008	digi
125999	260	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F, kaistale 4, taso 4	työkuva	140	TO	24.6.	2008	digi
125999	261	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F, kaistale 4, taso 4	työkuva	40	TO	24.6.	2008	digi
125999	262	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F, kaistale 4, taso 4	työkuva	40	TO	24.6.	2008	digi
125999	263	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F, kaistale 4, taso 4	työkuva	40	TO	24.6.	2008	digi
125999	264	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F, kaistale 4, taso 4	työkuva	40	TO	24.6.	2008	digi
125999	265	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 4, FR10		30	TO	24.6.	2008	digi
125999	266	Pietarsaari	Lassfolk	Työntekijät	työkuva	40	TO	24.6.	2008	digi
125999	267	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, taso 1, CR2, ruutu 490/478		190	MH	24.6.	2008	digi
125999	268	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, taso 1, CR2, ruutu 490/478, myllynkivi	detaljikuva	220	MH	24.6.	2008	digi
125999	269	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, taso 1, CR2, ruutu 490/478, myllynkivi	detaljikuva	45	MH	24.6.	2008	digi
125999	270	Pietarsaari	Lassfolk	Työntekijät Pia-Marie Lahti ja Tove Holmström	työkuva		MH	24.6.	2008	digi
125999	271	Pietarsaari	Lassfolk	Esko Tikkala piirtää	työkuva		MH	24.6.	2008	digi
125999	272	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, taso 1 ruutu 490/478, CR2 ja tiilet taso 3		250	MH	24.6.	2008	digi
125999	273	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, taso 1 ruutu 490/478, CR2 ja tiilet taso 3		250	MH	24.6.	2008	digi
125999	274	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C. osa 3, taso 1, ruutu 490/478 ja myllynkivi, ruutu 490/480	detaljikuva	ylhäältä	MH	24.6.	2008	digi
125999	275	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C. osa 3, taso 1, ruutu 490/478 ja myllynkivi, ruutu 490/480	detaljikuva	ylhäältä	MH	24.6.	2008	digi
125999	276	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C. osa 3, taso 1, ruutu 490/478 ja myllynkivi, ruutu 490/480	detaljikuva	ylhäältä	MH	24.6.	2008	digi
125999	277	Pietarsaari	Lassfolk	Teija Oikarinen, Tiina Kuokkanen ja Marcus Riska	työkuva		MH	24.6.	2008	digi
125999	278	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, tasot 2 ja 3, CR12		250	MH	25.6.	2008	digi

125999	279	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, tasot 2 ja 3, CR12 ja CR16		260	MH	25.6.	2008	digi
125999	280	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, taso 2, CR16 (kivet)		70	MH	25.6.	2008	digi
125999	281	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, tasot 2 ja 3	yleiskuva	170	MH	25.6.	2008	digi
125999	282	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, tasot 2 ja 3, CR12 (tiilet)		200	MH	25.6.	2008	digi
125999	283	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 3, taso 2, myllynkivi in situ	detaljikuva		MH	25.6.	2008	digi
125999	284	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DSY50, kengänpohjat	esinekuva		MR	25.6.	2008	digi
125999	285	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 4, FR6, FR9, FR19		180	TT	25.6.	2008	digi
125999	286	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 4, pohjoispuoli, FR6		90	TT	25.6.	2008	digi
125999	287	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 4, eteläpuoli, FR6		90	TT	25.6.	2008	digi
125999	288	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 4, pohjoispuoli, FR6		270	TT	25.6.	2008	digi
125999	289	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 4, eteläpuoli, FR6, FR10 ja FR16		270	TT	25.6.	2008	digi
125999	290	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläpuoli kokonaisuudessaan		270	TT	25.6.	2008	digi
125999	291	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoispuoli kokonaisuudessaan		270	TT	25.6.	2008	digi
125999	292	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F	yleiskuva	180	TT	25.6.	2008	digi
125999	293	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, itäpuoli FR6, FR16, FR10, FR18 ja FR9		180	TT	25.6.	2008	digi
125999	294	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsipuoli, FR16, FR10, FR3 ja FR4		225	TT	25.6.	2008	digi
125999	295	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR10, FR17, FR18		225?	TT	25.6.	2008	digi
125999	296	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR16		225?	TT	25.6.	2008	digi
125999	297	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR6		180	TT	25.6.	2008	digi
125999	298	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR6 kokonaan		180	TT	26.6.	2008	digi
125999	299	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR6 kokonaan		180	TT	26.6.	2008	digi
125999	300	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F kokonaisuudessaan	yleiskuva	270	TT	26.6.	2008	digi
125999	301	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoispuoli kokonaisuudessaan		270	TT	26.6.	2008	digi
125999	302	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläpuoli kokonaisuudessaan		270	TT	26.6.	2008	digi
125999	303	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR6		315	TT	26.6.	2008	digi
125999	304	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR10, FR17 ja FR18		315	TT	26.6.	2008	digi
125999	305	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR6		360	TT	26.6.	2008	digi
125999	306	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR6		360	TT	26.6.	2008	digi
125999	307	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläpuoli kokonaisuudessaan, FR3 ja FR16		90	TT	26.6.	2008	digi
125999	308	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, keskiosa kokonaisuudessaan		90	TT	26.6.	2008	digi
125999	309	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoispuoli kokonaisuudessaan, FR4 ja FR15		90	TT	26.6.	2008	digi
125999	310	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F		90	TT	26.6.	2008	digi
125999	311	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F		180	TT	26.6.	2008	digi
125999	312	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, itäpuoli, FR6, FR10 ja FR16		180	TT	26.6.	2008	digi
125999	313	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsipuoli, FR3, FR10 ja FR4		225	TT	26.6.	2008	digi

125999	314	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5	yleiskuva	350	JH	26.6.	2008	digi
125999	315	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, eteläpääty, DR17		80	JH	26.6.	2008	digi
125999	316	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, eteläpääty, DR17		260	HH	26.6.	2008	digi
125999	317	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, pohjoispuoli		260	HH	26.6.	2008	digi
125999	318	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, eteläosa, DR17		200	HH	26.6.	2008	digi
125999	319	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, pohjoispuoli, DR15		0	HH	26.6.	2008	digi
125999	320	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, pohjoispuoli, DR15		80	HH	26.6.	2008	digi
125999	321	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, pohjoispuoli, DR16		80	HH	26.6.	2008	digi
125999	322	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, myllynkivi, maata vasten ollut puoli	detaljikuva		TK	27.6.	2008	digi
125999	323	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, myllynkivi, maata vasten ollut puoli	detaljikuva		TK	27.6.	2008	digi
125999	324	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, myllynkivi, sivuprofiili	detaljikuva		TK	27.6.	2008	digi
125999	325	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 4, CR10		180	TK	27.6.	2008	digi
125999	326	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 4, CR10		180	TK	27.6.	2008	digi
125999	327	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 4, eteläpääty, CR10		90	TK	27.6.	2008	digi
125999	328	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, taso 4, pohjoispääty, CR10		90	TK	27.6.	2008	digi
125999	329	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 4, CR10		90	TK	27.6.	2008	digi
125999	330	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, taso 4, CR10		180	TK	27.6.	2008	digi
125999	331	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5		180	SH	30.6.	2008	digi
125999	332	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, FR4		90	SH	30.6.	2008	digi
125999	333	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, eteläpuoli		90	SH	30.6.	2008	digi
125999	334	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, pohjoispuoli		90	SH	30.6.	2008	digi
125999	335	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, FR20 ja FR21		90	SH	30.6.	2008	digi
125999	336	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, eteläpuoli		260	SH	30.6.	2008	digi
125999	337	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, FR20 yksityiskohta	detaljikuva	180	SH	30.6.	2008	digi
125999	338	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, FR20, ruutu 439/484		70	SH	30.6.	2008	digi
125999	339	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, FR20 ja FR21		90	SH	30.6.	2008	digi
125999	340	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, FR21		90	SH	30.6.	2008	digi
125999	341	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, FR21		90	SH	30.6.	2008	digi
125999	342	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, FR4		360	SH	30.6.	2008	digi
125999	343	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, FR4		260	SH	30.6.	2008	digi
125999	344	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 5, pohjoisosa		260	SH	30.6.	2008	digi
125999	345	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, tasot 3 ja 4, CR10 itälaita		180	TK	30.6.	2008	digi
125999	346	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, tasot 3 ja 4, CR10 itälaita		360	TK	30.6.	2008	digi
125999	347	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, tasot 3 ja 4, CR10 länsilaita		360	TK	30.6.	2008	digi
125999	348	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, tasot 3 ja 4, CR10 itälaita		120	TK	30.6.	2008	digi

125999	349	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, tasot 3 ja 4, CR10 länsilaita		210	TK	30.6.	2008	digi
125999	350	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5		180	SH	1.7.	2008	digi
125999	351	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, ruudut 443/488-490		180	SH	1.7.	2008	digi
125999	352	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, pohjoisosa		90	SH	1.7.	2008	digi
125999	353	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, FR20-23		90	SH	1.7.	2008	digi
125999	354	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, eteläosa		90	SH	1.7.	2008	digi
125999	355	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, FR21		360	SH	1.7.	2008	digi
125999	356	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, FR22 ja FR10		360	SH	1.7.	2008	digi
125999	357	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, FR21		90	SH	1.7.	2008	digi
125999	358	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, FR16 ja FR24		90	SH	1.7.	2008	digi
125999	359	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, FR16 ja FR24		170	SH	1.7.	2008	digi
125999	360	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, FR24		180	SH	1.7.	2008	digi
125999	361	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, FR24		180	SH	1.7.	2008	digi
125999	362	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, FR16 ja FR24		260	SH	1.7.	2008	digi
125999	363	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 5, FR21-23		240	SH	1.7.	2008	digi
125999	364	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, DR15 paljastettuna kokonaan ennen poiskaivamista		180	MH	1.7.	2008	digi
125999	365	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, DR15 paljastettuna kokonaan ennen poiskaivamista		260	MH	1.7.	2008	digi
125999	366	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, DR15 paljastettuna kokonaan ennen poiskaivamista		30	MH	1.7.	2008	digi
125999	367	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 5, DR15 paljastettuna kokonaan ennen poiskaivamista		20	MH	1.7.	2008	digi
125999	368	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, Henna Hintsala ja Jukka Heikkilä kaivavat alueella C			MH	1.7.	2008	digi
125999	369	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5		180	SH	2.7.	2008	digi
125999	370	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, pohjoisosa		260	SH	2.7.	2008	digi
125999	371	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, eteläosa		260	SH	2.7.	2008	digi
125999	372	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, pohjoisosa		360	SH	2.7.	2008	digi
125999	373	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, FR6 ja FRP1		180	SH	2.7.	2008	digi
125999	374	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, FR16		170	SH	2.7.	2008	digi
125999	375	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, FR24, ruutu 445/484		70	SH	2.7.	2008	digi
125999	376	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, FR16 ja FR24		90	SH	2.7.	2008	digi
125999	377	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, FR16 ja FR24		90	SH	2.7.	2008	digi
125999	378	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, FR16 ja FR24, laatikko (?)		90	SH	2.7.	2008	digi
125999	379	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistaleet 2 ja 3, taso 5, FR22 ja FR23		90	SH	2.7.	2008	digi
125999	380	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistaleet 2 ja 3, taso 5, FR23		90	SH	2.7.	2008	digi
125999	381	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistaleet 2 ja 3, taso 5, FR23, FR10 ja FR18		360	SH	2.7.	2008	digi
125999	382	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistaleet 2 ja 3, taso 5, FR10 ja FR18		180	SH	2.7.	2008	digi
125999	383	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, tasot 4 ja 5, FR6		170	SH	2.7.	2008	digi

125999	384	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, tasot 4 ja 5		90	SH	2.7.	2008	digi
125999	385	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, tasot 4 ja 5		200	SH	2.7.	2008	digi
125999	386	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, tasot 4 ja 5		300	SH	2.7.	2008	digi
125999	387	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, tasot 4 ja 5, eteläosa		260	SH	2.7.	2008	digi
125999	388	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, tasot 4 ja 5, pohjoisosa		260	SH	2.7.	2008	digi
125999	389	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR24, ruutu 447/484		90	TT	2.7.	2008	digi
125999	390	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, taso 4, CR17		180	TK	2.7.	2008	digi
125999	391	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DR15:sta puut nrot 77 ja 81	detaljikuva		MR	2.7.	2008	digi
125999	392	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DR15:sta puu nro 79	detaljikuva		MR	2.7.	2008	digi
125999	393	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DR15:sta puu nro 78	detaljikuva		MR	2.7.	2008	digi
125999	394	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, CR17:sta puita			TK	3.7.	2008	digi
125999	395	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, CR17:sta puu nro 32			TK	3.7.	2008	digi
125999	396	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, CR17:sta puita			TK	3.7.	2008	digi
125999	397	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, FR24, pystypuut		180	SH	3.7.	2008	digi
125999	398	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, FR24, pystypuut ruutu 445/490		260	SH	3.7.	2008	digi
125999	399	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, FR24, pystypuut ruutu 445/486		260	SH	3.7.	2008	digi
125999	400	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, FR24		340	SH	3.7.	2008	digi
125999	401	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 5, hirret koekuopan molemmin puolin	detaljikuva	250	SH	3.7.	2008	digi
125999	402	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue C, osa 2, taso 4, CR17:n monttu	työkuva		TK	3.7.	2008	digi
125999	403	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue C, osa 2, taso 4, CR17:n monttu	työkuva		TK	3.7.	2008	digi
125999	404	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue C, osa 1, CR12:n monttu	työkuva	280	TK	3.7.	2008	digi
125999	405	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue C, osat 1 ja 3	työkuva	360	TK	3.7.	2008	digi
125999	406	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue C kokonaisuudessaan	työkuva	30	TK	3.7.	2008	digi
125999	407	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue C kokonaisuudessaan	työkuva	30	TK	3.7.	2008	digi
125999	408	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 2, pohjoisen montun puut			TK	4.7.	2008	digi
125999	409	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 1, CR19			TK	4.7.	2008	digi
125999	410	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 5, pohjoispuoli		270	TT	4.7.	2008	digi
125999	411	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 5, kaivausalueen keskikohta		270	TT	4.7.	2008	digi
125999	412	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 5, FR19		180	TT	4.7.	2008	digi
125999	413	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR6	yleiskuva	180	TT	4.7.	2008	digi
125999	414	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6	yleiskuva	360	TO	4.7.	2008	digi
125999	415	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6		180	TO	4.7.	2008	digi
125999	416	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6, eteläpuoli		240	TO	4.7.	2008	digi
125999	417	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6, pohjoispuoli		240	TO	4.7.	2008	digi
125999	418	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6, DR21 ja DR14	detaljikuva	360	TO	4.7.	2008	digi

125999	419	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6, DR11, DR17, DR20, DR19 ja DR21		360	TO	4.7.	2008	digi
125999	420	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6, FR3 ja FR16		360	TO	4.7.	2008	digi
125999	421	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6, FR3 ja FR16		360	TO	4.7.	2008	digi
125999	422	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6 kokonaisuudessaan		360	TO	4.7.	2008	digi
125999	423	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6, pohjoispuoli		360	TO	4.7.	2008	digi
125999	424	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6, eteläpuoli		360	TO	4.7.	2008	digi
125999	425	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 6, FR3 ja FR16		10	TO	4.7.	2008	digi
125999	426	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, CR20 ja CR21		360	TK	4.7.	2008	digi
125999	427	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osa 2, CR20 ja CR21		180	TK	4.7.	2008	digi
125999	428	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 6, FR20:n tiiliä (toinen kivikerta)		180	TT	7.7.	2008	digi
125999	429	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, CSY73:sta tullut keppi			TK	7.7.	2008	digi
125999	430	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, CR20:n puu nro 54			TK	7.7.	2008	digi
125999	431	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, CR20:n puu nro 54			TK	7.7.	2008	digi
125999	432	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F	työkuva		TT	8.7.	2008	digi
125999	433	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F	työkuva		TT	8.7.	2008	digi
125999	434	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F	työkuva		TT	8.7.	2008	digi
125999	435	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F	työkuva		TT	8.7.	2008	digi
125999	436	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, pohjataso		270	TK	8.7.	2008	digi
125999	437	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, pohjataso		90	TK	8.7.	2008	digi
125999	438	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1 ja 3, pohjataso		45	TK	8.7.	2008	digi
125999	439	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, osat 1-3, pohjataso, kaivausalue keskeltä		180	TK	8.7.	2008	digi
125999	440	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, pohjataso, itäpääty		90	TK	8.7.	2008	digi
125999	441	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, pohjataso, itäpääty		90	TK	8.7.	2008	digi
125999	442	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, pohjataso, osien 1 ja 2 raja		360	TK	8.7.	2008	digi
125999	443	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, pohjataso, osan 2 itäpääty		360	TK	8.7.	2008	digi
125999	444	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, pohjataso, osa 2 länsipääty		360	TK	8.7.	2008	digi
125999	445	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, pohjataso, osa 2 länsipääty		360	TK	8.7.	2008	digi
125999	446	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, pohjataso	yleiskuva	90	TK	8.7.	2008	digi
125999	447	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, itäprofiili		90	TK	8.7.	2008	digi
125999	448	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, itäprofiili		90	TK	8.7.	2008	digi
125999	449	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, itäprofiili		90	TK	8.7.	2008	digi
125999	450	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, itäprofiili		90	MR	8.7.	2008	digi
125999	451	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, itäpääty		180	TK	8.7.	2008	digi
125999	452	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, itäpääty		180	TK	8.7.	2008	digi
125999	453	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, itäosa		180	MR	8.7.	2008	digi

125999	454	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, keskiosa		180	MR	8.7.	2008	digi
125999	455	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, länsiosa		180	MR	8.7.	2008	digi
125999	456	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, länsiosa (x=484)		180	MR	8.7.	2008	digi
125999	457	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, länsiosa (x=482)		180	TK	8.7.	2008	digi
125999	458	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, länsipääty		180	TK	8.7.	2008	digi
125999	459	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, länsipääty		180	TK	8.7.	2008	digi
125999	460	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 6		180	TO	9.7.	2008	digi
125999	461	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 6, pohjoispääty		80	TO	9.7.	2008	digi
125999	462	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 6, eteläpääty		80	TO	9.7.	2008	digi
125999	463	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 6, FR21		80	TO	9.7.	2008	digi
125999	464	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 6, FSY158		320	TO	9.7.	2008	digi
125999	465	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 6, FSY158		200	TO	9.7.	2008	digi
125999	466	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 6, FR4		200	TO	9.7.	2008	digi
125999	467	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F, kaistaleet 2-4, taso 6	työkuva	160	TO	9.7.	2008	digi
125999	468	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F, kaistaleet 2-4, taso 6	työkuva	160	TO	9.7.	2008	digi
125999	469	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F, kaistaleet 2-4, taso 6	työkuva	160	TO	9.7.	2008	digi
125999	470	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 6, FR10, FR21 ja FR16		180	TT	9.7.	2008	digi
125999	471	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 6, länsipuoli, FR21 ja FR16		180	TT	9.7.	2008	digi
125999	472	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 6, pohjoispuoli, FR10, FSY158		90	TT	9.7.	2008	digi
125999	473	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 6, keskellä FR21		90	TT	9.7.	2008	digi
125999	474	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 6, eteläpuoli FR16		90	TT	9.7.	2008	digi
125999	475	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 6, FR21		360	TT	9.7.	2008	digi
125999	476	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 6, FR21		360	TT	9.7.	2008	digi
125999	477	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 6, FR16 ja FR24		180	TT	9.7.	2008	digi
125999	478	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 6, FR10 ja FR17		360	TT	9.7.	2008	digi
125999	479	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 6, FSY158		360	TT	9.7.	2008	digi
125999	480	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, itäprofiili, ruutu 493/478		190	TK	9.7.	2008	digi
125999	481	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, itäprofiili, ruutu 493/476		90	TK	9.7.	2008	digi
125999	482	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, ruutu 493/476		180	TK	9.7.	2008	digi
125999	483	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, ruutu 488/476		180	TK	9.7.	2008	digi
125999	484	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, ruutu 484/476		180	TK	9.7.	2008	digi
125999	485	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, ruutu 482/476		180	TK	9.7.	2008	digi
125999	486	Pietarsaari	Lassfolk	Alue C, eteläprofiili, ruutu 480/476		180	TK	9.7.	2008	digi
125999	487	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DSY19 ja mahdollinen myllynkiven katkelma (koko 15x15x5 cm)			MR	10.7.	2008	digi
125999	488	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DR20 seipäitä. Puut nrot 70 ja 71	detaljikuva		MR	10.7.	2008	digi

125999	489	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DR20, poikkipuu pohjois-eteläsuunnassa	detaljikuva	270	MR	10.7.	2008	digi
125999	490	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DSY19, tynnyrin vanne	esinekuva		MR	10.7.	2008	digi
125999	491	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 6, FR18, FR10, FR6		180	TT	10.7.	2008	digi
125999	492	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 6, pohjoispuoli, FR18 ja FR10		270	TT	10.7.	2008	digi
125999	493	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR18		270	TT	10.7.	2008	digi
125999	494	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR18 ja FR10		270	TT	10.7.	2008	digi
125999	495	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 6, eteläpuoli, FR6 ja FR16		270	TT	10.7.	2008	digi
125999	496	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 6, FR6 ja FR16 + putkenpaikka		270	TT	10.7.	2008	digi
125999	497	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 6 + kaistale 4 kaivausten alla	työkuva	270	TT	10.7.	2008	digi
125999	498	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 6, länsipuoli		180	TT	10.7.	2008	digi
125999	499	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, DSY58, vanne	esinekuva		TK	10.7.	2008	digi
125999	500	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR22		80	MR	11.7.	2008	digi
125999	501	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR20 ja DR17		80	MR	11.7.	2008	digi
125999	502	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR21, DR23 ja DR17		80	MR	11.7.	2008	digi
125999	503	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7	yleiskuva	345	MR	11.7.	2008	digi
125999	504	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR11, DR17, DR20, DR21 ja DR23		250	MR	11.7.	2008	digi
125999	505	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR17, DR20 ja DR22		280	MR	11.7.	2008	digi
125999	506	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, pintamaa	yleiskuva	270	TK	11.7.	2008	digi
125999	507	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, pintamaa	yleiskuva	280	TK	11.7.	2008	digi
125999	508	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, pintamaa	yleiskuva	300	TK	11.7.	2008	digi
125999	509	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 6		180	SH	11.7.	2008	digi
125999	510	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 6, pohjoisosa		260	SH	11.7.	2008	digi
125999	511	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 6, eteläosa		260	SH	11.7.	2008	digi
125999	512	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 6, FR6 (kuudes kivikerta)		180	SH	11.7.	2008	digi
125999	513	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 6, eteläosa		90	SH	11.7.	2008	digi
125999	514	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 6, pohjoisosa		350	SH	11.7.	2008	digi
125999	515	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 6, FR19		350	SH	11.7.	2008	digi
125999	516	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 6, FR19		180	SH	11.7.	2008	digi
125999	517	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7 kokonaisuudessaan		345	MH	11.7.	2008	digi
125999	518	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, eteläpääty, DR11, DR20, DR21, DR22 ja DR23		255	MH	11.7.	2008	digi
125999	519	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, pohjoispääty, DSY57, DR16, DR9 ja DR22		255	MH	11.7.	2008	digi
125999	520	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7 kokonaisuudessaan	yleiskuva	210	MH	11.7.	2008	digi
125999	521	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7 kokonaisuudessaan	yleiskuva	170	MH	11.7.	2008	digi
125999	522	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, eteläpääty, DR22, DR23, DR11, DR20, DR21		170	MH	11.7.	2008	digi
125999	523	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, pohjoispääty, DSY57, DR3, DR20, DR23, DR22 ja DR16		170	MH	11.7.	2008	digi

125999	524	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, puuesine 1 ruudusta 437/488	esinekuva		SH	11.7.	2008	digi
125999	525	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR21, DR20 ja DR11		240	MH	11.7.	2008	digi
125999	526	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR21, DR20, DR11, DR22 ja DR23		220	MH	11.7.	2008	digi
125999	527	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR21, DR20, DR22 ja DR23		210	MH	11.7.	2008	digi
125999	528	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR21, DR20 ja DR11		210	MH	11.7.	2008	digi
125999	529	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR11, DR20, DR21, DR22, DR23		200	MH	11.7.	2008	digi
125999	530	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR11, DR20, DR21, DR22, DR23		150	MH	11.7.	2008	digi
125999	531	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, taso 7, DR11, DR20, DR21, DR22, DR23		150	MH	11.7.	2008	digi
125999	532	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, puuesine 2 (poistettu) ruudusta 437/488	esinekuva		SH	14.7.	2008	digi
125999	533	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, puuesine 3 (poistettu) ruudusta 439/490	esinekuva		SH	14.7.	2008	digi
125999	534	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, lauta 32 (poistettu)	detaljikuva	260	SH	14.7.	2008	digi
125999	535	Pietarsaari	Lassfolk	Työkuva, alue F	työkuva		SH	14.7.	2008	digi
125999	536	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E ennen pintamaan poistoa	yleiskuva	270	TK	15.7.	2008	digi
125999	537	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, BR2		80	MR	15.7.	2008	digi
125999	538	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, BR1 ja BR2		360	MR	15.7.	2008	digi
125999	539	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, BR3 ja BR4		90	TO	15.7.	2008	digi
125999	540	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, BR3 ja BR4		0	TO	15.7.	2008	digi
125999	541	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, miekka	detaljikuva	320	TO	15.7.	2008	digi
125999	542	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, miekka ja BR2:n aliset laudat		320	TO	15.7.	2008	digi
125999	543	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, BR2:n aliset laudat ja pyöröhirret		320	TO	15.7.	2008	digi
125999	544	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 0, ESY4 ja ESY5, ER1		270	TK	15.7.	2008	digi
125999	545	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, ER1		360	TK	15.7.	2008	digi
125999	546	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, ER1		180	TK	15.7.	2008	digi
125999	547	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR24, rakenne kivien poiston jälkeen		180	SH	15.7.	2008	digi
125999	548	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR24, rakenne kivien poiston jälkeen		260	SH	15.7.	2008	digi
125999	549	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, puuesine (poistettu) ruudusta 441/486, FSY137/141			SH	15.7.	2008	digi
125999	550	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, BR5		45	TK	16.7.	2008	digi
125999	551	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, BR5		45	TK	16.7.	2008	digi
125999	552	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, BR5		20	TK	16.7.	2008	digi
125999	553	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, pohjoisprofiili		360	TK	16.7.	2008	digi
125999	554	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, pohjoisprofiili		360	TK	16.7.	2008	digi
125999	555	Pietarsaari	Lassfolk	Alue B, pohjoisprofiili		360	TK	16.7.	2008	digi
125999	556	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 7		180	SH	16.7.	2008	digi
125999	557	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 7, pohjoisosa		90	SH	16.7.	2008	digi
125999	558	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 7, eteläosa		90	SH	16.7.	2008	digi

125999	559	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 7, pohjoisosa		260	SH	16.7.	2008	digi
125999	560	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 7, eteläosa		260	SH	16.7.	2008	digi
125999	561	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 7, pohjoisosa		360	SH	16.7.	2008	digi
125999	562	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 7, pohjoisosa		260	SH	16.7.	2008	digi
125999	563	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, maatunut kansi	esinekuva		TK	16.7.	2008	digi
125999	564	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, maatunut kansi	esinekuva		TK	16.7.	2008	digi
125999	565	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 7		180	TT	16.7.	2008	digi
125999	566	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 7, pohjoispuoli , FR25, FR10 ja FR24		270	TT	16.7.	2008	digi
125999	567	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 7, keskiosa, FR25 ja FR21		270	TT	16.7.	2008	digi
125999	568	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 7, eteläpuoli, FR21 ja FR24		270	TT	16.7.	2008	digi
125999	569	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 7, FR16 ja FR24		180	TT	16.7.	2008	digi
125999	570	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 7, FR21		360	TT	16.7.	2008	digi
125999	571	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 7, FR25		270	TT	16.7.	2008	digi
125999	572	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 2	yleiskuva	270	TT	17.7.	2008	digi
125999	573	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 2	yleiskuva	90	TT	17.7.	2008	digi
125999	574	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 2	yleiskuva	320	TT	17.7.	2008	digi
125999	575	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, ER1		90	TT	17.7.	2008	digi
125999	576	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, ER1, ER2 ja ER3		90	TT	17.7.	2008	digi
125999	577	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, ER2			TT	17.7.	2008	digi
125999	578	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, ER3			TK	17.7.	2008	digi
125999	579	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7		180	SH	17.7.	2008	digi
125999	580	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7, FR25		180	SH	17.7.	2008	digi
125999	581	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 7, länsiosa		260	SH	17.7.	2008	digi
125999	582	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7, eteläosa		260	SH	17.7.	2008	digi
125999	583	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 7, FR25		260	SH	17.7.	2008	digi
125999	584	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 7, FR25, yks.kohta	detaljikuva	260	SH	17.7.	2008	digi
125999	585	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7, pohjoisosa		260	SH	17.7.	2008	digi
125999	586	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7, pohjoisosa		360	SH	17.7.	2008	digi
125999	587	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7, FR24		260	SH	17.7.	2008	digi
125999	588	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7, FR6		170	SH	17.7.	2008	digi
125999	589	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7, eteläosa		90	SH	17.7.	2008	digi
125999	590	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7, FR25, FSY185 ja FSY186		360	SH	17.7.	2008	digi
125999	591	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7, FR25, FSY185 ja FSY186		180	SH	17.7.	2008	digi
125999	592	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 7, FR25		180	SH	17.7.	2008	digi
125999	593	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, tasot 6 ja 7		180	SH	17.7.	2008	digi

125999	594	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7		180	SH	17.7.	2008	digi
125999	595	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 7, länsiosa, FR25		180	SH	17.7.	2008	digi
125999	596	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 7		180	SH	17.7.	2008	digi
125999	597	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F	työkuva	180	SH	17.7.	2008	digi
125999	598	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, pohja		360	TK	18.7.	2008	digi
125999	599	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, pohja		180	TK	18.7.	2008	digi
125999	600	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili, y=457,5		280	TK	18.7.	2008	digi
125999	601	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili, y=457,5		280	TK	18.7.	2008	digi
125999	602	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili, y=459,5		280	TK	18.7.	2008	digi
125999	603	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili, y=459,5		280	TK	18.7.	2008	digi
125999	604	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili, y=461,5		280	TK	18.7.	2008	digi
125999	605	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili, y=463,5		280	TK	18.7.	2008	digi
125999	606	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili, y=463,5		280	TK	18.7.	2008	digi
125999	607	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili, y=463,5		280	TK	18.7.	2008	digi
125999	608	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili, y=457,5		280	TK	18.7.	2008	digi
125999	609	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, länsiprofiili, y=459,5		280	TK	18.7.	2008	digi
125999	610	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 7		280	TK	18.7.	2008	digi
125999	611	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, tasot 7 ja 8	työkuva	220	TO	18.7.	2008	digi
125999	612	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, tasot 7 ja 8	työkuva	220	TO	18.7.	2008	digi
125999	613	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, tasot 7 ja 8	työkuva	220	TO	18.7.	2008	digi
125999	614	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, tasot 7 ja 8	työkuva	220	TO	18.7.	2008	digi
125999	615	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 7, FR27		170	TO	18.7.	2008	digi
125999	616	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 7, FR19		170	TO	18.7.	2008	digi
125999	617	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 7, FR6		220	TO	18.7.	2008	digi
125999	618	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, eteläprofiili, länsilaita, ruutu 490,5/457,5		170	MR	22.7.	2008	digi
125999	619	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, eteläprofiili, länsilaita, ruutu 490,5/458,5		170	MR	22.7.	2008	digi
125999	620	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, eteläprofiili, länsilaita, ruutu 490,5/459,5		170	MR	22.7.	2008	digi
125999	621	Pietarsaari	Lassfolk	Alue D, eteläprofiili, länsilaita, ruutu 490,5/460,5		170	MR	22.7.	2008	digi
125999	622	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8		180	SH	22.7.	2008	digi
125999	623	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, FR28		180	SH	22.7.	2008	digi
125999	624	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, pohjoispuoli		90	SH	22.7.	2008	digi
125999	625	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, eteläpuoli		90	SH	22.7.	2008	digi
125999	626	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, FR28, FSY200, FSY196, FSY197		170	SH	22.7.	2008	digi
125999	627	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, eteläpuoli		260	SH	22.7.	2008	digi
125999	628	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, FR28, ruutu 439/486		360	SH	22.7.	2008	digi

125999	629	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, FR21 ja FR28		80	SH	22.7.	2008	digi
125999	630	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, FR4, FR25 ja FR29		360	SH	22.7.	2008	digi
125999	631	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, FR25 ja FR29		340	SH	22.7.	2008	digi
125999	632	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, FR29		340	SH	22.7.	2008	digi
125999	633	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, FR4, FR29		340	SH	22.7.	2008	digi
125999	634	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, pohjoisosa		260	SH	22.7.	2008	digi
125999	635	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, FR29		250	SH	22.7.	2008	digi
125999	636	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, FR25, ruutu 439/490		180	SH	22.7.	2008	digi
125999	637	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8	työkuva	180	SH	22.7.	2008	digi
125999	638	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 8, FSY196, ruutu 437/490		260	SH	22.7.	2008	digi
125999	639	Pietarsaari	Lassfolk	Alueen D profiilin piirtoa valmistellaan sateen jälkeen	työkuva	60	TO	23.7.	2008	digi
125999	640	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 8		180	SH	23.7.	2008	digi
125999	641	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 8, FR25		260	SH	23.7.	2008	digi
125999	642	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 8, FR30		260	SH	23.7.	2008	digi
125999	643	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 8, FR21		90	SH	23.7.	2008	digi
125999	644	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 8, FR25		90	SH	23.7.	2008	digi
125999	645	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8		180	TT	24.7.	2008	digi
125999	646	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8, pohjoispuoli		270	TT	24.7.	2008	digi
125999	647	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8, eteläpuoli		270	TT	24.7.	2008	digi
125999	648	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8, FR32		180	TT	24.7.	2008	digi
125999	649	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8, FR24		180	TT	24.7.	2008	digi
125999	650	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8, FR25		180	TT	24.7.	2008	digi
125999	651	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8, FR27 ja FR19		180	TO	25.7.	2008	digi
125999	652	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8, FR27 ja FR19		180	TO	25.7.	2008	digi
125999	653	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8, pohjoispää		270	TO	25.7.	2008	digi
125999	654	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8, eteläpää		270	TO	25.7.	2008	digi
125999	655	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8, FR19 kerrostumat		180	TO	25.7.	2008	digi
125999	656	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 8, FR27 kerrostumat		180	TO	25.7.	2008	digi
125999	657	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, poistettu puutappi (nro 5)	esinekuva		SH	28.7.	2008	digi
125999	658	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, FR28 (taso 2)		180	TT	29.7.	2008	digi
125999	659	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, eteläpuoli		270	TT	29.7.	2008	digi
125999	660	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, keskeltä		90	TT	29.7.	2008	digi
125999	661	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, pohjoispuoli, FR28 (taso 2)		90	TT	29.7.	2008	digi
125999	662	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 9	työkuva	180	SH	29.7.	2008	digi
125999	663	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9		180	SH	29.7.	2008	digi

125999	664	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, pohjoisosa		90	SH	29.7.	2008	digi
125999	665	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F	työkuva	90	SH	29.7.	2008	digi
125999	666	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, eteläosa		90	SH	29.7.	2008	digi
125999	667	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, FR4, FR25 ja FR29		180	SH	29.7.	2008	digi
125999	668	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, FR25		180	SH	29.7.	2008	digi
125999	669	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, eteläosa		350	SH	29.7.	2008	digi
125999	670	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, eteläosa		310	SH	29.7.	2008	digi
125999	671	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, FRP2		260	SH	29.7.	2008	digi
125999	672	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, FRP2		260	SH	29.7.	2008	digi
125999	673	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, FR4, FR25 ja FR29		260	SH	29.7.	2008	digi
125999	674	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, hiottuja kiviä ruudussa 437/488	detaljikuva	260	SH	29.7.	2008	digi
125999	675	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, FR25		330	SH	29.7.	2008	digi
125999	676	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 9, FR28		180	SH	29.7.	2008	digi
125999	677	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 9, FR28 (441/484)		90	SH	29.7.	2008	digi
125999	678	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, FR29 ja FR34		360	TT	30.7.	2008	digi
125999	679	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 9, FR29 ja FR34		90	TT	30.7.	2008	digi
125999	680	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 9, FR35		180	TT	31.7.	2008	digi
125999	681	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 9, pohjoispuoli		90	TT	31.7.	2008	digi
125999	682	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 9, eteläpuoli		90	TT	31.7.	2008	digi
125999	683	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 2, taso 9, FR35		360	TT	31.7.	2008	digi
125999	684	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 10, FR29 (taso 3), FR34		360	TT	31.7.	2008	digi
125999	685	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 10, FR29 (taso 3), FR34		90	TT	31.7.	2008	digi
125999	686	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, pohjoisosa		180	SH	1.8.	2008	digi
125999	687	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9		180	SH	1.8.	2008	digi
125999	688	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FR38		180	SH	1.8.	2008	digi
125999	689	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, pohjoisosa		260	SH	1.8.	2008	digi
125999	690	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, eteläosa		260	SH	1.8.	2008	digi
125999	691	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FR16, FR32 ja FRP1		170	SH	1.8.	2008	digi
125999	692	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FR40		260	SH	1.8.	2008	digi
125999	693	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FR40		170	SH	1.8.	2008	digi
125999	694	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FR39 (ruutu 445/486)		260	SH	1.8.	2008	digi
125999	695	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9		180	SH	1.8.	2008	digi
125999	696	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FR38		260	SH	1.8.	2008	digi
125999	697	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FR38		360	SH	1.8.	2008	digi
125999	698	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FRP3		180	SH	1.8.	2008	digi

125999	699	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FRP3		180	SH	1.8.	2008	digi
125999	700	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, pohjoisosa		90	SH	1.8.	2008	digi
125999	701	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, eteläosa		90	SH	1.8.	2008	digi
125999	702	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 9, FR39		90	SH	1.8.	2008	digi
125999	703	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili, ruudut 437/484-486		270	TT	1.8.	2008	digi
125999	704	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili, ruudut 437/488-480		270	TT	1.8.	2008	digi
125999	705	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili, ruudut 437/484		270	TT	1.8.	2008	digi
125999	706	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili, ruutu 437/486		270	TT	1.8.	2008	digi
125999	707	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili, ruutu 437/488		270	TT	1.8.	2008	digi
125999	708	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili, ruutu 437/490		270	TT	1.8.	2008	digi
125999	709	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili, ruudut 437/484-486, FRP2		270	TT	1.8.	2008	digi
125999	710	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili naulojen kanssa		270	JPJ	1.8.	2008	digi
125999	711	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili naulojen kanssa		270	JPJ	1.8.	2008	digi
125999	712	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili naulojen kanssa		270	JPJ	1.8.	2008	digi
125999	713	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili naulojen kanssa		270	JPJ	1.8.	2008	digi
125999	714	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, länsiprofiili naulojen kanssa		270	JPJ	1.8.	2008	digi
125999	715	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 3, ER1 ja ER2 ja ER3		270	TK	1.8.	2008	digi
125999	716	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 3, ER1		360	TK	1.8.	2008	digi
125999	717	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 3, ER2		270	TK	1.8.	2008	digi
125999	718	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 3, ER3		90	TK	1.8.	2008	digi
125999	719	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 3, ER2 ja ER3		90	TK	1.8.	2008	digi
125999	720	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, työkuva		200	SH	4.8.	2008	digi
125999	721	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 9		180	SH	4.8.	2008	digi
125999	722	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 9, pohjoisosa		260	SH	4.8.	2008	digi
125999	723	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 9, eteläosa		260	SH	4.8.	2008	digi
125999	724	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 9, FR37		90	SH	4.8.	2008	digi
125999	725	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 9, pohjoisosa		90	SH	4.8.	2008	digi
125999	726	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 9, FR37		ylhäältä	SH	4.8.	2008	digi
125999	727	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 9, FR37		180	SH	4.8.	2008	digi
125999	728	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 9, eteläosa		90	SH	4.8.	2008	digi
125999	729	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 9, FR36		180	SH	4.8.	2008	digi
125999	730	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 9, FR36		160	SH	4.8.	2008	digi
125999	731	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F	työkuva		SH	4.8.	2008	digi
125999	732	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 11, FR29 (taso 4) ruutu 437/490		360	TT	4.8.	2008	digi
125999	733	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 1, taso 11, FR29 (taso 4) ruutu 437/490		90	TT	4.8.	2008	digi

125999	734	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruudut 437-439/484		180	TT	4.8.	2008	digi
125999	735	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruutu 437/484		180	TT	4.8.	2008	digi
125999	736	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruutu 439/484		180	TT	4.8.	2008	digi
125999	737	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruudut 441-443/484		180	TT	4.8.	2008	digi
125999	738	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruutu 441/484		180	TT	4.8.	2008	digi
125999	739	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruutu 443/484		180	TT	4.8.	2008	digi
125999	740	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, tuohi ruutu 447/448	detaljikuva	360	SH	5.8.	2008	digi
125999	741	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, ruutu 445/484		180	TT	5.8.	2008	digi
125999	742	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, ruutu 445-447/484		180	TT	5.8.	2008	digi
125999	743	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, ruutu 447/484		270	TT	5.8.	2008	digi
125999	744	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, ruutu 447/484, esiintulleita puita ja tiiliä		270	TT	5.8.	2008	digi
125999	745	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, FR45, ruutu 447/484		180	TT	5.8.	2008	digi
125999	746	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, Esko Tikkala piirtää	työkuva		SH	5.8.	2008	digi
125999	747	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FRP3, paalunsija?		180	SH	5.8.	2008	digi
125999	748	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, paalu (FR45) ruutu 447/486		260	SH	5.8.	2008	digi
125999	749	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, FR41		270	TT	5.8.	2008	digi
125999	750	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, FR41		360	TT	5.8.	2008	digi
125999	751	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruutu 449-451/484		180	TT	5.8.	2008	digi
125999	752	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruutu 449/484		180	TT	5.8.	2008	digi
125999	753	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruutu 451/484		180	TT	5.8.	2008	digi
125999	754	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, itäprofiili, ruutu 451/484		90	TT	5.8.	2008	digi
125999	755	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, itäprofiili, ruutu 451/486		90	TT	5.8.	2008	digi
125999	756	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, itäprofiili, ruutu 451/488		90	TT	5.8.	2008	digi
125999	757	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, itäprofiili, ruutu 451/490		90	TT	5.8.	2008	digi
125999	758	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 4		210	TK	5.8.	2008	digi
125999	759	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 4, ER4		340	TK	5.8.	2008	digi
125999	760	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 4, ER1		ylhäältä	TK	5.8.	2008	digi
125999	761	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 4, ER3		340	TK	5.8.	2008	digi
125999	762	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 4, ER4		ylhäältä	TK	5.8.	2008	digi
125999	763	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 4, ER3		ylhäältä	TK	5.8.	2008	digi
125999	764	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 11, FR41		260	SH	5.8.	2008	digi
125999	765	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 11, FR41		360	SH	5.8.	2008	digi
125999	766	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruutu 449-451/490		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	767	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruutu 449-451/490		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	768	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruutu 449/490		360	TT	6.8.	2008	digi

125999	769	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 10, FR36		180	SH	6.8.	2008	digi
125999	770	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 10, FR36		90	SH	6.8.	2008	digi
125999	771	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 10, FR44		180	TT	6.8.	2008	digi
125999	772	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruutu 447/490		360	SH	6.8.	2008	digi
125999	773	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruutu 447/490		360	SH	6.8.	2008	digi
125999	774	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10 (ei ruutuja 445-447/484)		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	775	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, FR45 ruutu 447/486		270	TT	6.8.	2008	digi
125999	776	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, FR45 ruutu 447/490		270	TT	6.8.	2008	digi
125999	777	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, lauta 108, ruutu 445/490		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	778	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 10, FR43		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	779	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 10, hirs 109		90	SH	6.8.	2008	digi
125999	780	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 4, taso 10, hirs 109		180	SH	6.8.	2008	digi
125999	781	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruudut 437-439/490		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	782	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruutu 437/490		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	783	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruutu 445/484		180	TT	6.8.	2008	digi
125999	784	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruutu 447/484		180	TT	6.8.	2008	digi
125999	785	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, ruudut 445-447/484		180	TT	6.8.	2008	digi
125999	786	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruutu 439/490		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	787	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 12, FR41		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	788	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 12, FR41		90	TT	6.8.	2008	digi
125999	789	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruutu 441/490		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	790	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruudut 441-443/490		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	791	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruutu 443/490		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	792	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruutu 445/490		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	793	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, ruudut 445-447/490		360	TT	6.8.	2008	digi
125999	794	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, FR3 sisältä		180	TT	6.8.	2008	digi
125999	795	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, FR3 sisältä		180	TT	6.8.	2008	digi
125999	796	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 11, FR42 ja FR43, ruudut 445-447/484		180	TT	6.8.	2008	digi
125999	797	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 11, FR42		270	TT	6.8.	2008	digi
125999	798	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 11, FR43		270	TT	6.8.	2008	digi
125999	799	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		360	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	800	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		360	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	801	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		360	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	802	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		360	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	803	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		360	JPJ	7.8.	2008	digi

125999	804	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		360	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	805	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		360	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	806	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		360	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	807	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili, kadun kiviä		360	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	808	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		180	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	809	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		180	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	810	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		180	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	811	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		180	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	812	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		180	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	813	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		180	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	814	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		180	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	815	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili, jossa paikoilleen mitatut naulat, lännestä itään		180	JPJ	7.8.	2008	digi
125999	816	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 5	yleiskuva	220	TK	7.8.	2008	digi
125999	817	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 5, ER4		360	TK	7.8.	2008	digi
125999	818	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 5, ER5		360	TK	7.8.	2008	digi
125999	819	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 5, ER1		360	TK	7.8.	2008	digi
125999	820	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, hirsi nro 29 pohjassa (FR45)		270	TT	7.8.	2008	digi
125999	821	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, hirsi nro 28 (FR45)			TT	7.8.	2008	digi
125999	822	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, hirsi nro 109		150	SH	7.8.	2008	digi
125999	823	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, hirsi nro 109		220	SH	7.8.	2008	digi
125999	824	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 12, FR42		180	SH	7.8.	2008	digi
125999	825	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 12, FR42		170	SH	7.8.	2008	digi
125999	826	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 12, FR42		200	SH	7.8.	2008	digi
125999	827	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 13, FR41		180	SH	7.8.	2008	digi
125999	828	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 13, FR41, pohja		180	SH	7.8.	2008	digi
125999	829	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 13, FR41, pohja		180	SH	7.8.	2008	digi
125999	830	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 13, FR41, pohjoisseinä		360	SH	7.8.	2008	digi
125999	831	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 13, FR41, itäseinä		90	SH	7.8.	2008	digi
125999	832	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 13, FR41, eteläseinä		180	SH	7.8.	2008	digi
125999	833	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 13, FR41, länsiseinä		260	SH	7.8.	2008	digi
125999	834	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 13, FR41, eteläseinä		180	SH	7.8.	2008	digi
125999	835	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 6, ER1		ylhäältä	MR	7.8.	2008	digi
125999	836	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 6, ER4 ja ER5		ylhäältä	TK	7.8.	2008	digi
125999	837	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 6, ER4		ylhäältä	TK	7.8.	2008	digi
125999	838	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 6, ER5		ylhäältä	TK	7.8.	2008	digi

125999	839	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 11, FR46		270	TO	7.8.	2008	digi
125999	840	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 11, FR46		270	TO	7.8.	2008	digi
125999	841	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, eteläprofiili, ruutu 426/478		180	TK	7.8.	2008	digi
125999	842	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, eteläprofiili, ruutu 427/478		180	TK	7.8.	2008	digi
125999	843	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR41, alaosa		0	TO	7.8.	2008	digi
125999	844	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili FR41, yläosa		0	TO	7.8.	2008	digi
125999	845	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili FR41, alaosa		0	TO	7.8.	2008	digi
125999	846	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili FR41, keskiosa	pystykuva	0	TO	7.8.	2008	digi
125999	847	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili FR41, itäosa	pystykuva	0	TO	7.8.	2008	digi
125999	848	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, pohjoisprofiili FR41, länsiosa	pystykuva	0	TO	7.8.	2008	digi
125999	849	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili FR41, yläosa		180	MR	7.8.	2008	digi
125999	850	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili FR41, alaosa		180	MR	7.8.	2008	digi
125999	851	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili FR41, itäosa	pystykuva	180	MR	7.8.	2008	digi
125999	852	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, eteläprofiili FR41, länsiosa	pystykuva	180	MR	7.8.	2008	digi
125999	853	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR41, pohjoisseinämä		0	TO	7.8.	2008	digi
125999	854	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR41, pohjoisseinämä	yleiskuva	0	TO	7.8.	2008	digi
125999	855	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR41, pohjoisseinämä	yleiskuva	0	TO	7.8.	2008	digi
125999	856	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR41, pohjoisseinämä	yleiskuva	0	TO	7.8.	2008	digi
125999	857	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR41, eteläseinämä		180	TO	7.8.	2008	digi
125999	858	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR41, eteläseinämä		180	TO	7.8.	2008	digi
125999	859	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, lopetustaso		90	SH	8.8.	2008	digi
125999	860	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, lopetustaso, länsiosa		180	SH	8.8.	2008	digi
125999	861	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, lopetustaso, keskiosa		180	SH	8.8.	2008	digi
125999	862	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, lopetustaso		260	SH	8.8.	2008	digi
125999	863	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, Taso 14, FR41		90	TT	8.8.	2008	digi
125999	864	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, Taso 14, FR41		90	TT	8.8.	2008	digi
125999	865	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, Taso 14, FR41		180	TT	8.8.	2008	digi
125999	866	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, Taso 14, FR41		270	TT	8.8.	2008	digi
125999	867	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, taso 7, ER5		350	HH	8.8.	2008	digi
125999	868	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, hirsi nro 26 (FR45)		220	SH	8.8.	2008	digi
125999	869	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, hirsi nro 26 (FR45)		ylhäältä	SH	8.8.	2008	digi
125999	870	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F	työkuva	260	SH	8.8.	2008	digi
125999	871	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 14, FR41, itäpuoli		90	SH	8.8.	2008	digi
125999	872	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 14, FR41, itäpuoli		90	SH	8.8.	2008	digi
125999	873	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 13, FR42		190	SH	8.8.	2008	digi

125999	874	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, taso 13, FR42		260	SH	8.8.	2008	digi
125999	875	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, kaistale 3, taso 12, ruutu 447/488		360	SH	8.8.	2008	digi
125999	876	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR41, pohja		270	TT	8.8.	2008	digi
125999	877	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR41, pohja		360	TT	8.8.	2008	digi
125999	878	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR41, pohja		90	TT	8.8.	2008	digi
125999	879	Pietarsaari	Lassfolk	Alue F, FR41, pohja		180	TT	8.8.	2008	digi
125999	880	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, pohjataso	yleiskuva	220	SH	8.8.	2008	digi
125999	881	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, pohjataso, itäosa	yleiskuva	360	SH	8.8.	2008	digi
125999	882	Pietarsaari	Lassfolk	Alue E, pohjataso, länsiosa	yleiskuva	360	SH	8.8.	2008	digi

Digitaalikuvat, Pietarsaari, Lassfolk 2/2/7-10 pelastuskaivaus (PSL-08), T. Oikarinen. Liite 1, risukimppukuvat

Kuvanro	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Nro	Kuvaaja	Pvm	Vuosi	Tyyppi
284	1	Pietarsaari	Lassfolk	Risukimppu 5	C28	TK	17.loka	2008	digi
285	2	Pietarsaari	Lassfolk	Risukimppu 4	C31	TK	17.loka	2008	digi
286	3	Pietarsaari	Lassfolk	Risukimppu	C50	TK	17.loka	2008	digi
287	4	Pietarsaari	Lassfolk	Risukimppu	C56	TK	17.loka	2008	digi
288	5	Pietarsaari	Lassfolk	Risukimppu	C58	TK	17.loka	2008	digi
289	6	Pietarsaari	Lassfolk	Risukimppu	D15	TK	17.loka	2008	digi
290	7	Pietarsaari	Lassfolk	Risukimppu	D43	TK	17.loka	2008	digi
291	8	Pietarsaari	Lassfolk	Risukimppu	D50	TK	17.loka	2008	digi
292	9	PietarsaariLassfolk		Risukimppu	F56	TK	17.loka	2008	digi

Kuva 1. Tontti 8, alue F ennen pintamaan poistoa. MV/RHO.

Kuva 2. Tontti 8, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 3. Tontti 10, alueen D sijainti tontilla. MV/RHO.

Kuva 4. Tontti 10, alueen C sijainti tontilla. MV/RHO.

Kuva 5. Tontti 10, alueet D ja C. MV/RHO.

Kuva 6. Alue F, aloitustaso ennen paalutusta. MV/RHO.

Kuva 9. Alue C, aloitustaso ennen paalutusta. MV/RHO.

Kuva 10. Alue D, aloitustaso puhdistettuna. MV/RHO.

Kuva 11. Alue D, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 14. Alue D, taso 1, pohjoispääty, MV/RHO.

Kuva 21. Alue D, DR2, eteläosa. MV/RHO.

Kuva 24. Alue F, kaistale 1, taso 1, luoteiskulma. MV/RHO.

Kuva 26. Alue F, kaistale 1, taso 1, FR3. MV/RHO.

Kuva 31. Alue F, kaistale 2, taso 1. MV/RHO.

Kuva 34. Alue F, kaistale 3, taso 1, FR1, FR5, FR6 ja FR7. MV/RHO.

Kuva 37. Alue F, kaistale 3, taso 1, keskiosa, FR1, FR5, FR6, FR7 ja FR8. MV/RHO.

Kuva 38. Alue F, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 39. Kaivausalueet C ja D, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 42. Alue F, FR5 ja FR6. MV/RHO.

Kuva 43. Alue F, FR5 ja FR6. MV/RHO.

Kuva 47. Alue D, taso 2, pohjoispääty, DR3.
MV/RHO.

Kuva 54. Alue F, kaistale 4, FR9 ja FR6. MV/RHO.

Kuva 62. Alue F kokonaisuudessaan. MV/RHO.

Kuva 65. Alue F, kaistale 3, taso 1, työkuva.
MV/RHO.

Kuva 58. Alue F, FR9 kokonaisuudessaan.
MV/RHO.

Kuva 63. Alue F, kaistale 3, taso 1, työkuva.
MV/RHO.

Kuva 67. Alue F, kaistale 3, taso 1, työkuva.
MV/RHO.

Kuva 97. Alue C, osa 1, taso 1, CR4, CR2 ja CR5.
MV/RHO.

Kuva 74. Työkuva. MV/RHO.

Kuva 75. Alue F, ruutu 443/488, FSY23, 26, 28, 32 ja 51. MV/RHO

Kuva 79. Alue F, kaistale 1, taso 3. MV/RHO.

Kuva 84. Alue F, kaistale 2, taso 2, FR10. MV/RHO.

Kuva 85. Alue F, kaistale 2, taso 2, FR10. MV/RHO.

Kuva 90. Alue C, osa 1, taso 1. MV/RHO.

Kuva 102. Alue C, osa 1, taso 1. MV/RHO.

Kuva 103. Alue F, kaistale 3, taso 2, FR10, FR6 ja FR5. MV/RHO.

Kuva 100. Alue C, osa 1, CR2, itäinen laita.
MV/RHO.

Kuva 108. Alue F, kaistale 3, taso 2, FR6 ja FR7.
MV/RHO.

Kuva 120. Alue D, taso 3, DR12 ja DR13.
MV/RHO.

Kuva 126. Alue F, kaistale 4, taso 2, FR9 ja FR11.
MV/RHO.

Kuva 105. Alue F, kaistale 3, taso 2, FR10. MV/RHO.

Kuva 106. Alue F, kaistale 3, taso 2, eteläpuoli. MV/RHO.

Kuva 107. Alue F, kaistale 3, taso 2, FR5. MV/RHO.

Kuva 109. Alue F, kaistale 3, taso 2, FR10. MV/RHO.

Kuva 112. Alue F, kaistale 3, taso 2. MV/RHO.

Kuva 113. Alue D, taso 3, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 115. Alue D, taso 3, DR3, DR12 ja DR13. MV/RHO.

Kuva 117. Alue D, taso 3, eteläpääty, DR9 - DR11. MV/RHO.

Kuva 123. Alue F, kaistale 4, taso 2, FR6, FR9 ja FR11. MV/RHO.

Kuva 124. Alue F, kaistale 4, taso 2, pohjoispääty. MV/RHO.

Kuva 128. Alue F, taso 2, itäpuoli. MV/RHO.

Kuva 129. Alue F, taso 2, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 131. Alue F, kaistale 1, taso 3, FR4. MV/RHO.

Kuva 145. Alue C, taso 1, CR2, koillisnurkka. MV/RHO.

Kuva 147. Alue F, kaistale 2, taso 3, FR10 ja FR5. MV/RHO.

Kuva 153. Alue F, kaistale 2, taso 3, FR14. MV/RHO.

Kuva 154. Alue C, osa 1, taso 2, itäpääty, CR2, CR6 ja CR7. MV/RHO.

Kuva 190. Alue D, taso 4, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 217. Alue C, osa 3, CR2. MV/RHO.

Kuva 297. Alue F, FR6. MV/RHO.

Kuva 161. Alue F, kaistale 3, taso 3, FR10, FR5 ja FR7. MV/RHO.

Kuva 165. Alue F, kaistale 3, taso 3, pohjoispuoli, ruudut 447/488 - 490, FR7 ja FR6. MV/RHO.

Kuva 175. Alue F, kaistale 4, taso 3. MV/RHO.

Kuva 179. Alue F, kaistale 4, taso 3. MV/RHO.

Kuva 187. Alue C, osa 2, taso 2, itäpääty. MV/RHO.

Kuva 194. Alue D, taso 4, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 201. Alue D, taso 4, DR3 ja DR12. MV/RHO.

Kuva 210. Alue F, kaistale 1, taso 4, FSY92, ruutu 439/484. MV/RHO.

Kuva 222. Alue C, osa 1, taso 3, itäpää. MV/RHO.

Kuva 231. Alue F, kaistale 2, taso 4, FR10. MV/RHO.

Kuva 236. Alue C, osa 2, taso 3. MV/RHO.

Kuva 243. Alue F, kaistale 3, taso 4, pohjoispääty. MV/RHO.

Kuva 253. Alue F, kaistale 3, taso 4, ruutu 445/488. MV/RHO.

Kuva 260. Alue F, kaistale 4, taso 4, työkuva. MV/RHO.

Kuva 267. Alue C, osa 3, taso 1, CR2, ruutu 490/478. MV/RHO.

Kuva 283. Alue C, osa 3, taso 2, myllynkivi in situ. MV/RHO.

Kuva 285. Alue F, kaistale 4, taso 4, FR6, FR9 ja FR19. MV/RHO.

Kuva 289. Alue F, kaistale 4, taso 4, eteläpuoli. FR6, FR10 ja FR16. MV/RHO.

Kuva 292. Alue F, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 300. Alue F kokonaisuudessaan, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 310. Alue F, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 314. Alue D, taso 5, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 325. Alue C, osa 1, taso 4, CR10. MV/RHO.

Kuva 359. Alue F, kaistale 2, taso 5, FR16. MV/RHO.

Kuva 376. Alue F, kaistale 3, taso 5, FR16 ja FR24. MV/RHO.

Kuva 377. Alue F, kaistale 3, taso 5, FR16 ja FR24. MV/RHO.

Kuva 383. Alue F, tasot 4 ja 5, FR6. MV/RHO

Kuva 384. Alue F, tasot 4 ja 5. MV/RHO.

Kuva 385. Alue F, tasot 4 ja 5. MV/RHO.

Kuva 413. Alue F, FR6, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 414. Alue D, taso 6, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 419. Alue D, taso 6, DR11, DR17, DR20, DR19 ja DR21. MV/RHO.

Kuva 400. Alue F, kaistale 3, taso 5, FR24.
MV/RHO.

Kuva 503. Alue D, taso 7, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 544. Alue E, taso 0, ESY4 ja ESY5 ja ER1.
MV/RHO.

Kuva 591. Alue F, kaistale 3, taso 7, FR25,
FSY185 ja FSY186. MV/RHO.

Kuva 427. Alue C, osa 2, CR20 ja CR21. MV/RHO.

Kuva 460. Alue F, kaistale 1, taso 6. MV/RHO.

Kuva 517. Alue D, taso 7 kokonaisuudessaan, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 536. Alue E ennen pintamaan poistoa, MV/RHO.

Kuva 541. Alue B, miekka. MV/RHO.

Kuva 556. Alue F, kaistale 1, taso 7. MV/RHO.

Kuva 565. Alue F, kaistale 2, taso 7. MV/RHO.

Kuva 573. Alue E, taso 2, yleiskuva. MV/F

Kuva 579. Alue F, kaistale 3, taso 7. MV/RHO.

Kuva 581. Alue F, taso 7, länsiosa. MV/RHO.

Kuva 595. Alue F, taso 7, länsiosa, FR25. MV/RHO.

Kuva 615. Alue F, kaistale 4, taso 7, FR27. MV/RHO.

Kuva 618. Alue D, eteläprofiili, länsilaita, ruutu 490,5/457,5. MV/RHO.

Kuva 627. Alue F, kaistale 1, taso 8, eteläpuoli. MV/RHO.

Kuva 645. Alue F, kaistale 3, taso 8. MV/RHO.

Kuva 652. Alue F, kaistale 3, taso 8, FR27 ja FR19. MV/RHO.

Kuva 628. Alue F, kaistale 1, taso 8, FR28, ruutu 439/486. MV/RHO.

Kuva 699. Alue F, kaistale 3, taso 9, FRP3. MV/RHO.

Kuva 762. Alue E, taso 4, ER4. MV/RHO.

Kuva 674. Alue F, kaistale 1, taso 9, hiottuja kiviä, ruutu 437/488. MV/RHO.

Kuva 676. Alue F, kaistale 2, taso 9, FR28. MV/RHO.

Kuva 682. Alue F, kaistale 2, taso 9, eteläpuoli. MV/RHO.

Kuva 689. Alue F, kaistale 3, taso 9, pohjoisosa. MV/RHO.

Kuva 690. Alue F, kaistale 3, taso 9, eteläosa. MV/RHO.

Kuva 703. Alue F, länsiprofiili, ruudut 437/484 - 486. MV/RHO.

Kuva 716. Alue E, taso 3, ER1. MV/RHO.

Kuva 758. Alue E, taso 4, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 765. Alue F, taso 11, FR41. MV/RHO.

Kuva 766. Alue F, pohjoisprofiili, ruudut 449 - 451/491. MV/RHO.

Kuva 774. Alue F, kaistale 3, taso 10 (ei ruutuja 445 - 447/484). MV/RHO.

Kuva 816. Alue E, taso 5, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 827. Alue F, kaistale 3, taso 13, FR41. MV/RHO.

Kuva 838. Alue E, taso 6, ER5. MV/RHO.

Kuva 856. Alue F, FR41, pohjoisseinä. MV/RHO.

Kuva 859. Alue F, lopetustaso, yleiskuva. MV/RHO.

Kuva 181. Simpukkakoppa.
KM2008051:224. MV/RHO.

Kuva 165. Husaarikoppa.
KM2008051:431. MV/RHO.

Kuva 159. Koppa, kolme kruunua.
KM2008051:432. MV/RHO.

Kuva 154. Piipun varsi,
VETTERVIK STOCKHOLM.
KM2008051:622. MV/RHO.

Kuva 338. Husaarikoppa.
KM2008051:1807. MV/RHO.

Kuva 330. Kierrekoristeltu koppa.
KM2008051:1036. MV/RHO.

Kuva 190. Koppa, leveä kanta.
KM2008051:1596. MV/RHO.

Kuva 194. Kantaosa, leima 2 ja N.
KM2008051:2247. MV/RHO.

Kuva 189. Kopan katkelma,
leima 3 kruunua ja AFR.
KM2008051:2519. MV/RHO.

Kuva 186. 1/2 koppa,
kantaleima: miekka,
jonka ympärillä risti
ja neljä tähteä.
KM2008051:2671. MV/RHO.

Kuva 185. 1/2 koppa,
kantaleima: HIS.
KM2008051:2675. MV/RHO.

Kuva 207. Leimakoristeltu kopan pala.
KM2008051:2772. MV/RHO.

Kuva 182. Kopan katkelma, leima AO.
KM2008051:2872. MV/RHO.

Kuva 202. Kopan katkelma, leima AO.
KM2008051:2940. MV/RHO.

Kuva 198. Koppa, reunassa
kolmiopistekoristelua,
kantaleima: D H.
KM2008051:3197. MV/RHO.

Kuva 199. Koppa, reunassa
kolmiopistekoristelua,
kantaleima: D H.
KM2008051:3197. MV/RHO.

Kuva 408. Kivisaviastia, rusk lasite,
teksti: GODNOR PARK PO...DERBYSHIRE...OUS...STONE BO...
KM2008051:815. MV/RHO.

Kuva 64. Kivisaviastian katkelma,
sinistä ja valkoista viiva- koristelua.
KM2008051:1579. MV/RHO.

Kuva 361. Kivisaviastian katkelma.
KM2008051:2654. MV/RHO.

Kuva 224. Koristeellinen pullonsuu+kaula: viivoja. KM2008051:1242. MV/RHO.

Kuva 235. Nahka 16, Kengänpohja ja muita kengän osia. KM2008051:906. MV/RHO.

Kuva 257. Miehen kengän osia. Melkein kokonainen pohjallinen. KM2008051:1339. MV/RHO.

Kuva 255. 1 kokonainen kengän pohjallinen ja muita kappaleita. KM2008051:1248. MV/RHO.

Kuva 228. Nahkapohjallinen 2, reunassa tikkausta. KM2008051:464. MV/RHO.

Kuva 234. Kengän osia, 4 nahan palaa, 1 tuohen pala. KM2008051:1204. MV/RHO.

Kuva 240. Punaista nahkaa, jossa 5 kolmiomaista koristereikää. KM2008051:530. MV/RHO.

Kuva 29. Puuveitsi. KM2008051:2223. MV/RHO.

Kuva 253. Puinen kansi, muodoltaan ovaali.
KM2008051:1249. MV/RHO.

Kuva 34. Puuesine, esineen varsi.
Pää pyöreä, litteä, nuppimainen.
KM2008051:2835. MV/RHO.

Kuva 256. Tuohivasun osa? KM2008051:1441. MV/RHO.

Kuvat 258 ja 259. Laskutikku. KM2008051:1270. MV/RHO.

Kuva 319. Verkonpaino 2, hyväkuntoinen. KM2008051:471. MV/RHO.

Kuva 322. Puolipyöreä puuesineen katkelma, bloki. KM2008051:1343. MV/RHO.

Kuva 133. Oven sarana. KM2008051:586. MV/RHO.

Kuva 116. Litteä, pitkänomainen esine, joka menee renkaalle. KM2008051:193. MV/RHO.

Kuva 87. Koukumainen esine. KM2008051:2503. MV/RHO.

Kuva 114. Ongenkoukku. KM2008051:229. MV/RHO.

Kuva 275. Suorakulmion muotoinen solki. KM2008051:1149. MV/RHO.

Kuva 304. Lenkkimäinen metalliesine, palanut. KM2008051:588. MV/RHO.

Kuva 377. Nahkaa ja kaksi niittiä. KM2008051:2830. MV/RHO.

Kuva 388. Solki (tod. vyönsolki), kuparia. KM2008051:2526. MV/RHO.

Kuva 268. Nappi 1, pronssia. Reunassa punoskoristelua. KM2008051:1615. MV/RHO.

Kuva 278. Nappi 13, messinkiä? Palanut, suippo (sienimäinen). KM2008051:673. MV/RHO.

Kuva 314. Niitti 8, kaksi sydäntä -koristelu. KM2008051:484. MV/RHO.

Kuva 287. Nappi. Kovera, pyöreä, keskellä kukkakoristelu, reunassa punoskoristelua. KM2008051:47. MV/RHO.

Kuva 291. Nappi, luuta. Pyöreä, ulkopinta kupera. KM2008051:313. MV/RHO.

Kuva 286. Nappi, pronssia? Pyöreä, sileä, palanut. KM2008051:354. MV/RHO.

Kuva 266. Nappi, pronssia. Pyöreä ja litteä. KM2008051:1215. MV/RHO.

Kuva 276. Neula. KM2008051:1334. MV/RHO.

Kuva 28. Metalliterä, todennäköisesti sirppi. KM2008051:2933. MV/RHO.

Kuva 32. Metalliesine (katkennut avain?). Päädyssä kaksi erikokoista reikää. Messinkiä? KM2008051:3106.

Kuva 27. Sakset. KM2008051:2170. MV/RHO.

Kuva 33. Metalliketju, jossa neljä lenkkiä. Tankokuolaimet? KM2008051:2091. MV/RHO.

Kuva 120. Neliömäinen rengas. KM2008051:589. MV/RHO.

Kuva 54. Esine, Päästään pyöreä metallilevy. KM2008051:1006. MV/RHO.

Kuva 110. Avain, jonka rengas katkennut. KM2008051:227. MV/RHO.

Kuva 105. Avain. KM2008051:15. MV/RHO.

Kuva 73. Litteä, toisesta päästä koukistuva ja kapeneva metalliesine. KM2008051:1367. MV/RHO.

Kuvat 1 ja 3. Sormustin 1. KM2008051:636. MV/RHO.

Kuva 19. Spiraalisormus.
KM2008051:1840. MV/RHO

Kuvat 4 ja 5. Raha 3, kuparia. CA IV, toisella puolella skilling 1802.
KM2008051:451. MV/RHO.

Kuva 10. Hopearaha, Kaarle XI:n
(1660 - 1697) hopeinen äyri.
KM2008051:3301. MV/RHO.

Kuvat 12 ja 13. Raha 4, kuparia? Kolme kruunua, R, 1677? (Kaarle XI?).
KM2008051:672. MV/RHO.

Kuva 15. Raha, Kuparia? Vaasa-suvun
vaakuna, 1600-luku. KM2008051:3290.
MV/RHHO.

Kuva 16. Raha, kuparia. Kolme kruunua,
R, 1666. KM2008051:3138. MV/RHO.

Kuva 378. Hopearaha 1. Kristiinan nimen
loppu ja tituluurin alku (...INA D G...).
KM2008051:3224. MV/RHO.

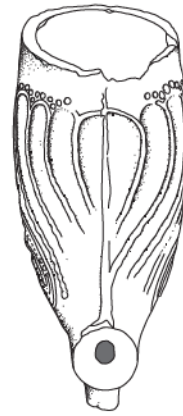
Kuva 380. Raha, kuparia. CIS
ja kolme kruunua, numerot (...74).
KM2008051:1333. MV/RHO.

KM2008051:1036

0 2 cm

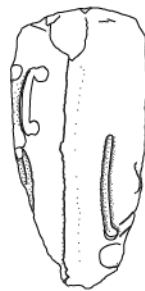
KM2008051:1038

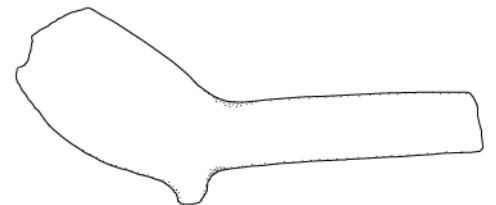
0 2 cm

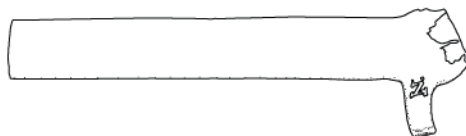
KM2008051:1443

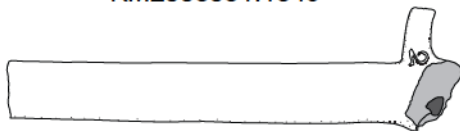
KM2008051:1481

KM2008051:1599

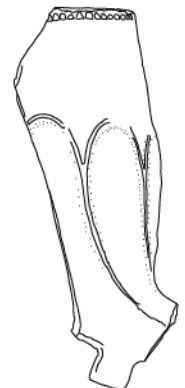
KM2008051:1549

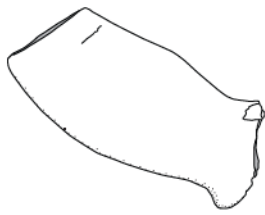

KM2008051:1600

KM2008051:1601

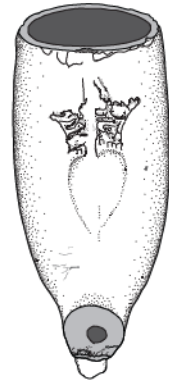
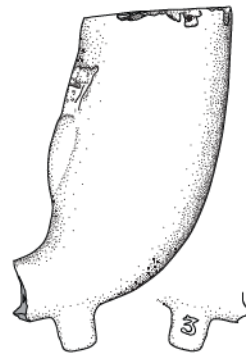

KM2008051:1651

0 2 cm

KM2008051:2290

KM2008051:2487

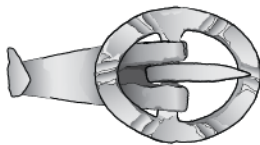

0 5 mm

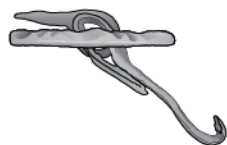

0 2 cm

KM2008051:2273

0 2 cm

KM2008051:1331

KM2008051:1576

KM2008051:2466

0 2 cm

KM2008051:1314

0 2 cm

0 5 mm

KM2008051:2580

0 1 cm

KM2008051:2671

0 2 cm

0 5 mm

KM2008051:2675

0 2 cm

0 5 mm

KM2008051:2682

0 2 cm

0 5 mm

KM2008051:2955

0 2 cm

0 5 mm

KM2008051:2957

0 5 mm

KM2008051:2958

0 5 mm

KM2008051:3197

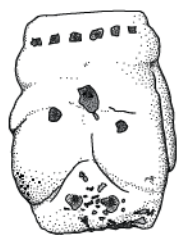

0 5 mm

KM2008051:3213

0 5 mm

KM2008051:1380

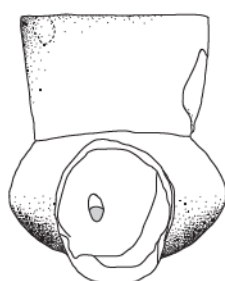
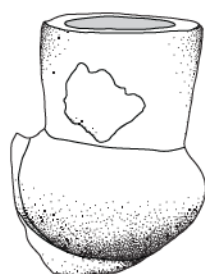
0 2 cm

KM2008051:2668

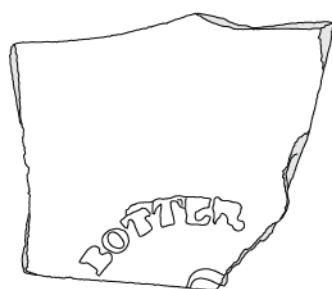
0 2 cm

KM2008051:2669

0 2 cm

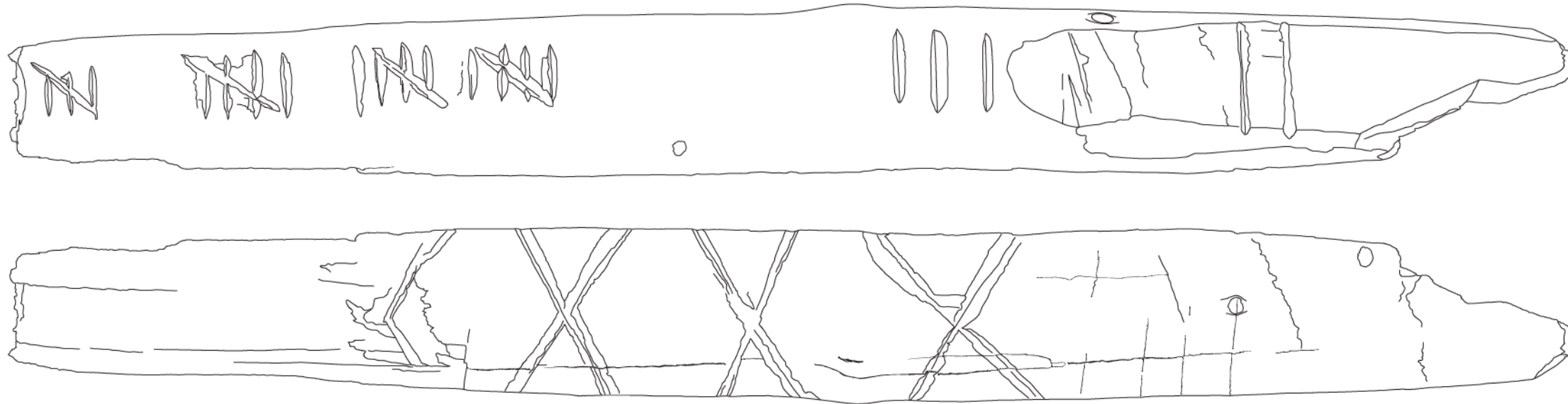

KM2008051:939

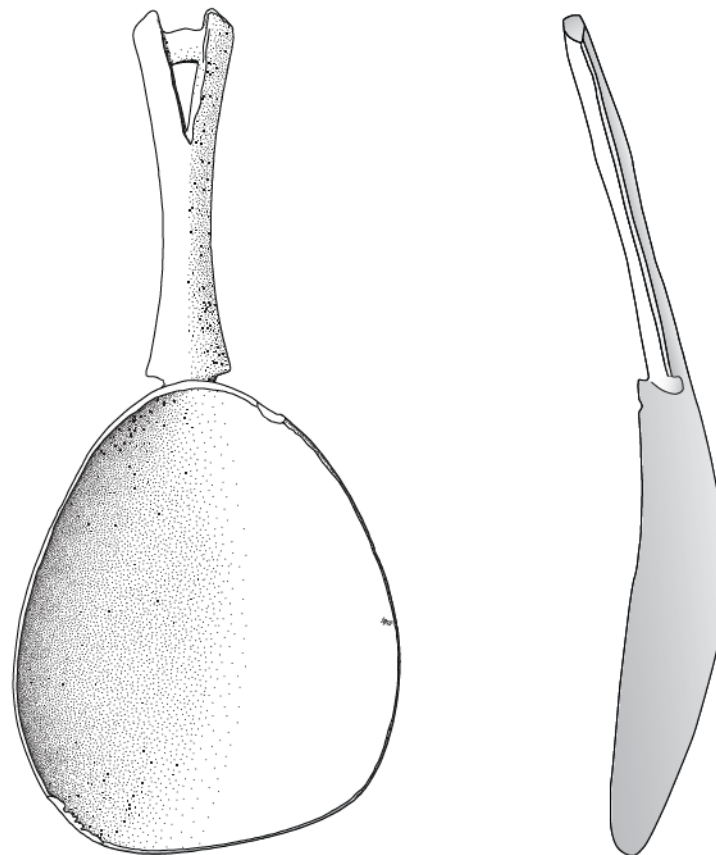
0 2 cm

KM2008051:1270

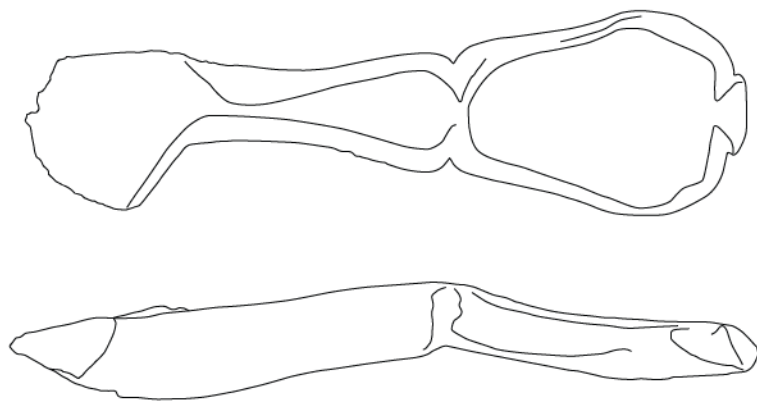
0 10 cm

KM2008051:1655

0 5 cm

KM2008051:2861

0 5 cm

KM2008051:893

KM2008051:568
1:2

IMG_0071, CSY3
1:4

IMG_0074, ESY4/7
1:4

IMG_0077, ESY4/7
1:4

IMG_0080

IMG_0083, ESY10/ER5
1:4